

OCTAVIA E. BUTLER ROKONSÁG

**OCTAVIA E.
BUTLER
ROKONSÁG**

agave
könyvek

Octavia E. Butler: Kindred

Copyright © 1979 by Octavia E. Butler

Hungarian translation © Kleinheincz Csilla, 2023

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Octavia E. Butler: Kindred

Beacon Press, Boston, 2009

Fordította: Kleinheincz Csilla

ISBN: 9789635982547

Agave Könyvek

Felelős kiadó: A kiadó ügyvezetője A borítót készítette:

Hegyi Péter Felelős szerkesztő: Velkei Zoltán Szerkesztő:

Kosa Éva

Korrektor: Boncz Éva, Kővári Bettina Tördelő: Tót

Barbara

Nyomta és kötötte: Generál Nyomda Kft, 2024

Felelős vezető: Hunya Ágnes

Műfaj: Science fiction

„Megrázó mű.”

LOS ANGELES HERALD EXAMINER

„Octavia E. Butler könyveit olvasva tanultam meg,
hogy merjek nagyot álmodni.”

N. K. JEMISIN

„Butler a spekulatív irodalom egyik legrégebbi toposzát
tölti fel maradandó mélységgel és erővel, olyan kortárs
rabszolga-narratívák számára taposva ki az utat, mint
Colson Whitehead *A föld alatti vasútja*, vagy Ta-Nehisi
Coates *A korsótáncos* című regénye. Dana nem csupán
a saját bőrén tapasztalja meg a rabszolgaságot, de megtanulja
elfogadni jelenkori létezését korlátozó tényezőként is. Míg
az amerikai rabszolgaságról szóló történetek gyakorta ön-
célúak, és a borzalmakat a nyers erőszak és brutalitás képeire
szűkítik le, addig a *Rokonság* szövege visszafogott és pontos.”

THE NEW YORK TIMES

*Victoria Rose-nak,
barátnőmnek és ösztökélőmnek*

PROLÓGUS

AZ UTOLSÓ HAZAÚTON egy kart vesztettem. A bal karomat.

És elvesztettem nagyjából egy évet az életemből, és sokat a kényelemből és a biztonságból is, amit egészen addig nem értékeltem, amíg el nem tűnt. Miután a rendőrség kiengedte Kevint, eljött a kórházba, és ott maradt velem, hogy tudjam: nem vesztettem el még őt is.

Mielőtt azonban eljőhetett volna, meg kellett győzőnöm a rendőröket arról, hogy nem börtönben a helye. Ez eltartott egy darabig. A rendőrök árnyékok voltak, akik időnként felbukkantak az ágyam mellett, hogy olyasmiket kérdezzenek, amiket küzdelmesen fogtam csak fel.

- Hogyan sérült meg a karja? - kérdezték. - Ki bántotta?

Megakadtam a szón, amit használtak: „sérült”. Mintha csak megkarcoltam volna a karomat. Azt hitték, nem tudom, hogy nincs már meg?

- Balesetben - hallottam a saját suttogó hangomat. - Baleset volt.

Kevinről kérdezősködtek. A szavaik eleinte összemosódtak, és nem nagyon figyeltem oda. Egy idő után azonban visszajátszottam őket, és akkor rájöttem, hogy ezek az emberek Kevint próbálják megvádolni azzal, hogy ő okozta a karom „sérülését”.

- Nem. - Erőtllenül megráztam a fejemet a párnán. - Nem Kevin volt. Itt van? Láthatom?

- Akkor ki? - erősködtek.

Próbáltam gondolkozni a gyógyszerek és a távoli fájdalom kódében, de őszintén nem válaszolhattam. Nem hittek volna nekem.

- Egy baleset volt - ismételtem. - Az én hibám, nem Keviné. Kérem, látni szeretném.

Ezt addig mondogattam, míg végül a homályos rendőralakok békén hagytak, és felébredve Kevint láttam ülve bóbiskolni az ágyam mellett. Futólag eltűnődtem azon, mióta van ott, de mindegy volt. Csak az számított, hogy ott van. Megkönnyebbülve aludtam el újra.

Végül azzal az érzéssel ébredtem, hogy most már képes leszek összefüggően beszélni hozzá, és megérteni, amit mond. Már-már kényelmesen éreztem magamat, leszámítva a karom különös, lüktető fájdalmát. Ahol a karom volt egykor. Megmozdítottam a fejemet, megpróbáltam ránézni az üres helyre... a csonkra.

Aztán Kevin fölém magasodott, az arcomat a tenyerébe fogva maga felé fordította a fejemet.

Nem szólt semmit. Egy pillanat múlva visszaült, és megfogta a kezemet.

Úgy éreztem, hogy felemelhetném a másik kezem, hogy megérintsem. Úgy éreztem, mintha lenne másik kezem. Megint megpróbáltam megnézni, és ezúttal hagyta. Valahogy muszáj volt látnom, hogy elfogadjam azt, amit már tudok.

Egy pillanat múlva visszafeküdtem a párnára, és behunytam a szememet.

- A könyök fölött - mondtam.

- Kénytelenek voltak.

- Tudom. Csak próbálok hozzászokni. - Kinyitottam a szememet, és ránéztem. Aztán eszembe jutottak a korábbi látomásaim. - Bajba kevertelek?

- Engem?

- Itt jártak a rendőrök. Azt hitték, te csináltad ezt velem.

- Ja, az. A seriffhelyettesek voltak. A szomszédok hívták ki őket, amikor sikoltozni kezdtek Kikérdeztek, egy időre őrizetbe vettek... Ők mondták így...! De meggyőzted őket, hogy akár el is engedhetnének.

- Helyes. Mondtam nekik, hogy baleset volt. Az én hibám.

- Ilyesmi sehogyan sem lehet a te hibád.

- Ezzel lehet vitatkozni. De az biztos, hogy nem a te hibád volt. Még mindig bajban vagy?

- Nem hiszem. Biztosak benne, hogy én tettem, de nem voltak tanúk, te pedig nem voltál együttműködő. És azt hiszem, arra sem bírnak rájönni, hogyan tudtalak bántani... hogyan tudtam olyan sérülést okozni neked.

Ismét behunytam a szemem, ahogy eszembe jutott, hogyan sérültem meg, és milyen volt a fájdalom.

- Jól vagy? - kérdezte Kevin.

- Igen. Mondd el, mit mondtál a rendőröknek!

- Az igazat. - Egy kis ideig némán játszott a kezemmel. Ráemeltem a tekintetem, és láttam, hogy ő meg engem néz.

- Ha elmondtad volna azoknak a rendőröknek az igazat - mondtam halkán -, akkor még mindig be lennél zárva... csak egy elmeógyógyintézetbe.

Elmosolyodott.

- Annyit mondtam el az igazságból, amennyit tudtam. Azt mondtam, hogy a hálósobában voltam, amikor meghallottam a sikoltozásodat. A nappaliba rohantam, hogy megnézzem, mi a baj, és ott találtalak téged, ahogy megpróbáltad kiszabadítani a karodat valamiből, ami egy lyuknak látszott a falon. Odaszaladtam segíteni. Akkor jöttem rá, hogy a karod nem egyszerűen beszorult, hanem valahogyan a falba volt préselve.

- Nem igazán préselve.

- Tudom. De ez alkalmas szónak tűnt... hogy kimutassam a tudatlanságomat. És nem is volt annyira pontatlan. Aztán azt akarták, hogy mondjam el nekik, hogyan történhetett ilyesmi. Azt mondtam, nem tudom... Azt hajtogattam, hogy nem tudom. És az ég legyen irgalmas, Dana, de tényleg nem tudom.

- Én sem - suttoztam. - Én sem.

A FOLYÓ

A BAJ JÓVAL AZELŐTT KEZDŐDÖTT, hogy tudomást szereztem volna róla 1976. június 9-én, de június 9. az a nap, amelyre emlékszem. A huszonhatodik születésnapom volt, egyúttal az a nap, amikor találkoztam Rufusszal - amikor először hívott magához.

Kevinnel nem terveztünk semmi különöset, hogy megünnepeljük a születésnapomat. Mindketten túl fáradtak voltunk. Előző nap költöztünk át Los Angeles-i lakásunkból egy házba Altadenában, néhány mérfölddel odébb. Ez elég ünneplés volt. Én még mindig a dobozokból pakoltam ki. Kevin abbahagyta, amint a dolgozószobáját rendbe tette. Bezárkózott oda, és vagy henyélt, vagy gondolkodott, mert nem hallottam az írógépe kopogását. Végül kijött a nappaliba, ahol a könyveket szortíroztam az egyik nagy könyvszekrénybe. Csak irodalmat. Olyan sok könyvünk volt, hogy muszáj volt valamiféle rendet tartani köztük.

- Mi a gond? - kérdeztem.

- Semmi. - Leült a padlóra a közelemben, amíg dolgoztam. - Csak a saját fonákságommal küszködök. Tudod, tegnap, költözéskor fél tucat ötletem is volt ahhoz a karácsonyi novellához.

- Most pedig, hogy lenne idő leírni, egy sem.

- Egyetlenegy sem. - Felemelt egy könyvet, belelapozott. Én felvettem egy másikat, és megveregettem vele a vállát. Amikor

meglepetten felnézett, letettem elé egy halom könyvet. Kedvetlenül méregette a kupacot.

- A fenébe, minek jöttem ki?

- Hogy ötleteid támadjanak. Végül is akkor jönnek, amikor elfoglaltod magad.

A pillantásáról tudtam, hogy epésebbnek tűnik, mint ahogy érez. Világos, majdnem színtelen szeme miatt akkor is távolságtartónak és dühösnek látszott, amikor nem volt az. Megfélemlítette az embereket. Az idegeneket. Rámosolyogtam, és visszatértem a munkához. Kisvártatva átvitte a könyveket egy másik könyvszekrényhez, és nekilátott feltenni őket a polcokra.

Lehajoltam, hogy újabb teli dobozt lökjek át neki, de amikor megszédültem, gyorsan felegyenesedtem. A szoba elmosódott és elsötétült körülöttem. Egy pillanatig még kapaszkodtam az egyik könyvespolcba, értetlenül, mi a baj, aztán térdre rogytam. Hallottam, hogy Kevin meglepetten felkiált, majd azt kérdezi:

- Mi baj?

Felemeltem a fejemet, és rájöttem, hogy nem látom élesen.

- Valami nem jó - ziháltam.

Hallottam, hogy elindul felém, láttam a szürke nadrágja és a kék inge feltjait. Aztán mielőtt megérinthetett volna, eltűnt.

A ház, a könyvek, minden eltűnt. Egyszer csak a szabadban térdeltem a földön, fák alatt. Zöld vett körül. Egy erdő szélére kerültem: előttem széles, nyugodt folyó, és majdnem a közepén egy csapkodó, sikoltozó gyerek...

Fuldoklott.

A bajba jutott fiú láttán azonnal cselekedtem. Később majd kérdéseket teszek fel, kiderítem, hol vagyok, mi történt. Most siettem segíteni a gyereken.

Lerohantam a folyóhoz, ruhástul a vízbe gázoltam, és gyorsan a gyerekekhez úsztam. Mire elértem, már elvesztette az eszméletét: vörös hajú kisfiú volt, arccal lefelé lebegett. Megfordítottam, úgy fogtam, hogy a feje a víz fölé emelkedjen, és magammal vontattam. A parton egy vörös hajú nő várt minket, pontosabban jajveszékelve rohángált fel-alá a fövényen. Amint meglátta, hogy már kifelé gázolok, элем szaladt, kikapta a kezemből a fiút, és kivitte, miközben végigtapogatta és vizsgálgatta.

- Nem lélegzik! - kiáltotta.

Mesterséges lélegeztetés. Láttam már, és hallottam, hogyan csinálják, de még sosem végeztem én magam. Most eljött az idő, hogy megpróbáljam. A nő hasznavehetetlen állapotban volt, mást pedig nem láttam a közelben. Amint kiértünk a partra, kiragadtam a gyereket a kezéből. Négy-öt éves lehetett, de annak is kis termetű.

A hátára fektettem, hátrahajtottam a fejét, és megkezdtem a szájából szájba lélegeztetést. Ahogy belefűjtam a levegőt, láttam megemelkedni a mellkasát.

- Megölted a kicsikémet! - visította a nő. - Megölted!

Megfordultam, és elkaptam cséphadaróként járó öklét.

- Hagyja abba! - kiáltottam rá, és minden tekintélyemet a hangomba sűrítettem. - Életben van! - Valóban élt? Nem tudtam megállapítani. Édes istenem, csak legyen életben! - A fiú él. Most pedig hagyjon, hadd segítsek neki. - Ellöktem magamtól, és örültem, hogy alacsonyabb, mint én. Aztán visszafordítottam a figyelmemet a fiúra. Két lélegzetvétel között észrevettem, hogy a nő üres tekintettel bámul. Aztán zokogva térdre rogyott mellettem.

A fiú pillanatokkal később elkezdett önállóan lélegezni - lélegzett és köhögött, fuldokolt és öklendezett, és az anyját hívta. Ha erre képes,

akkor rendben van. Visszahúzódtam és leültem, szédült megkönnyebbülés öntött el. Sikerült!

- Él! - kiáltotta a nő. Megragadta a fiút, és szinte megfojtotta ölelésével. - Ó, Rufus, kicsikém!

Rufus. Elég ronda név egy többé-kevésbé kellemes küllemű kisgyerekeknek.

Rufus, látva, hogy az anyja öleli, belecsimpaszkodott, és teli torokból visítani kezdett. A hangjával legalább nem volt semmi baj. Aztán váratlanul új hangot hallottam.

- Mi az ördög folyik itt? - Egy férfi haragos és követelőző hangja.

Riadtan megfordultam, és a leghosszabb puskacsővel találtam szemközt magam, amit életemben láttam. A fémcsattanásra megdermedtem. Átfutott az agyamon, hogy mindjárt lelőnek, amiért megmentettem a fiú életét. Meg fogok halni.

Beszélni próbáltam, de a hangom egyszer csak cserben hagyott. Émelyegtem és szédültem. A látásom úgy elhomályosult, hogy nem bírtam kivenni sem a puskát, sem a mögötte álló férfi arcát. Hallottam, hogy a nő éles hangon megszólal, de túlságosan erőt vett rajtam a rosszullét és a pánik, hogy megértsem, mit mond.

Aztán a férfi, a nő, a fiú és a puska mind eltűntek.

Megint a házunk nappalijában térdeltem, több lépéssel odébb, mint ahol percekkel korábban összeestem. Hazakerültem - vizesen és sárosán, de épen. A szoba másik végében Kevin állt földbe gyökerezett lábbal, és azt a helyet bámulta, ahol korábban voltam. Milyen sokáig voltam távol?

- Kevin...

Felém pördült.

- Mi a franc... hogy kerültél oda? - suttogetta.

- Nem tudom.

- Dana, te... - Hozzám lépett, és óvatosan megérintett, mintha nem lenne biztos benne, hogy igazi vagyok-e. Aztán megragadta a vállamat, és szorosan magához ölelt. - Mi történt?

A vállamhoz nyúltam, hogy lazítsak a szorításán, de nem engedett el. Letérdelt mellém.

- Mondd el! - követelte.

- Elmondanám, ha tudnám, mit. Ne csináld, fáj.

Végre elengedett, és úgy bámult rám, mintha csak most ismert volna fel.

- Jól vagy?

- Nem. - Egy pillanatra lehajtottam a fejemet, és behunytam a szememet. Reszkettem a félelemtől, a páni rémület maradványától, amely minden erőt kivett belőlem. Előregörnyedtem, átöleltem magamat, próbáltam megnyugodni. A veszély elmúlt, de alig bírtam fékezni a fogvacogást.

Kevin felkelt, és kiment. Egy nagy törülközővel tért vissza, amelyet a vállam köré kanyarított. Ez kicsit megnyugtató, és szorosabbra húztam magam körül. Fájt a hátam és a vállam, ahol Rufus anyja ököllel rávert. Erősebben megütött, mint gondoltam, és ezen Kevin sem segített.

Ott ültünk együtt a padlón, én a törülközőbe csavarva, Kevin pedig átölelt, hogy a pusztá jelenlétével megnyugtasson. Egy idő után elmúlt a reszketés.

- Most mondd el! - kérte Kevin.

- Mit?

- Mindent. Mi történt veled? Hogyan... hogyan mozgottál úgy?

Némán ültem, próbáltam összeszedni a gondolataimat, ismét láttam a fejemre szegeződő puskát. Soha életemben nem rémültem meg így - sosem éreztem ilyen közel magamhoz a halált.

- Dana. - Halkan beszélt, és a hangja mintha közém és az emlék közé ékelte volna magát. De akkor is...

- Nem tudom, mit mondjak neked - mondtam. - Az egész örültség.

- Mondd el, hogy lettél vizes - kérte. - Kezdd azzal!

Bólintottam.

- Volt egy folyó - mondtam. - Erdő, amit folyó szelt ketté. És volt ott egy fuldokló kisfiú. Megmentettem. Így lettem vizes. - Haboztam, erőltettem a gondolkodást, próbáltam értelmezni. Nem mintha az, ami velem történt, értelmezhető lett volna, de legalább képes voltam összefüggően beszélni róla.

Kevinre nézve láttam, hogy igyekszik semleges arcot vágni. Várt. Összeszedettebben újrakezdtam megint az első szédüléstől, és a kedvéért részletesen felidéztem az egészet. Még olyasmik is eszembe jutottak, amik akkor nem tűntek fel. A közeli fák például magas, egyenes fenyőfák voltak, amelyeknek csak a tetején voltak ágaik és tűleveleik. Ezt sikerült abban a villanásnyi időben észlelnem, hogy megláttam volna Rufust. És még valami eszembe jutott Rufus anyjával kapcsolatban. A ruhája. Hosszú, sötét ruhát viselt, amely a nyakától a lábfejéig eltakarta. Butaság ilyesmit felvenni egy sáros folyópartra. És déli kiejtéssel beszélt. Aztán ott volt az a felejthetetlen, hosszú és halálos puska is.

Kevin végighallgatott anélkül, hogy közbeszólt volna. Amikor végeztem, megfogta a törülközőt, és a szegélyével letörölte egy keveset a lábamra tapadt sárból.

- Ennek valahonnan ide kellett kerülnie - mondta.

- Nem hiszel nekem?

Egy ideig a sarat bámulta, aztán felém fordult.

- Tudod, mennyi ideig voltál távol?

- Néhány percig. Nem sokáig.

- Néhány másodpercig. Nem telt el tíz-tizenöt másodpercnél több aközött, hogy eltűntél, és szólítottál.

- Nem... - ráztam lassan a fejemet. - Mindez nem történhetett meg másodpercek alatt.

Hallgatott.

- De igazi volt! Ott voltam! - Észbe kaptam, nagy levegőt vettem, és lassítottam. - Jól van. Ha te meséltél volna nekem ilyesmit, valószínűleg én sem hinném el, de ahogy te is mondtad, ennek a sárnak valahonnan ide kellett kerülnie.

- Igen.

- Figyelj, mit láttál? Mit gondolsz, mi történt?

Összevonta a szemöldökét és megrázta a fejét.

- Eltűntél. - Szinte kipréselte a szavakat. - Itt voltál, néhány centire a kezemtől. Aztán egyszer csak eltűntél. Nem tudtam elhinni. Csak álltam ott. Aztán megint itt voltál, de a szoba másik végében.

- Most már elhiszed?

Vállat vont.

- Megtörtént. Láttam. Eltűntél, és újra felbukkantál. Tények.

- És vizesen, sárosán, halálra rémülve jelentem meg újra.

- Igen.

- És tudom, mit láttam és mit tettem... ezek meg az én fényeim. Nem örültebbek, mint a tieid.

- Nem tudom, mit gondoljak.

- Nem hiszem, hogy számít, mit gondolunk.

- Hogy érted?

- Nos... egyszer már megtörtént. Mi van, ha megismétlődik?

- Nem. Nem hiszem...

- Nem tudhatod! - Megint remegni kezdtem. - Akármi is volt, elég volt belőle! Majdnem megölt!

- Nyugodj meg! - mondta. - Akárhogy is, nem tenne jól neked, ha ismét pánikba esnél.

Feszengve körülnéztem.

- Úgy érzem, megint megtörténhet... mintha bármikor megtörténhetne. Nem érzem itt biztonságban magamat.

- Csak a frászt hozod magadra.

- Nem! - Dühösen ránéztem, de annyira aggodalmasnak láttam, hogy inkább megint elfordultam tőle. Keserűen arra gondoltam, vajon amiatt aggódik-e, hogy megint eltűnhetek, vagy amiatt, hogy megőrültem. Úgy véltem, még mindig nem hisz nekem.

- Lehet, hogy igazad van - mondtam. - Remélem, úgy van. Talán olyan vagyok, mint egy rablás vagy egy nemi erőszak vagy valami hasonló áldozata... Egy áldozat, aki túlélte, de már nem érzi magát biztonságban. - Vállat vontam. - Nem tudok nevet adni annak, ami velem történt, de már nem érzem magamat biztonságban.

Kevin nagyon szelíden próbált hozzám szólni.

- Ha megint bekövetkezik, és valóságos, a fiú apja tudni fogja, hogy köszönettel tartozik neked. Nem fog bántani.

- Ezt nem tudhatod. Nem tudhatod, mi történhet.

Bizonytalanul felálltam.

- A fenébe is, nem hibáztatlak, amiért megpróbálsz rám hagyni a dolgot. - Elhallgattam, hogy ha akarja, letagadhassa, de nem tette. - Kezdem úgy érezni, hogy én magam is belenyugszom.

- Hogy érted?

- Nem tudom. Akármilyen valóságos is volt az egész, mint ahogy tudom, hogy az volt, kezd valahogy eltávolodni tőlem. Olyasminek tűnik, mint valami, amit a tévében láttam, vagy olvastam róla... mintha másodkézből származna.

- Vagy mint egy... egy álom?

Lenéztem rá.

- Úgy érted, hallucináció.

- Jó, akkor az.

- Nem! Tudom, mit teszek. Látok. Azért távolodom tőle, mert annyira megijeszt. De valóságos volt.

- Hagyd is, hogy eltávolodj. - Felkelt, és elvette tőlem a saras törülközőt. - Úgy tűnik, ez a legjobb, amit tehetsz, akár valóságos volt, akár nem. Engedd el!

A TŰZ

1

MEGPRÓBÁLTAM ELENGEDNI.

Lezuhanyoztam, lemostam a sarat és a zavaros vizet, tiszta ruhát húztam, megfésülködtem...

- Sokkal jobb - jegyezte meg Kevin, amikor meglátott.

De nem volt jobb.

Rufus és a szülei még nem találták meg a helyüket, és váltak „álommá”, ahogy Kevin szeretne volna. Árnyként, fenyegetően velem maradtak. A saját pokoltornácukon tartottak engem is. Félttem, hogy zuhanyozás közben visszatér a szédülés, félttem, hogy betöröm a fejemet a csempén, vagy visszatérek a folyóhoz, akárhol is van, és meztelenül állok majd idegenek között. Vagy valahol máshol bukkanak fel csupaszon és sebezhetőn?

Nagyon gyorsan megmosakodtam.

Aztán visszatértem a könyvekhez a nappaliba, de Kevin már majdnem mindet felrakta a polcokra.

- Felejtsd el mára a pakolást - mondta nekem. - Menjünk, szerezzünk valami kaját.

- Menjünk?

- Igen, mit szeretnél, hol együnk? Valami szép helyen a születésnapod alkalmából.

- Itt.

- De...

- Komolyan mondom, itt. Nem akarok menni sehová.

- Miért nem?

Nagy levegőt vettem.

- Holnap - mondtam. - Menjünk holnap. - Valahogy holnap jobb lesz, egy átaludt éjszakával köztem és a történetek között. Ha pedig nem történik semmi más, egy kicsit fellélegezhetek.

- Jót tenne neked, ha kicsit kimozdulnál - unszolt.

- Nem.

- Figyelj...

- Nem! - Ha rajtam múlik, azon az estén semmi nem bír rá, hogy kilépjek a házból.

Kevin egy darabig csak fürkészett - alighanem látszott rajtam a rémület -, aztán a telefonhoz ment, és csirkét és garnélát rendelt.

De az sem segített, hogy otthon maradtunk. Amikor megérkezett az étel, amikor már ettünk, és megnyugodtam kissé, a konyha kezdett elmosódni körülöttem.

A fény megint eltompult, és ismét megéreztem az émelyítő szédülést. Ellöktem magam az asztaltól, de nem próbáltam felállni. Fel sem bírtam volna.

- Dana?

Nem feleltem.

- Megint megtörténik?

- Azt hiszem. - Mozdulatlanul ültem, és igyekeztem nem lefordulni a székről. A padló túl messzinek látszott. Az asztal felé nyúltam, hogy belekapaszkodjak, de mielőtt megérinthettem volna, eltűnt. A távoli

padló is elsötétült és kezdett megváltozni. A linóleumból fa lett, részben szőnyeggel borítva. És eltűnt alólam a szék.

2

AMIKOR A SZÉDÜLÉS ELMÚLT, egy kis ágyon ülve találtam magam, amelyet egy megkurtított, sötétzöld függöny zárt el. Mellettem egy kis faasztalkán egy ütött-kopott bicska, néhány üveggolyó és egy fémtartóban meggyújtott gyertya. Elöttem egy vörös hajú fiú. Rufus?

A fiú háttal volt nekem, és még nem vett észre. Egyik kezében egy fapálcát tartott, amelynek a vége elszenesedve füstölt. A tüze láthatóan átterjedt az ablak függönyeire. Most a fiú állva nézte, ahogy a lángok felfelé nyaldossák a súlyos szövetet.

Egy pillanatig én is csak figyeltem. Aztán feleszméltem, félrelöktem a fiút, megragadtam a függöny még meg nem gyulladt felső részét, és lerántottam. Ahogy a szövet lehullott, a lángok egy részét elfojtotta, és mögötte feltűnt egy félig nyitott ablak. Gyorsan felnyaláboltam a függönyt, és kihajítottam.

A fiú rám nézett, aztán az ablakhoz rohant, és kinézett. Én is kipillantottam, és reméltem, hogy nem a tornác tetejére vagy egy fal mellé dobtam az égő kelmét. Most már - késve - megláttam, hogy a szobában volt egy kályha is. Abba is biztonságosan behajíthattam volna a függönyt, hogy elégjen.

Odakint sötét volt. Otthon még nem ment le a nap, amikor elragadtak onnan, itt viszont már besötétedett. Láttam a függönyt egy emelettel lejjebb égni. Épp csak annyira világította be az éjszakát, hogy lássuk: a földön hever, távol a legközelebbi faltól. A kapkodásom nem okozott bajt. Hazamehettem, tudván, hogy másodszor is elhárítottam a veszélyt.

Vártam, hogy hazamenjek.

Az első utam véget ért, amint a fiú biztonságban volt - és épp időben, hogy én is biztonságba jussak. Most azonban, miközben vártam, rájöttem, hogy nem leszek még egyszer ilyen szerencsés.

Nem szédültem. A szoba nem homályosuk el, tagadhatatlanul valóságos maradt. Körülnéztem, nem tudtam, mit tegyek. A félelem, amely hazulról idáig követett, most fellobbant bennem. Mi lesz velem, ha ezúttal nem kerülök magamtól vissza? Mi van, ha megfeneklek itt - akárhol is vagyok? Nem volt pénzem, és elképzelésem sem, hogyan jussak haza.

Kibámultam a sötétségbe, és igyekeztem megnyugodni. Az cseppet sem volt azonban megnyugtató, hogy itt nem láttam városi fényeket. Egyáltalán semmilyen fényt. De akkor sem voltam közvetlen veszélyben. És akárhol is voltam, de egy gyerekkel együtt - és egy gyerek készségesebben megválaszolhatja a kérdéseimet, mint egy felnőtt.

Ránéztem. Kíváncsian, félelem nélkül nézett vissza rám. Nem Rufus volt, ezt most már láttam. Ugyanolyan vörös hajú és vézna volt, de magasabb, nyilvánvalóan három-négy évvel idősebb. Elég idős, gondoltam, hogy tudja: nem szabad játszani a tűzzel. Ha nem gyújtotta volna fel a függönyeit, talán még mindig otthon volnék.

Odamentem hozzá, kivettem a kezéből a pálcát, és a kályhába dobtam.

- Valakinek egy ilyennel kellene megpálcáznia - mondtam -, mielőtt felgyújtod az egész házat.

Amint kimondtam, meg is bántam. Szükségem volt a fiú segítségére. De ki tudja, miféle bajba kevert engem!

A fiú riadtan hátrahőkölt.

- Ha egy ujjal is hozzám nyúlsz, megmondalak a papámnak! - Eltéveszthetetlenül déli kiejtéssel beszélt, és mielőtt elhessegethettem

volna a gondolatot, szöveget ütött a fejembe, hogy talán a déli államok egyikében vagyok. Két-három ezer mérföldre az otthonomtól.

Ha délen vagyok, a két-három órás időeltolódás megmagyarázná a kinti sötétséget. De akárhol voltam is, a legkevésbé sem szerettem volna találkozni a gyerek apjával. Börtönbe juttathatna, amiért betörtem a házába - vagy akár le is löhetne betörésért. Most már volt valami konkrét dolog, amitől félhettem. A fiú pedig kétségtelenül tudna mondani nekem mást is.

És fog is. Ha már egyszer itt ragadtam, mielőbb ki kell derítenem mindent, amit csak lehet. Bármilyen veszélyes is volt itt maradni, egy olyan férfi házában, aki lelőhet, az még veszedelmesebbnek tűnt, hogy teljesen tudatlanul kóboroljak az éjszakában. Majd halkan beszélünk.

- Ne törődj az apáddal! - mondtam neki fojtott hangon. - Bőven lesz mit mondanod neki, amikor meglátja a megégett függönyöket.

A fiú mintha összezsugorodott volna. A válla meggörnyedt, és elfordulva a tűzbe bámult.

- Egyébként ki vagy te? - kérdezte. - Mit keresel itt?

Ezek szerint ő sem tudta - nem is igazán számítottam rá. De meglepően oldottan viselkedett - sokkal nyugodtabb volt, mint én lettem volna az ő korában, ha egyszer csak egy idegen bukkant volna fel a szobámban. Én egész biztosan nem maradtam volna bent. Ha a fiú olyan félénk gyerek lett volna, mint én voltam, valószínűleg már rég elérte volna, hogy megöljenek.

- Hogy hívnak? - kérdeztem.

- Rufus.

Egy pillanatig csak bámultam rá.

- Rufus?

- Igen. Mi a baj?

Bárcsak tudtam volna, mi a baj - hogy mi folyik itt!

- Jól vagyok - mondtam. - Figyelj csak... Rufus, nézz rám. Láttál már korábban?

- Nem.

Ez volt a helyes válasz. Az észszerű válasz. Igyekeztem ezt elfogadni a neve és a túlságosan is ismerős arca ellenére. De a gyerek, akit a folyóból kihúztam, könnyen ezzé a gyerekké nőhetett fel - három-négy év alatt.

- Emlékszel, amikor majdnem vízbe fulladtál? - kérdeztem, és bután éreztem magam.

Összeráncolta a homlokát, és alaposabban szemügyre vett.

- Fiatalabb voltál - mondtam. - Talán öt éves. Emlékszel?

- A folyóra? - Halkan, tétován kérdezte, mintha maga sem hinné el.

- Akkor mégis emlékszel. Te voltál az.

- A fuldoklásra... arra emlékszem. És te...?

- Nem hiszem, hogy láttál akkor. És gondolom, nagyon rég lehetett... számodra.

- Nem, most már emlékszem rád. Láttalak.

Nem szóltam semmit. Nem igazán hittem neki. Azon töprengtem, vajon csak azt mondja-e nekem, amit szerint hallani akarok. De hát nem volt oka hazudni nekem. Szemlátomást nem félt tőlem.

- Akkor ezért éreztem úgy, hogy ismerlek - mondta. - Nem emlékeztem... talán mert úgy láttalak. Elmeséltem a mamának, és ő azt mondta, nem láthattalak úgy.

- Hogy?

- Hát... csukott szemmel.

- Csukott... - Elhallgattam. A fiú nem hazudott; álmodott.

- Igaz! - erősködött hangosan. Aztán észbe kapott, és suttogva folytatta.

- Láttalak úgy, amikor beleléptem a gödörbe.

- Gödörbe?

- A folyóban. A vízben gázoltam, és volt ott egy gödör. Elestem, és aztán már nem találtam az alját. Láttalak téged egy szobában. Láttam a szoba egy részét, és körös-körül könyvek voltak... több, mint a papa könyvtárában. Nadrágot viseltél, mint egy férfi... mint most is. Azt hittem, férfi vagy.

- Nagyon köszönöm.

- De most csak úgy nézel ki, mint egy nő, aki nadrágot visel.

Sóhajtottam.

- Jól van, ne is törődj vele. Mindaddig, míg felismered bennem azt, aki kihúzott a folyóból...

- Kihúztál? Gondoltam, hogy te lehattél az.

Összezavarodtam.

- Azt hittem, emlékszel.

- Emlékszem arra, hogy láttalak. Olyan volt, mintha abbahagytam volna a fuldoklást egy időre, és megláttalak, aztán megint fuldokolni kezdtem. Aztán ott volt a mama és a papa.

- És a papa puskája - mondtam keserűen. - Az apád majdnem lelőtt.

- Ő is azt hitte, hogy férfi vagy... és hogy megpróbáltad bántani a mamát és engem. A mama azt mondja, hogy kérte, hogy ne lőjön le, aztán eltűntél.

- Igen. - Alighanem a nő szeme láttára tűntem el. Vajon mit gondolt erről?

- Megkérdeztem tőle, hová mentél - mondta Rufus -, de mérges lett, és azt mondta, hogy nem tudja. Később megint megkérdeztem, és megütött. Pedig ő sosem üt meg.

Vártam, arra számítottam, hogy megkérdezi tőlem ugyanezt, de nem szólt többet. Csak a szemével kérdezett. A gondolataim között kutattam valamiféle válasz után.

- Mit gondolsz, Rufe, hová mentem?

Felsóhajtott, és csalódottan válaszolt:

- Akkor te sem mondod meg nekem.

- De igen... amennyire el tudom mondani. De válaszolj előbb! Mondd meg, szerinted hová mentem.

Úgy tűnt, mérlegeli, feleljen-e.

- Vissza a szobába - mondta végül. - A könyves szobába.

- Ez találgatás, vagy láttál megint?

- Nem láttalak. Eltaláltam? Oda mentél vissza?

- Igen. Haza, hogy éppúgy ráijesszek a férjemre, ahogyan bizonyára a szüleidre ráijesztettem.

- De hogyan kerültél oda? És hogy kerültél ide?

- Így - csettintettem.

- Ez nem igazi válasz!

- Nincs másik válaszom. Előbb otthon voltam; aztán egyszer csak itt termettem, és segítettem neked. Nem tudom, hogyan történik... hogyan tudok így mozogni... vagy hogy mikor következik be. Nem tudom irányítani.

- Ki tudja?

- Nem tudom. Senki. - Nem akartam elültetni a fejében azt a gondolatot, hogy ő irányíthatná. Különösen, ha aztán kiderül, hogy tényleg képes rá.

- De... milyen? Mit látott a mama, amiről nem hajlandó beszélni?

- Valószínűleg ugyanazt, amit a férjem is látott. Ő azt mondta, hogy amikor eljöttem hozzád, eltűntem. Egyszerűen csak elillantam. Aztán később előbukkantam.

Ezen elgondolkozott.

- Elillantál? Úgy érted, mint a füst? - Félelem jelent meg az arcán. - Mint egy szellem?

- Talán, mint a füst, de ne gondold, hogy szellem vagyok. Szellemek nem léteznek.

- A papa is ezt mondja.

- Igaza van.

- De a mama azt mondja, egyszer látott egyet.

Sikerült lenyelnem a véleményemet. Végére is az anyja... Különben is, talán én voltam a szelleme. Muszáj volt valami magyarázatot találnia az eltűnésemre. Kíváncsi vagyok, hogy a józanabb gondolkodású férje mivel magyarázta. De ez nem volt lényeges. Most az számított, hogy a fiút ne zaklassam fel.

- Segítségre volt szükséged - mondtam neki. - Azért jöttem, hogy segítek. Kétszer is. Ettől olyasvalakinek tűnök, akitől félni kell?

- Azt hiszem, nem. - Hosszan nézett, aztán odalépett hozzám, habozva kinyújtotta kormos kezét, és megérintett.

- Látod? - kérdeztem. - Ugyanolyan valódi vagyok, mint te.

Bólintott.

- Gondoltam, hogy az vagy. Amiket csináltál... ahhoz annak kellett lenned. És a mama is azt mondta, hogy hozzád ért.

- Az biztos. - Megdörzsöltem a vállamat, ahol a nő kétségbeesett ütéseinek nyoma maradt. Egy pillanatra megzavart a sajtás, erővel eszembe juttatta, hogy a nő alig néhány órája támadt rám. A fiú mégis idősebb volt. Akkor hát a tény: az utazásom valamiképpen nemcsak a téren, hanem az időn is átvált. Újabb tény: az utazásaim fókusza a fiú - és talán az okozója is. Látott a nappalimban, mielőtt valami hozzá vonzott volna; ezt nem találhatta ki magától. Én viszont egyáltalán semmit nem láttam, és nem is éreztem mást, csak émelýgést és szédülést.

- A mama azt mondta, hogy amit csináltál velem azután, hogy kihúztál a vízből, az olyan volt, mint a Királyok második könyvében -

mondta a fiú.

- A miben?

- Amikor Elizeus ráhajolt a halott fiú szájára, és a fiú feléledt. A mama azt mondta, hogy amikor látta, hogy ezt csinálod velem, meg akart állítani, mert csak egy nigger voltál, akit sosem látott korábban. Aztán eszébe jutott a Királyok második könyve.

Leültem az ágyra, és végigmértem, de a szeméből nem tudtam kiolvasni egyebet érdeklődésen és a felidézett izgatottságon kívül.

- Hogy mit mondott, mi vagyok? - kérdeztem.

- Csak egy idegen nigger. Ő és a papa is tudták, hogy sosem láttak korábban.

- Pizkosul ronda dolog volt tőle ezt mondani rögtön azután, hogy látta, amint megmentem a fia életét.

Rufus a homlokát ráncolta.

- Miért?

Nagy szemet meresztettem rá.

- Mi a baj? - kérdezte. - Miért vagy mérges?

- Az anyád mindig niggernek hívja a feketéket, Rufe?

- Persze, kivéve, ha vendégei vannak. Miért?

Ártatlan kérdezősködése összezavart. Vagy tényleg nem tudta, mit beszél, vagy várt rá a hollywoodi életpálya. Akárhogy is, nekem nem fogja többet mondani.

- Egy fekete nő vagyok, Rufe. Ha muszáj a nevemen kívül máshogy nevezned, akkor nevezz így.

- De...

- Ide hallgass, segitettem neked. Eloltottam a tüzet, igaz?

- Igaz.

- Jól van, akkor tedd meg nekem azt a szívességet, hogy úgy nevezel, ahogyan én szeretném.

Csak bámult rám.

- Most pedig - mondtam szelídebben - áruld el, láttál-e megint, amikor a függöny égni kezdett. Úgy értem, láttál-e ugyanúgy, ahogy akkor, amikor fuldokoltál?

Kellett neki egy perc, hogy átzökkenjen egy másik kerékvágásba. Akkor válaszolt:

- Semmit nem láttam, csak a tüzet. - Leült a régi rúdtámlás székbe a kályha mellett, és rám nézett. - Addig nem láttalak, amíg ide nem jöttél. De úgy féltem... kicsit olyan volt, mint amikor fuldokoltam... de nem hasonlított emlékeim szerint semmi másra. Azt hittem, le fog égni a ház, és én leszek a hibás. Azt hittem, meg fogok halni.

Bólintottam.

- Valószínűleg nem haltál volna meg, mert időben kijutottál volna. De ha a szüleid is itt alszanak, a tűz elérhette volna őket, mielőtt felébrednek.

A fiú a kályhába bámult.

- Egyszer felgyújtottam az istállót - mondta. - Azt akartam, hogy a papa adja nekem Nérót... egy lovat, amelyik tetszett. De eladta Wyndham tiszteletesnek, csak mert Wyndham tiszteletes egy csomó pénzt ajánlott érte. A papának már így is rengeteg pénze van. Mindenesetre feldühödtem, és felgyújtottam az istállót. .

Ámultan ingattam a fejemet. A fiú már most többet tudott a bosszúról, mint én. Miféle emberré fog felnőni?

- Ezt a tüzet miért gyújtottad? - kérdeztem. - Hogy valami más miatt visszavágy az apádnak?

- Amiért megütött. Látod? - Megfordult, és felhúzta az ingét, hogy lássam a hosszú, vörös, hólyagos csíkokat. Régi nyomokat is láttam, legalább egy sokkal rosszabb verés ronda hegeit.

- Az ég szerelmére!

- Azt mondta, hogy pénzt vettem ki az íróasztalából, én pedig mondtam, hogy nem. - Vállat vont. - Azt mondta, hogy hazugnak neveztem, és megütött.

- Nem is egyszer.

- Csak egy dollárt vettem el. - Leengedte az ingét, és szembefordult velem.

Nem tudtam, mit mondjak erre. A fiú szerencsés, ha felnőttkorában nem csukják le - már ha felnőtt. Folytatta:

- Arra gondoltam, ha leég a ház, akkor elveszíti minden pénzét. Jobb is, ha elveszti. Csak arra bír gondolni. - Rufus megborzongott. - De aztán eszembe jutott az istálló és a korbács, amivel megvert, miután azt a tüzet meggyújtottam. A mama azt mondta, ha nem állította volna meg, a papa megöl. Félttem, hogy ezúttal tényleg megölne, ezért el akartam oltani a tüzet. De nem tudtam. Nem tudtam, mit tegyek.

Tehát engem hívott. Most már biztos voltam benne. A fiú valamiképpen magához vonzott, amikor olyan csávába került, amivel nem bírt el. Hogy hogy csinálta, azt nem tudtam. A jelek szerint még csak azt sem tudta, hogy ő tette. Ha tudná, és akarattal is szólítani tudna, lehet, hogy egyszer csak apa és fia között találnám magamat az egyik verés során. El sem tudtam képzelni, akkor mi történne. Egyszer elég volt találkoznom Rufus apjával. Nem mintha a fiú akkora főnyereménynek tűnt volna. De...

- Azt mondtad, megkorbácsolt, Rufe?

- Igen. A korbáccsal, amivel a niggereket és a lovakat veri.

Ez egy pillanatra belém fojtotta a szót.

- Amivel... kiket ver?

Óvakodva fürkészett.

- Nem rólad beszéltem.

Félresöpörtem.

- Akkor is mondd feketéket. De... az apád feketéket korbácsol?

- Amikor szükséges. De a mama azt mondta, mindegy, mit tettem, kegyetlen és szégyenletes engem így megkorbácsolnia. Azután elvitt Baltimore Citybe, May néni házába, de a papa eljött, fogott és hazahozott. És egy idő után a mama is hazajött.

Egy pillanatra megfélemeztem a korbácsról és a „niggerekről”. Baltimore City. A marylandi Balti more?

- Most messze vagyunk Baltimore-tól, Rufe?

- Az öböl másik oldalán.

- De... még mindig Marylandben vagyunk, ugye? - Élték rokonaim Marylandben, akik segítenének, ha szükségem volna rájuk, és ha el tudnám érni őket. De kezdett motoszkálni bennem a gondolat, hogy el tudnék-e érni bárkit is, akit ismerek. Új, lassan növekvő félelem lett rajtam úrrá.

- Hát persze hogy Marylandben vagyunk - mondta Rufus. - Hogyhogy ezt nem tudod?

- Milyen nap van?

- Nem tudom.

- Mi az év? Csak mondd meg az évet!

A szobán át az ajtóra nézett, aztán gyorsan visszakapta rám a pillantását. Rájöttem, hogy a tudatlanságom és a váratlan hevességem nyugtalanította. Kényszerítettem magam, hogy higgadtan beszéljek.

- Ugyan már, Rufe, tudod, milyen évet írunk, ugye?

- Hát... ezernyolcszáztizenötöt.

- Tessék?

- Ezernyolcszáztizenötöt.

Mozdulatlanul ültem, mélyen beszívtam a levegőt, hogy megnyugodjak, és hittem neki. Hittem neki. Még csak meg sem lepődtem, ahogy az elvárt lett volna. Korábban már elfogadtam a tényt,

hogyan utaztam az időben. Most pedig már tudtam, hogy még messzebb kerültem az otthonomtól, mint gondoltam. És most már azt is tudtam, Rufus apja miért korbácsolt „niggereket” is, nem csak lovakat.

Felnéztem, és láttam, hogy a fiú felkelt a székből, és közelebb merészkedett.

- Mi bajod? - kérdezte. - Folyton rosszul vagy.

- Semmiség, Rufe. Jól vagyok. - Nem igaz; rosszul voltam. Mit tegyek? Miért nem mentem haza? Ez a hely halálos lehet számomra, ha tovább itt kell maradnom. - Ez egy ültetvény? - kérdeztem.

- A Weylin-ültetvény. A papám Tom Weylin.

- Weylin... - A név egy emléket ébresztett fel bennem, amire évek óta nem gondoltam. - Rufus, a vezetéknevedet W-e-y-l-i-n-nek írod?

- Igen, azt hiszem, így helyes.

Türelmetlen pillantást vetettem rá. Egy ilyen idős fiúnak már tudnia kellene, hogyan írják a saját nevét - még ha szokatlan is az írásmódja.

- Helyes - mondta gyorsan.

- És... nem él itt a környéken egy fekete lány, talán egy rabszolgalány, akit Alice-nek hívnak? - Nem voltam biztos a lány vezetéknevében. Az emlék töredékesen jutott csak eszembe.

- De. Alice a barátom.

- Tényleg? - A kezemet bámultam, próbáltam gondolkozni. Amint hozzászóltam egy lehetetlenséghez, máris belebotlottam a következőbe.

- De nem rabszolga - mondta Rufus. - Szabad, annak született, mint az anyja.

- Tényleg? Akkor talán... - Hagytam elhalni a mondatot, miközben a gondolataim vágatva próbálták összeilleszteni a mozaikokat. Az állam egyezett, és a dátum, a szokatlan név, az Alice nevű lány is...

- Talán mi? - firtatta Rufus.

Igen: talán mi? Nos, akkor talán, ha nem örültem meg teljesen, ha nem a legtökéletesebb hallucinációt élem éppen, amiről csak hallottam, ha a gyerek előttem igazi, és az igazat mondja, akkor talán ő az egyik őszám.

Talán a sokadik ükapám, de homályosan még mindig él a családom emlékezetében, mert a lánya vett egy díszesen faragott, faládába zárt Bibliát, és abban elkezdte vezetni a családi krónikát. A nagybátyámnak még mindig megvolt.

Hagar nagyfi. Hagar Weylin, született 1831-ben. Az ő neve volt az első. A szüleit Rufus Weylinként és Alice Green-valami Weylinként jegyezte fel.

- Rufus, mi Alice családneve?

- Greenwood. Miről beszéltél? Talán mi?

- Semmi. Csak... azt hittem, ismerek valakit a családjában.

- És ismersz?

- Nem tudom. Régen találkoztam azzal, akire gondoltam. - Gyenge hazugság. De jobb, mint az igazság. Akármilyen fiatal is volt a fiú, úgy gondoltam, ha elmondanám neki az igazságot, kétségbe vonná az épeszemet.

Alice Greenwood. Hogy mehetett hozzá ehhez a fiúhoz? Egyáltalán házasok voltak? És a családomban miért nem említette senki, hogy Rufus Weylin fehér volt? Ha tudták volna! De valószínűleg nem tudták. Hagar Weylin Blake 1880-ban hunyt el, jóval az általam ismert rokonok születése előtt. Alighanem a legtöbb tény az életéről a halálával együtt elveszett. Vagy legalábbis elfelejtődött, mielőtt leszűrődött volna hozzám. Csak a Biblia maradt.

Hagar megtöltötte az oldalakat gondos kézírásával. Volt egy feljegyzés Olivér Blake-kel kötött házasságáról és egy felsorolás a hét gyerekeről, az ő házasságaikról, néhány unokáról... Aztán valaki más

folytatta a listát. Olyan sok rokon, akit sosem ismertem, és soha nem is fogok.

Hacsak...

A fiúra néztem, aki majd Hagar apja lesz. Semmi nem volt benne, ami a rokonaimra emlékeztetett. Összezavart a látványa. De ő kellett hogy legyen. Kellett hogy legyen valami oka a kapocsnak közöttünk. Persze nem hittem igazán, hogy a vérrokonság megmagyarázhatja azt, hogy immár kétszer is hozzá vonzott valami. Mert nem. De semmi más sem magyarázhatta meg. Ami köztünk volt, az valami új volt, aminek még neve sem volt. Valami egyforma furcsaság bennünk, ami talán - vagy talán nem - a rokonságunkból eredt. Így most már külön okom volt örülni, amiért meg tudtam menteni. Mert hát... mert hát mi lett volna velem, az anyám családjával, ha nem mentettem volna meg?

Ezért voltam itt? Nemcsak egy balesetre hajlamos kisfiú túlélését biztosítani, de a családomét is, és a saját születésemet?

De megint csak: mi történt volna, ha a fiú megfullad? Megfulladt volna egyáltalán nélkülem? Vagy az anyja megmentette volna valahogyan? Időben megérkezett volna az apja, hogy megmentse? Valamelyikük biztosan kihúzta volna. Az élete nem függhetett egy még meg sem fogant leszármazottja tetteitől. Bármit is tettem, neki életben kellett maradnia, hogy Hagar apja legyen, különben nem létezhetnék. Ez így volt logikus.

De valahogyan mégsem volt elég logikus ahhoz, hogy vigaszt nyújtson. Nem volt elég logikus ahhoz, hogy figyelmen kívül hagyjam a gyereket, ha megint bajban találok - nem mintha *bármilyen* gyereket cserben hagytam volna. Ez a gyerek azonban különleges bánásmódot igényelt. Ahhoz, hogy éljek és mások is éljenek, neki is élnie kellett. Nem mertem próbára tenni a paradoxont.

- Tudod - fürkészett -, egy kicsit hasonlítasz Alice anyjára. Ha ruhát viselnél, és kontyban lenne a hajad, nagyon hasonlítanál rá. - Barátságosan mellém ült az ágyra.

- Akkor meglep, hogy az anyád nem tévesztett össze vele - mondtam.

- Ilyen ruhában nem! Először ő is azt hitte, hogy férfi vagy, meg én is... és a papa is.

- O! - Most már kicsit könnyebb volt megérteni ezt a tévedést.

- Biztos vagy benne, hogy nem vagy Alice rokona?

- Nem tudok róla - hazudtam, majd gyorsan témát váltottam. - Rufe, vannak itt rabszolgák?

Bólintott.

- Harmincnyolc rabszolga, a papa mondta. - Felhúzta csupasz lábát, és törökülésbe helyezkedett az ágyon velem szemben. Még mindig érdeklődve vizslatott. - Te nem rabszolga vagy, ugye?

- Nem.

- Gondoltam. Nem úgy beszélsz meg nem úgy öltözködsz meg nem úgy viselkedsz. Nem látszol szökevénynek sem.

- Nem is vagyok az.

- És nem hívsz „gazdának” sem.

Engem is meglepett, hogy felnevettem.

- Gazda?

- Úgy kellene. - Nagyon komolyan beszélt. - Te meg azt akarod, hogy feketének nevezzek.

Komolyságától belém szakadt a nevetés. Különben is, mi volt ebben a vicces? Valószínűleg igaza volt. Kétségtelenül valamiféle tiszteletteljes megszólítást kellett volna használnom. Na de „gazda”?

- Ezt kell mondanod - erősködött. - Vagy „ifjú gazdát”, vagy... vagy „úrfit”, mint Alice. Így kellene.

- Nem. - Megráztam a fejemet. - Nem, hacsak nem fordulnak a dolgok sokkal rosszabbra.

A fiú megragadta a karomat.

- Igen! - suttogta. - Bajba kerülsz, ha nem teszed, és a papa meghallja.

Akkor kerülök bajba, ha a „papa” egyáltalán beszélni hall. De a fiú láthatóan aggódott, sőt féltett engem. Az apja olyan embernek tűnt, aki keményen megdolgozott azért, hogy félelmet keltsen.

- Jól van - mondtam. - Ha bárki bejönne, „Rufus úrfinak” foglak hívni. Az megfelel? - Ha bárki bejön, örülhetek, ha élve megúszom.

- Igen - mondta Rufus. Megkönnyebbültnek látszott. - Még mindig sebhelyes a hátam, ahol a papa megkorbácsolt.

- Láttam. - Ideje volt kijutnom a házból. Elég volt a beszédből, tanulásból és reménykedésből, hogy valahogyan hazarepülök. Világos volt, hogy bármiféle hatalom is használt engem Rufus megvédésére, az nem gondoskodott az én védelmemről. Ki kellett jutnom a házból egy biztonságos helyre, mielőtt felkel a nap - már ha van itt számomra biztonságos hely. Kíváncsi voltam, hogyan boldogultak és éltek túl Alice szülei.

- Hé! - szólalt meg Rufus hirtelen.

Összerezentem, ránéztem, és akkor eszméltem rá, hogy valamit mondott - erről lemaradtam.

- Azt kérdeztem, hogy hívnak - ismételte. - Nem mondtad még.

Ez minden?

- Edana - mondtam. - A legtöbben Danának hívnak.

- Jaj, ne! - jajdult fel halkan. Úgy nézett rám, mint egy kísértette.

- Mi a baj?

- Azt hiszem, semmi... de... tudni akartad, ezúttal is láttalak-e, mielőtt idejöttél volna, ahogyan a folyónál láttalak. Hát, nem láttalak, de azt

hiszem, hallottalak.

- Hogyan? Mikor?

- Nem tudom, hogyan. Nem voltál itt. De amikor kigyulladt a tűz, és megijedtem, egy férfi hangját hallottam. Azt kérdezte: „Dana?” Aztán azt: „Megint megtörténik?” És valaki más... te... azt suttogta: „Azt hiszem.” Hallottalak!

Fáradtan felsóhajtottam, sóvárogtam a saját ágyam után, és hogy legyen vége a válasz nélküli kérdéseknek. Hogyan hallott minket Rufus időn és téren át? Nem tudom. Nincs is időm eltöprengeni rajta. Más, sürgetőbb gondjaim vannak.

- Ki volt az a férfi? - kérdezte Rufus.

- A férjem. - Megdörgöltem az arcomat. - Rufe, ki kell jutnom innen, mielőtt az apád felébred. Megmutatod az utat a földszintre, hogy ne ébresszek fel mindenkit?

- Hová mész?

- Nem tudom, de itt nem maradhatok. - Egy pillanatra elhallgattam, és eltűnődtem, mennyit segíthetne nekem - és hogy akarna-e segíteni.

- Távol vagyok az otthonomtól - mondtam -, és nem tudom, mikor jutok vissza oda. Tudsz valamilyen helyet, ahová mehetnék?

Rufus kinyújtotta a lábát, és megvakarta a fejét.

- Kimehetsz és elbújhatsz reggelig. Aztán előjöhetnél, és megkérdezhethéd a papát, hogy dolgozhatnál-e itt. Néha felbérel szabad niggereket.

- Tényleg? És ha te szabad lennél, és fekete, akkor szívesen dolgoznál neki?

Elfordította a tekintetét és megrázta a fejét.

- Nem hiszem. Néha nagyon kegyetlen.

- Máshová nem mehetnék?

Tovább törte a fejét.

- Bemehetnél a városba, hogy ott munkát találj.

- Hogy hívják a várost?

- Easton.

- Messze van?

- Nem túl messze. A niggerek néha gyalog is elmennek odáig, amikor a papa menlevelet ad nekik. Vagy talán...

- Igen?

- Alice anyja közelebb lakik. Hozzá is elmehetsz, és elmondhatná, hol érdemes munkát keresni. Talán meg is szállhatsz nála. Akkor megint láthatnálak, mielőtt hazamész.

Meglepett, hogy újra látni akar. Nem sok kapcsolatom volt gyerekekkel azóta, hogy magam is az voltam. Azon kaptam magam, hogy ezt a gyereket viszont kedvelem. A környezete rajta hagyta kedvezőtlen nyomát, de a polgárháború előtti Délen sokkal rosszabb ember könyörületére utalva is találhattam volna magamat - és lehetnék valaki sokkal rosszabb leszármazottja.

- Hol találom Alice anyját? - kérdeztem.

- Az erdőben lakik. Gyere ki, és elmondom, hogy tudsz odamenni.

Fogta a gyertyáját, és az ajtóhoz ment. Mozgását kísérteties árnyékok követték. Hirtelen belém hasított, milyen könnyen elárulhatna - elég lenne kinyitnia az ajtót, és elszaladnia vagy kiáltania.

Ő azonban résnyire nyitotta csak ki, és kilesett, majd megfordulva intett nekem. Izgatottnak és elégedettnek látszott, épp csak annyira félt, hogy óvatos legyen. Megkönnyebbülve, gyorsan követtem. Élvezte a dolgot - a kalandot. És éppenséggel most is a tűzzel játszott, egy betolakodónak segített észrevétlenül megszöknie az apja házából. Ha az apja megtudta volna, valószínűleg mindkettőnket megkorbácsol.

Odalent hangtalanul nyílt a nagy, súlyos ajtó, és kiléptünk a kinti sötétségbe, mely nem volt teljes. Félhold és több millió csillag

világította meg az éjszakát, ahogyan otthon sosem. Rufus azonnal mondta volna az utat a barátja háza felé, de megállítottam. Valamit előbb el kellett intézni.

- Hova estek a függönyök, Rufe? Vigyél oda!

Engedelmeskedett, és befordultunk a ház sarkánál. Ott füstölögtek a földön a függöny maradványai.

- Ha meg tudunk szabadulni ettől - mondtam -, rá tudod venni az anyádat, hogy új függönyt adjon neked anélkül, hogy szólna az apádnak?

- Azt hiszem - mondta. - Amúgy is alig beszélnek egymással.

A függöny nagyja már kihűlt. Eltapostam a parázsló szegélyeket, nehogy ismét lángra lobbanjanak, aztán kerestem egy nagyobb, perzseletlen szövetdarabot. Szétterítettem, és megtöltöttem a kisebb cafatokkal és a pernyével meg a földdel, amit velük együtt felmarkoltam. Rufus némán segített. Amikor végeztünk, szoros batyuba tekertem össze a függönyt, és átadtam neki.

- Tedd a kályhába - mondtam. - Mielőtt lefeküdnél aludni, várd meg, míg az egész elhamvad. És Rufe... ne gyújts fel semmi mást.

Szégyenkezve lesütötte a szemét.

- Nem fogok.

- Helyes. Kell hogy legyen biztonságosabb módja is az apád bosszantásának. Tehát, merre kell menni Alice házához?

3

MEGMUTATTA AZ UTAT, aztán magamra hagyott a néma, hideg éjszakában. Egy pillanatig csak álltam a ház mellett, félelemmel telve, magányosan. Korábban nem tűnt fel, mennyire megnyugtató a fiú jelenléte. Végül elindultam a ház és a földek közti tágas, füves mezőn.

Körülöttem elszórtan fákat és sötét épületeket láttam. Az egyik irányban, a házból alig láthatóan, kis építmények sorakoztak. Úgy gondoltam, rabszolgakunyhók lehetnek. Mintha láttam volna valakit járkálni körülöttük, és egy pillanatra megdermedtem egy nagy, terebélyes fa mögött. Az alak némán eltűnt két kunyhó között - egy rabszolga lehetett, aki alighanem ugyanannyira szerette volna elkerülni, hogy éjszaka rajtacsípjék, mint én.

Kikerültem egy szántót, amelyen valami derékig érő, fűszerű növény nőtt. Meg sem próbáltam a gyenge fényben azonosítani. Rufus beszélt nekem erről a rövidebb útról, és a hosszabbról is, az országúton. Örültem, hogy az utóbbit elkerülhetem. A gondolat, hogy egy felnőtt fehér emberrel találkozhatok össze, jobban megrémített, mint az utcai erőszak kilátása otthon.

Végül elértem egy erdőhöz, mely a sötétség szilárd falának látszott a holdfényes földek után. Több másodpercig álltam előtte, és az motoszkált a fejemben, nem jártam volna-e jobban az úttal.

Ekkor kutyaugatást hallottam - nem is túl messze -, és hirtelen támadt félelmemben átcsörtettem egy fiatal bozóton a fák közé. Tövisek, mérges szömörce, kígyók jutottak eszembe... de nem álltam meg. Egy falka kóbor kutya rosszabb kilátásnak tűnt. Vagy egy falka szelídített vadászkutya, amelyekkel szökött rabszolgákat keresnek.

Az erdő nem volt olyan koromsötét, mint amilyennek elsőre látszott. Miután a szemem hozzászokott a homályhoz, már láttam is egy keveset. Fákat - magas és árnyas fákat mindenütt. Míg gyalogoltam, azon töprengtem, honnan tudhatnám, jó irányba tartok-e. Ez elég is volt. Sarkon fordultam - remélve, hogy még tudom, merre van az előre és a hátra -, és elindultam vissza a mezőre. Túlságosan is városi lány voltam.

Sikerült visszakeverednem a mezőre, ahol balra fordultam, amerre Rufus elmondása szerint út húzódott. Megtaláltam, és a kutyák után

fülelve elindultam rajta. Most azonban csak néhány éjszakai madár és rovar törte meg a csendet - tücskök, egy bagoly és egy másik madár, amelynek nem tudtam a nevét. Az út szélén maradtam, igyekeztem elfojtani az idegességemet, és azért imádkoztam, hogy hazamehessek.

Valami olyan közel surrant át az úton, hogy majdnem érintette a lábamat. Megdermedtem, még sikoltani sem bírtam a hirtelen rám törő rettegetől, aztán rájöttem, hogy csak egy kis állat, amelyet én riasztottam fel - talán róka vagy nyúl. Észrevettem, hogy kicsit imbolygók, megszédültem. Térdre rogytam, kétségbeesetten akartam, hogy a szédülés erősödjön, jöjjön az áttűnés...

Behunytam a szememet. Amikor kinyitottam, a földút és a fák még mindig ott voltak. Fáradtan feltápászkodtam, és ismét elindultam.

Miután már egy jó ideje gyalogoltam, megfordult a fejemben, nem mentem-e el véletlenül a kunyhó mellett. Ekkor hangok ütötték meg a fületem - ezúttal nem madaraké és más állatoké, ezt először fel sem ismertem. De akármilyen volt is, egyre közeledett. Képtelenül hosszú időbe telt, mire leesett, hogy lovak tartanak lassan felém az úton.

Épp időben ugrottam a bokrok közé.

Mozdulatlanul füleltem a földön, azon gondolkoztam, megláttak-e a közeledő lovasok. Én már láttam a sötét, lassan mozgó alakokat. Mellettem elhaladva a Weylin-ház irányába tartanak majd tovább, és ha meglátnak, könnyen lehet, hogy fogolyként magukkal visznek. Itt a feketékről feltételezték, hogy rabszolgák, hacsak nem tudták bizonyítani, hogy szabadok - hacsak nem volt szabadságlevelük. A papír nélküli feketék szabad prédának számítottak bármelyik fehér számára.

Ezek a lovasok pedig fehérek voltak. Láttam a holdfényben, ahogy közelebb értek. Aztán néhány lépésre tőlem elfordultak, és behatoltak az erdőbe. Teljes mozdulatlanságban figyeltem, és vártam, amíg mind el nem haladtak mellettem. Nyolc fehér férfi lovagolt ráérősen éjnek

évadján. Nyolc fehér férfi ment be az erdőbe arrafelé, ahol a Greenwood-kunyhónak kellett lennie.

Pillanatnyi habozás után felkeltem, és óvatosan, fától fáig haladva követtem őket. Akármilyen veszélyesek lehettek rám, valahogyan nem tűntek olyan fenyegetőnek, mint a sötét, árnyékos erdő az idegen hangjaival és ismeretlen veszélyeivel.

Ahogy számítottam rá, a férfiak egy kis rönkházhoz vezettek, mely egy holdsütötte tisztáson állt az erdőben. Rufus azt mondta, az úton eljutok Greenwoodék kunyhójához, de azt nem említette, hogy az úttól nem látható. Talán nem is ez az. Talán ez másvalaki kunyhója. Félig-meddig reméltem is, mert ha a házban lakók feketék, szinte bizonyos, hogy bajban voltak.

A négy lovas leszállt a lováról, és odament az ajtóhoz, hogy ököllel és lábbal bedörömbölgjön. Amikor senki nem felelt a zörgésre, ketten nekiláttak betörni. Súlyos ajtónak látszott - valószínűbb volt, hogy előbb töri el a férfiak vállát, mint hogy engedjen. De a retesze nem volt ugyanilyen erős. Hasadó fa reccsenése hallatszott, és az ajtó befelé lendült. A négy férfi azonnal benyomakodott, és kisvártatva három embert lökdöstek ki a kunyhóból, szinte kihajították őket. Kettejüket - egy férfit és egy nőt - elkapták a kinti, lóról leszállt lovasok, akik szemlátomást számítottak rájuk. A harmadik, egy hosszú, világos színű ruhát viselő kislány, a földre esett. A férfiak nem törődtek vele, ezért odébb tudott mászni, néhány méterre onnan, ahol én feküdtem a bokrok között, a tisztás szélén.

Most már beszéltek a tisztáson, és kezdtem a távolság és az ismeretlen kiejtés ellenére kivenni a szavakat.

- Nincs engedélye - mondta az egyik lovas. - Elszökött.

- Nem, gazda - könyörgött a kunyhóból kirángatott férfi, aki nyilvánvalóan fekete volt, és fehérekhez beszélt. - Volt menlevelem.

Volt...

Az egyik fehér férfi megpofozta. Két másik tartotta kétfelől, és a fekete férfi elernyedtt közöttük. Még több beszéd.

- Ha volt menleveled, hová lett?

- Nem tudom. Biztosan elvesztettem idefelé jövet.

Egy olyan közeli fához vonszolták a férfit, hogy félelemtől dermedten lapultam a földre. Elég egy kis balszerencse, és a fehérek észrevesznek, vagy a sötétben nem látnak meg, és rám lépnek.

A férfit arccal a fához szorítva, a törzset ölelve odakötözték, nehogy el tudja engedni. Meztelen volt, láthatóan az ágyból rángatták ki. A nőre néztem, aki még mindig a kunyhó mellett állt, de már sikerült valamibe beburkolóznia. Talán egy takaróba. Amint megláttam, az egyik fehér férfi le is tépte róla. A nő mondott valamit, de olyan halkán, hogy csak a tiltakozó hangsúlyát hallottam.

- Fogd be a szád! - förmedtt rá a férfi, aki elvette és a földre dobta a takaróját. - Mégis mi az ördögöt képzelsz, ki vagy te?

Egy másik férfi is közbeszólt.

- Mit gondolsz, mid van, amit még nem láttunk?

Röhögés harsam.

- Láttunk már többet és jobbat is - tette hozzá valaki más.

Trágárságok hangzottak el, és még több röhögés.

A férfit mostanra szorosan a fához kötözték. Az egyik fehér a lovához ment egy ostorért. Egyszer a levegőbe cserdített, láthatóan a maga örömére, aztán lesújtott vele a fekete férfi hátára. Annak teste összerándult, de csak levegő után kapott. Még több csapást viselt el kiáltás nélkül, de hallottam, hogy nehezen, sebesen kapkodja a levegőt.

Mögötte a gyerek hangosan sírt az anyja lábához bújva, de a nő a férjéhez hasonlóan hallgatott. Magához ölelte a lányát, és lehajtott fejjel állt, nem volt hajlandó nézni a verést.

Aztán a férfi megtört. Nyögdécselni kezdett, a halk, szívszaggató hangok akarata ellenére törtek fel belőle. Végül üvölni kezdett.

Szó szerint éreztem az izzadságát, hallottam szaggatott lélegzetvételt, minden kiáltását, a korbács minden csattanását. Láttam, hogy a teste megrándul, vonaglik, nekifeszül a kötélnek, miközben az üvöltése nem akart abbamaradni. Felfordult a gyomrom, és akarattal kellett kényszerítenem magamat, hogy maradjak, ahol vagyok, és hallgassak. Miért nem hagyták abba?!

- Kérem, uram! - könyörgött a férfi. - Az isten szerelmére, uram, kérem...

Behunytam a szememet, és megfeszítettem az izmaimat, hogy leküzdjem a rám tört hányingert.

Tévében és moziban láttam már embereket megkorbácsolni. Láttam, ahogy a túlságosan is vörös művér csíkokat húzott a hátukra, és hallottam begyakorolt sikolyaikat. De még nem feküdtem a közelükben, érezve a verejtékük szagát, és nem hallottam őket esdekelní és imádkozni, megszégyenülni a családjuk és önmaguk előtt. Valószínűleg kevésbé álltam készen a valóságra, mint a tőlem nem messze zokogó gyerek. Ami azt illeti, ő és én nagyon hasonlóan reagáltunk. Az én arcomat is könnyek áztatták. A tudatom pedig egyik gondolatról a másikra ugrott, próbálta kiszűrni a korbácsolást. Ez utóbbi gyávaság azonban előhozott valami hasznosat. Egy nevet a fehérekre, akik a polgárháború előtt lovagoltak az éjszakában, betörték az ajtókat, és feketéket vertek meg vagy kínoztak más módokon.

Patrulok. Fiatal fehérek csoportjai, akik látszólag rendet tartottak a rabszolgák között. Patrolok. A Ku-Klux-Klan előfutárai.

A férfi üvöltése abbamaradt.

Egy pillanat múlva felnéztem, és láttam, hogy a patrolok eloldozzák. Továbbra is a fának támaszkodott, bár a kötéł már lekerült róla, aztán az

egyik pattul megfordította, és összekötözte a kezét elől. A fehér férfi felült a lovára, és a kötél végét még mindig markolva ellovagolt, félig maga után vonszolva foglyát. A patrulok maradéka is lóra szállt, és követte, kivéve egyet, aki halkán beszélgetett a nővel. A beszélgetés a jelek szerint nem alakult úgy, ahogyan a férfi akarta, mert mielőtt a többiek után lovagolt volna, ököllel a nő arcába ütött, ahogyan korábban a férjét ütötték meg. A nő a földre zuhant. A patrul ellovagolt, és otthagya.

Közben a másik patrul és botladozó foglya az út felé tartottak, a Weylin- ház felé kanyarodva. Ha pontosan arra mentek volna vissza, amerről jöttek, vagy átgázolnak rajtam, vagy kiüznék a fedezékemből. Szerencsém volt - de ostobaság volt ennyire közel merészkedni. Kíváncsi voltam, hogy a fogoly vajon Tom Weyliné-e. Ez megmagyarázná Rufus barátságát az Alice nevű gyerekekkel. Már persze, ha ez a kislány Alice. Ha ez a megfelelő kunyhó. Akár így volt, akár nem, az eszméletlen, magára hagyott nőnek segítségre volt szüksége. Felkeltem, és odamentem hozzá.

A gyerek, aki eddig mellette térdelt, felpattant, hogy elrohanjon.

- Alice! - szólítottam meg halkán.

Megtorpant, rám bámult a sötétben. Ezek szerint tényleg Alice volt. Ezek itt a rokonaim, az őseim. És ez a hely a menedékem lehet.

4

- BARÁT VAGYOK, ALICE - mondtam letérdelve, és kényelmesebb helyzetbe fordítottam az eszméletlen nő fejét. Alice bizalmatlanul nézett, aztán suttogva megszólalt.

- Meghalt?

Felnéztem. A kislány fiatalabb volt Rufusnál - sötét bőrű, vékony és alacsony. Szípgova hálórúhája ujjába törölte az orrát.

- Nem, nem halt meg. Van a házban víz?

- Igen.

- Hozz egy keveset!

Beszaladt a konyhába, és néhány másodperccel később már egy vízzel teli töktállaal tért vissza. Megnedvesítettem az anyja arcát, lemostam a vért a szájáról és az orra környékéről. Amennyire láttam, korombeli lehetett, karcsú, mint a gyereke, és mint én is. És hozzám hasonlóan finom csontozata volt, valószínűleg nem elég erős, hogy túléljen egy ilyen korszakban. Mégis túlélte, habár fájdalmasan. Talán meg tudja tanítani nekem, hogyan kell.

Lassan tért magához, először felnyögött, majd felkiáltott:

- Alice! Alice!

- Mama! - szólította a gyerek félénken.

A nő szeme tágra nyílt, és rám bámult.

- Ki maga?

- Egy barát. Segítségért jöttem, de most magának van rá szüksége. Ha már elég jól van, hogy felálljon, segítek bemenni.

- Azt kérdeztem, ki maga! - keményedett meg a hangja.

- Danának hívnak. Szabad vagyok.

Most már mellette térdeltem, és láttam, hogy végignézi a blúzomon, a nadrágomon és a cipőmon - amely a kipakolás és a ház körüli munkák miatt egy régi, hasított bőr férficsizma volt. A nő alaposan megnézett, aztán meg is ítélte.

- Vagyis szökevény.

- A patulok ezt mondanák, mert nincsenek papírjaim. De szabad vagyok, szabadnak születtem, és feltett szándékom szabad is maradni.

- Bajba fog sodorni!

- De nem ma éjjel. Mára már elég baja volt. - Habozva az ajkamba haraptam, aztán halkan hozzátettem: - Kérem, ne küldjön el!

A nő több másodpercig hallgatott. Láttam, hogy a lányára pillant, aztán megérintette a saját arcát, és letörölte a szája sarkából a vért.

- Nem állt szándékomban elküldeni - mondta halkan.

- Köszönöm.

Felsegítettem, és betámogattam a kunyhóba. Tehát lesz menedékem. Néhány órányi béke. Talán holnap éjjel úgy viselkedhetek, mint egy szökevény, akinek ez a nő gondol. Talán tőle megtudhatom, melyik a leggyorsabb, legbiztonságosabb út északra.

A kunyhó a tűzhelyben haldokló tüzet leszámítva sötétségbe borult, de a nő gond nélkül eltalált az ágyáig.

- Alice! - kiáltotta.

- Itt vagyok, mama!

- Tegyel egy hasábot a tűzre!

Néztem, ahogy a gyerek engedelmeskedik, hosszú ruhája veszedelmesen közel lógott a parázshoz. Rufus barátja ugyanolyan óvatlanul bánt a tűzzel, mint a fiú.

Rufus. A neve előhozta minden félelmemet, zavaromat és vágyamat az otthonom után. Tényleg el kell gyalogolnom egy északi államig, hogy békére leljek? És ha odaérek, miféle béke lesz az? A szigorúan szabályozott Észak jobb volt a feketék számára, mint a rabszolgatartó Dél, de nem sokkal.

- Miért jött ide? - kérdezte a nő. - Ki küldte?

Homlokráncolva bámultam a tűzbe. Hallottam, hogy a hátam mögött motoz, valószínűleg felöltözött.

- A fiú - suttogtam. - Rufus Weylin.

A neszek elhallgattak. Rövid csend támadt. Tudtam, hogy kockázatos beszélnem neki Rufusról. Talán ostobaság is volt. Nem tudom, miért

tettem.

- Senki nem tud rólam, csak ő - folytattam.

A tűz kezdett fellobbanni Alice kis fahasábjá körül. A fa pattogott és szikrát hányt, betöltve a csendet, majd Alice megszólalt:

- Rufe úrfi nem fogja elmondani. - Vállat vont. - Sose mond el semmit.

A szavai rávilágítottak, miért vállaltam a kockázatot. Eddig nem gondoltam erre, de ha Rufus olyan valaki lenne, akinek eljár a szája, Alice anyjának tudnia kell róla, hogy eldönthesse, elrejt vagy elküld. Vártam, hogy mit fog mondani.

- Biztos benne, hogy az apja nem látta meg magát? - kérdezte. Ez azt jelentette, hogy egyetértett Alice-szel arról, hogy Rufus rendben van. Tom Weylin azzal a korbáccsal mélyebb nyomot hagyott a fián, mint gondolta.

- Itt volnék, ha az apja meglátott volna? - kérdeztem.

- Gondolom, nem.

Felé fordultam. Most már egy hosszú, fehér ruhát viselt, mint a lánya. Az ágy szélén ülve figyelt. Mellettem vastag, sima deszkákból ácsolt asztal és egy kettéhasított fatörzsből készült pad állt. Leültem a padra.

- A férje Tom Weylin tulajdona? - kérdeztem.

Szomorúan bólintott.

- Látta?

- Igen.

- Nem lett volna szabad eljönnie. Mondtam neki, hogy ne jöjjön.

- Tényleg volt menlevele?

A nő keserűen nevetett.

- Nem. Nem is fog kapni. Azért nem, hogy meglátogathasson. Mister Tom azt mondta neki, válasszon új feleséget az ültetvényen. Akkor Mister Tomé lesz minden gyereke.

Alice-re néztem. A nő követte a tekintetemet.

- Sosem lesz egy gyerekem sem az övé - jelentette ki színtelen hangon.

Kételkedtem ebben. Olyan védtelennek látszottak itt. Nem hittem, hogy ez volt az első alkalom, hogy az őrző meg látogatta őket, vagy hogy ez lesz az utolsó. Egy ilyen helyen hogyan lehetne egy nő biztos bármiben is? Aztán ott volt a történelem. Rufus és Alice valahogyan össze fognak kerülni.

- Honnan jött? - kérdezte hirtelen a nő. - A beszéde alapján nem idevalósi.

A témaváltás váratlanul ért, és majdnem Los Angeleszt mondtam.

- New York - hazudtam halkan. 1815-ben Kalifornia még csak egy messzi spanyol telep volt, amiről ez a nő valószínűleg nem is hallott.

- Az messze van - mondta.

- Ott van a férjem. - Honnét jött ez a hazugság? Belesűrítettem minden sóvárgásomat Kevin után, aki most már túl távol volt tőlem, hogy önerőből elérhessem.

A nő odajött hozzám, és lenézett rám. Magasnak, keserűnek és évekkal idősebbnek érzékelttem.

- Elhurcolták? - kérdezte.

- Igen. - Bizonyos értelemben talán tényleg elraboltak.

- Biztos benne, hogy a férjét nem kapták el?

- Csak engem, ebben biztos vagyok.

- Most pedig visszafelé tart.

- Igen! - tört ki belőlem hevesen, reménytelen. - Igen! - A hazugság és az igazság összekeveredett.

Csend támadt. A nő a lányára nézett, aztán vissza rám.

- Maradjon itt holnap estig - mondta. - Aztán van egy másik hely, ahová mehet. Adnak majd enni és... ó! - vágott bűnbánó arcot. -

Biztosan most is éhes. Hozok valami...

- Nem, nem vagyok éhes. Csak fáradt.

- Akkor feküdjön le! Alice, te is. Mind elférünk... Így. - Odament a gyerekekhez, és kezdte lesöpörni Alice ruhájáról a kintről behozott koszt. Láttam, hogy egy pillanatra behunyja a szemét, majd az ajtóra néz. - Dana... Ugye azt mondta, hogy a neve Dana?

- Igen.

- Kint felejtettem a takarót - mondta. - Kint hagytam, amikor... kint hagytam.

- Behozom - mondtam. Az ajtóhoz mentem, és kinéztem. A takaró ott feküdt a földön, ahová a pattul ledobta, nem messze a háztól. Odamentem, hogy felvegyem, de mihelyt odaértem, valaki megragadott és megperdített. Hirtelen egy fiatal, széles arcú és sötét hajú fehér férfival találtam szemben magam. Tagbaszakadt volt, vagy tizenöt centiméterrel magasabb nálam.

- Mi a fene...? - habogta. - Te... te nem az vagy. - Úgy nézett végig rajtam, mintha nem volna benne biztos. A jelek szerint eléggé hasonlítottam Alice anyjára, hogy rövid időre összezavarjam. - Ki vagy? - kérdezte. - Mit keresel itt?

Mit tegyek? Erőfeszítés nélkül tartott, alig vette észre a próbálkozásaimat, hogy kiszabaduljak.

- Itt lakom - hazudtam. - *Maga* mit keres itt? - Azt gondoltam, ha felháborodottnak tűnök, jobban hisz majd nekem.

Ehelyett fél kézzel megpofozott, hogy beleszédültem, miközben a másik kezével tartott. Nagyon halkán beszélt.

- Nem tudod, hogy kell viselkedni, nigger. Majd én megtanítalak!

Nem válaszoltam. A fülem még mindig csengett a pofontól, de azt hallottam, amint azt mondja:

- A nővére is lehetnél, az ikernővére.

Jó volt, hogy ezt gondolta, ezért hallgattam. Amúgy is a hallgatás tűnt a legbiztonságosabbnak.

- A nővére, aki fiúnak öltözik! - Elmosolyodott. - A szökevény nővére. Kíváncsi vagyok, mennyit érsz.

Pánikba estem. Már az is elég rossz volt, hogy elkapott és lefogott. Most viszont szökevényként akar feladni... Szabad kezem körmeit a karjába vágjam, és könyöktől csuklóig a húsába téptem.

A meglepetéstől és a fájdalomtól enyhült kissé a szorítása, és kirántottam magam a kezéből.

Hallottam, hogy felkiált, és utánam indul.

Esz nélkül rohantam a kunyhó ajtaja felé, de Alice anyja elállta az utamat.

- Ne jöjjön be - suttogta. - Kérem, ne jöjjön be!

Nem is volt esélyem bemenni. A férfi elkapott, hátrahúzott és a földre dobott. Meg is rúgott volna, de arrébb gurultam, és talpra szökkenem. A rettegés olyan gyorsasággal és ügyességgel ruházott fel, ami engem is meglepett.

Ismét rohantam, ezúttal a fák felé. Nem tudtam, hova tartok, de a férfi csapta zajok hallatán tovább cikáztam. Most már vágytam a sötétebb, sűrűbb erdőre, amelyben elveszhetek.

A férfi elkapott és a földre vitt, ami fájt. Először csak kábán feküdtem, képtelen voltam mozogni vagy megvédeni magamat, amikor elkezdett ököllel ütni. Még soha nem vert meg senki így korábban - sosem gondoltam, hogy elbírok ennyi büntetést anélkül, hogy elveszíteném az eszméletemet.

Amikor megpróbáltam eliszkolni, visszarántott. Amikor megpróbáltam ellökni, alig vette észre. Egy alkalommal mégis sikerült megragadnom a figyelmét. Közel hajolt, leszorított, a hátam a földre szorult. Fölemeltem a kezemet az arcához, ujjaim félig takarták a

szemét. Abban a pillanatban tudtam, hogy megállíthatnám, megcsonkíthatnám, és ebben a primitív korban ez felérne az elpusztításával.

A szeme.

Csak egy kicsit kellett volna odébb mozdítanom az ujjaimat, és belefúrnom a puha szövetekbe, kikaparhattam volna a szemét, és nagyobb kint okoztam volna neki, mint ő nekem.

De képtelen voltam rá. A gondolattól is rosszul lettem, a kezem megdermedt. Meg kellett tennem! De nem tudtam...

A férfi ellökte a kezemet az arca elől, és hátrahúzódott tőlem - én pedig átkoztam magam mélységes ostobaságom miatt. A lehetőség elúszott, és nem tettem semmit. A viszolygásom egy másik korba tartozott, de magammal hoztam ide. Most pedig eladnak rabszolgának, mert nem volt gyomrom a leghatékonyabb módon megvédeni magamat. Rabszolgaság! De volt egy közelebbi veszély is.

A férfi nem ütött tovább. Most már csak szorosan fogott és nézett. Láttam, hogy néhány helyen megkarmoltam az arcát. Felületes, jelentéktelen karcolások. A férfi megdörgölte a sebeket, lenézett a vérre, aztán rám.

- Ugye tudod, hogy ezért meg fogsz fizetni? - kérdezte.

Nem mondtam semmit. Ha valamiért, akkor az ostobaságomért fogok megfizetni.

- Gondolom, te ugyanúgy megteszed, mint a nővéred - mondta. - Érte jöttem vissza, de te pont olyan vagy, mint ő.

Ez elárulta nekem, ő kicsoda. Az egyik patrul - valószínűleg az, amelyik leütötte Alice anyját. Megfogta és feltépte a blúzomat. Gombok repültek szerteszét, de nem mozdultam. Értettem, mire készül. Ő maga is ostobaságot készült elkövetni. Újabb esélyt adott nekem, hogy elpusztítsam. Csaknem megkönnyebbültem.

Széttépte a melltartómat, és felkészültem, hogy megmozduljak. Aztán látszólag ok nélkül fölém magasodott, és ismét fölemelte az öklét, hogy megüssön. Félrekaptam a fejemet, és valamibe bevertem, amikor az ökle súrolta az államot.

Az új fájdalom megtörte az elszántságomat, és ismét kapálózni kezdtem. Csak néhány centiméterre kúsztam el, mielőtt ismét leszorított, de az elég volt ahhoz, hogy kitapintsam a tárgyat, amelybe belevertem a fejemet - egy súlyos bot volt, talán egy faág. Két kézzel megragadtam, és amilyen erősen csak tudtam, a fejére csaptam.

Összeesett rajtam.

Zihálva feküdtem, és próbáltam erőt találni magamban ahhoz, hogy felkeljek és elrohanjak. A férfinak volt itt valahol egy lova. Ha megtalálnám...

Kihúztam magamat súlyos teste alól, és megpróbáltam felállni. Még félig sem tápáskodtam fel, amikor éreztem, hogy elájulok, és hátrahanyatlottam. Megragadtam egy fát, és próbáltam erővel ébren maradni. Ha a férfi magához tér, és a közelben talál, meg fog ölni. Biztosan megöl! De nem bírtam tovább kapaszkodni a fába. Elestem, úgy éreztem, nagyon lassan, valamiféle csillagtalan sötétségbe.

5

A FÁJDALOM TÉRÍTETT MAGAMHOZ. Először csak ennek voltam tudatában; minden porcikám fájt. Aztán megláttam magam fölött egy elmosódott arcot - egy férfi arcát -, és elöntött a rettegés.

Rúgkapálva kúsztam el, megkarmoltam a felém nyúló kezeket, megpróbáltam harapni, a szemébe kapni. Most már képes voltam rá. Bármire képes voltam.

- Dana!

Megdermedtem. A nevem? Azt egy pattul sem ismerhette.

- Dana, az isten szerelmére, nézz rám!

Kevin! Ez Kevin hangja! Felnéztem, és végre sikerült rá fókuszálnom. Otthon voltam, a saját ágyamban feküdtem, véresen és mocskosan, de biztonságban. Biztonságban!

Kevin félig rajtam fekve ölelt magához, szétkenődött rajta a saját vérem és az övé. Láttam a karmolásokat az arcán - nagyon közel a szeméhez.

- Kevin, sajnálom!

- Most már jól vagy?

- Igen. Azt hittem... azt hittem, a pattul vagy.

- A micsoda?

- A... Majd később elmondom. Istenem, úgy fáj, és borzasztóan fáradt vagyok. De nem számít. Itthon vagyok.

- Ezúttal két-három percre tűntél el. Nem tudtam, mit gondoljak. Nem is tudod, milyen jó, hogy megint itt vagy.

- Két-három perc?

- Majdnem három perc. Néztem az órát. De hosszabbnak tűnt.

Fájdalmamban és a fáradtságtól behunytam a szememet. Számomra nem egyszerűen hosszabbnak tűnt. Órákra eltűntem, és tudtam is ezt. De abban a percben nem bírtam vitatkozni. Semmiféle vitára nem voltam képes. Az erő, ami előntött, hogy harcoljak, amikor azt hittem, az életemért küzdök, elillant.

- Elviszlek a kórházba - mondta Kevin. - Nem tudom, hogyan fogom megmagyarázni az állapotodat, de segítségre van szükséged.

- Nem.

Felkelt. Éreztem, hogy felemel.

- Ne, Kevin, kérlek!

- Figyelj, ne félj! Veled leszek.

- Nem. Hallgass ide, csak néhányszor ütött meg. Jól leszek. - Most, hogy ismét szükségem volt rá, az erő visszatért. - Kevin, először és másodszor is innen tűntem el. És ide tértem vissza. Mi fog történni velem, ha a kórházból tűnök el, és oda térek vissza?

- Valószínűleg semmi. - De abbahagyta. - Aki lát eltűnni vagy visszatérni, az nem fog hinni a szemének. És nem merik majd elmondani senkinek.

- Kérlek. Hadd aludjak! Valójában csak erre van szükségem... hogy pihenjek. A sebek és a horzsolások majd meggyógyulnak. Jól leszek.

Bár talán nem értett egyet velem, de visszavitt az ágyhoz, és letett.

- Számodra milyen hosszú volt? - kérdezte.

- Több óra. De csak a vége volt rossz.

- Ki tette ezt veled?

- Egy patrul. Azt hitte, hogy.., szökevény vagyok. - Összehúztam a szemöldökömet. - Muszáj aludnom, Kevin. Reggel értelmesebben el tudom mondani, ígérem. - A hangom elhalt.

- Dana!

Összerezcentem, és megpróbáltam ismét figyelni rá.

- Megerőszakolt?

Sóhajtottam.

- Nem. Megütöttem egy ággal... leütöttem. Hadd aludjak!

- Várj egy percet...

Úgy éreztem, elsodródok tőle. Túl nehéz volt odafigyelni és megpróbálni megérteni, túl nehéz válaszolni.

Ismét sóhajtottam, és behunytam a szememet. Hallottam, hogy felkel és elmegy, valahol víz zubogott. Aztán aludtam.

MÁSNAP NAPKELTE ELŐTT tisztán ébredtem. Egy régi flanel hálóinget viseltem, ami azóta nem volt rajtam, hogy Kevinnel összeházasodtunk, és júniusban különben sem vettem volna fel. Mellettem egy táskában egy nadrág, egy blúz, alsónemű, egy pulóver, cipő volt, és a legnagyobb rugós kés, amit életemben láttam. A táska egy darab zsineggel a derekamhoz volt kötve. A másik oldalamon Kevin aludt, de felébredt, amikor megcsókoltam.

- Még itt vagy - mondta látható megkönnyebbüléssel, és megölelt, ami fájdalmasan emlékeztetett néhány zúzódásra. Aztán észbe kapott, elengedett, és felkapcsolta a villanyt. - Hogy érzed magad?

- Egész jól. - Felültem, kikeltem az ágyból, és egy pillanatra sikerült is megállnom a lábamon. Aztán visszabújtam a takaró alá. - Gyógyulok.

- Helyes. Pihentél, gyógyulófélben vagy, úgyhogy most már elmondhatod, mi a fene történt veled. És mi az a patrul? Csak az országúti patrulok jutottak eszembe.

Felidéztem, mit olvastam róluk.

- Egy patrul egy fehér férfi, általában fiatal, gyakran szegény, néha ittas. Egy feketék kordában tartására verbuválódott, hasonló fehér férfiakból álló csoport tagja volt.

- Hogy mi?

- A patrulok gondoskodtak arról, hogy a rabszolgák éjjel ott legyenek, ahol lenniük kell, és megbüntették azokat, akik elszöktek. A szökevényeket üldözőbe vették... díjazásért cserébe. És néha csak balhéztak, azzal szórakoztak, hogy olyanokat terrorizáltak, akik nem üthettek vissza.

Kevin felkönyökölt, és lenézett rám.

- Miről beszélsz? Hol voltál?

- Marylandben. Valahol a keleti parton, ha jól értettem Rufust.

- Marylandben! Majdnem háromezer mérföldre innen... néhány perc alatt?

- Több mint ötezer kilométer volt. Több, mint bármennyi kilométer. - Elhelyezkedtem, hogy ne nyomjam az egyik különösen érzékeny zúzódásomat. - Hadd meséljem el az egészet!

Ahogy az első alkalommal, most is részletesen felidéztem neki az egészet. Most is végighallgatott anélkül, hogy félbeszakított volna. Azonban ezúttal, amikor befejeztem, csak megrázta a fejét.

- Ez egyre nagyobb örültség - mormolta.

- De számomra nem az.

A szeme sarkából rám sandított.

- Számomra egyre hihetőbb. Nem tetszik. Nem akarok belekeveredni. Nem tudom, hogyan lehet, de valóságos. Túlságosan fáj ahhoz, hogy ne legyen igaz. És... és az őseim, az isten szerelmére!

- Lehet.

- Kevin, meg tudom mutatni a régi Bibliát.

- De az a helyzet, hogy te már láttad a Bibliát. Tudtál ezekről az emberekről... tudtad a nevüket, tudtad, hogy Marylandben laktak, tudtad...

- És ez mi a francot bizonyít?! Hogy hallucináltam, és beleszöttem az őseim nevét? Szeretném átadni neked ennek a fájdalomnak egy részét, amit még mindig hallucinálok.

Átkarolta a mellkasomat egy sértetlen részen. Egy idő után megszólalt:

- Őszintén azt hiszed, hogy egy évszázadot utaztál vissza az időben, és ötezer kilométernyi távolságot megtettél, hogy lásd a halott őseidet?

Kényelmetlenül fészkelődtem.

- Igen - suttogtam. - Mindegy, hogy hangzik, mindegy, mit gondolsz, megtörtént. És nem segít a feldolgozásában, ha kinevetsz.

- Nem nevetlek ki.

- Az őseim voltak. Még az a rohadt élősködő, az a patrul is látta a hasonlóságot köztem és Alice anyja között.

Kevin nem szólt semmit.

- Megmondom neked... Nem mernék úgy tenni, mintha nem volnának az őseim. Nem hagynám, hogy bármi történjen a fiúval vagy a lánnyal, ha hatalmamban áll megakadályozni.

- Amúgy sem hagynád.

- Kevin, kérlek, vedd ezt komolyan!

- Komolyan veszem. Bármit megteszek, amivel segíthetek neked.

- Higgy nekem!

Sóhajtott.

- Ahogy te is mondtad.

- Mit?

- Nem mernék úgy tenni, mintha nem hinném el. Végül is, amikor innen eltűnsz, valahová kerülnöd kell. Ha az a hely ott van, ahol gondolod... a polgárháború előtti Délen... akkor ki kell találnunk, hogyan védjük meg, amíg ott vagy.

Megkönnyebbülten közelebb húzódtam hozzá, elégedett voltam még ezzel a vonakodó elfogadással is. Hirtelen ő lett a horgonyom és a kapcsolatom a saját világomhoz. Nem tudhatta, milyen nagy szükségem volt rá, hogy mellettem álljon.

- Nem vagyok benne biztos, hogy egy magányos fekete nő... vagy akár egy fekete férfi... védve lehet azon a helyen - mondtam. - De ha van ötleted, szívesen meghallgatom.

Sokáig nem válaszolt. Aztán átnyúlt felettem a vászontáskába, és elővette a rugós kést.

- Ez javíthat az esélyeiden... ha rá tudod venni magadat, hogy használd.

- Láttam.

- Tudod használni?

- Úgy érted, használni fogom-e?

- Úgy is.

- Igen. A múlt éjszaka előtt nem lettem volna benne biztos, de most már az vagyok.

Felkelt, egy pillanatra elhagyta a szobát, aztán két favonalzóval tért vissza.

- Mutasd meg!

Kioldottam a vászontáska zsinagát, és felkeltem, újabb fájó izmokat fedezve fel közben. Odabicegtem hozzá, elvettem az egyik vonalzót, ránéztem, álmosan megdörzsöltem az arcomat, majd hirtelen vágó mozdulattal végighúztam a vonalzót a hasán, épp, amikor szóra nyitotta a száját.

- Így! - mondtam.

Összevonta a szemöldökét.

- Kevin, ez nem lesz igazságos küzdelem.

Nem szólt semmit.

- Érted? Egy szegény, ostoba, rémült nigger vagyok mindaddig, amíg nem nyílik esélyem győzni. Ha rajtam múlik, még csak meg sem látják a kést. Csak amikor már késő.

Megrázta a fejét.

- Mi van még, amit nem tudok rólad?

Vállat vontam, és visszamásztam az ágyba.

- Eleget láttam ennek a kornak az erőszakosságáról a tévében, hogy felszedjek egy-két dolgot.

- Örömmel hallom.

- Nem sokat számít.

Leült mellém.

- Hogy érted?

- Hogy az emberek Rufus körül többet tudnak az igazi erőszakról, mint amennyit a mai forгатókönyvírók tudhatnak.

- Ez... vitatható.

- Csak nem tudom elhitetni magammal, hogy túlélhetem azt a helyet. Sem egy késsel, sem egy pisztollyal.

Nagy levegőt vett.

- Figyelj, ha megint odahúznak, mi mást tehetnél, mint hogy megpróbálsz túlélni? Nem fogod hagyni, hogy csak úgy megöljenek.

- O, nem fognak megölni. Hacsak nem vagyok olyan ostoba, hogy ellenálljak a többi dolognak, amit szívesebben tennének velem... mint például, hogy megerőszkoljanak, vagy szökevényként börtönbe zárjanak, aztán eladjanak annak, aki a legtöbbet kínálja értem, mikor látják, hogy a tulajdonosom nem jön értem. - Megdörzsöltem a homlokomat. - Szinte azt kívánom, bárcsak ne olvastam volna erről.

- De nem kell, hogy így történjen. Voltak szabad feketék. Kiadhatnád magadat olyannak.

- A szabad feketéknek papírjuk volt arról, hogy szabadok.

- Neked is lehetnek papírjaid. Hamisíthatunk valamit...

- Ha tudnánk, mit hamisítsunk. Úgy értem, szabadságlevélre van szükségünk, de nem tudom, hogy nézett ki. Olvastam róla, de nem láttam egyet sem.

Felállt, és átment a nappaliba. Pillanatokkal később visszatért, és egy kupac könyvet szórt az ágyra.

- Idehoztam mindent, amink csak van a feketék történelméről - mondta.

- Kezdjünk keresni!

Tíz könyv volt. Megnéztük a tárgymutatókat, és némelyik könyvet a biztonság kedvéért oldalról oldalra is átnéztük. Semmi. Nem igazán hittem, hogy bármit is találunk ezekben a könyvekben. Nem olvastam mindet, de legalább átpörgettem őket korábban.

- Akkor el kell mennünk a könyvtárba - mondta Kevin. - Ma nyitásra odamegyünk.

- Ha még itt leszek nyitáskor.

Letette a könyveket a padlóra, és visszabújt a takaró alá. Aztán csak feküdt, és nézett homlokráncolva.

- Mi a helyzet az engedéllyel, aminek Alice apjánál kellett volna lennie?

- Az engedély... az csak egy írott igazolás volt, amivel a rabszolga az otthonán kívül máshol tartózkodhatott egy bizonyos időpontban.

- Ez csak egy jegyzetnek hangzik.

- Az is - mondtam. - Ez az! Az egyik ok, amiért egyes államokban tilos volt írni-olvasni tanítani a rabszolgákat, az volt, hogy akkor engedélyeket írnának maguknak, és úgy szöknének meg. Néhányan meg is szöktek így. - Felkeltem, Kevin dolgozószobájába mentem, és elvettem egy kis noteszt és egy új tollat az asztaláról, valamint egy nagy atlaszt a könyvespolcra.

- Ki fogom tépni Marylandet - közöltem vele visszatérve.

- Csak nyugodtan. Bárcsak lenne egy autóstérképem! A benne lévő utak akkoriban nem léteztek, de talán leolvashatnád róla a legkönnyebb utat az országon át.

- Ez mutatja a nagyobb utakat. Sok folyót is, és ezernyolcszáztizenötben valószínűleg nem sok híd létezett. - Alaposan megszemléltem, aztán ismét felkeltem.

- És az? - kérdezte Kevin.

- Enciklopédia. Meg akarom nézni, hogy a Pennsylvanai Vasút mikor építette meg a félszigetet átszelő szép, hosszú vasutat. Át kell majd mennem Delaware-ba, hogy megtaláljam, de az egyenesen Pennsylvaniába vinne.

- Felejtsd el! - mondta. - Ezernyolcszáztizenöt még túl korai a vasúthoz.

Azért kikerestem, és megtudtam, hogy a Pennsylvanai Vasút 1846 előtt el sem kezdett építkezni. Visszamentem az ágyhoz, és a táskába dugtam a tollat, a térképet és a noteszt.

- Kösd megint magad köré azt a zsineget - figyelmeztetett Kevin.

Némán engedelmeskedtem.

- Azt hiszem, valamire nem gondoltunk - mondta. - Lehet, hogy könnyebb hazajutnod, mint képzelted.

- Haza? Ide?

- Ide. Lehet, hogy nagyobb beleszólásod van a visszatérésedbe, mint gondolod.

- Semmi beleszólásom nincsen.

- De lehet, hogy mégis. Figyelj, emlékszel a nyálra vagy mire, amiről azt mondtad, hogy átrohant előtted az úton?

- Igen.

- Megijesztett.

- Rettenetesen. Egy pillanatra azt hittem, hogy... Nem tudom, valami veszedelmes.

- És a félelemtől elszédültél, és azt hitted, hazajössz. A félelemtől máskor is szédülni szoktál?

- Nem.

- Szerintem most sem ez történt... legalábbis nem szokványos módon. Azt hiszem, igazad van. Majdnem hazajöttél. A félelmed majdnem hazahozott.

- De... de egész végig féltem, amíg ott voltam. És miközben a pattul vert, gondolkozni is alig bírtam a rettegéstől. Mégsem jöttem haza, amíg ki nem ütöttem... és meg nem mentettem magamat.

- Nem túl nagy segítség akkor.

- Nem.

- De mondd csak, a dulakodás a patrullal tényleg véget ért? Azt mondtad, attól féltél, ha ott talál téged eszméletlenül, akkor meg fog ölni.

- Meg is tette volna, bosszúból. Visszaütöttem. Nem hiszem, hogy hagyta volna, hogy megússzam.

- Lehet, hogy igazad van.

- Igazam van.

- A lényeg, hogy azt hiszed, hogy igazad van.

- Kevin...

- Várj! Hallgass végig! Azt hitted, hogy veszélyben van az életed, és a pattul meg fog ölni. Legutóbb pedig azt hitted, azért vagy életveszélyben, mert Rufus apja egy puskát szegezett rád.

- Igen.

- És az állat esetében is... valami veszéllyel tévesztetted össze.

- De időben megláttam... csak egy sötét folt volt, de az így is tisztán látszott, hogy kicsi és ártalmatlan. És értem, mire célzok

- Hogy talán szerencsésebb lett volna, ha az az állat egy kígyó. Az akkori veszély... vagy vélt veszély... előbb hazahozott volna, mint hogy találkozta volna a patrullal.

- De akkor... Rufus halálfélelme odaszólít, a saját halálfélelmem pedig hazaküld.

- Úgy tűnik.

- Tudod, ez nem sokat segít.

- De segíthet.

- Gondolj csak bele, Kevin! Ha a dolog, amitől félek, nem igazán veszélyes... például egy nyúl kígyó helyett... maradok, ahol vagyok. Ha pedig veszélyes, lehet, hogy belehalok, mielőtt hazajutnék. Tudod, a visszaút is beletelik egy kis időbe. Végig kell mennem a szédülésen, a hányingeren...

- Másodpercekről beszélünk.

- A másodpercek is számítanak, amikor valami meg akar ölni. Nem merném magamat veszélybe sodorni abban a reményben, hogy hazajutok, mielőtt a tiló lehull. És ha véletlenül kerülök bajba, nem merném ölbe tett kézzel várni, hogy megmeneküljek. Lehet, hogy darabokban jönnek haza.

- Igen... Értem az érveidet.

Sóhajtottam.

- Szóval minél tovább gondolkozom rajta, annál nehezebb elhinnem, hogy akár csak még néhány utat túlélhetek egy olyan helyre. Túl sok minden üthet ki balul.

- Abbahagynád? Nézd, az őseid túléltek azt a kort... és sokkal kevesebb előnyük volt, mint neked. Te sem vagy kevesebb, mint ők.

- Bizonyos értelemben, de.

- Milyen értelemben?

- Erőben. Kitartásban. Az őseim a túléléshez sokkal többet kibírtak, mint én valaha is képes volnék. Sokkal többet. Tudod, mire gondolok.

- Nem, nem tudom - felelte bosszúsan. - Olyan hangulatba hozod magad, ami öngyilkosság lehet azokban a helyzetekben.

- O, de hát én öngyilkosságról beszélek, Kevin... Öngyilkosságról, vagy még annál is rosszabbról. Például, ha nálam lett volna a késed, használtam volna a pattul ellen múlt éjjel. Megöltem volna. Az megszüntette volna az azonnali veszélyt, és valószínűleg nem jöttem volna haza. De ha annak a patrulnak a barátai elkaptak volna, akkor

megölnék. És ha engem nem is kapnak el, Alice anyja után mentek volna. Lehet, hogy így is megtették. Szóval vagy meghaltam volna, vagy egy másik ártatlan ember halálát okoztam volna.

- De a pattul megpróbált... - Elhallgatott, és rám nézett. - Értem.

- Helyes.

Hosszú csend támadt. Kevin közelebb vont magához.

- Tényleg úgy nézek ki, mint az a pattul?

- Nem.

- Úgy nézek ki, mint akihez hazatérhetsz onnan, ahová talán mész?

- Arra van szükségem, hogy itt legyél, hogy hazajöhessek hozzád. Ezt már megtudtam.

Hosszú, elgondolkodó pillantást vetett rám.

- Csak gyere mindig haza! - mondta végül. - Nekem is szükségem van itt rád.

AZ ESÉS

1

AMIKOR KEVINNEL TALÁLKOZTAM, azt hiszem, ugyanolyan magányos és kívülálló volt, mint én, bár ő jobban viselte. De persze ő a megmenekülés küszöbén állt.

Egy alkalmi munkát közvetítő ügynökség foglalkoztatott - mi, visszatérő munkaerők, rabszolgapiacnak neveztük. Valójában a rabszolgaság szöges ellentéte volt. Az ügynökséget vezető embereknek édes mindegy volt, hogy megjelenünk-e az általuk felajánlott munkát elvégezni. Amúgy is mindig több álláskeresőjük volt, mint munkájuk. Ha az ember azt akarta, hogy gondoljanak rá, reggel hatra odament az irodába, bejelentkezett, és leült várakozni az iszákos pasasokkal, akik igyekeztek még néhány piához jutni, szegény, gyerekes anyákkal, akik megpróbálták kiegészíteni a segélyt, kölykökkel, akik az első állásukat próbálták megszerezni, öregekkel, akik túl sok állást veszítettek már el, és általában egy szerencsétlen, örült hajléktalan nővel, aki megállás nélkül beszélt magában, és akit egyáltalán nem alkalmaztak, mert csak fél pár cipője volt.

Az ember csak ült naphosszat, amíg a diszpécser elküldte vagy valamilyen munkára, vagy haza. Ha hazaküldött, akkor nem volt pénz.

Még egy krumplit tettem a sütőbe. Vagy az ember kétségbeesésében eladhatta a vérét az egyik üzletben az ügynökség utcájában. Azt csak egyszer csináltam.

Akit kiközvetítettek, bérminimumot kapott - levonva az állam bácsi részét -, annyi órára, amennyire kellett nekik. Padlókat söpört, borítékokat tömött tele, leltározott, mosogatott, burgonyaszírmot válogatott (komolyan!), vécét takarított, árukat árazott... amire csak felvették. Majdnem mindig gondolkodást nem igénylő munkák voltak, és ha a munkaadókon múlt, tőlük aztán gondolkodásra képtelen emberek is végezhettek. Néhány órára, napra vagy hétre kibérelt kváziszemélyek. Nem számított.

Elvégeztem a munkát, hazamentem, ettem, aztán aludtam néhány órát. Végül felkeltem és írtam. Hajnali egy vagy két órakor teljesen éber voltam, és eleven, lázasan dolgoztam a regényemen. Napközben egy kis doboz koffeintablettát tartottam magamnál. A segítségével ébren maradtam, de éppen csak. Amit Kevin először mondott nekem, az volt:

- Miért nézel ki mindig zombinak?

Csak egy volt a számos rendes alkalmazott közül egy autóalkatrészeket tároló raktárban, ahol az ügynökségtől érkezettek egy csoportjával együtt leltároztam. Bolyongtam az anyákkal és csavarokkal, tanksapkákkal, krómmal és ki tudja, még mikkel teli polcok között, és mások munkáját ellenőriztem. Szokásom volt mindennap megjelenni, és számolni is tudtam, ezért a munkafelügyelő úgy döntött, hogy zombi vagyok, vagy sem, nekem kell ellenőriznem a többieket. Jó döntés volt. Az emberek egy átvedelt éjszaka után beesve egy jól láthatóan feltüntetett ötvenegységes tárolóra, képesek voltak öt darabot számolni.

- Zombi? - ismételtem, és felnéztem a rövid, fekete kábelekkel teli tálcáról Kevinre.

- Úgy nézel ki, mintha egész nap alva járnál - mondta. - Be vagy tépve, vagy mi?

Csak valami árufeltöltő vagy hasonlóan alacsony beosztású munkás volt. Nem a felettesem, és nem tartoztam neki magyarázattal.

- Végzem a munkámat - mondtam halkan. Visszafordultam a kábelekhez, megszámloltam őket, kijavítottam a leltárt, aláírtam a listát, aztán a következő polcrendszerhez léptem.

- Bűz azt mondta, író vagy - mondta a hang, amelyről azt hittem, már elment.

- Figyelj, nem tudok számolni, ha közben beszélsz hozzám. - Kihúztam egy nagy csavarokkal teli tálcát - dobozonként huszonöt darab.

- Tarts szünetet.

- Láttad azt a munkaközvetítő fickót, akit tegnap hazaküldtek? Egy-egyel több pihenőt tartott a kelleténél. Sajnos nekem szükségem van erre a munkára.

- Író vagy?

- Bűz ezt bizonyára viccesnek tartja. Szerinte az emberek már akkor is furcsák, ha olvasnak. Különben is - tettem hozzá keserűen -, miért dolgozna egy író rabszolgapiacon keresztül?

- Gondolom, azért, hogy megfizethesse az albérletet és a hamburgert. Én ezt csinálom a raktárban.

Erre egy kicsit felébredtem, és most rendesen is megnéztem magamnak. Szokatlan külsejű fehér férfi volt, az arca fiatal, szinte ráncatlan, de a haja teljesen ősz, a szeme pedig olyan fakó, hogy csaknem színtelen. Izmos és jó felépítésű volt, de nem magasabb, mint én a százhetvenhárom centiméterrel, ezért egyenesen a furcsa szempárba bámultam. Riadtan kaptam el a tekintetemet, és az futott át az agyamon, vajon tényleg dühöt láttam-e megcsillanni a szemében. Talán fontosabb

posztot töltött be a raktárban, mint gondoltam. Talán mégis valami főnökféle volt...

- Író vagy? - kérdeztem.

- Most már igen - mondta, azzal elmosolyodott. - Nemrég adtam el egy könyvet. Pénteken elhúzóok innen.

Irigység és frusztráció keverékével bámultam rá.

- Gratulálok.

- Figyelj - mondta még mindig mosolyogva-, majdnem ebédidő. Egyél velem. Szeretném meghallgatni, mit írsz.

Azzal eltűnt. Még nem mondtam sem igent, sem nemet, de már odébb is állt.

- Hé! - pissegett valaki mögöttem. Bűz. Amikor józan volt, ő volt az ügynökség bohóca. A bortól azonban eltompult, és csak ült, és meredt maga elé, mint egy ütődött - pedig nem igazán volt az. Csak semmi nem érdekelte, saját magát is beleértve. Elitta a keresetét, és rongyokban járkált. És sosem fürdött. - Hé, összejöttök, és könyveket fogtok írni? - kérdezte sokatmondóan vigyorogva.

- Tűnj innen! - szóltam rá, a lehető legkisebb lélegzetet véve.

- Együtt fogtok pornóóóóót írni! - Azzal röhögve eloldalgott. .

Később a raktár étkezőként szolgáló sarkában, az egyik kerek, rozsdás fémasztalnál többet is megtudtam új író cimborámról. Kevin Franklin volt a neve, és nemcsak hogy megjelent a könyve, de a puha fedeles kiadást is jó pénzért adta el. Meg tudott élni belőle, amíg megírja a következő könyvét. Feladhatta a szar melót, remélhetőleg örökre...

- Miért nem eszel? - kérdezte, amikor elhallgatott, hogy levegőt vegyen. A raktár Compton egy újonnan épült ipari negyedében állt, távol a kávézóktól és a hot dögös bódéktól, hogy eltántorítsa a legtöbbünket attól, hogy kimenjünk kajáért. Egyesek hoztak maguknak ebédet. Mások a büfékocsiról vettek valamit. Én egyiket sem tettem. Csak egy pohár

ingyenes, mosogatólé-hígságú kávét ittam, amit minden raktári dolgozónak biztosítottak.

- Diétázom - mondtam.

Rám bámult, aztán felkelt, és intett, hogy álljak fel én is.

- Gyere!

- Hová?

- A kocsinhoz, ha még itt van.

- Várjunk csak, nem kell, hogy...

- Figyelj, én is voltam azon a diétán.

- Jól vagyok - hazudtam szégyenkezve. - Nem kérek semmit.

Otthagytott az asztalnál, a kocsinhoz ment, és egy hamburgerrel, tejjel és egy kis szelet almás pitével tért vissza.

- Egyél! - mondta. - Annyira még nem vagyok gazdag, hogy pazaroljam az ételt, szóval egyél.

Magamat is megleptem vele, de ettem. Nem állt szándékomban. A koffeintől ideges és mogorva voltam, és képes lettem volna elherdálni a pénzét. Végül is, mondtam neki, hogy ne költse el. De ettem.

Bűz sompolygott arra.

- Hé - szólított meg minket halkan. - Pornó! - Azzal továbbment.

- Mi? - kérdezte Kevin.

- Semmi - mondtam. - Bolond. - Aztán hozzátettem: - Köszönöm az ebédet.

- Szívesen. Most pedig áruld el, mit írsz!

- Eddig novellákat írtam. De most egy regényen dolgozom.

- Természetesen. Adtál már el novellát?

- Néhányat. Kis magazinoknak, amikről senki nem hallott. Olyanoknak, amik tiszteletpéldányban fizetnek.

Megrázta a fejét.

- Éhen fogsz halni.

- Nem. Egy idő után majd belátom, hogy a nagynénémnek és a nagybátyámnak igaza volt.

- Miben? Hogy könyvelőnek kellett volna menned?

Megint megleptem magamat azzal, hogy hangosan felnevettem. Az étel életre keltett.

- A könyvelés eszükbe sem jutott - mondtam. - De helyeselték volna. Értelmes döntésnek tartották volna. Azt akarták, legyenek ápolónő, titkárnő vagy tanárnő, mint az anyám. A legjobb esetben tanárnő.

- Igen. - Sóhajtott. - Nekem mérnöknek kellett volna mennem.

- Az jobb legalább.

- Számomra nem.

- Legalább most van bizonyítékom arra, hogy igazad volt.

Vállat vont, és nem mondta el azt, amit később igen - hogy a szülei ez enyémekehez hasonlóan már nem élnek. Évekkel korábban meghaltak egy autóbalesetben, még mindig abban a hitben, hogy a fiuk észhez tér, és mérnök lesz.

- A nagynéném és a nagybátyám azt mondták, a szabadidőmben írhatok, ha akarok - mondtam neki. - Eközben az igazi jövőmre készülve tanulnom kellett valami értelmeset, ha azt akartam, hogy eltartsanak. Az ápolói tanfolyamról titkárképzésre mentem, onnan az alapfokú oktatásba. Két éven belül. Elég rossz volt. És én is az voltam.

- Mit csináltál? - kérdezte. - Kibuktál?

Félrenyeltem egy darab pitét.

- Dehogy! Mindig jó jegyeket kaptam. Csak semmit nem jelentett számomra. Nem tudtam elég érdeklődést kicsiholni magamból a tárgyak iránt, hogy folytassam. Végül munkát vállaltam, elköltöztem, és abbahagytam az iskolát. Még mindig vannak esti kurzusaim az UCLA-n, amikor meg tudom fizetni őket. Írásórák.

- Ez lett a munkád?

- Nem, egy ideig egy úrkutatósi vállalatnak dolgoztam. Csak egy titkárgépíró voltam, de sikerült bedumálnom magam a sajtóirodájukba. Cikkeket írtam a vállalati hírójságba, és sajtóközleményeket írtam, amiket kiküldhettek. Miután látták, hogy képes vagyok rá, örömmel rám bízta. Egy gépíró árért kaptak egy író.

- Elmondás alapján ennél megmaradhatal volna, hogy aztán előrelép.

- Ezt akartam. A szokványos titkárnői feladatokat ki nem állhattam, de ez jó volt. Aztán körülbelül egy éve szélnek eresztették az egész osztályt.

Nevetett, de most együttérzően.

Búz a kávéautomatától visszafelé jövet azt mormolta:

- Csoki és vanília pornó!

Bosszúsan behunyta a szememet. Mindig ezt csinálta. Bedobott egy „viccet”, ami már eredetileg sem volt vicces, és aztán egy csomó bőrt lehúzott róla.

- Istenem, bárcsak berúgna, és befogná!

- Ha berúg, elhallgat? - kérdezte Kevin.

Bólintottam.

- Semmi más nem éri el a célt

- Mindegy. Ezúttal hallottam, mit mondott.

Megszólalt a csengő, véget vetve a félórás ebédszünetnek, és Kevin elmosolyodott. Mosolya teljesen semlegesítette a szeme hatását. Aztán felkelt és elment.

De visszajött. Egész héten visszajött a szünetekben, ebédkor. A napidíjam az ügynökségnél elég pénzt biztosított, hogy megvegyem a saját ebédemet - és a házinéninek is adjak néhány dollárt -, de így is vártam, hogy találkozzunk és beszéljünk. Azt mondta, három regényt írt

és adott ki, és a családtagjain kívül senkivel nem találkozott, aki elolvasta bármelyiket is. Olyan keveset fizettek, hogy ilyen gépies munkákat vállalt el, mint ez is itt, a raktárban, és közben írt - makacsul, a nála józanabbak tanácsa ellenére. Olyan volt, mint én - egy rokon lélek, aki elég örült volt, hogy tovább próbálkozzon. És most végre...

- Én még nálad is örültebb vagyok - mondta. - Végtére is idősebb vagyok nálad. Elég idős, hogy felismerjem a kudarcot, és felhagyjak az álmodozással, legalábbis mások szerint.

Korán öszülő harmincnégy éves volt, de meglepte, hogy én még csak a huszonkettőt töltöttem be.

- Idősebbnek látszol - mondta tapintatlanul.

- Te is - motyogtam.

felnevetett.

- Bocs. Neked legalább jól áll.

Nem voltam benne biztos, mi áll nekem jól, de örültem, hogy tetszik neki. Kezdett fontossá válni számomra, mi tetszik neki, és mi nem. Az ügynökségnél az egyik nő tipikus rabszolgapiaci nyerseséggel közölte velem, hogy mi vagyunk a legfurább kinézetű pár, akit életében látott.

Nem túl kedvesen megmondtam neki, hogy akkor nem sok mindent látott, és amúgy sincs hozzá semmi köze. Onnantól kezdve azonban párként gondoltam Kevinre és magamra. Kellemes gondolat volt.

Az én időm a raktárban és az ő munkája ugyanaznap ért véget. Bűz az összeboronálásunkkal egy hetet nyert nekünk.

- Figyelj - mondta Kevin az utolsó napon -, szereted a színdarabokat?

- A színdarabokat? Persze. Írtam is párat, amíg középiskolába jártam.

Egyfelvonásosokat. Elég rosszak voltak.

- Ilyesmit én is csináltam. - Kivett valamit a zsebéből, és felém nyújtotta. Jegyek voltak. Két jegy egy sikerdarabra, amelyik nemrég jött Los Angelesbe. Azt hiszem, felcsillant a szemem.

- Nem akarom, hogy meglógj előlem, csak mert nem leszünk többet kollégák - mondta. - Holnap este?

- Holnap este - egyeztem bele.

Jó este volt. Amikor a darab véget ért, hazavittem Kevint, és az éjszaka még jobb volt. Valamikor másnap, a kora reggeli órákban, ahogy egymás mellett feküdtünk fáradtan és elégedetten az ágyamban, rájöttem, hogy kevesebbet tudok a magányról, mint gondoltam - és sokkal kevesebbet, mint tudni fogok, amikor elmegy.

2

ÚGY DÖNTÖTTEM, nem kísérem el Kevint a könyvtárba lemásolható szabadságleveleket keresni. Aggódtam, mi történne, ha Rufus a mozgó autóból szólítana magához. Még mindig mozgásban érkeznek az ő idejébe, de az autó védelme nélkül? Vagy biztonságban, egy helyben érnék oda, de hazatérve kerülnék bajba - mert az otthon, ahová visszamegyek, egy forgalmas utca közepét jelentené?

Nem akartam a bőrömön megtapasztalni. Ezért aztán, amíg Kevin a könyvtárba készülődött, én az ágyon ültem teljesen felöltözve, és egy fésűt, egy hajkefét és egy szappant tettem a vászontáskába. Féltem, hogy ha megint utazom, hosszabb időre is Rufus idejében rekedhetek. Az első utam csak néhány percig tartott, a második néhány óráig. A következő meddig? Napokig?

Kevin bejött, hogy elmondja: indul. Nem akartam, hogy egyedül hagyjon, de arra gondoltam, ezen a reggelen már eleget nyafogtam. Megtartottam a félelmemet magamnak - legalábbis ezt hittem.

- Jól érzed magad? - kérdezte. - Nem nézel ki valami jól.

Most először sikerült a tükörbe néznem a verés óta, és nem festettem valami fényesen. Kinyitottam a számat, hogy megnyugtassam, de

mielőtt kijöhettek volna a szavak, rájöttem, hogy tényleg baj van. A szoba elkezdett elsötétülni és forogni.

- Jaj, ne - nyögtem. Behunytam a szememet az émelyítő szédülés miatt, aztán átöleltem a vászontáskát, és vártam.

Kevin egyszer csak mellettem termett, és átkarolt. Megpróbáltam ellökni. Féltettem, bár nem tudom, miért. Rákiáltottam, hogy engedjen el.

Aztán eltűntek körülöm a falak és alólam az ágy. Egy fa alatt terültem el. Kevin mellettem feküdt, és még mindig ölelt. A vászontáska közénk szorult.

- O, istenem! - mormoltam felülve. Kevin is felült, és a fejét kapkodva körülnézett. Megint az erdőben voltunk, ezúttal nappal. A vidék nagyon hasonlított arra, amit az előző utazásomkor láttam, bár ezúttal nem láttam folyót.

- Megtörtént - mondta Kevin. - Valóságos!

Megfogtam a kezét, örültem az ismerős érzésnek, mégis azt kívántam, bárcsak otthon lenne. Ezen a helyen valószínűleg jobb védelmet nyújthatott nekem, mint a szabadságlevél, de nem akartam, hogy itt legyen. Nem akartam, hogy ez a hely megérintse, legfeljebb rajtam keresztül. De már késő volt.

Körülnéztem, nem látom-e Rufust, mert tudtam, hogy a közelben kell lennie. Így is volt. Abban a pillanatban, ahogy megláttam, tudtam, hogy ezúttal késő kirántani a bajból.

A földön feküdt, teste kis csomóba gömbölyödött, keze az egyik lábát markolta. Mellette egy másik, egy fekete fiú kuporgott, aki talán tizenkét éves lehetett. Rufus teljes figyelme a lábára irányult, de a másik fiú meglátott minket. Talán még azt is látta, ahogy a semmiből előbukkanunk. Az megmagyarázta volna, miért néz olyan rémülten.

Felkeltem, és Rufushoz mentem. Először észre sem vett. Arca eltorzult a fájdalomtól, és könnyek meg kosz borította, de nem sírt hangosan. A fekete fiúhoz hasonlóan ő is tizenkét év körülinek látszott.

- Rufus!

Riadtan felnézett.

- Dana?

- Igen. - Meglepett, hogy számára eltelt évek ellenére felismert.

- Megint láttalak - mondta. - Egy ágyon voltál. Amikor zuhanni kezdtem, megláttalak.

- Nem csak megláttál, mást is tettél - mondtam.

- Leestem. A lábam...

- Ki vagy? - kérdezte a másik fiú.

- Rendben van, Nigel - mondta Rufus. - Róla beszéltem. Ő oltotta el annak idején a tüzet.

Nigel rám nézett, aztán Rufusra.

- Rendbe tudja hozni a lábadat?

Rufus kérdően nézett rám.

- Kétlem - válaszoltam -, de hadd lássam. - Elvettem a kezét, és amilyen gyengéden csak tudtam, felhúztam a nadrágszárát. A lába elszíneződött és megdagadt. - Meg tudod mozgatni a lábujjaidat? - kérdeztem.

Megpróbálta, és két lábujját sikerült erőltlenül megmoccantania.

- Eltört - jegyezte meg Kevin. Közelebb jött, hogy megnézze.

- Igen. - A másik fiúra néztem, Nigelre. - Honnét esett le?

- Onnan. - A fiú felfelé mutatott. Magasan fölöttünk egy faág nyújtózott. Egy törött faág.

- Tudod, hol lakik? - kérdeztem.

- Persze. Én is ott lakom.

Rájöttem, hogy a fiú bizonyára rabszolga, Rufus családjának tulajdona.

- Furcsán beszélsz - mondta Nigel.

- Nézőpont kérdése - mondtam. - Nézd, ha érdekel, mi történik Rufusszal, legokosabb, ha elmondod az apjának, hogy küldjön egy... szekeret érte. A saját lábán nem megy sehová.

- Rám támaszkodhatna.

- Nem. A legjobb, ha háton fekve jut haza... legalábbis ez a legkevésbé fájdalmas. Menj, és mondd meg Rufus apjának, hogy Rufus eltörte a lábát.

Mondd meg neki, hogy hívja az orvost. Mi majd Rufusszal maradunk, amíg vissza nem érsz a szekérrel.

- Te? - Rám, majd Kevinre nézett, egyáltalán nem leplezve, hogy nem tart minket megbízhatónak. - Hogyhogy férfinak vagy öltözve? - kérdezte tőlem.

- Nigel - szólt rá Kevin halkán -, ne aggódj amiatt, hogyan öltözik. Csak menj, és szerezz segítséget a barátodnak.

Barát?

Nigel ijedt pillantást vetett Kevinre, aztán Rufusra nézett.

- Menj, Nigel! - suttogta Rufus. - Szörnyen fáj. Mondd azt, hogy én küldtelek el.

Nigel végül boldogtalanul elment.

- Mitől fél? - kérdeztem Rufust. - Bajba kerülhet amiatt, hogy itt hagyott?

- Talán. - Rufus egy pillanatra fájdalmában behunyta a szemét. - Vagy amiért hagyta, hogy megsérüljek. Remélem, nem. Attól függ, valaki fel-dühítette-e nemrég a papát.

Nos, a kedves papa semmit nem változott. Egyáltalán nem vágytam találkozni vele. Legalább most nem egyedül kell szembenéznem vele.

Kevinre pillantottam. Letérdelt mellém, hogy alaposabban szemügyre vegye Rufus lábát.

- Jó, hogy mezítláb volt - mondta. - Ha cipő lenne rajta, most le kellene vágnunk róla.

- Maga kicsoda? - kérdezte Rufus.

- A nevem Kevin... Kevin Franklin.

- Dana most magához tartozik?

- Bizonyos értelemben - mondta Kevin. - A feleségem.

- A felesége? - kiáltotta vékony hangon Rufus.

Sóhajtottam.

- Kevin, azt hiszem, jobb, ha lefokozunk engem. Ebben a korban...

- A niggerek nem házasodhatnak fehérekkel! - mondta Rufus.

Kevin karjára tettem a kezem, hogy elejét vegyem annak, amit mondani akart. Az arcára kiülő kifejezés önmagában elárulta, hogy jobb, ha csendben marad.

- A fiú az anyjától tanulta ezt a beszédet - mondtam halkan. - És az apjától, és talán maguktól a rabszolgáktól.

- Milyen beszédet? - kérdezte Rufus.

- A niggerekről - mondtam. - Nem szeretem ezt a szót, emlékszel? Próbálj feketének, négernek vagy akár színes bőrűnek hívni helyette.

- Mi értelme ezeket mondani? És hogyan lehetsz a felesége?

- Rufe, neked hogy tetszene, ha az emberek fehér söpredéknek hívnának, amikor hozzád beszélnek?

- Mi? - Dühösen felült, megfedkezve a lábáról, aztán visszahanyatlott. - Nem vagyok söpredék! - suttogta. - Te átkozott fekete...

- Csitt, Rufe! - A vállára tettem a kezemet, hogy elcsitítsam. Láthatóan sikerült érzékeny pontra tapintanom, ahogyan szándékomban is állt. - Nem azt mondtam, hogy söpredék vagy. Hanem hogy hogy

tetszene, ha annak neveznének. Látom, nem tetszik. Hát nekem sem tetszik, ha niggernek hívnak.

Némán feküdt, és úgy nézett rám, homlokráncolva, mintha idegen nyelven beszélnék. Lehet, hogy úgy is volt.

- Ahonnét jövünk - magyaráztam -, ott udvariatlan és sértő, ha a fehérek niggernek nevezik a feketéket. És ott, ahonnét jövök, a fehérek és a feketék összeházasodhatnak.

- De törvényellenes.

- Itt igen. De nem ott, ahonnét jövünk.

- Honnét jöttök?

Kevinre néztem.

- Te akartad - mondta.

- El akarod mondani neki?

Megrázta a fejét.

- Nincs értelme.

- Számodra talán nincs. De számomra... - Elgondolkoztam kicsit, próbáltam megtalálni a megfelelő szavakat. - Ennek a fiúnak és nekem valószínűleg hosszú kapcsolatunk lesz, akár tetszik, akár nem. Azt akarom, hogy tudja.

- Sok szerencsét.

- Honnan jöttetek? - ismételte Rufus. - Az biztos, hogy senkit nem hallottam még így beszélni, mint ti.

Összehúztam a szemöldökömet, elgondolkodtam, és végül megráztam a fejemet.

- El szeretném mondani, Rufe, de valószínűleg nem értenéd. Valójában mi magunk sem értjük.

- Én már most sem értem - mondta. - Nem tudom, hogy láthatlak, amikor nem vagy itt, vagy hogy jössz ide, és mást sem. A lábam annyira fáj, hogy még gondolkodni sem bírok.

- Akkor várjunk. Amikor majd jobban érzed magad...

- Amikor jobban érzem magam, akkor talán már nem is leszel itt.

Dana, mondd el!

- Jól van, megpróbálom. Hallottál már egy Kalifornia nevű helyről?

- Aha. A mama unokatestvére elhajózott oda.

Szerencse.

- Nos, mi onnét jöttünk. Kaliforniából. De... ez nem az a Kalifornia, ahová a rokonod ment. Egy olyan Kaliforniából jöttünk, amelyik még nem létezik, Rufus. Az ezerkilencszázhetvenhatos Kaliforniából.

- Az mit jelent?

- Úgy értem, nemcsak egy másik helyről jöttünk, de egy másik időből is. Mondtam, hogy nehéz megérteni.

- De mi az az ezerkilencszázhetvenhat?

- Az év. Azt az évet írjuk, amikor otthon vagyunk.

- De most ezernyolcszáztizenkilenc van. Mindenhol ezernyolcszáztizen- kilenc van. Bolondságokat beszélsz.

- Biztosan. Mert bolond dolog, ami velünk történt. De az igazat mondom neked. A jövőből és másik helyről jöttünk. Nem tudom, hogyan kerültünk ide. Nem akarunk jönni. Nem ide tartozunk. De amikor bajban vagy, valahogyan elérsz, szólítasz, én meg jövök... bár, amint most láthatod, nem mindig tudok segíteni rajtad. - Elárulhattam volna a vérségi kapcsolatot. Talán meg is teszem, ha legközelebb úgy találkozunk, hogy ő már idősebb. Egyelőre azonban úgy gondoltam, eléggé összezavartam már.

- Ez bolondság - ismételte meg. Kevinre nézett. - Maga válaszoljon! Kaliforniából jött?

Kevin bólintott.

- Igen.

- Akkor spanyol? Kalifornia spanyol.

- Most igen, de egyszer az Egyesült Államok része lesz, ahogyan Maryland és Pennsylvania is.

- Mikor?

- Ezernyolcszázötvenben lesz állam.

- De még csak ezernyolcszáztizenkilenc van. Honnan tudhatja...? - Elhallgatott, és zavartan nézett Kevinről rám. - Ez nem igaz - jelentette ki. - Az egész csak kitaláljátok.

- De igaz - mondta Kevin halkán.

- De az hogy lehet?

- Nem tudjuk. De az.

Egy darabig töprengett, és egyikünkéről a másikunkra nézett.

- Nem hiszek neked - mondta.

Kevinből nevetéshez hasonlító hang szakadt ki.

- Nem csodálom.

Vállat vontam.

- Jól van, Rufe. Azt akartam, hogy tudd az igazat, de én sem rovom fel neked, ha nem tudod elfogadni.

- Ezerkilencszázhetvenhat - mondta a fiú lassan. Megcsóválta a fejét és behuntya a szemét. Átfutott az agyamon, hogy miért is fáradtam azzal, hogy megpróbálom meggyőzni. Végül is én mennyire lennék elfogadó, ha találkoznék valakivel, aki azt állítaná, hogy ezernyolcszáztizenkilencből jött - vagy, ha már itt tartunk, kétezer-tizenkilencből? Az időutazás ezer- kilencszázhetvenhatban a Science fiction hatáskörébe esett. Ezernyolcszáz- tizenkilencben - Rufus jól mondta - merő örültség volt. Egy gyereken kívül senki még csak végig se hallgatott volna minket.

- Ha tudod, hogy Kaliforniából állam lesz - mondta Rufus -, biztosan tudsz más dolgokat is, amik meg fognak történni.

- Igen - ismertem be. - Néhány dolgot. Nem sokat. Nem vagyunk történészek.

- De mindent tudnotok kéne, ha a ti időtökben már megtörtént.

- Te mennyit tudsz ezerhétszáztizenkilencről, Rufe?

Értetlenül bámult rám.

- Az emberek nem tanulnak meg mindent az előttük lévő korokról - mondtam. - Miért tennék?

Sóhajtott.

- Mondj valamit, Dana! Megpróbálok hinni neked.

Felidéztem az amerikai történelmet, amelyről az iskolában és azon kívül tanultam.

- Nos, ha most ezernyolcszáztizenkilenc van, akkor az elnök James Monroe, igaz?

- Igen.

- A következő elnök John Quincy Adams lesz.

- Mikor?

Összeráncoltam a homlokomat, és felidéztem az elnökök sorát, amit az iskolában különösebb ok nélkül memorizáltam.

- Ezernyolcszázhuszonnégyn. Monroe-nak két ciklusa volt... lesz.

- És még?

Kevinre néztem, aki vállat vont.

- Csak olyasmik jutnak eszembe, amiket a múlt éjjel átnézett könyvekben találtam. Ezernyolcszázhuszban a missouri kiegyezés megnyitotta az utat az előtt, hogy Missouri rabszolgatartó államként, Maine pedig szabad államként csatlakozzon az Egyesült Államokhoz. Van bármi fogalmad arról, miről beszélek, Rufus?

- Nem, uram.

- Gondoltam. Van nálad pénz?

- Pénz? Nálam? Nincs.

- De azért láttál már pénzt, ugye?

- Igen, uram.

- A pénzérméken rajta kell lennie az évszámnak, amikor nyomták őket, még most is.

- igen.

Kevin a zsebébe nyúlt, és előhúzott egy maréknyi aprót. Rufus felé nyújtotta, és a fiú elvett néhányat.

- Ezerkilencszázhatvanöt - olvasta -, ezerkilencszázhatvanhét, ezerkilencszázhetvenegy, ezerkilencszázhetven. Egyiken sincs ezerkilencszázhetvenhat.

- De ezernyolcszáz-valamennyi sem - mondta Kevin. - De tessék! - Kikeresett egy kétszázadik évfordulós negyeddollárost, és Rufusnak adta.

- Ezerhét-százhetvenhat, ezerkilencszázhetvenhat - olvasta a fiú. - Ez két évszám.

- Ezerkilencszázhetvenhatban az ország kétszáz éves - mondta Kevin.

- Az érmék egy részét lecserélték, hogy megemlékezzenek az évfordulóról. Meggyőztelek?

- Hát, ezeket maga is elkészíthette.

Kevin visszavette a pénzét.

- Missouriról talán nem tudsz, kölyök - mondta fáradtan. - De pont úgy beszélsz, mint egy használtautó-kereskedő.

- Mi?

- Csak egy vicc. Még nem jött divatba.

Rufus aggodalmasnak látszott.

- Hiszek magának. Nem értem, ahogy Dana is mondta, de elhiszem.

Kevin sóhajtott.

- Hála istennek!

Rufus felnézett Kevinre, és sikerült elvigyorodnia.

- Maga nem is olyan rossz, mint amilyennek gondoltam.

- Rossz? - nézett rám Kevin vádlón.

- Semmit nem mondtam neki rólad - feleltem.

- Láttam magát - mondta Rufus. - Danával verekedett, mielőtt idejöttek... vagyis verekedésnek látszott. Maga hagyta helyben az arcát?

- Nem, nem ő volt - mondtam gyorsan. - És nem verekedtünk.

- Várjunk csak! - szólt közbe Kevin. - Honnan tudhat erről?

- Ahogy mondta - vontam meg a vállamat. - Látott minket, mielőtt idekerültünk. Nem tudom, hogyan csinálja, de már máskor is csinálta. - Lenéztem Rufusra. - Beszéltél másnak is arról, hogy láttál engem?

- Csak Nigelnek. Senki más nem hinne nekem.

- Helyes. Legjobb, ha most sem mondasz senkinek semmit rólunk. Semmit Kaliforniáról vagy ezerkilencszázhetvenhatról. - Megfogtam Kevin kezét. - A lehető legjobban be kell illeszkednünk ezek közé az emberek közé, amíg itt vagyunk. Vagyis el kell játszanunk a szerepeket, amiket kijelöltél nekünk.

- Azt fogod mondani, hogy az övé vagy?

- Igen. Szeretném, ha te is ezt mondanád, ha valaki rákérdez.

- Ez jobb, mint azt mondani, hogy a felesége vagy. Azt senki nem hinné el.

Kevin undorodva felhorkant.

- Kíváncsi vagyok, mennyi időre ragadunk itt - mormolta. - Azt hiszem, máris honvágyam van.

- Nem tudom - mondtam. - De maradj a közelemben. Azért kerültél ide, mert átöleltél. Attól félek, az az egyetlen módja annak is, hogy hazajuss.

RUFUS APJA EGY SZEKÉREN érkezett, ismerős puskájával együtt - most láttam, hogy régi elől töltős fajta. A szekéren Nigel és egy magas, tagbaszakadt fekete férfi is vele tartott. Tom Weylin maga is magas volt, de túl sovány, és nem olyan lenyűgöző, mint hatalmas rabszolgája. Weylin nem látszott különösebben gonosznak vagy züllöttnek. Jelenleg csak bosszúsnak láttam. Amikor lekászálódott a szekérről, és hozzánk jött, felálltunk.

- Mi történt itt? - kérdezte gyanakodva.

- A fiú eltörte a lábát - mondta Kevin. - Maga az apja?

- Igen. Maga kicsoda?

- A nevem Kevin Franklin. - Rám pillantott, de észbe kapott, és nem mutatott be. - Közvetlenül a baleset után bukkantunk rá a két fiúra, és úgy gondoltam, a fiával kellene maradnunk, amíg maga érte nem jön.

Weylin mordult egyet, és letérdelt, hogy szemügyre vegye Rufus lábát.

- Úgy látszik, csakugyan eltört. Kíváncsi vagyok, mennyibe fog ez nekem kerülni.

A fekete férfi olyan undorodó pillantást vetett rá, ami biztosan felingerelte volna, ha látja.

- Minek másztál fel a fára? - kérdezte Weylin Rufustól.

Rufus némán bámult vissza rá.

Weylin mormogott valamit, amit nem értettem, aztán felállt, és türelmetlenül intett a fekete férfinak. Ő előlépett, gyengéden felemelte Rufust, és feltette a szekérre. Rufus arca eltorzult a fájdalomtól, amikor felemelték, és ahogy a szekérre fektették, felkiáltott. Későn jutott eszembe, de Kevin meg én sínbe tehetjük volna a lábát. Követtem a fekete férfit a szekérhez.

Rufus megragadta a karomat, és látszott rajta, hogy próbálja visszatartani a sírást. Követtem a fekete férfit a szekérhez.

- Ne menj el, Dana!

Nem akartam elmenni. Kedveltem a fiút, és az alapján, amit a tizenkilencedik századi orvostudományról tudtam, valószínűleg belediktálnak egy kevés whiskey-t, és megrángatják a lábát. Ő pedig új dolgokat tanul meg a fájdalomról. Ha bármi vigaszt nyújthatok neki azzal, hogy vele maradok, akkor vele akartam lenni.

De nem tehettem.

Az apja váltott néhány szót Kevinnel, és most visszakapaszkodott a szekér bakjára. Indulni készült, és mi nem kaptunk meghívást. Ez sokat elárult Weylin vendégszeretetéről. Ezekben az időkben, mikor az ültetvények szórványosan helyezkedtek el, a hotelek pedig még szórványosabbak voltak, az emberek arról voltak híresek, hogy szállást adtak az idegeneknek. De persze egy olyan ember, aki a sebesült fiára nézve csak az orvos számlájára képes gondolni, aligha foglalkozik idegenekkel.

- Gyertek velünk - könyörgött Rufus. - Papa, hadd jöjjenek.

Weylin bosszúsan pillantott hátra, én pedig igyekeztem szelíden lefejtetni magamról Rufus ujjait. Egy pillanat múlva rájöttem, hogy Weylin engem néz - méghozzá vizslatva. Talán észrevette, hogy hasonlítok Alice anyjára. A folyónál nem láthatott elég tisztán vagy hosszan ahhoz, hogy felismerje bennem a nőt, akit majdnem lelőtt. Először visszabámultam, aztán elkaptam a tekintetemet, mikor eszembe jutott, hogy rabszolgának kell kiadnom magamat. A rabszolgák tiszteletteljesen lesütötték a szemüket. Visszabámulni pimaszságnak számított. Legalábbis ezt állították a könyveim.

- Jöjjön, és vacsorázzon velünk - mondta Weylin Kevinnek. - Ártani nem árthat. Egyébként hol szándékozott tölteni az éjszakát?

- Ha kell, a fák alatt - mondta Kevin. Felmásztunk a szekérre a néma Nigel mellé. - Mint említettem, nem sok választásom volt.

Ránéztem, kíváncsi voltam, mit mondott Weylinnek. Aztán meg kellett kapaszkodnom, mert a fekete férfi megnógatta a lovat.

- Te lány - szólított meg Weylin. - Hogy hívnak?

- Danának, uram.

Megint rám bámult, ezúttal úgy, mintha valami rosszat mondtam volna.

- Honnét jössz?

Kevinre pillantottam, nem akartam ellentmondani annak, amit mondott. Kicsit biccentett, ebből feltételeztem, hogy nyugodtan kitalálhatom a saját hazugságaimat.

- New Yorkból.

Most igazán sötét pillantást vetett rám, és átfutott az agyamon, hogy talán az a baj, hogy nemrégiben hallott New York-i kiejtést, és az enyém nemigen hasonlított rá. Vagy valamit rosszul mondtam? Tíz szót sem váltottam vele. Mi lehet a gond?

Weylin szúrósan nézett Kevinre, aztán megfordult, és az út hátralévő részében nem foglalkozott velünk.

Áthajtottunk az erdőn egy útra, amely mellett magas búza aranylott. A szántón rabszolgák - főként férfiak - dolgoztak kaszákat lendítve, amelyekhez fafogak csatlakoztak, takaros halmokba rendezve a levágott gabonát. Más rabszolgák - főként nők - követték őket, és kévékbe kötötték a lekaszált búzát. Ügyet sem vetettek ránk. Körülnéztem, látok-e fehér munkafelügyelőt, de meglepetésemre egy sem volt. A Weylin-ház is meglepett, amikor napvilágnál viszontláttam. Nem volt fehérre festve, nem voltak oszlopai, sem említésre méltó tornáca. Szinte csalódottságot éreztem. Egy vörös téglából épült, György korabeli kolóniai stílusú, két és fél szintes épület volt, dobozszerű, de tetszetős a

maga visszafogottságában, tetőablakokkal és a két végén kéménnyel. Nem volt olyan nagy vagy impozáns, hogy villának lehetett volna nevezni. Los Angelesben, a mi időnkben Kevin és én tudtunk volna venni hasonlót.

Ahogy a szekér a bejáratí lépcsőhöz vitt, az egyik oldalon megláttam a folyót és a vidék egy részét, amelyen néhány órával - néhány évvel - korábban átrohantam. Elszórtan álló fák, egyenetlenül lekaszált fű, a földek és az erdő mögött félig elrejtve, a távolban kunyhósor. Más épületek is akadtak a ház mellett és mögött a rabszolgaviskókkal átellenes oldalon. Amikor megálltunk, majdnem az egyik ilyenbe küldtek.

- Luke - mondta Weylin a fekete férfinak -, vidd Danát hátra, és adj neki enni.

- Igen, uram - felelte halkan a fekete férfi. - Szeretné, ha előtte felvinném Rufe gazdát?

- Tedd, amit mondtam, őt majd én viszem fel.

Láttam, hogy Rufus összeszorítja a fogát.

- Később találkozunk - súgtam neki, de nem engedte el a kezemet, amíg nem beszéltem az apjával.

- Mr. Weylin, szívesen maradok vele. Úgy tűnik, ezt akarja.

Weylin bosszúsnak látszott.

- Hát akkor gyere. Megvárhatod vele a doktort. - Különösebb odafigyelés nélkül emelte fel Rufust, és elindult a lépcsőn a házba. Kevin követte.

- Vigyázz! - szólalt meg halkan a fekete férfi, amikor utánuk indultam.

Meglepetten néztem rá, nem voltam benne biztos, hogy hozzám szólt. De hozzám beszélt.

- Tom gazda igen gyorsan komisszá tud válni - mondta. - A fiú is, most, hogy kezd felnőni. Az arcodon látszik, hogy egy időre talán elegend van a fehérek komisszságából.

Bólintottam.

- Bizony ám. Köszönöm az intést.

Nigel megállt a férfi mellett, és miközben beszéltem, észrevettem, mennyire hasonlítanak: a fiú a férfi kisebb mása volt. Apa és fia valószínűleg. Sokkal jobban hasonlítottak egymásra, mint Rufus és Tom Weylin. Ahogy felsiettem a lépcsőn a házba, Rufusra és az apjára gondoltam, arra, hogy Rufus az apjává válik. Egy napon ez legalább egyfajta értelemben megtörténik. Egy napon Rufusé lesz az ültetvény. Egy napon ő lesz a rabszolgatartó, és ő felel majd azért, ami a félig elrejtett kunyhókban élő emberekkel történik. A fiú szó szerint a szemem láttára nőtt fel - és azért nőhetett fel, mert figyeltem és megvédtem. A lehető legrosszabb őrangyal voltam számára - egy feketének kellett rá vigyáznia egy olyan társadalomban, amely embernél alacsonyabb rendűnek tartotta a feketéket, és egy nőnek egy olyan társadalomban, amely örök gyerekként kezelte a nőket. Magamat is minden erőmmel meg kell majd védenem. De neki is tőlem telhetően segíteni fogok. És megpróbálok barátságban maradni vele, talán elültetni a fejében néhány gondolatot, ami segít mind nekem, mind azoknak, akik a későbbi években a rabszolgái lesznek. Talán még Alice számára is meg- könnyíthetem a dolgokat.

Most követtem Weylint fel a lépcsőn az egyik hálósobába - nem ugyanabba, amelyben Rufus az előző látogatásomkor lakott. Az ágy nagyobb volt, baldachinos, és a függönyök zöld helyett kékek. A szoba maga is nagyobb volt. Weylin az ágyra ejtette Rufust, mit sem törődve a fiú fájdalmas kiáltásaival. Nem úgy tűnt, mintha bántani akarta volna.

Csak egyszerően nem ügyelt arra, hogyan bánik a fiúval - mintha nem is érdekelné.

Aztán, ahogy Weylin kivezette Kevint a szobából, egy vörös hajú nő viharzott be.

- Hol van? - zihálta. - Mi történt?

Rufus anyja, emlékeztem rá. Épp a párnát igazítottam Rufus feje alá, amikor benyomakodott.

- Mit csinálsz vele? - kiáltotta. - Hagyd békén! - Megpróbált elhúzni a fiától. Csak egy válasza volt arra, ha Rufus bajba került. Egy rossz válasza.

Mindkettőnk szerencséjére Weylin odaugrott, mielőtt megfeledkeztem volna magamról, és ellöktem volna a nőt. Elkapta és átölelte a feleségét, majd halkán beszélt hozzá.

- Margaret, figyelj! A fiúnak csupán eltört a lába. Egy törött lábbal semmit nem tudsz csinálni. Már elküldtem a doktorért.

Margaret Weylin kicsit lenyugodott. Rám meredt.

- Ő mit keres itt?

- Mr. Kevin Frankliné. - Weylin egy intéssel bemutatta Kevint, aki meglepetésemre kicsit meghajolt a nő előtt.

- Mr. Franklin talált rá a sebesült Rufusra - folytatta Weylin, és vállat vont. - Rufus azt akarta, hogy a lány maradjon vele. Nem árthat.

Megfordult, és elsétált. Kevin vonakodva követte.

A nő meghallgatta ugyan a férjét, de nem úgy látszott, mintha meg is hallotta volna. Még mindig engem bámult, és úgy ráncolta a homlokát, mintha azon gondolkozna, hol látott korábban. Az évek során nem sokat változott, és persze én semmit nem változtam. De nem hittem, hogy emlékezni fog. Túl rövid ideig látott, és akkor is más kötötte le a figyelmét.

- Láttalak már korábban - mondta.

A fenébe!

- Igen, asszonyom, lehetséges. - Rufusra néztem, és láttam, hogy minket figyel.

- Mama - szólalt meg halkan.

A vádló pillantás eltűnt, és az asszony gyorsan odafordult a gyerekekhez.

- Szegény kicsikém - ölelte át a fejét. - Úgy látszik, mindig történik veled valami. Egy törött láb! - Majdnem elsírta magát. Rufus az apja közönyéből az anyja túlradó aggodalmának gyújtópontjába került. Kíváncsi voltam, hozzászokott-e már annyira az ellentétéhez, hogy ne találja szédítőnek.

- Mama, kaphatok egy kis vizet? - kérdezte.

Az asszony úgy nézett rám, mintha megsértettem volna.

- Nem hallasz? Hozz neki vizet!

- Igenis, asszonyom. Honnan hozzak? .

Undorodva felhorkant, és felém törtetett, vagy legalábbis azt hittem, nekem ront. Amikor elugrottam az útjából, továbbcsörtetett, át az ajtón, amely előtt az imént álltam.

Utánanéztem, és megráztam a fejemet. Aztán fogtam a széket a kályha közelében, és Rufus ágya mellé tettem. Leültem, és a fiú komolyan felnézett rám.

- Törted már el a lábadat? - kérdezte.

- Nem. De egyszer eltörtem a csuklómat.

- Nagyon fáj, amikor rendbe tették?

Nagy levegőt vettem.

- Igen.

- Félek.

- Én is féltem - emlékeztem vissza. - De... Rufe, nem fog sokáig tartani. És amikor az orvos végez, a legrosszabbon már túl leszel.

- Utána már nem fog fájni?

- Egy ideig. De meggyógyul. Ha nem állsz rá, és kíméled, meggyógyul.

Margaret Weylin rontott be a szobába. Rufus vizet kapott, én meg több ellenségességet, mint aminek okát láttam.

- Eredj ki a főzőházba, és egyél valamit! - mondta nekem, amikor félreálltam az útjából, de úgy hangzott, mintha azt mondta volna: „Eredj a pokolba!” Volt valami bennem, ami nem tetszett ezeknek az embereknek - Rufust leszámítva. Nem csak rasszizmusból. Hozzá voltak szokva a feketékhez. Talán rá tudom venni Kevint, hogy kiderítse, mi az.

- Mama, nem maradhat? - kérdezte Rufus.

Az asszony utálatos pillantást vetett rám, aztán szelídebben a fiára nézett.

- Később visszajöhet - mondta neki. - Az apád azt akarja, hogy most menjen le.

Valószínűbb volt, hogy az anyja akarta, hogy menjek le, és valószínűleg erre nem volt több oka annál, mint hogy a fia kedvelt engem. Újabb undok pillantást vetett rám, és erre kimentem a szobából. Akkor is kényelmetlenül éreztem volna magamat tőle, ha kedvel. Túl sok ideges energia volt túl kicsi edénybe zárva. Nem akartam a közelében lenni, amikor felrobban. De legalább szerette Rufust. A fiú pedig már biztosan hozzászokott a babusgatáshoz. Nem látszott, hogy bánná.

Egy széles folyosón találtam magamat. Néhány lépésnyire megláttam a lépcsőt, és elindultam felé. Abban a pillanatban egy hosszú, kék ruhát viselő, fiatal fekete lány lépett ki egy ajtón a folyosó másik végén. Felém indult, arcán őszinte kíváncsiság látszott. A fejét kék kendő fedte, és menet közben megigazgatta.

- Meg tudnád mondani, kérlek, hol van a főzőház? - kérdeztem, amikor elég közel ért. Biztonságosabb volt őt megkérdezni, mint Margaret Weylint.

Még jobban elkerekedett a szeme, és továbbra is engem bámult. Bizonyára a beszédem ugyanolyan furcsa volt, mint a megjelenésem.

- A főzőház? - kérdeztem.

Ismét végigmért, aztán egy szó nélkül elindult lefelé a lépcsőn. Haboztam, de végül követtem, mert nem jutott jobb eszembe. Világos bőrű lány volt, tizennégy-tizenöt évesnél nem idősebb. Minduntalan visszanézegetett rám, és a homlokát ráncolta. Egyszer megállt, és szembefordult velem, a keze szórakozottan cibálta a kendőjét, majd eltakarta a száját, és végül leengedte a karját. Olyan zaklatottnak látszott, hogy rájöttem, hogy valami baj van.

- Tudsz beszélni? - kérdeztem.

Sóhajtott, és megrázta a fejét.

- De hallasz, és érted, amit mondok.

Bólintott, aztán megcsipkedte a blúzomat és a nadrágomat. Homlokráncolva nézett rám. Ez zavarta hát - és a Weylineket is?

- Csak ezek a ruháim vannak most - mondtam. - A gazdám előbb-utóbb vesz majd jobbakat. - Legyen Kevin hibája, hogy „úgy öltözöm, mint egy férfi”. Valószínűleg az ittenieknek könnyebb volt megérteniük azt, hogy a gazdám túl szegény vagy fukar, hogy rendes ruhát vegyen nekem, mint elképzelni egy olyan helyet, ahol normális, ha egy nő nadrágot visel.

Mintha csak meg akart volna nyugtatni, hogy helyesen válaszoltam, a lány szánakozó pillantást vetett rám, aztán megfogta a kezemet, és kivezetett a főzőházhoz.

Menet közben jobban szemügyre vettem a házat, mint korábban - legalábbis a földszinti hallt. Falai halványzöldek voltak, és a ház egész

hosszát kitöltötte. Elöl tágas és fényes volt az ajtó melletti és fölötti ablakoktól. Különböző méretű keleti szőnyegek borították a padlót. A bejárat közelében egy fapad, egy szék és két kis asztal állt. A lépcsőkön túl a hall elkeskenyedett, és a végében volt a hátsó ajtó, amint kimentünk.

A főzőház kint állt: egy kis, fehér házikó volt, nem sokkal a főépület mögött. Olvastam már a kinti konyhákról és a kinti budikról. Egyiket sem vártam különösebben. Ez a főzőház azonban a legbarátságosabb helynek tűnt, amit az érkezésem óta láttam. Luke és Nigel odabent voltak, fakanalakkal ettek fatálakból. Volt még két kisebb gyerek is a padlón, egy fiú és egy lány, akik kézzel ettek. Örültem, hogy itt látom őket, mert olvastam, hogy a hasonló korú gyerekeket összeterelték, és vályúból etették, mint a disznókat. Láthatóan nem mindenhol. Legalábbis itt nem.

Egy zömök, középkorú asszony kavargatta a tűzhely fölé akasztott üstöt. Maga a téglából emelt tűzhely egy egész falat elfoglalt, és fölötte egy nagy deszkáról néhány konyhai eszköz lógott. Oldalt még több csüngött a falba vert akasztókról. Végignézvén rajtuk rádöbbsenem, hogy egyiknek sem tudom a rendes nevét. Még ilyen közönséges tárgyakét sem. Egy másik világban voltam.

A szakácsnő abbahagyta a kevergetést, és megfordulva rám nézett. Ugyanolyan világos bőrrű volt, mint néma vezetűm - egy szép, magas, középkorű asszony, erős csontozattal. Komoran nézett, a szája sarka lefelé görbűlt, de a hangja lágyan, halkan csengett.

- Carrie - szűlt. - Ki ez?

A vezetűm rám nézett.

- A nevem Dana - mondtam. - A gazdám látogatűban van itt. Mrs. Weylin azt mondtű, jűjjen ki vacsorázni.

- Mrs. Weylin? - nézett rám az asszony a szeműldűkét összevonva.

- A vörös hajú nő... Rufus anyja. - Nem sikerült időben Mister Rufus-ra javítanom. Nem igazán értettem, miért kellene bármit is mondanom. Amúgy is, hány Mrs. Weylin van ezen a helyen?

- Miss Margaret - mormolta az asszony az orra alatt. - Ribanc!

Döbbsen néztem rá, mert azt hittem, rám gondol.

- Sarah! - figyelmeztette Luke. Ahol ült, onnan nem hallhatta a szakácsnőt. Az asszony vagy gyakran mondott ilyesmit, vagy Luke olvasott a szájáról. De legalább most már értettem, hogy Mrs. Weylin - Miss Margaret - a szóban forgó ribanc.

A szakácsnő nem mondott többet. Hozott nekem egy fatálat, egy tűz melletti fazékból belemert valamit, és egy fakanállal együtt átadta.

A vacsora kukoricakása volt. A szakácsnő látta, hogy csak nézem ahelyett, hogy megenném, és félreértette az arckifejezésem.

- Nem elég? - kérdezte.

- O, bőven elég! - Védelmezően átfogtam a tálat, féltem, hogy még többet ad. - Köszönöm.

Leültem a nagy, súlyos asztal végébe, Nigellel és Luke-kal szemközt. Láttam, hogy ők is ugyanilyen kását esznek, bár az övéket felöntötték tejjel.

Megfordult a fejemben, hogy én is kérek tejet az enyémre, de nem hittem, hogy segít bármit is.

Akármi főtt is az üstben, finom illata emlékeztetett rá, hogy nem reggeliztem, és előző este sem tudtam pár falatnál többet enni vacsorára. Éhes voltam, és Sarah húst főzött - valószínűleg valamilyen ragut. Bekaptam egy falat kását, és lenyeltem anélkül, hogy megízleltem volna.

- Jobb ételt is kapunk, miután a fehérek már ettek - mondta Luke. - Megkapjuk, amit meghagynak.

Asztali maradékokat, gondoltam keserűen. Valaki más maradékát. És ha elég ideig itt leszek, bizonyára meg is eszem majd, és örülök, hogy jut. Csak jobb lehetett, mint a főtt kása. Bekanalaztam a pépet, és elhessegettem több nagy legyet. Legyek. Ez az elszabadult járványok kora volt. Átfutott az agyamon, mennyire lesznek tiszták a maradékok, mire eljutnak hozzánk.

- Azt mondtad, New Yorkba valósi vagy? - kérdezte Luke.

- Igen.

- Szabad állam?

- Igen - feleltem ismét. - Ezért hoztak ide. - A szavak és a kérdések felidéztek bennem Alice-t és az anyját. Luke széles arcára néztem, és azon töprengtem, árthat-e, ha kérdezősködöm felőlük. De hogyan ismerhetném be, hogy ismerem őket - hogy évekkel korábban találkoztunk -, amikor itt elvileg új vagyok? Nigel tudta, hogy már jártam itt, de Sarah és Luke nem biztos. Biztonságosabb várni, és a kérdéseimet megtartani Rufusnak.

- A New York-iak úgy beszélnek, mint te? - kérdezte Nigel.

- Néhányan. Nem mind.

- Úgy öltöznék, mint te? - kérdezte Luke.

- Nem. Azt a ruhát veszem fel, amit Kevin gazda ad. - Azt kívántam, bárcsak abbahagynák a kérdezősködést. Nem akartam olyasmiket hazudni, amikről később megfeledkezhetek. Legjobb, ha a háttéremet minél egyszerűbben festem le.

A szakácsnő odajött hozzám, és lenézett a nadrágomra. Összezsippentette az anyagot, megtapogatta.

- Miféle szövet ez?

Dupla szövésű poliészter, gondoltam. De csak vállat vontam.

- Nem tudom.

Megcsóválta a fejét, és visszament az üst mellé.

- Tudod - mondtam a hátának -, azt hiszem, egyetértek veled Miss Margarettel kapcsolatban.

Nem szólt semmit. A melegség, amit belépve éreztem, végül csak a tűz hevének bizonyult.

- Miért próbálsz úgy beszélni, mint a fehérek? - kérdezte tőlem Nigel.

- Nem is - mondtam meglepetten. - Úgy értem, én tényleg így beszélek.

- Sokkal fehérebben, mint néhány fehér.

Vállat vontam, és valami elfogadható magyarázat után kutattam az elmémben.

- Az anyám iskolában tanított - mondtam -, és...

- Egy nigger tanító?

Elhúztam a számat; bólintottam.

- A szabad feketéknek lehet iskolájuk. Az anyám úgy beszélt, mint én. Ő tanított.

- Bajba fogsz kerülni - mondta. - Tom gazda már most sem kedvel. Túl művelten beszélsz, és szabad államból jöttél.

- Mit számítana neki akár egyik, akár másik? Nem az övé vagyok.

A fiú elmosolyodott.

- Nem akarja, hogy errefelé a niggerek szebben beszéljenek nála, és a szabadságról gondolkozásra buzdítsanak.

- Mintha bizony olyan buták lennénk, hogy egy idegen kellene ahhoz, hogy a szabadságra gondoljunk - mormolta Luke.

Bólintottam, de reméltem, hogy tévednek. Úgy véltem, nem beszéltem eleget Weylinhez, hogy így ítéljen meg. Reméltem, hogy később sem ítél meg így. Nem volt tehetségem az akcentusokhoz. Szándékosan nem is próbáltam utánózni egyet sem. De ha ez azt jelenti, hogy bajba kerülök, valahányszor kinyitom a számat, az itteni életem még rosszabb lesz, mint képzeltem.

- Hogy láthatott Rufe gazda, mielőtt idejöttél? - kérdezte Nigel.
Leerőltettem még egy falat kását.

- Nem tudom - mondtam. - De azt kívánom, bár ne lenne képes rá!

4

AMIKOR BEFEJEZTEM AZ EVÉST, a főzőházban maradtam, mert a főépület közelében volt, és mert úgy gondoltam, ha elkezdenék szédülni, még eljutnék a hallba - ha úgy alakul. Bárhol is van Kevin a házban, meghallana, ha a hallban elkiáltanám magamat.

Luke és Nigel befejezték az evést, és a tűzhelyhez mentek, hogy bizalmasan szót váltsanak Sarah-val. Abban a pillanatban a néma Carrie kenyeret és egy darab sonkát csúsztatott oda nekem. Lenéztem az ételre, majd hálásan a lányra mosolyogtam. Amikor Luke és Nigel kimentek Sarah-val, befaltam a formátlan szendvicset. Már a felénél tartottam, amikor elkezdtem gondolkodni a sonkán, és hogy vajon mennyire főzték meg jól. Próbáltam valami másra gondolni, de az agyam zúgott a félig felidézett horrortörténetektől az ekkoriban elterjedt betegségekről. Az orvoslás alig jelentett többet kuruzslásnál. A malária szerintük a rossz levegőtől eredt. A műtéteket teljesen éber, kapálózó betegeken végezték el. Még az orvosok legtöbbje sem tudott semmit a kórokozókról. Az emberek pedig a legteljesebb nyugalommal, tudatlanul megettek mindenféle rosszul tartósított, nem eléggé megfőtt ételt, amitől megbetegedhettek vagy meg is halhattak.

Rémtörténetek.

Csakhogy igazak voltak, és ameddig itt vagyok, ezekkel kell együtt élnem. Lehet, hogy nem kellett volna megennem a sonkát, de ha nem teszem, később a vacsoramaradékok jönnek. Muszáj volt kockáztatnom.

Sarah visszajött Nigellel, és rábízott egy fazéknyi borsót, hogy pucolja meg. Az élet úgy folyt körülöttem, mintha ott sem lettem volna. Emberek jöttek be a főzőházba - mindig feketék -, beszéltek Sarah-val, lustálkodtak, mindent meettek, amire rá tudták tenni a kezüket, amíg Sarah rájuk nem kiabált és ki nem kergette őket. Épp meg akartam kérdezni tőle, miben segíthetek, amikor Rufus sikítani kezdett. Úgy tűnik, elkezdődött a tizenkilencedik századi orvoslás.

A főépület falai vastagok voltak, és a magas hangú üvöltés mintha nagyon messziről érkezett volna. Carrie, aki már kiment, most visszarohant, leült mellém, és kezét a fülére tapasztotta.

A sikoltózás hirtelen abbamaradt. Gyengéden elvettem Carrie kezét. Meglepett az érzékenysége. Azt hittem, már hozzászokott mások fájdalomkiáltásaihoz. Egy pillanatig hallgatózott, de amikor semmit nem hallott, rám nézett.

- Valószínűleg elájult - mondtam. - Az a legjobb. Egy darabig nem fogja érezni a fájdalmat.

Tompán bólintott, és visszatért a munkájához, akármi is volt az.

- Mindig kedvelte a fiút - jegyezte meg Sarah a csendben. - Amikor Carrie kicsi volt, Rufus gazda nem hagyta, hogy a többi gyerek bántsa.

Meglepődtem.

- Nem idősebb nála Carrie néhány évvel?

- Egy évvel előtte született. De a gyerekek hallgattak Rufus gazdára. Fehér.

- Carrie a te lányod?

Sarah bólintott.

- A negyedik kicsinyem. Az egyetlen, akit Tom gazda meghagyott nekem. - A hangja suttogássá fakult.

- Úgy érted... eladta a többieket?

- Eladta őket. Először meghalt az emberem... ráesett a fa, amit kivágott. Aztán Tom gazda elvette a gyerekeimet, Carrie kivételével. Hála istennek, hogy Carrie nem ér annyit, mint a többi, mert nem tud beszélni. Az emberek azt hiszik, együgyű.

Elfordítottam a tekintetemet. A szemében a szomorúság - az előbb még a sírás határán állt - haraggá változott. Csendes, szinte rémisztő haraggá. A férje halott, három gyerekét eladták, a negyedik hibás, ő pedig hálát ad Istennek a hibáért. Nem csak dühre volt oka. Milyen csodálatos, hogy Weylin eladta a gyerekeit, és mégis megtartotta őt, hogy megfőzze az ételeit. Milyen csodálatos, hogy Weylin még életben van. De nem hittem, hogy sokáig élni fog, ha talál egy vevőt Carrie-re.

Miközben gondolkodtam, Sarah megfordult, és egy marék valamit dobott a raguba vagy levesbe. Megráztam a fejemet. Ha egyszer eltökéli, hogy bosszút áll, Weylin azt sem fogja tudni, mi történt vele.

- Megpucolhatod ezeket a krumplikat.

Kellett pár pillanat, mire eszembe jutott, hogy felajánlottam a segítségemet. Fogtam a nagy lábos krumplit, egy kést és egy fatálat, és némán munkához láttam. Néha hámoztam, néha a bosszantó legyeket hessegettem. Aztán meghallottam, hogy Kevin szólít kintről. Kényszerítettem magamat, hogy nyugodtan letegyem a krumplit, és letakarjam egy konyharuhával, amelyet Sarah az asztalon hagyott. Aztán sietség nélkül odamentem Kevinhez, nem mutattam ki a lelkesedést és a megkönnyebbülést, amit éreztem, amiért ismét a közelében lehetek. Odamentem hozzá, ő meg furcsán nézett rám.

- Jól vagy?

- Most már igen.

A kezem után nyúlt, de elhúztam, és csak ránéztem. Leengedte a kezét.

- Gyere - szólát fáradtan. - Menjünk valahová, ahol tudunk beszélni.

Elvezetett a főépület mellett, távolabb a rabszolgakunyhóktól és más házaktól, a kis rabszolgagyerekektől, akik fogócskáztak, és még nem értették, hogy ők rabszolgák.

Találtunk egy nagy tölgyfát, amelynek az ágai egyenként is olyan vastagok voltak, mint egy-egy kifejlett fa, és hatalmas területre árnyékot vetett. Szép, öreg fa volt. Leültünk mellé úgy, hogy eltakarjon minket a ház felől. Kevinhez húzódtam, és ellazulva megszabadultam a feszültségtől, amelynek alig voltam tudatában. Egy darabig nem beszélünk. Kevin hátradőlt, és ő is felengedett.

Végül megszólalt.

- Annyi igazán lenyűgöző kor van, ahová visszamehettünk volna látogatóba.

Örömtelenül nevettem.

- Nem jut eszembe olyan kor, ahová szívesen visszamennék. De mind közül ez a legveszélyesebb... legalábbis számomra.

- Addig nem, míg veled vagyok.

Hálásan rápillantottam.

- Miért próbáltad megakadályozni, hogy veled jöjjek?

- Féltettelek.

- Te engem?!

- Először nem is tudtam, miért. Csak éreztem, hogy bajod eshet, ha velem jössz. Aztán amikor itt voltál, rájöttem, hogy nélkülem valószínűleg nem juthatsz vissza. Ez azt jelenti, hogy ha elválunk egymástól, évekre vagy talán életed végéig itt rekedsz.

Nagy levegőt vett, és megrázta a fejét.

- Az nem lenne jó.

- Maradj a közelemben. Ha hívlak, siess hozzám.

Bólintott, és egy idő után azt mondta:

- Ha muszáj lenne, túlélnek itt. Úgy értem, ha...

- Kevin, csak semmi „ha”. Kérlek!

- Csak arra gondoltam, hogy nem lennék akkora veszélyben, mint te.

- Nem. - De másfajta veszély fenyegetné. Egy ilyen hely olyan módon is veszélyt jelent rá, amiről nem akartam beszélni vele. Ha évekre itt ragadna, a hely megfertőzné. Csak részben, ezt tudtam. De ha boldogulna itt, az azért lenne, mert megtanulta elviselni ezt az életet. Nem kellene részt vennie benne, de hallgatnia kellene róla. A szólás és a sajtó szabadsága nem volt túl jó helyzetben a polgárháború előtti Délen. Kevinnek sem menne jól. Ez a hely, ez az idő vagy megölné, vagy rajta hagyná a nyomát. Egyik lehetőség sem tetszett.

- Dana.

Ránéztem.

- Ne aggódj. Együtt érkeztünk, és együtt is fogunk távozni.

Továbbra is aggódtam, de mosolyogva témát váltottam.

- Hogy van Rufus? Hallottam az üvöltését.

- Szegény gyerek. Örültem, amikor végre elájult. Az orvos adott neki egy kevés ópiumot, de a fájdalom még azon keresztül is elérte. Segítenem kellett lefogni.

- Ópium... Rendben lesz?

- Az orvos szerint igen. Bár nem tudom, ebben az időben mennyit ér egy orvos véleménye.

- Remélem, igaza van. Remélem, Rufus elhasználta az összes balszerencsáját a szülőkre, akikkel meg van verve.

Kevin felemelte az egyik karját, és megmutatott egy sor véres karmolást.

- Margaret Weylin - mondtam halkan.

- Nem lett volna szabad ott lennie - mondta. - Amikor velem végzett, a doktorra támadt. „Ne bánts a kicsikémet!”

Megráztam a fejemet.

- Mit tegyünk, Kevin? Még ha ezek az emberek épelméjűek is volnának, akkor sem maradhatnánk közöttük.

- Dehogynem.

Rábámultam.

- Kitaláltam egy mesét Weylinnek, hogy megmagyarázzam, miért vagyunk itt... és miért nincs pénzünk. Munkát ajánlott nekem.

- Milyen munkát?

- A kis barátod tanítását. Úgy látszik, írni-olvasni sem tud jobban, mint fára mászni.

- De... nem jár iskolába?

- Addig nem, amíg gyógyul a lába. És az apja nem akarja, hogy még ennél is jobban lemaradjon.

- Le van maradva a kortársaitól?

- Weylin így gondolja. Nem mondta ki kerek perec, de azt hiszem, attól fél, hogy a gyerek nem túl okos.

- Meglep, hogy érdekli, de szerintem téved. De ez egyszer Rufus balszerencséje a mi szerencsénk. Kétlem, hogy elég ideig itt leszünk, hogy kézhez kapd a fizetésedet, de legalább, amíg itt vagyunk, kapunk ételt és szállást.

- Én is erre gondoltam, amikor elfogadtam az ajánlatát.

- És én?

- Te?

- Weylin semmit nem mondott rólam?

- Nem. Miért tette volna? Ha itt maradok, tudja, hogy te is.

- Igen. - Elmosolyodtam. - Igazad van. Ha neked nem jutottam eszedbe az alkudozáskor, neki miért jutottam volna? Lefogadom, hogy ha elintézendő munka van, nem fog megfélekezni rólam.

- Várjunk csak, nem kell dolgoznod neki. Nem az övé vagy.

- Nem, de itt vagyok. És állítólag rabszolga. Mi másra való egy rabszolga, mint munkára? Hidd el, talál majd nekem munkát... vagy találna, ha nem terveztem volna amúgy is, hogy munkát keresek magamnak, mielőtt sort kerítene rám.

Kevin összevonta a szemöldökét.

- Dolgozni akarsz?

- Azt akarom, hogy... Muszáj helyet csinálnom itt magamnak. Ez munkát jelent. Azt hiszem, itt feketék és fehérek egyaránt neheztelnének rám, ha nem dolgoznék. És szükségem van barátokra. Minden barátra szükségem van, akit csak szerezhetek itt, Kevin. Nem biztos, hogy legközelebb is velem leszel, amikor ismét idejövök. Már persze, ha visszajövök még.

- Hacsak nem lesz az a kölyök sokkal elővigyázatosabb, megint ide fogsz kerülni.

Sóhajtottam.

- Úgy tűnik.

- Utálok arra gondolni, hogy ezeknek az embereknek dolgozol. - Megrázta a fejét. - Már abba is utálok belegondolni, hogy rabszolgát kell játszaniod.

- Tudtuk, hogy muszáj lesz.

Nem szólt semmit.

- Hívj el néha a közeliikből, Kevin. Csak hogy emlékeztess őket arra, hogy akármi is vagyok, nem tartozom hozzájuk... egyelőre.

Megint dühösen megrázta a fejét, ami tagadásnak tűnt, de tudtam, hogy bele fog menni.

- Miket hazudtál Weylinnek rólunk? - kérdeztem. - Annyit kérdezősködni az itteniek, jobb, ha ugyanazt a mesét mondjuk.

Több másodpercig nem mondott semmit.

- Kevin?

Nagy levegőt vett.

- Én egy író vagyok New Yorkból - mondta végül. - Csak New York-
iak- kal ne találkozzunk. Azért utazom Délen, hogy kutatásokat
végezzek egy könyvhöz. Nincs pénzem, mert néhány napja rossz
emberekkel együtt ittam, és kiraboltak. Csak te maradtál meg nekem.
Azelőtt vettelek, hogy kiraboltak, mert tudsz írni-olvasni. Azt
gondoltam, hogy segíthetsz a munkámban, és másként is hasznomra
lehetsz.

- Ezt elhitte?

- Lehetséges. Már amúgy is elég biztos volt benne, hogy írástudó
vagy. Emiatt is volt olyan gyanakvó és bizalmatlan. A művelt rabszolgák
errefelé nem népszerűek.

Vállat vontam.

- Nigel is ezt mondta.

- Weylinnek nem tetszik, ahogyan beszélsz. Nem hiszem, hogy ő
maga rendes oktatást kapott volna, és ezért bosszantod. De nem hiszem,
hogy bántani fog... nem maradnék itt, ha ezt gondolnám. De próbáld
kerülni, amennyire lehet.

- Boldogan. Azt tervezem, hogy ha lehet, a főzőházba dolgozom be
magam. Megmondom Sarah-nak, hogy szeretné, ha megtanulnék főzni
neked.

Kurtán felnevetett.

- Jobb, ha elmondom a Weylinnek mondott történet másik felét. Ha
Sarah meghallja, lehet, hogy megtanít rá, hogyan mérgezd meg az
étellemet.

Azt hiszem, erre összeresztetem.

- Weylin figyelmeztetett, hogy veszélyes hozzád hasonló művelt,
talán egy szabad államból elrabolt rabszolgát tartani ennyire északon.
Azt mondta, adjalak el egy kereskedőnek, aki Georgia vagy Louisiana

felé tart, mielőtt elszöksz, és elveszítem a befektetésemet. Ez adta az ötletet, hogy azt mondjam neki, hogy úgy terveztem, Louisianában majd eladlak, mert ott terveztem befejezni az utazásomat... és azt hallottam, ott szépen kereshetek rajtad. Ez tetszett neki, és azt mondta, igazam van... Louisianában valóban jobbak az árak, ha addig meg tudlak őrizni. Ezért azt mondtam, akár művelt vagy, akár nem, nem fogsz megszökni tőlem, mert megígértem neked, hogy visszaviszlek magammal New Yorkba, és ott felszabadítalak. Azt mondtam neki, hogy amúgy sem akarsz rögtön faképnél hagyni. Vette a lapot.

- Undorítónak állítod be magadat.

- Tudom. Azt hiszem, ez is volt a szándékom... Megpróbáltam kipuhatolni, hogy amit veled csinálok, az olyan emberré tesz-e a szemében, hogy ne akarjon a gyereke közelébe engedni. Azt hiszem, kicsit hűvösebb lett, amikor azt mondtam, szabadságot ígértem neked, de nem szólt rá semmit.

- Mit akartál elérni? Elveszíteni az állást, amit az imént kaptál?

- Nem, de miközben vele beszélgettem, csak az járt a fejemben, hogy egy napon talán visszajössz ide. Próbáltam megtalálni benne az emberséget, hogy megnyugtassam magamat, hogy rendben leszel.

- O, emberinek elég emberi. Ha valamivel magasabb társadalmi osztályhoz tartozna, elég utálatosnak találta volna a dicsekvésedet ahhoz, hogy ne akarjon a közelben tudni. De akkor sem lett volna joga megakadályozni, hogy becsapj. A tulajdonod vagyok. Azt tiszteletben tartaná.

- Ezt emberinek nevezed? Mindent megteszek azért, hogy ne gyere ide többet.

A fának dőltem, és Kevint néztem.

- De ha mégis idekerülnék, Kevin, biztosítsuk be magunkat.

-Mi?

- Hadd segítsek neked Rufusszal annyit, amennyit csak tudok. Lássuk, mit tehetünk, hogy ne az apja vörös hajú másolatává nőjön fel.

5

DE HÁROM NAPIG nem láttam Rufust. És nem történt semmi, ami előhozta volna a szédülést, ami végre a hazatérést jelezte volna előre. Amennyire tudtam, segítettem Sarah-nak. Kicsit mintha megennyhült volna az irányomban, és türelmesen tűrte a tudatlanságomat a főzésről. Tanított, és gondoskodott róla, hogy jobban egyek. Miután rájött, hogy nem szeretem a kukoricakását, nem kaptam többször. („Miért nem szóltál?” - kérdezte.) Az útmutatása mellett isten tudja, mennyi időt töltöttem a keksztészta fejszefokkal csapkodásával egy elnyűtt fatuskón. („Ne olyan erősen. Nem szögeket akarsz beverni. Egyenletesen, így...”) Csirkét tisztítottam és kopasztottam, zöldségeket pucoltam, kenyértésztát dagasztottam, és amikor Sarah rám unt, Carrie-nek és a többi házicselédnek segítettem a munkájukban. Takarítottam Kevin szobáját. Meleg vizet vittem neki, hogy megmosakodhasson és megborotválkozhasson, és az ő szobájában fürödtem. Csak ott lehettem magamban. Ott tartottam a vászontáskámat, és oda menekültem Margaret Weylin elől, amikor jött, hogy végighúzza az ujját a portalan bútorokon, és benézzen a jól felsepert szobákban a szőnyegek alá. Különbségek ide vagy oda, mindegy, milyen évszázadot írunk, tudom, hogyan kell felsöpörni és port törölni. Margaret Weylin azért panaszkodott, mert nem talált semmit, amire panaszkodhatott volna. Ezt fájdalmasan nyilvánvalóvá tette aznap, amikor forró kávét loccsantott rám, azt visítva, hogy hidegen vittem neki.

Ezért Kevin szobájában rejtőztem el előle. Az volt a menedékem. De nem ott aludtam.

A padláson kaptam alvóhelyet, ahol a házicselédek többsége is aludt. Úgy tűnt, senkinek nem jutott eszébe, hogy Kevin szobájában is alhatnék. Weylin tudta, miféle kapcsolatban álltunk állítólag Kevinnel, és egyértelművé tette, hogy nem érdekli. De az elszállásolásunk jelezte, hogy diszkréciót vár el tőlünk - vagy legalábbis mi így vettük. Három napig együttműködtünk. A negyedik napon Kevin elkapott, amikor kiléptem a főzőházból, és megint a tölgyfához vitt.

- Gondod van Margaret Weylinnel? - kérdezte.

- Semmi olyan, amit ne tudnék kezelni - feleltem meglepve. - Miért?

- Hallottam néhány cseléd beszédét, semmi konkrét, csak hogy gond van. Arra gondoltam, rákérdezek.

Vállalt vontam.

- Azt hiszem, azért utál, mert Rufus kedvel engem. Valószínűleg nem akar osztozni a fián senkivel. Az ég legyen irgalmas Rufushoz, amikor kicsit idősebben megpróbál elszakadni az anyjától! És azt hiszem, hogy Margaret egy cseppet sem szereti jobban a művelt rabszolgákat, mint a férje.

- Értem. Egyébként igazam volt Weylinnel kapcsolatban. Alig tud írni- olvasni. És a felesége sem sokkal különb. - Egyenesen szembefordult velem. - Rád öntött egy kanna forró kávét?

Elfordítottam a tekintetem.

- Nem számít. A nagya úgyis félrement.

- Miért nem mondtad? Sérülést is okozhatott volna neked.

- De nem okozott.

- Nem hiszem, hogy adnunk kéne neki egy újabb lehetőséget rá.

Ránéztem.

- Mit akarsz csinálni?

- Elmenni innen. Annyira nincsen szükségünk pénzre, hogy elviseljük, amit legközelebb tenni akar veled.

- Nem, Kevin. Okkal nem szóltam neked a kávéról.

- Kíváncsi vagyok, még mit nem mondtál el nekem.

- Semmi fontosat. - Gondolataim visszatévedtek Margaret kicsinyes sértéseire. - Semmi olyan fontosat, ami miatt elmennék innen.

- De miért? Nincs okunk...

- De igen. Gondolkoztam ezen, Kevin. Nem érdekel a pénz vagy akár az, hogy fedél legyen a fejem fölött. Azt hiszem, együtt életben tudunk itt maradni, akármi lesz. De nem hiszem, hogy egyedül sok esélyem lenne túlélni itt. Ezt már mondtam neked.

- Nem leszel egyedül. Teszek róla.

- Megpróbálok. Talán elég is lesz. Remélem. De ha mégsem, ha egyedül kell idejönnöm, több esélyem lesz a túlélésre, ha most itt maradok, és dolgozom azon a biztosítékon, amiről már beszéltünk. Rufuson. Amikor ismét idekerülök, valószínűleg már elég idős lesz, hogy legyen valamennyi hatalma. Elég idős lesz, hogy segíthessen nekem. Azt akarom, hogy most minél több jó emléke legyen rólam.

- Talán elfelejt, amint elmész innen.

- Emlékezni fog.

- Még úgy sem biztos, hogy működik. Végére is a környezete mindennap befolyásolni fogja, amikor nem vagy itt. És az alapján, amit hallottam, erre a korszakra jellemző, hogy a gazda gyerekei majdnem egyenlőek a rabszolgákkal. De az érettséggel mindkét fél a „helyére” kerül.

- Néha nem. Még itt sem minden gyerek hagyja magát olyanra formálni, amilyennek a szülei akarják látni.

- Hazardírozol. A fenébe is, a történelemmel packázol.

- Mi mást tehetnék? Meg kell próbálnom, Kevin, és ha a próbálkozás azt jelenti, hogy most kis kockázatokat vállallok és elviselek kis megaláztatásokat, hogy később életben maradjak, akkor megteszem.

Nagy levegőt vett, és szinte sziszegve fújta ki.

- Ja. Nem mondhatom, hogy hibáztatlak érte. Nem tetszik, de nem vetem a szemedre.

A vállára hajtottam a fejem.

- Nekem sem tetszik. Istenem, hogy utálok! Az a nő egyenes úton van egy idegösszeomlás felé. Csak azt remélem, nem akkor jön rá az ötperc, amíg itt vagyok.

Kevin kicsit fészkelődött, és felültem.

- Felejsük el egy pillanatra Margaretet - mondta. - Arról is beszélni akartam veled... hogy hol alszol.

- Ó!

- Ó, bizony. Végre megnéztem. Egy rongymatrac a földön, Dana!

- Láttál odafent mást is?

- Mit? Mi mást kellett volna látnom?

- Egy csomó rongymatracot a padlón. És néhány kukoricahéjjal töltött matracot. Nem bánnak velem rosszabbul, mint egy házicseléddel, Kevin, és jobb sorom van, mint a mezei munkásoknak. Az ő matracuk a földön van. A viskóiknak még padlója sincs, és a legtöbb tele van bolhákkal.

Hosszú csend támadt. Végül sóhajtott.

- Nem tehetek semmit a többiekért - mondta -, de szeretném, ha nem lennél azon a padláson. Azt akarom, hogy velem legyél.

Felültem, és lebámultam a kezemre.

- Fogalmad sincs, mennyire szerettem volna veled lenni. Folyton azt képzelem magam elé, hogy az egyik reggel otthon ébredek... egyedül.

- Nem valószínű. Hacsak nem fenyeget vagy sodor veszélybe valami éjszaka.

- Ezt nem tudhatod biztosan. Az elméleted téves is lehet. Talán van valamiféle korlátja annak, milyen hosszan maradhatok itt. Talán elég

egy rémálom, hogy hazaküldjön. Talán bármi megteszi.

- Talán próbára kellene tennem az elméletemet.

Ez megdöbbsentett. Rájöttem, hogy arról beszél, ő maga sodor veszélybe, vagy hiteti el velem, hogy az életem veszélyben van - és halálra rémít. Hazajeszt. Talán.

Nagyot nyeltem.

- Ez lehet, hogy jó ötlet, de nem kellett volna megemlítened nekem... hogy előre figyelmeztess. Különben is... nem hiszem, hogy eléggé meg tudnál ijeszteni. Benned bízom.

Megfogta a kezemet.

- Bízatsz is bennem. Nem foglak bántani.

- De...

- Nem kell hogy bántsalak. Kitalálhatok valamit, ami megrémít, mielőtt elgondolkodhatnál rajta. Meg tudom oldani.

Ezt elfogadtam, és kezdtem elhinni, hogy talán tényleg haza tud juttatni minket.

- Kevin, várj addig, amíg Rufus lába meggyógyul.

- Olyan sokáig? - tiltakozott. - Az hat hét, talán több is. A fenébe is, egy ilyen elmaradott társadalomban ki tudja, egyáltalán meggyógyul-e a lába.

- Akármi is történik, a fiú élni fog. Még gyereket kell nemzenie. És ez azt jelenti, hogy valószínűleg lesz ideje ismét ideszólítania engem, veled vagy nélküled. Adj nekem esélyt, Kevin, hogy kapcsolatot teremtssek vele, és menedéket építsek itt ki magamnak.

- Jól van - sóhajtott. - Várunk még. De nem azon a padláson fogsz várakozni. Ma éjjel az én szobámba költözől.

Elgondolkodtam ezen.

- Jól van. Számomra egy dolog van, ami fontosabb még annál is, hogy Rufusszal maradjak: hogy magammal vigyelek, amikor távozom.

Ezért megéri kockáztatni, hogy kidobnak az ültetvényről.

- Amiatt ne aggódj. Weylint nem érdekli, mit csinálunk.

- De Margaretet érdekelni fogja. Láttam, hogy a korlátozott olvasási képességeit a Bibliáján gyakorolja. Gyanítom, hogy a maga módján egy eléggé erkölcsös asszony.

- Tudni akarod, mennyire erkölcsös?

A hangsínre ráncba szaladt a homlokom.

- Hogy érted?

- Ha még eltökéltebben nyomul, ő meg én a végén még eljátszunk egy jelenetet a Bibliájából. Azt, amiben Potifárné meg József szerepelnek.

Nyeltem egyet. *Az a némbor!* De láttam lelki szemeim előtt. Hosszú, sűrű, magasra tornyozott vörös haj, fehér, sima bőr. Akármilyen labilis is volt érzelmileg, nem nézett ki rosszul.

- Jól van, ma éjjel beköltözöm hozzád - mondtam.

Elmosolyodott.

- Ha csendesek vagyunk, talán észre sem veszik. A fenébe is, láttam ott a porban játszani három gyereket, akik jobban hasonlítanak Weylinre, mint Rufus. Margaretnek nagy gyakorlata van abban, hogy ne vegyen észre dolgokat.

Tudtam, melyik gyerekekre gondol. Más-más anyjuk volt, de valóban akadt köztük hasonlóság. Láttam Margaret Weylint, aki lekevert az egyiknek egy nagy pofont. A gyerek nem tett egyebet, mint hogy az útjába totyogott. Ha képes volt egy gyereket büntetni a férje bűneiért, nem akarna-e engem is megbüntetni, ha ott vagyok, ahol ő akar lenni Kevinnel? Próbáltam nem gondolni erre.

- Így is lehet, hogy el kell mennünk - mondtam. - Mindegy, mit viselnek el ezek az emberek egymástól, talán tőlünk nem tűrik az „erkölcstelenséget”.

Vállat vont.

- Ha mennünk kell, akkor elmegyünk. Van egy határa annak, mit kell elviselned azért, hogy esélyed legyen a fiúval. Eljutunk valahogyan Balti- more-ba. Ott találhatok valamilyen munkát.

- Ha már városba megyünk, mit szólsz Philadelphiához?

- Philadelphiához?

- Mert Pennsylvaniában van. Ha már el kell innen mennünk, akkor legalább egy szabad államba menjünk.

- Ó! Igaz. Gondolhattam volna rá. Figyelj... Dana, amúgy is lehet, hogy az egyik szabad államba kell mennünk. - Habozott. - Úgy értem, ha kiderül, hogy nem tudunk olyan módon hazajutni, ahogyan gondoltuk. Amikor Rufus lába meggyógyul, én valószínűleg szükségtelen kiadássá válók. Akkor valahol máshol kell otthont találnunk. Nem biztos, hogy erre sor kerül, de ez egy eshetőség.

Bólintottam.

- Most pedig hozzuk el a padlásról, amid van. - Felkelt. - És Dana, Rufus azt mondja, az anyja ma látogatóba ment. Szeretne látni téged, amíg az anyja odavan.

- Miért nem szóltál hamarabb? Végre valami!

Aznap valamivel később, miközben a kukoricakenyér tésztáját kevertem össze Sarah-nak, Carrie értem jött. Egy jelet mutatott Sarah-nak, amit már megtanultam értelmezni: az arca egyik oldalán végigsimított a kezével, mintha ledörzsölne valamit. Aztán rám mutatott.

- Dana - szólt hátra Sarah a válla fölött -, az egyik fehér hív. Menj Carrie-vel.

Mentem. Carrie felvezetett Rufus szobájába, bekopogott, és otthagyt. Belépve Rufust az ágyban találtam. Lába két fadeszka közé volt szorítva, melyek sín gyanánt szolgáltak, és vas és kötelek tartották

egyenesen. A vassúly úgy nézett ki, mintha Sarah konyhájából vették volna - nehéz, kampós tárgy volt, egyszer láttam, hogy húst lógattak le róla a sütéshez. De a jelek szerint arra is remekül megfelelt, hogy felfüggeszse Rufus lábát.

- Hogy érzed magad? - kérdeztem, amint leültem az ágya melletti székbe.

- Nem fáj annyira, mint korábban - mondta. - Biztosan gyógyul. Kevin azt mondta... Nem baj, ha Kevinnek hívom?

- Nem, azt hiszem, ő így is szeretné.

- Amikor mama itt van, Mr. Franklinnek kell szólítanom. Mindegy, azt mondta, hogy Sarah nénivel dolgozol.

Sarah *néni*? Hát, jobb volt, mint a Sarah mámi. .

- Tanulok tőle főzni.

- Jó szakácsnő, de... meg szokott ütni?

- Dehogy - nevettem.

- Volt ott egy lány korábban, őt meg szokta ütni. A lány végül azt kérte a papától, hogy engedje vissza a földekre. De ez rögtön azután volt, hogy a papa eladta Sarah néni fiait. Sarah néni akkor mindenkire mérges volt.

- Nem csodálom - mondtam.

Rufus az ajtóra pillantott, aztán halkán azt mondta:

- Én sem. A fia, Jim, a barátom volt. Ő tanított lovagolni kis koromban. De a papa akkor is eladta. - Megint az ajtóra nézett, és témát váltott. - Dana, tudsz olvasni?

- Igen.

- Kevin mondta, hogy tudsz. Elmondtam a mamának, és ő azt mondta, hogy nem tudsz.

Vállat vontam.

- Te mit gondolsz?

Kihúzott a párnája alól egy bőrkötésű könyvet.

- Kevin hozta fel letről. Felolvasnád nekem?

Megint beleszerettem Kevinbe. Íme a tökéletes ürügy, hogy sok időt töltsék a fiúval. A könyv a *Robinson Crusoe* volt. Gyerekkoromban olvastam, és emlékeztem rá, hogy nem igazán tetszett, de nem tudtam letenni. Crusoe végül is épp rabszolga-kereskedés miatt volt úton, amikor hajótörést szenvedett.

Félve nyitottam ki a könyvet, nem tudtam, miféle ósdi helyesírással és központoszással találom szemben magamat. Láttam az s-ek helyett használt f-eket, amikre számítottam, és még néhány más furcsaságot, ami nem fordult elő olyan gyakran, de hamar hozzászoktam. És kezdtem beleélni magamat a *Robinson Crusoe*-ba. Mivel magam is egyfajta hajótörött voltam, boldogan menekültem valaki más gondjainak kitalált világába.

Olvastam és olvastam, ittam egy keveset a vízből, amelyet Rufus anyja hagyott a fiának, és aztán még egy keveset olvastam. Rufus élvezni látszott. Nem hagytam abba, amíg nem láttam úgy, hogy elbóbiskol. De amint letettem a könyvet, kinyitotta a szemét, és elmosolyodott.

- Nigel azt mondta, az édesanyád tanítónő volt.

- Igen

- Tetszik, ahogy olvasok Majdnem olyan, mintha ott lennék, és látnám, ahogy minden megtörténik.

- Köszönöm.

- Odalent sok könyv van.

- Láttam. - És el is gondolkoztam ezen. A Weylinek nem olyanoknak látszottak, akiknek könyvtáruk lenne.

- Miss Hannah-é voltak - magyarázta Rufus készségesen. - Ő volt a papa felesége, mielőtt elvette volna a mamát, de meghalt. Ez a hely az

övé volt régen. A papa azt mondta, olyan sokat olvasott, hogy a papa, mielőtt a mamát elvette volna, meggyőződött róla, hogy ő viszont nem szeret olvasni.

- És te?

Feszengve ficergett.

- Az olvasás túl bajos. Mr. Jennings különben is azt mondta, túl buta vagyok a tanuláshoz.

- Ki az a Mr. Jennings?

- A tanár.

- Tényleg? - Utálkozva megráztam a fejemet. - Nem kéne annak lennie. Ide hallgass, te butának gondolod magadat?

- Nem. - Halk, tétova tagadás. - De már most olyan jól olvasok, mint a papa. Miért kell ennél többet tennem?

- Nem kell. Maradhatsz így is. Persze akkor megadnád Mr. Jenningsnek az elégtételt, hogy igaza volt veled kapcsolatban. Kedveled őt?

- Senki nem kedveli.

- Akkor ne akarj olyan nagyon a kedvében járni. És mi a helyzet a fiúkkal, akikkel iskolába jársz? Csak fiúk, ugye? Nincsenek lányok?

- Igen.

- Hát, gondolj bele, milyen előnyben lesznek veled szemben, amikor felnősz. Többet fognak tudni nálad. Ha akarnak, becsapnak. Különben is - emeltem fel a *Robinson Crusoe-t* -, gondolj bele, milyen örömtől fosztanád meg magadat.

Elvigyorodott.

- Akkor nem, ha itt vagy. Olvass még!

- Nem hiszem, hogy kellene. Kezd későre járni. Édesanyád hamarosan visszajön.

- Nem fog. Olvass!

Sóhajtottam.

- Rufe, az anyád nem kedvel engem. Azt hiszem, ezt te is tudod.

Elfordította a tekintetét.

- Még van egy kis időnk - mondta. - De talán jobb, ha nem olvasol.

Amikor olvasol, elfelejtek hallgatózni utána.

Áadtam neki a könyvet.

- Olvass fel néhány sort nekem.

Elvette a könyvet, és úgy nézte, mintha az ellensége lenne. Egy pillanat múlva akadozva olvasni kezdett. Egyes szavak teljesen megakasztották, és ki kellett segítenem. Két fájdalmas bekezdés után elhallgatott, és undorodva becsukta a könyvet.

- Amikor én olvasom, még csak nem is ugyanannak a könyvnek tűnik - mondta.

- Hagyd, hogy Kevin tanítson - mondtam. - Ő nem hiszi, hogy buta vagy, és én sem. Meg fogod tanulni. - Hacsak nincs tényleg valami baja... rossz látás vagy valamiféle tanulási nehézség, amit ebben a korban az emberek a makacsság vagy az ostobaság számlájára írtak. Hacsak... De mit tudtam én a gyerekek tanításáról? Csak remélhettem, hogy a fiúban van annyi potenciál, mint amennyit kinéztem belőle.

Felálltam, hogy elmenjek - aztán megint leültem, amikor újabb megválaszolatlan kérdés jutott eszembe.

- Rufe, mi lett Alice-szel?

- Semmi. - Meglepett arcot vágott.

- Úgy értem... amikor legutóbb láttam, az apját éppen megverték, mert meglátogatta Alice anyját.

- O! Nos, a papa félt, hogy az apja meg fog szökni, ezért eladta egy kereskedőnek.

- Eladta... ? Még mindig a környéken lakik?

- Nem, a kereskedő dél felé tartott. Azt hiszem, Georgiába.

- O, istenem! - sóhajtottam. - Alice és az anyja még itt vannak?

- Persze. Még mindig meglátogatom őket... amikor tudok járni.

- Bajba kerültek, amiért velük voltam azon az éjszakán? - Ennél közelebb nem mertem merészkedni ahhoz, hogy rákérdezzek, mi történt a férfival, aki rabszolgává akart tenni.

- Nem hiszem. Alice azt mondta, alig jöttél, már mentél is.

- Hazamentem. Nem tudom előre, mikor csinálom. Csak megtörténik.

- Haza, Kaliforniába?

- Igen.

- Alice nem látott elmenni. Azt mondta, csak bementéi az erdőbe, és nem jöttél vissza.

- Az jó. Megrémitette volna, ha látja, hogy eltűnök. - Tehát Alice is tartotta a száját... vagy az anyja. Alice talán nem is tudta, mi történt. Nyilvánvalóan voltak dolgok, amiket még egy barátságos, fiatal fehér fiúnak sem lehetett elmondani. Másfelől meg, ha a patrul nem beszélt rólam, és nem állt bosszút Alice-en és az anyján, akkor talán halott volt. Az ütésem megölhette, vagy valaki végzett vele, miután én hazamentem. Ha így történt is, nem akartam tudni róla.

Ismét felálltam.

- Mennem kell, Rufe. Meglátogatlak, amikor tudlak.

- Dana...

Lenéztem rá.

- Megmondtam a mamának, ki vagy. Arra gondolok, hogy te mentettél ki a folyóból. Azt mondta, nem igaz, de szerintem valójában hitt nekem. Azért mondtam el neki, mert azt gondoltam, akkor jobban fog kedvelni.

- Én nem láttam ennek jelét.

- Tudom. - Összevonta a szemöldökét. - Miért nem kedvel? Csináltál valamit vele?

- Dehogy! Végül is, mi történne velem, ha bármit is tennék vele?

- Igaz. De miért nem kedvel?

- Tőle kell megkérdezned.

- Nem mondja meg. - Komoly képpel nézett fel rám. - Folyton arra gondolok, hogy haza fogsz menni... hogy valaki egyszer csak jön, és azt mondja nekem, hogy te és Kevin eltűntetek. Nem akarom, hogy elmenj! De azt sem akarom, hogy itt bajod legyen.

Nem szóltam erre semmit.

- Vigyázz magadra! - mondta halkan.

Bólintottam, és elhagytam a szobát. Amikor a lépcsőhöz értem, Tom Weylin kilépett a hálósobájából.

- Mit keresel idefent? - kérdezte szigorúan.

- Rufus úrfi látogattam meg - mondtam. - Kérte, hogy menjek hozzá.
- Olvastál neki!

Most már tudtam, hogy lehet, hogy pont akkor lépett ki, hogy elcsípjen. Az isten szerelmére, hát persze hogy hallgatózott. Mire számított, mit hall? Vagy még inkább: mit hallott, amit nem kellett volna? Talán amit Alice-ről mondtunk. Azt hogyan érthette? Egy pillanatig csak zakatoltak a gondolataim, kifogásokat, magyarázatokat kerestem. Aztán rájöttem, hogy nincs rájuk szükségem. Ha elég sokáig maradt volna, hogy halljon Alice-ről, akkor Rufus ajtaja előtt találkoztam volna vele. Valószínűleg hallotta, hogy kicsit túl bizalmasan szólítom meg Rufust. De semmi ennél rosszabbat. Szándékosan nem mondtam semmi olyat Margaretről, ami bántó lehetett volna, mert azt gondoltam, a saját viselkedése következtében nagyobbat zuhanhat a fia szemében, mint bármitől, amit én mondhatok. Nyugodtan szembefordultam Weylinnel.

- Igen, olvastam neki - ismertem be. - Arra is megkért. Azt hiszem, unatkozott, amiért csak feküdhét, és nem tudja magát mivel lefoglalni.

- Nem kérdeztem a véleményedet - mondta.

Hallgattam.

Messzebb vezetett Rufus ajtajától, aztán megállt, és szúrós szemmel rám nézett. Úgy mért végig, mint egy férfi, amikor szexuális szándékkal mustrál egy nőt, de nem éreztem felőle vágyat. A szeme, vettem észre nem először, majdnem olyan világos volt, mint Keviné. Rufusnak és az anyjának élénkzöld szeme volt. A zöld valahogy jobban tetszett.

- Hány éves vagy? - kérdezte.

- Huszonhat, uram.

- Úgy mondod, mintha biztos volnál benne.

- Igen, uram. Biztos.

- Melyik évben születél?

- Ezerhétszázkilencvenháromban. - Napokkal ezelőtt kiszámoltam, azt gondolván, hogy ez olyasmi, amire habozás nélkül rá kell tudnom vágni a választ, ha valaki kérdezi. Otthon az, aki habozott, mielőtt megmondta, mikor született, valószínűleg hazudott róla. Amint kimondtam azonban, rájöttem, hogy itt azért is bizonytalan lehet valaki, mert nem tudja. Sarah sem tudta a saját születési dátumát.

- Akkor huszonhat - mondta Weylin. - Hány gyereked volt?

- Egy sem. - Semlegességet erőltettem az arcomra, de nem tudtam megállni, hogy el ne töprengjek azon, hová vezetnek ezek a kérdések.

- Eddig egy gyerek sem? - A homlokát ráncolta. - Akkor bizonyára meddő vagy.

Nem válaszoltam. Nem állt szándékomban semmit elmagyarázni neki. A termékenységem amúgy sem tartozott rá.

Még tovább fürkészett, amitől dühös lettem, és kényelmetlenül éreztem magam, de amennyire lehetett, elrejtettem az érzéseimet.

- De szereted a gyerekeket, igaz? - kérdezte. - Kedveled a fiamat.

- Igen, uram.

- Tudsz számolni is... az olvasás és az írás mellett?

- Igen, uram.

- Hogy tetszene, ha te tanítanál?

- Én? - Sikerült a homlokomat ráncolnom... és nem nevetésben kitörnöm. Tom Weylin meg akart venni. Annak ellenére, hogy Kevint óva intette attól, hogy művelt, északi születésű rabszolgája legyen, meg akart venni. Úgy tettem, mintha nem érteném. - De az Mr. Franklin munkája.

- Lehetne a te munkád.

- Lehetne?

- Megvásárolhatnálak. Akkor itt lakhatnál ahelyett, hogy az országot járod elegendő étel vagy hely nélkül, ahol aludhatnál.

Lesütöttem a szememet.

- Erről Mr. Franklin dönt.

- Tudom, de te hogy érzel?

- Hát... nem akarom megsérteni, Mr. Weylin, örülök, hogy itt álltunk meg, és mint mondtam, kedvelem a fiát. De inkább Mr. Franklinnel maradnék.

Eltéveszthetetlenül szánakozó pillantást vetett rám.

- Ha vele maradsz, te lány, meg fogod bánni. - Megfordult és elsétált. Utánabámultam, és akaratlanul is elhittem, hogy valóban megsajnálta. Aznap éjjel elmondtam Kevinnek, mi történt, és ő is elcsodálkozott.

- Vigyázz magadra, Dana! - mondta, szándékolatlanul is Rufus szavait visszhangozva. - Vigyázz magadra, ahogy csak tudsz.

VIGYÁZTAM. Ahogy teltek-múltak a napok, megszoktam az óvatosságot. Rabszolgának tettem magam, és alighanem jobban ügyeltem a viselkedésemre, mint kellett, mert nem tudtam, mit úszhatok meg. Mint kiderült, nem sokat.

Egyszer a rabszolgakunyhókhoz hívtak - a viskónegyedbe -, hogy végignézzem, ahogy Weylin megbüntet egy szántóföldi munkást, aki a feleselés bűnébe esett. Weylin megparancsolta, hogy vetköztessék le a férfit, és kötözzék egy kiszáradt fa törzséhez. Miközben ez megtörtént - más rabszolgák végezték el -, Weylin a korbácsát pörgette, és vékony ajkát harapdálta. Hirtelen lecsapott a korbáccsal a rabszolga hátára. A férfi teste megrándult és a köteleknek feszült. Ahogy a korbácsot néztem, átfutott az agyamon, vajon ugyanezzel korbácsolta-e meg Weylin Rufust is évekkal ezelőtt. Ha ezzel, nem csodáltam, hogy Margaret Weylin fogta a fiút, és elmenekült. Súlyos, legalább két méter hosszú ostor volt, és én nem vertem volna meg élőlényt vele. Minden csapása nyomán vér és üvöltés fakadt. Néztem, hallgattam, és máshol akartam lenni. Weylin azonban példát akart statuálni. Valamennyiünket - legalábbis a rabszolgákat - ideparancsolta, hogy végignézzük a verést. Kevin valahol a főépületben volt, és talán nem is tudta, mi történik.

Ami engem illet, a korbácsolás elérte a kellő hatást. Megrémített, és azt juttatta eszembe, mennyi idő, míg olyan hibát ejtek, ami okot ad a korbácsolásra. Vagy talán máris elkövettem ezt a hibát?

Végül mégis Kevin szobájába költöztem. Bár ezt mások Kevin akaratának tudhatják be, engem büntethettek meg érte. Az nem nagyon vigasztalt, hogy a Weylin házaspárnak nem tűnt fel a költözésem. Az ő életük és az enyém annyira külön zajlott, hogy több napba is beletelhetett, mire rájönnek, hogy elhagytam a padlást. Mindig előttük

keltem, hogy vizet és parazsat hozzak a főzőházból Kevin tűzéhez. A gyufát a jelek szerint még nem találták fel. Sem Sarah, sem Rufus nem hallott még róla.

Mostanra a szolga, akit Weylin Kevin szolgálatára kijelölt, már egyáltalán nem törődött vele, így Kevin és a szobája rám maradt. Nekünk kétszer annyi időbe telt begyűjtani, és nekem is tovább tartott fel-le cipelni a vizet a lépcsőn, de nem bántam. Ezek a munkák okot adtak rá, hogy bármikor ki-be járjak, és így nem osztottak be kellemetlenebb feladatokra. Ami számomra még fontosabb volt, hogy így megőrizhettem egy keveset 1976-ból a rabszolgák és rabszolgartatók között.

Mosakodás után megvártam, hogy Kevin megborotválkozzon az egyenes borotvával, amelyet Weylintől kölcsönzött, és lementem, hogy segítsek Sarah-nak a reggelivel. Este segitettem rendet tenni vacsora után, és előkészülni a másnapra. Ezért aztán Sarah-hoz és Carrie-hez hasonlóan Weylinék előtt keltem és utánuk feküdtem le. Így több napig nyugtom volt, mielőtt Margaret Weylin rájött, hogy még egy oka van utálni engem.

Egyik nap, amikor a könyvtárszobában söpörtem, a sarokba szorított. Ha két perccel korábban sétál be, rajtakapott volna, hogy olvasok.

- Hol aludtál múlt éjjel? - kérdezte a rabszolgáknak tartogatott szigorú, vádló hangján.

Kihúztam magam, és a seprőre támaszkodva szembefordultam vele. Mennyire jólesett volna a képébe vágni: „Semmi közöd hozzá, te hülye picسا!” Ehelyett halkán és tisztelettudóan szólaltam meg:

- Mr. Franklin szobájában, asszonyom. - Nem próbáltam hazudni, úgysis tudta az összes házcseléd. Talán épp az egyikük adta a fülest Margaretnek. Most mi fog történni?

Margaret pofon vágott.

Mozdulatlanul álltam, és dermedt nyugalommal néztem le rá. Nyolctíz centivel alacsonyabb és arányosan kisebb termetű volt. Nemigen fájt a pofonja, de kedvem támadt tőle visszaütni. Csak a korbács emléke fogott vissza.

- Te mocskos, fekete kurva! - kiáltott rám. - Ez egy keresztény ház!

Nem válaszoltam.

- Teszek róla, hogy a viskókba küldjenek, ahová való vagy!

Még mindig nem mondtam semmit, csak néztem őt.

- Nem tűrlek meg a házamban! - Egy lépést hátrált. - Ne merészelj így nézni rám! - Még egy lépést tett hátra.

Felötlött bennem, hogy talán fél tőlem. Végére is idegen voltam, egy kiismerhetetlen, új rabszolga. És talán egy kicsit túlságosan is néma. Lassan, határozottan hátat fordítottam, és folytattam a söprögetést.

De lopva továbbra is szemmel tartottam, elvégre ő éppolyan kiszámíthatatlan volt, mint én. Felkaphat egy gyertyatartót vagy vázát, hogy azzal sújtsa le rám. És korbács ide vagy oda, nem türtem volna, hogy komoly sérülést okozzon.

De nem mozdult felém. Sarkon fordult, és elrohant. Forró és párás, kellemetlen nap volt. Senki nem mozgott sebesen, legfeljebb, hogy a legyeket elhajtsa. Margaret Weylin azonban ilyenkor is rohanvást közlekedett. Szinte semmi dolga nem volt. A házat rabszolgák tartották tisztán, ők végezték a varrást, a főzést és a mosást. Carrie még az öltözködésnél is segített neki, így aztán Margaret felügyelt - olyan munkára parancsolta az embereket, amit amúgy is végeztek, kritizálta a lassúságukat és a lustaságukat akkor is, ha fürgék és hatékonyak voltak, és általánosságban véve csak bajt kevert. Weylin egy szegény, műveletlen, ideges, de meglepően csinos, fiatal nőt vett el feleségül, aki eltökélte, hogy olyan lesz, amilyennek a finom hölgyeket képzelte. Vagyis nem végzett semmiféle „alantas” munkát, vagy ha már itt

tartunk, bármilyen munkát. Én csak a vendégeikkel tudtam összehasonlítani, akik legalább nyugodtabbnak látszottak. De gyanítottam, hogy a kor legtöbb asszonya talált magának valami elfoglaltságot, akár „hölgynek” tartotta magát, akár nem. Margaret unalmában csak ide-oda rohangált, és mindenkit csak zavart.

Végeztem a munkámmal a könyvtárban, de mindvégig azon töprengtem, vajon Margaret elment-e a férjéhez panaszkodni rám. A férjétől féltem. Emlékeztem az arckifejezésére, miközben a munkást verte. Nem volt kán örvendő vagy haragos, de még csak különösebben érdeklődő sem. Mintha csak fát vágott volna. Nem volt szadista, de az ültetvény uraként nem hanyagolta el „kötelességeit”. Engem is véresre vert volna, ha azt gondolja, okot adtam rá, és Kevin meg sem tudná, csak amikor már késő.

Felmentem Kevin szobájába, de nem volt ott. Amikor elmentem Rufus szobája előtt, meghallottam a hangját, és már majdnem benyitottam, amikor Margaret is megszólalt. Utálkozva lementem a lépcsőn, ki a főzőházba.

Sarah és Carrie egyedül voltak odabent, ezért hálás voltam. Olykor öregek és gyerekek lebzseltek ott, vagy a házicselédek, és akár még a földi munkások is megpihentek egy kicsit. Néha jólesett hallgatni őket, és a kiejtésükkel megbirkózva megtudni, hogyan élik túl a rabszolgaságban töltött éveket. Tudtukon kívül így készítettek fel a túlélésre. De most csak Sarah-ra és Carrie-re vágytam. Nekik elmondhattam, hogyan érzek, anélkül, hogy az visszajutott volna a Weylin házaspár fülébe.

- Dana, legyél óvatos - fogadott Sarah. - Ma szót emeltem érted. Nem akarom, hogy hazuggá tegyél!

Összevontam a szemöldökömet.

- Szót emeltél értem? Miss Margaretnél?

Sarah kurtán, nyersen felnevetett.

- Nem! Tudod, hogy hozzá se szólok, hacsak nem muszáj. Neki ott a ház, nekem meg a konyha.

Elmosolyodtam, és a saját gondom máris kisebbnek tűnt. Sarah jól mondta. Margaret Weylin kerülte őt. Csak szűkszavúan szóltak egymáshoz, és rendszerint csak az étkezések megtervezéséről.

- Miért utálsz úgy, ha egyszer nem háborgat? - kérdeztem.

Sarah olyan néma haraggal pillantott rám, amit nem láttam az ültetvényen töltött első napom óta.

- Szerinted kinek az ötlete volt eladni a kicsikéimet?

- Ó! - Az elvesztett gyerekeit sem emlegette az óta az első nap óta.

- Új bútorokat akart, új porcelánt, finom holmikat, amiket most a házban látsz. Miss Hannah-nak megfelelt, ami volt, márpedig Miss Hannah igazi hölgy volt. Előkelő. De a felkapaszkodott Margaretnek nem volt elég jó. Ezért rávette Tom gazdát, hogy adja el az én három fiamat, hogy aztán a pénzből olyasmiket vegyen, amikre nem is volt szüksége!

- O! - Nem jutott eszembe semmi, amit erre mondhattam volna. A gondom tovább zsugorodott, és már említeni sem volt érdemes. Sarah hallgatott egy sort, keze gépiesen, talán a szükségesnél hevesebben dagasztotta a tésztát. Végül ismét megszólalt.

- Tom gazdának beszéltem rólad.

Összerezcentem.

- Bajban vagyok?

- Tőlem ugyan nem. Csak azt akarta tudni, hogy hogy dolgozol, és hogy lusta vagy-e. Mondtam, hogy dehogy vagy te lusta. Mondtam neki, hogy nem tudsz egy-két dolgot... márpedig te úgy jöttél ide, lányom, hogy nem tudtál te *semmit* se, de ezt nem mondtam meg neki. Azt mondtam, ha nem tudsz valamit, kideríted. És dolgozol. Ha azt

mondom, tegyél meg valamit, akkor tudom, hogy el lesz végezve. Tom gazda azt mondta, talán megvásárol.

- Mr. Franklin nem fog eladni.

Sarah kicsit megemelte az állát, és szó szerint lenézett rám.

- Nem. Gondolom, hogy nem. Mindegy, mert Miss Margaret nem akarja, hogy itt legyél.

Vállat vontam.

- Ribanc - mormolta Sarah színtelen hangon. Aztán hozzátette: - Hát, akármilyen kapzsi és komisz, legalább Carrie-t nem abajgatja sokat.

A néma lányra néztem, aki a fehérék asztaláról maradt ragut és kukoricakenyeret ette.

- Tényleg nem, Carrie?

Carrie megrázta a fejét, és tovább evett.

- Na persze - fordult el Sarah a kenyértésztától -, Carrie-nek nincs semmije, ami Miss Margaretnek kéne.

Csak néztem rá.

- Két tűz közé szorultál - mondta a szakácsnő. - Ezt már csak tudod?

- Egy férfinak elégnek kell lennie neki.

- Mindegy, minek kéne lennie. Az számít, mi van. Vedd rá a gazdádát, hogy hagyjon megint a padláson aludni!

- Vegyem rá!

- Lányom... - mosolyodott el. - Néha látlak titeket, amikor azt hiszitek, senki nem lát. Bármire rá tudod venni, amire csak akarsz.

A mosolya meglepett. Arra számítottam, hogy undorodni fog tőlem - vagy Kevintől.

- Sőt - folytatta -, ha van egy csepp sütnivalód, ráveszed, hogy szabadítson fel most, amíg még elég fiatal és csinos vagy ahhoz, hogy hallgasson rád.

Fürkészőn néztem rá. Nagy, sötét szeme és kerek, ráncatlan arca volt, utóbbi több árnyalattal világosabb az enyémnél. Nem is olyan régen még ő is csinos volt. Még most is vonzó asszonynak számított. Halkan megkérdeztem:

- És neked volt sütnivalód, Sarah? Megpróbáltad, amikor fiatalabb voltál?

Sarah hirtelen összeszűkülött szemmel, szigorúan nézett rám. Végül válasz nélkül elsétált.

7

NEM KÖLTÖZTEM A VISKÓNEGYEDBE. Megfogadtam a főzőházban hallott tanácsot, amit Luke mondott Nigelnek:

- Ne vitatkozz a fehérekkel! - mondta. - Ne mondd nekik nemet. Ne lássák, hogy dühös vagy. Csak mondd, hogy „igen, uram”. Aztán menj, és tedd azt, amit akarsz. Később talán megkorbácsolnak érte, de ha eléggé akarsz valamit, a korbácsolás nem sokat számít.

Luke hátán látszott néhány ostor hagyta csík, és kétszer is hallottam, ahogy Tom Weylin fogadkozik, hogy újabbakat hasít belé. De nem tette. Luke pedig tette a dolgát. Nagyjából, ahogy a kedve szottyant. Az volt a munkája, hogy kordában tartsa a földmunkásokat. Hajcsár volt, valamiféle fekete munkafelügyelő. Ezt a viszonylag tekintélyes pozíciót a magatartása dacára is megtartotta. Úgy döntöttem, magam is hasonlóan viselkedem - csak kevesebbet kockáztatok. Nem állt szándékomban korbácsolást kiállni, ha el is lehetett kerülni, és biztos voltam benne, hogy Kevin megvédene, ha a közelben van, amikor szükségem van rá.

Mindenesetre nem törődtem Margaret őrzöngésével, és továbbra is szégyent hoztam a keresztény házára.

És nem történt semmi.

Egyik reggel Tom Weylin korán kelt, és rajtakapott, ahogy még szinte félálomban kibotladozom Kevin szobájából. Megdermedtem, aztán ellazultam.

- Jó reggelt, Mr. Weylin.

Csaknem elmosolyodott - közelebb állt hozzá, mint eddig bármikor. És kacsintott.

Ez volt minden. Ebből megtudtam, ha Margaret ki is teteti a szűrőmet, nem egy olyan hétköznapi dolog miatt lesz, mint hogy lefekszem a gazdámmal. És ez valahogy zavart. Szinte úgy éreztem, mintha tényleg valami szégyenleteset tennék, amikor örömmel kurválkodom az állítólagos gazdámmal. Feszengve, halvány szégyenkezéssel távoztam.

Telt az idő. Kevin és én szorosabban a háztartás részévé váltunk, ismerősek lettünk, elfogadottak, és mi is elfogadtuk ezt. Amikor ebbe belegondoltam, ez is zavart. Hogy milyen könnyen alkalmazkodtunk. Nem mintha azt akartam volna, hogy bajba kerüljünk, de úgy éreztem, nehezebben kellett volna hozzászoknunk a történelemnek ehhez a szakaszához - a helyünkhöz egy rabszolgatartó otthonában. Számomra néha nehéz volt a munka, de rendszerint inkább unalmas volt, mint kimerítő. Kevin pedig arra panaszkodott, hogy unatkozik, és hogy udvariasnak kell lennie az állandóan érkező tudatlan és pöffeszkedő vendégekkel, akik meglátogatták a Weylin-házat. De ahhoz képest, hogy egy másik évszázadból csöppentünk ide, azt gondolom, rendkívül könnyen megúsztak. Én pedig voltam annyira torzult gondolkodású, hogy ez a könnyűség zavart.

- Remek lehetne ebben a korban élni - mondta egyszer Kevin. - Folyton az jár a fejemben, milyen élmény lenne itt maradni... Nyugatra

menni, és látni, ahogy felépül az ország, megnézni, mennyi igaz a régi nyugati mitológiából.

- Nyugatra - mondtam keserűen. - Ahol az indiánokkal teszik ugyanazt feketék helyett!

Furcsa pillantást vetett rám. Újabban ez gyakran előfordult.

Egy nap Tom Weylin rajtakapott, hogy olvasok a könyvtárában. Söprögetnem kellett volna, és port törölnöm. Amikor azonban felnéztem, azt láttam, hogy engem néz. Becsuktam a könyvet, eltettem, és felvettem a portörölő rongyot. Remegett a kezem.

- Olvasol a fiamnak - mondta. - Ezt hagyom. De ennyi olvasás elég.

Hosszú csend támadt, és késve válaszoltam:

- Igen, uram.

- Ami azt illeti, itt sem kellene lenned. Mondd meg Carrie-nek, hogy ő takarítsa ezt a szobát.

- Igen, uram.

- És ne nyúlj a könyvekhez!

- Igen, uram.

Néhány óra múlva a főzőházban Nigel megkért, hogy tanítsam meg olvasni.

Ez meglepett, de aztán szégyelltem a meglepődésemet. Természetesnek tűnt a kérés. Nigelt évekkal korábban kiválasztották, hogy Rufus társa legyen. Ha Rufus jobb tanuló volna, Nigel talán már tudna olvasni. Így azonban Nigel egyéb dolgokat tanult meg. Izmos tizenhárom évesként már tudott lovat parkolni, szekrényt készíteni, és kitervelte, hogyan szökhetne egy napon Pennsylvániába. Már régen fel kellett volna ajánlanom neki, hogy megtanítom olvasni, anélkül, hogy megkért volna rá.

- Ugye tudod, mi lesz mindkettőnkkel, ha rajtakapnak? - kérdeztem.

- Félsz? - kérdezte.

- Igen. De nem számít. Tanítalak. Csak biztos akartam lenni benne, hogy tudod, mire vállalkozol.

Elfordult tőlem, és felhúzta a hátán az ingét, hogy lássam a hegeit. Aztán visszafordult.

- Tudom - mondta.

Még aznap elloptam egy könyvet, és tanítani kezdtem.

Aztán rájöttem, hogy Kevin és én miért alkalmazkodtunk olyan könnyen ehhez a korszakhoz. Nem voltunk igazán itt. Megfigyelők voltunk, akik csak egy műsort néztek. Figyeltük, ahogy körülöttünk zajlik a történelem. Mi pedig színészek voltunk. Miközben arra vártunk, hogy hazajussunk, a körülöttünk élők kedvében jártunk azzal, hogy hozzájuk hasonlóknak mutattuk magunkat. De rossz színészek voltunk. Nem igazán éltük bele magunkat a szerepünkbe. Sosem feledkeztünk meg arról, hogy csak játszunk.

Ezt próbáltam meg elmagyarázni Kevinnek aznap, amikor a gyerekek megzavarták a színjátékomat. Egyszeriben nagyon fontossá vált, hogy megértse.

Aznap fullasztóan meleg és párás volt a levegő, legyek és szúnyogok hemzsegték, mindent beborított a szappanfőzés, a latrinák, a kifogott hal és a mosdatlan testek szaga. Feketék és fehérek egyaránt bűzölögtek. Senki nem mosakodott vagy cserélt ruhát elégszer. A rabszolgák a munkában izzadtak, a fehérek munka nélkül. Kevinnek és nekem nem volt elég ruhánk vagy dezodorunk, ezért gyakran voltunk mi is bűdösek. Meglepő módon kezdtünk hozzászokni.

Most együtt sétáltunk el a háztól és a viskónegyedtől. Nem a tölgyfánkhoz tartottunk, mert valahányszor Margaret Weylin meglátott ott minket, utánam küldött valakit valamilyen munkával. A férje elejét vehette, hogy kidobjon a házból, de azt nem tudta megakadályozni, hogy a felesége ne legyen még idegesítőbb. Kevin néha ellenkezett a

parancsaival, és azt állította, hogy feladata van számomra. Így némi pihenőhöz jutottam, és többet tudtam tanítani Nigelt. Ezúttal azonban az erdő felé tartottunk, hogy egy kis időt együtt tudjunk tölteni.

Mielőtt magunk mögött hagytuk volna az épületeket, megláttunk egy csapat rabszolgagyereket egy fatuskó körül. A mezei munkások gyerekei voltak, túl fiatalok, hogy maguk is a földeken dolgozzanak. Ketten a széles, lapos tuskón álltak, míg a többiek körbefogva figyelték őket.

- Mit csinálnak? - kérdeztem.

- Valószínűleg játszanak. - Kevin vállat vont.

- Úgy néz ki, mintha...

- Mi?

- Menjünk közelebb, hallani akarom, mit mondanak.

Az egyik oldalról megközelítettük őket, hogy sem a tuskón, sem a földön álló gyerekek ne lássanak. Folytatták a játékot, miközben mi kilestük őket.

- Itt egy szemrevaló lány - kiáltotta a tuskón álló fiú. A kicsit mögé húzódott kislányra mutatott. - Tud főzni, mosni és vasalni. Gyere ide, lányom! Hadd nézzenek meg a népek!

Maga mellé húzta a lányt.

- Fiatal és erős - folytatta. - Sok pénzt ér. Kétszáz dollárt! Ki ad érte kétszáz dollárt?

A kislány mérgesen fordult felé.

- Én többet érek kétszáz dollárnál, Sammy! - tiltakozott. - Marthát ötszáz dollárért adtad el!

- Fogd be a szád! - szólt rá a fiú. - Nem szabad beszélned egyáltalán. Amikor Tom gazda megvette a mamát meg engem, mi se beszéltünk semmit se.

Hátat fordítottam a vitatkozó gyerekeknek, és fáradtan, undorral a szívemben elsétáltam. Még azt sem vettem észre, hogy Kevin utánam

jött, amíg meg nem szólalt.

- Gondoltam, hogy ezt játsszák - mondta. - Láttam már őket korábban. Szántóföldi munkákat is utánoznak játékból.

Megráztam a fejemet.

- Istenem, miért is nem mehetünk haza? Ez a hely beteg.

Megfogta a kezem.

- A gyerekek csak utánozzák a felnőtteket - mondta. - Nem értik...

- Nem kell megérteniük. Még a játékaik is a jövőjükre készítenek fel... és ez a jövő eljön, akár megértik, akár nem.

- Kétségkívül.

Dühösen fordultam felé, de ő nyugodtan nézett vissza rám, mintha azt kérdezné, mégis mit akarok, mit tegyen. Nem mondtam semmit, mert persze semmit nem tehetett.

Megráztam a fejem, és végigsimítottam a homlokomon.

- Az sem segít, hogy tudom, mi fog történni - mondtam. - Tudom, hogy azoknak a gyerekeknek egy része megéri a szabadságot... miután a legjobb éveiket rabszolgaságban töltötték. De mire eljön a szabadságuk, már késő lesz. Talán már most is késő.

- Dana, túl sokat látsz bele egy gyerekjátékba.

- Te pedig túl keveset. Mindegy... mindegy, ez nem az ő játékuk.

- Nem. - Kevin rám pillantott. - Figyelj, nem mondom azt, hogy megértem, hogyan érzel ezzel kapcsolatban, mert talán nem érthetem. De ahogy mondtad: tudod, mi fog történni. Már megtörtént. A történelem sűrűjében vagyunk. Biztosan nem tudjuk megváltoztatni. Ha bármi baj történik, a legtöbb, ami tőlünk telik, hogy túléljük. Eddig szerencsések voltunk.

- Lehet. - Nagy levegőt vettem, és lassan kifújtam. - De nem tudom becsukni a szemem.

Kevin elgondolkozva ráncolta a homlokát.

- Engem az lep meg, milyen kevés a látnivaló. Weylin látszólag nem nagyon törődik azzal, mit csinálnak az emberei, a munka mégis elvégződik.

- Csak hiszed, hogy nem figyel oda. Téged senki nem hív ki, hogy nézd végig a korbácsolásokat.

- Hány korbácsolást?

- Egyet láttam. Egy is több a soknál!

- Egy is több a soknál, ez igaz, de ez a hely akkor sem olyan, amilyennek képzeltem. Nincsen munkafelügyelő. Nincs több munka, mint amennyit az emberek el tudnak végezni...

- ...nincs rendes szállás - vágtam a szavába. - Vályogpadlón alszanak, az étel annyira elégtelen, hogy mind betegek lennének, ha nem gondoznának kerteket a szabadidejükben, és nem lopnának a főzőházból, amikor Sarah hagyja. És nincsenek jogaik, és bármilyen oknál fogva vagy éppen ok nélkül rosszul bánhatnak velük, vagy elszakíthatják őket a családjuktól, és eladhatják őket. Kevin, nem kell ahhoz megverni embereket, hogy brutálisan bánj velük.

- Várj egy percet! - mondta. - Nem kibebítem a rosszat, ami itt zajlik. Csak...

- De igen. Nem akarod, de ezt teszed. - Leültem, hátamat egy magas fenyőfának támasztottam, és magam mellé húztam őt is. Most már az erdőben voltunk. Nem messze tőlünk Weylin rabszolgái fát vágtak. Hallottuk, de nem láttuk őket. Feltételeztem, hogy ez azt jelenti, hogy ők sem látnak - vagy hallanak a távolságtól és a zajtól. Folytattam.

- Te lehet, hogy az egészet át tudod vészelní megfigyelőként - mondtam. - Ezt meg tudom érteni, mert az idő nagy részében én is megfigyelő vagyok. Ez védelem. Ezerkilencszázhetvenhat megvéd, és tompítja számomra ezernyolcszáztizenkilencet. De időnként, mint a gyerekek játéka esetén, nem tudom megtartani a távolságot. Teljesen

beszippant ezernyolcszáztizen- kilenc, és nem tudom, mit tegyek. De valamit tennem kellene. Ezt tudom.

- Nincs semmi, amit tehetnél, ami végül ne vezetne a megkorbácsolásodhoz vagy a megölésedhez!

Vállat vontam.

- Ugye... Ugye még nem csináltál semmit?

- Épp csak elkezdtem megtanítani Nigelt írni-olvasni - mondtam. - Semmi ennél felforgatóbb dolgot.

- Ha Weylin rajtakap, és nem vagyok a közelben...

- Tudom. Úgyhogy maradj a közelemben. A fiú tanulni akar, és én tanítani fogom.

Felhúzta az egyik lábát, és előrehajolva rám nézett.

- Ugye arra gondolsz, hogy egy napon megírja a saját menlevelét, és Északra megy, igaz?

- Legalábbis képes lesz rá.

- Látom már, hogy Weylinnek igaza volt a művelt rabszolgákkal kapcsolatban.

Ránéztem.

- Végezz jó munkát Nigellel - mondta halkan. - Talán amikor te már nem vagy itt, meg tud tanítani másokat is.

Komolyan bólintottam.

- Bevinném, hogy Rufusszal együtt tanuljon, ha abban a házban nem hallgatóznának az emberek olyan buzgalommal. És Margaret is folyton ki-be jár.

- Tudom. Ezért nem kértelek meg rá. - Behunytam a szemem, és megint láttam magam előtt a játszó gyerekeket. - Annyira ijesztő volt a könnyedségük - mondtam. - Már látom, miért.

- Tessék?

- A könnyedség. Bennünk, a gyerekekben... Még sosem gondoltam bele, milyen könnyen ránevelhetőek az emberek, hogy elfogadják a rabszolgaságot.

8

AZNAP, AMIKOR A TANÍTÁSOM végül tényleg bajba sodort, már elbúcsúztam Rufustól. Persze nem tudtam, hogy búcsúzom - azt sem tudtam, miféle baj vár rám a főzőházban, ahol Nigellel kellett találkoznom. Azt hittem, Rufus szobájában elég bajban volt részem így is.

Ott voltam, és felolvastam neki. Azóta olvastam neki rendszeresen, hogy az apja rajtakapott. Tom Weylin nem akarta, hogy magamban olvassak, de megparancsolta, hogy a fiának viszont olvassak fel. Egyszer a jelenlétemben förmedt rá a fiára:

- Szégyellhetned magad! Egy nigger is jobban olvas nálad!
- Nálad is jobban olvas! - felelt Rufus.

Az apja hidegen nézett rá, aztán kiparancsolt engem a szobából. Egy pillanatig féltettem Rufust, de Tom Weylin is kijött velem.

- Ne menj be hozzá, amíg nem mondom, hogy bemehetsz - mondta nekem.

Négy nap telt el, mielőtt visszaengedett. És ezúttal is előttem szidta meg Rufust.

- Nem vagyok tanító - mondta -, de ha tanítható vagy, megtanítalak. Méghozzá tiszteletre.

Rufus hallgatott.

- Azt akarod, hogy olvasson neked?
- Igen, uram.
- Akkor mondanod kell nekem valamit.

- Bocsánatot kérek, papa.

- Olvass! - vetette oda nekem Weylin. Kifordult a szobából.

- Mégis miért kellett bocsánatot kérned? - kérdeztem nagyon halkán, amikor Weylin kiment a szobából.

- Amiért feleseltem vele - mondta Rufus. - Azt hiszi, hogy bármit mondok, az szemtelenség. Ezért nem sokat mondok neki.

- Értem. - Kinyitottam a könyvet, és olvasni kezdtem.

Már régen befejeztük a *Robinson Crusoe*-t, ezért Kevin választott a könyvtárból néhány másik ismerős könyvet. Az első, *A zarándok útján*, már túl voltunk. Most a *Gulliver utazásain* dolgoztunk. Rufus lassan maga is egyre jobban olvasott Kevin tanítása nyomán, de még mindig élvezte, ha felolvastak neki.

Az utolsó vele töltött napomon azonban, akárcsak néhány másikon, Margaret is bejött hallgatózni - és fészkelődni, és Rufus hajával babrálni és a fiút simogatni, miközben olvastam. Rufus szokás szerint az ölébe fektette a fejét, és némán elviselte a simogatást. Ezen a napon azonban ez láthatóan nem volt elég.

- Kényelmesen fekszel? - kérdezte Margaret Rufust, miután már olvastam egy keveset. - Nem fáj a lábad? - A fiú lába nem gyógyult úgy, ahogy szerintem kellett volna. Már majdnem két hónap eltelt, de még mindig nem tudott járni.

- Jól vagyok, mama.

Margaret hirtelen felém pördült.

- Nos? - kérdezte élesen.

Abbahagytam az olvasást, hogy elmondhassa, amit akar. Lehajtottam a fejemet, és ismét olvasni kezdtem.

Körülbelül hatvan másodperccel később megint megszólalt:

- Kicsim, nincs meleged? Szeretnéd, ha idehívnám Virgie-t, hogy legyen? - Virgie tízéves lehetett - egyike volt a kisebb

házi cselédeknek, akit gyakran hívtak, hogy legyezze a fehéréket, üzeneteket hozzon-vigyen, letakart edényeket szállítson a főzőház és a főépület között, és kiszolgálja a fehéréket az asztalnál.

- Jól vagyok, mama - mondta Rufus.

- Miért nem folytatod? - förmedt rám Margaret. - Azért vagy itt, hogy olvass, hát akkor olvass!

Ismét olvasni kezdtem, de kicsit elharaptam a szavak végét.

- Nem vagy éhes, kicsim? - kérdezte Margaret egy pillanattal később.

- Sarah néni épp most süített egy tortát. Kérsz egy szeletet?

Ezúttal nem álltam meg. Csak kicsit lehalkítottam a hangomat, és gépiesen, színtelenül olvastam tovább.

- Nem tudom, miért akarod őt hallgatni - mondta Margaret Rufusnak.

- Olyan a hangja, mint a légyzűmmögés.

- Nem kérek tortát, mama.

- Biztos? Látnod kéne, milyen szép, fehér cukormázát készített rá Sarah.

- Csak hallgatni akarom, ahogy Dana olvas, ez minden.

- Tessék, itt van, olvas. Már ha ezt annak lehet nevezni.

Miközben beszéltek, hagytam, hogy a hangom egyre jobban elhalkuljon.

- Nem hallom, ha beszélsz - mondta Rufus.

- Kicsim, én csak azt mondtam...

- Ne mondj semmit! - Rufus felemelte a fejét az anyja öléből. - Menj el, és ne zavarj!

- Rufus! - Inkább sértett, mint dühös volt a hangja. A helyzet ellenére valóban tiszteletlennek hallottam a fiút. Abbahagytam az olvasást, és vártam a robbanást. Rufusnál következett be.

- Menj innen, mama! - kiabálta. - Csak hagyj békén!

- Maradj nyugton! - suttogta az anyja. - Kicsikém, csak megbetegíted magad.

Rufus az anyja felé fordította a fejét, hogy ránézzen. Az arckifejezése megdöbbsentett. Egy pillanatra a fiú úgy nézett ki, mint az apja kisebb másolata. A száját vékony vonallá préselte, és a szeme hidegen, ellenségesen csillogott. Most halkán beszélt, ahogyan olykor Weylin is, amikor dühös volt.

- Te betegítesz meg, mama. Menj innen!

Margaret felkelt, a szemét törölgette.

- Nem értem, hogy beszélhetsz velem ilyen hangon - mondta. - Csak mert egy nigger...

Rufus csak nézett rá, és végül Margaret elhagyta a szobát.

A fiú visszadőlt a párnáira, és behunyta a szemét.

- Néha annyira fáraszt - mondta.

- Rufe...

Kinyitotta fáradt, barátságos szemét, és rá nézett. A haragja elillant.

- Vigyáznod kellene - mondtam. - Mi lesz, ha az anyád elmondja az apádnak, hogyan beszéltél vele?

- Sosem mondja el. - Elvigyorodott. - Nemsokára visszajön, hogy hozzon egy szelet tortát azzal a szép, fehér cukormázzal.

- De sírt.

- Mindig sír. Olvass, Dana!

- Gyakran beszélsz így vele?

- Muszáj, különben sosem hagyna békén. A papa is ezt csinálja.

Nagy levegőt vettem, megcsóváltam a fejem, és visszamerültem a *Gulliver utazásaiba*.

Később, amikor otthagytam Rufust, elmentem Margaret mellett, aki a fia szobájába tartott. Tényleg egy nagy szelet tortát hozott egy tányéron.

Lementem, ki a főzőházba, hogy megtartsam Nigelnek az olvasóleckét.

Nigel várt rám. Már elővette a rejtekhelyéről a könyvünket, és épp szavakat betűzött Carrie-nek. Ez meglepett, mert én is felajánlottam Carrie-nek, hogy tanítom a fiúval együtt, de akkor elutasított. Most azonban, egyedül a főzőházban, annyira belemerültek abba, amit csináltak, hogy észre sem vettek addig, amíg be nem csuktam az ajtót. Akkor félelemtől tágra nyílt szemmel néztek fel, de amikor látták, hogy csak én vagyok az, megkönnyebbültek. Odamentem hozzájuk.

- Tanulni akarsz? - kérdeztem Carrie-t.

A lány félelme visszatért, és az ajtóra pillantott.

- Sarah néni félti a tanulástól - mondta Nigel. - Fél attól, hogy ha tanul, rajtakapják, és aztán megkorbácsolják vagy eladják.

Lehajtott fejjel sóhajtottam. A lány nem tudott beszélni, kommunikálni sem nagyon a kezdetleges jelbeszéden kívül, amit kitalált - és amelyet még a saját anyja is csak félig értett meg. Egy értelmesebb társadalomban az írás képessége nagy segítséget jelentene neki. De itt csak azok olvashatták volna el az írását, akik meg is büntethették az írástudásért. És Nigelt is. A fiúról a lányra néztem.

- Tanítsalak, Carrie? - Ha megteszem, és az anyja rájön, nagyobb bajban leszek, mintha Tom Weylin csípett volna el. Az ő érdekében és a magaméban is féltem tanítani. Nem akartam megsérteni vagy bántani az anyját, de a lelkiismeretem nem hagyná, hogy nemet mondjak neki, ha tanulni akar.

Carrie bólintott. Tehát tanulni akart. Egy pillanatra elfordult tőlünk, valamit csinált a ruhájával, aztán egy kis könyvvel a kezében fordult vissza. Ő is lopott a könyvtárból. Az ő könyve az angol történelemről szólt, néhány rajzzal illusztrálva, amelyeket megmutatott nekem.

Megráztam a fejem.

- Vagy dugd el, vagy tedd vissza - mondtam neki. - Ez túl nehéz kezdésnek. Amit Nigellel használunk, azt olyanok számára készítették, akik épp csak elkezdtek tanulni. - Egy régi ábécéskönyv volt, talán éppen az, amelyből Weylin első felesége tanult.

Carrie megszimogatta az egyik rajzot, aztán visszacsúsztatta a könyvet a ruhájába.

- Most pedig - mondtam -, találj valami elfoglaltságot arra az esetre, ha az anyád bejönne. Itt nem taníthatlak. Egy másik helyet kell találnunk.

Megkönnyebbülten bólintott, és átment a szoba másik végébe sörögetni.

- Nigel - szólaltam meg halkán, amikor Garrie már odébb ment -, amikor bejöttem, megleptelek, igaz?

- Nem tudtam, hogy te vagy az.

- Igen. De lehetett volna Sarah is, nem?

Nem felelt.

- Téged azért tanítalak itt, mert Sarah megengedte, és mert Weylinék, úgy tűnik, sosem jönnek ki ide.

- Nem szoktak. Minket küldenek, hogy mondjuk meg Sarah-nak, mit akarnak. Vagy hogy magukhoz hívják.

- Tehát te tanulhatsz itt, de Carrie nem. Akármilyen óvatosak vagyunk, bajba kerülhetünk, de nem kell még keresnünk is a bajt.

Bólintott.

- Egyébként mit gondolsz az apád arról, hogy tanítalak?

- Nem tudom. Nem mondtam meg neki.

O, istenem. Reszketve beszívtam a levegőt.

- De nem tudja, igaz?

- Sarah néni talán elmondta neki. De nekem nem mondott semmit.

Ha bármi balul sül el, feketék is bosszút akarnak majd állni rajtam, miután a fehérek végeztek. Mikor jutok haza? Egyáltalán hazajutok? Vagy ha itt kell maradnom, miért nem tudom elutasítani ezt a két gyereket, elfojtanom a lelkiismeretemet, és gyáván és biztonságosan meghúznom magam?

Kivettem a könyvet Nigel kezéből, és odaadtam neki a ceruzámat és egy darab papírt a füzetemből.

- Írásdolgozat - mondtam halkán.

Átment. Minden szót helyesen írt. Megöleltem, és ezzel magamat is legalább annyira megleptem, mint őt. Zavarral vegyes örömmel vigyorodott el. Aztán felkeltem, és a tűzhely forró paraszába dobtam a dolgozatpapírt. Azonnal lángra lobbant, és teljesen elégett. Erre mindig ügyeltem, és mindig utáltam, hogy figyelnem kell. Nem tudtam nem összevetni Nigel leckéit Rufuséval. A kontraszt keserűvé tett.

Visszafordultam az asztalhoz, ahol Nigel várt. Abban a pillanatban Tom Weylin nyitott be.

Ennek nem lett volna szabad megtörténnie. Amióta az ültetvényen voltam, ez nem fordult elő - egy fehér ember sem tette be a lábát a főzőházba. Még Ke- vin sem. Nigel épp az imént erősítette meg, hogy ilyesmi nem fordult még elő.

Tóm Weylin mégis ott állt, és engem nézett. Kicsit lejjebb siklott a pillantása, és összevonta a szemöldökét. Rájöttem, hogy még a kezemben tartom a régi ábécéskönyvet. Amikor felkeltem, a kezembe vettem, és nem tettem le. Még egy ujjamat is belecsúsztattam könyvjelző gyanánt.

Kihúztam az ujjamat, és hagytam becsukódni a könyvet. Most biztosan megvernek. Hol van Kevin? Bizonyára valahol a házban. Talán meghall, ha sikítok - és hamarosan mindenképpen sikoltozni fogok. De még jobb volna, ha el tudnék futni Weylin mellett, be a házba. .

Weylin elállta az ajtót.

- Nem megmondtam, hogy nem akarom, hogy olvass?!

Nem feleltem. Nyilvánvaló volt, hogy semmi olyat nem mondhatok, ami segíthetne. Ereztem, hogy remegek, de próbáltam mozdulatlan maradni. Reméltem, hogy Weylin nem látja. És reméltem, hogy Nigelnek volt esze elvenni a ceruzát az asztalról. Egyelőre csak én voltam bajban. Ha ez így maradhatna...

- Jól bántam veled - mondta halkan Weylin -, és azzal hálálod meg, hogy lopsz tőlem! Ellopod a könyveimet! Olvasol!

Kikapta a kezemből a könyvet, és a padlóra dobta. Aztán megragadta a karomat, és az ajtó felé vonszolt. Sikertől Nigel felé fordulnom, és oda- tátoznom neki:

- Hívd Kevint! - Láttam, hogy Nigel feláll.

Aztán már kint voltam a főzőházból. Weylin néhány lépésnyit vonszolt, majd a földre lőkött. Elestem, a tudómból kiszorult a levegő. Nem is láttam, honnét került elő a korbács, sem azt, mikor sújtott le először. De lesújtott - forró vasként égette a hátam, átperzselt a könnyű ingen, izzott a hátamon...

Sikoltva görnyedtem össze. Weylin újra meg újra lecsapott, mígnem már akkor sem tudtam volna felkelni, ha pisztollyal kényszerítenek.

Folyamatosan próbáltam elkészni a csapások elől, de nem volt erőm messzire jutni, és a mozgásom is szétesett. Talán még mindig üvöltöttem, de lehet, hogy csak nyüsztettem, nem tudom. Csak a fájdalomnak voltam tudatában. Azt gondoltam, Weylin meg akar ölni. Azt hittem, ott halok meg a földön, porral és vérrel teli szájjal, miközben egy fehér férfi átkoz és leckéztet, miközben ver. Addigra már majdnem kész voltam meghalni. Csak a fájdalom múljon el.

Hánytam. Aztán megint, mert nem tudtam elhúzni az arcomat.

Megláttam Kevint. Csak homályosan, de felismertem. Láttam, ahogy lassított felvételnként fut felém. Karja-lába járt, mégsem került közelebb.

Hirtelen rájöttem, mi történik, és felsikoltottam - azt hiszem legalábbis, hogy sikoltottam. Muszáj volt, hogy elérjen. Muszáj!

Aztán elájultam.

A HARC

1

SOSEM KÖLTÖZTÜNK IGAZÁN ÖSSZE, Kevin és én. Nekem volt egy konzerv- doboznyi lakásom a Crenshaw Botilevard-on, neki meg egy nagyobb az Olympicon, nem túl messze tőlem. Mindkettőnkénél könyvek töltötték meg a polcokat, halmozódtak tornyokban és dobozokban, és szorították ki a bútorokat. Együtt egyikünk lakásába sem fértünk volna be. Kevin egyszer felvetette, hogy megszabadulhatnék néhány könyvemtől, hogy elférjek nála.

- Neked elment az eszed! - feleltem erre.

- Csak azoktól a könyvklubos cuccoktól, amiket nem olvasol.

Akkor épp az én lakásomban voltunk, ezért azt mondtam:

- Menjünk át hozzád, és majd én segítek eldönteni, melyik könyveidet nem olvasod. Még segítek is kidobni őket.

Rám nézve sóhajtott, de nem mondott többet. Úgyhogy csak sodródtunk ide-oda a két lakás között, és az addiginál is kevesebbet aludtam. De nem zavart annyira, mint korábban. Semmi nem zavart túlságosan. Nem szerettem meg az ügynökséget, ugyanakkor már nem rugdostam reggel a bútorokat.

- Mondj fel! - közölte velem Kevin. - Segítek, amíg nem találsz jobb állást.

Ha nem szerettem volna már akkor is, ettől biztosan beleszeretek. De nem mondtam fel. Az ügynökség jelentette függetlenség bizonytalan volt, de valódi. Egyben tart, amíg el nem készülök a regénnyel, és készen nem állok, hogy valami nagyobb kihívás elé nézzek. Ha eljön az az idő, úgy hagyhatom ott az ügynökséget, hogy nem tartozom senkinek. A nagynéném és a nagybátyám emléke arra figyelmeztetett, hogy még azok is, akik szeretnek, többet követelhetnek tőlem, mint amennyit adni tudok - és elvárhatják, hogy tegyek eleget a követeléseiknek, csak mert tartozom nekik.

Tudtam, hogy Kevin nem ilyen. A helyzet teljesen más volt. Mégis megtartottam az állásomat.

Aztán négy hónappal a találkozásunk után Kevin felvetette:

- Mit szólnál hozzá, ha összeházasodnánk?

Nem kellett volna meglepnie, mégis meghökkentem.

- Feleségül akarsz venni?

- Ja, miért, te nem akarsz hozzám jönni? - Szélesen elmosolyodott. - Hagynám, hogy begépeld az összes kéziratomat.

Éppen a vacsorához használt táányérokát törölgettem, és megdobtam a konyharuhával. Tényleg már háromszor megkért, hogy gépeljek neki. Először vonakodva megtettem, és nem árultam el neki, mennyire utálok gépelni, és a saját írásaimat is kézzel írom, kivéve a végső változatot. Ezért voltam egy kétkezi munkás ügynökségnél irodai munkákat közvetítő ügynökség helyett. Amikor azonban másodszor is megkért, megmondtam neki, és nem voltam hajlandó gépelni. Ingerült lett. Amikor harmadszorra megint nemet mondtam, feldühödött. Azt mondta, ha nem vagyok képes megtenni neki egy kis szívességet, amikor kéri, akkor menjek el. Úgyhogy hazamentem.

Amikor másnap munka után becsöngettem hozzá, meglepettnek tűnt. - Visszajöttél.

- Nem akartad talán?

- Hát... de, persze. Akkor legépeled nekem azokat az oldalakat?

- Nem.

- A fenébe, Dana!

Vártam, hogy becsukja az ajtót, vagy engedjen be. Beengedett.

Most pedig el akart venni feleségül.

Ránéztem. Csak jó hosszan néztem. Aztán elfordítottam a tekintetemet, mert nem bírtam gondolkozni, amíg őt figyeltem.

- Neked ööö... nincsenek olyan rokonaid, akik piszkálnának miattam, ugye? - Miközben beszéltem, rájöttem, hogy részben azért lepett meg a lánykérése, mert nem sokat beszéltünk a családjainkról, és hogy az övé hogyan reagálna rám és az enyém rá. Nem tudatosult bennem, hogy kerüljük a témát, de valahogy sosem jött elő. Most is meglepettnek tűnt.

- Az egyetlen közeli rokonom a nővérem - mondta. - Már évek óta próbál rávenni a házasodásra és a családalapításra. Hidd el nekem, odalesz érted.

Nem igazán hittem el.

- Remélem - mondtam. - De félek, hogy a nagynéném és a nagybátyám nem lesz oda érted.

Felém fordult.

- Nem?

Vállat vontam.

- Idősek már. Néha az elképzeléseik nincsenek összhangban a jelennel. Azt hiszem, ők még mindig azt várják, hogy észhez térjek, hazaköltözzek, és elmenjek titkárnőképzőbe.

- Akkor összeházasodunk?

Odamentem hozzá.

- Pontosan tudod, hogy igen.

- Szeretnéd, ha veled mennék, amikor beszélsz a nagynénéddel és a nagybátyáddal?

- Nem. Beszélj a nővéreddel, ha akarsz. De készülj fel. Lehet, hogy meglepetést fog okozni.

Így lett. Felkészült, vagy sem, Kevin nem számított a nővére reakciójára.

- Azt hittem, ismerem - mondta nekem később. - Úgy értem, tényleg ismertem. De azt hiszem, jobban eltávolodtunk egymástól, mint gondoltam.

- Mit mondott?

- Hogy nem akar találkozni veled, nem akar a házában látni... és ha elveszlek, engem sem. - Hátradőlt az ütött-kopott lila kanapén, amely a lakásomhoz járt, és felnézett rám. - És még egy csomó mást is mondott. Nem akarod hallani.

- Hiszek neked.

Megrázta a fejét.

- A helyzet az, hogy nincs oka így reagálni. Még csak nem is hiszi azt a sok szarságot, amit mondott nekem... vagy legalábbis régen nem hitte. Olyan volt, mintha valaki más szavait idézné. Biztos a férjéét. Öntelt hólyag. Régebben a nővérem kedvéért én is próbáltam megkedvelni.

- A férje előítéletes?

- A férjéből jó náci lett volna. A nővérem régebben viccelődött is ezzel... bár sosem akkor, amikor a férje hallhatta.

- Mégis hozzáment.

- Kétségbeesésében. Szinte bárkihez hozzáment volna. - Kicsit elmosolyodott. - A gimnáziumban ő és az egyik barátnője folyton együtt lógtak, mert egyikük sem tudott fiút szerezni. A másik lány fekete volt, kövér és csúnya, Carol pedig fehér, kövér és csúnya. Az idő nagy részében nem tudtuk eldönteni, ő lakik-e a másik lánynál, vagy az lakik

nálunk. A barátaim mindkettejüket ismerték, de túl fiataloknak tartották őket magukhoz... pedig Carol három évvel idősebb nálam. Mindenesetre ő és ez a lány megvigasztalták egymást, együtt hagyták abba a diétát, és azt tervezték, hogy ugyanarra a főiskolára mennek, hogy ne kelljen megszakítaniuk a barátságukat. A másik lány tényleg el is ment a főiskolára, de Carol meggondolta magát, és fogorvosi asszisztensnek tanult. Végül hozzáment az első fogorvoshoz, akinek dolgozott... egy beképzelt kis reakcióshoz, aki húsz évvel idősebb nála. A nővérem most egy nagy házban lakik La Canadában, és bigott kliséket idéz nekem, amiért el akarlak venni feleségül.

Vállat vontam, nem tudtam, mit mondjak. „Én megmondtam...?” Csak nem...

- Az anyám autója egyszer lerobbant La Canadában - mondtam neki.
- Hárman is ráhívták a rendőröket, miközben arra várt, hogy a nagybátyám érte jöjjön. Gyanús alak. Százhatvan centi. Körülbelül ötven kiló. Igazán veszedelmes.

- Ezek alapján a reakciós sógor jó városba költözött.

- Nem tudom, ez még ezerkilencszázhatvanban történt, anyám halála előtt. Azóta javulhattak a dolgok.

- Mit mondott rólam a nagynénéd és a nagybátyád, Dana?

Lenéztem a kezemre, arra gondoltam, amit mondtak, és fáradtan összefoglaltam:

- Azt hiszem, a nagynéném azért fogadja el azt, hogy hozzád menjek, mert így a gyerekeink világos bőrűek lesznek. Legalábbis világosabbak, mint én. Mindig is azt mondta, hogy én túl „látható” vagyok.

Kevin rám meredt.

- Látod? Megmondtam, hogy öregek. A nagynéném nem kedveli különösebben a fehéreket, de a világos bőrű feketéket igen. Ezt add

össze. Mindenesetre „megbocsátja” nekem, hogy téged választalak. A nagybátyám viszont nem. Ő kicsit személyesen fogja ezt fel.

- Hogyhogy személyesen?

- Nos... Ő az anyám legidősebb bátyja, és már az anyám halála előtt is olyan volt nekem, mint az apám, mert az apám meghalt még csecsemőkoromban. Most... olyan, mintha elutasítottam volna őt. Legalábbis ő így érzi. Ez igazán zavart. Nem annyira dühös volt, mint inkább megbántott. Őszintén fájtn neki. El kellett jönnöm onnan.

- De tudta, hogy egy napon majd férjhez mészt. Hogy foghat fel egy ilyen természetes dolgot elutasításként?

- Tehozzád megyek feleségül. - Feleltem a kezem, és az ujjaim köré csavartam néhány ősz tincset. - Azt akarja, hogy valaki hozzá hasonlóhoz menjek... aki úgy néz ki, mint ő. Egy fekete férfihoz.

- Ó!

- Mindig közel álltam hozzá. Ő és a nagynéném gyerekeket akartak, de nem lehetett. Én voltam a gyerekük.

- És most?

- Most... hát, van néhány társasházuk Pasadenában... kicsik, de rendesek. A nagybátyám utoljára azt mondta, inkább az egyházra hagyja a házakat, semmint rám, hogy aztán fehérek kezére jussanak. Azt hiszem, ez volt a legrosszabb dolog, amit ki tudott találni ellenem. Vagy azt gondolta, ez a legrosszabb.

- Ó, a pokolba! - mormolta Kevin. - Figyelj, biztos vagy benne, hogy hozzám akarsz jönni?

- Igen. Azt szeretném... Mindegy, igen. Határozottan igen.

- Akkor menjünk Vegasba, és tegyünk úgy, mintha nem lennének rokonaink.

Úgyhogy Las Vegasba autóztunk, összeházasodtunk, és eljátszottunk néhány dollárt. Amikor hazaértünk a nagyobb, új lakásunkba, egy

ajándékot találtunk ott a legjobb barátnőmtől - egy turmixgépet -, és egy csekket a *The Atlantictol*. Az egyik novellám végre bekerült.

2

FELÉBREDTEM.

A hasamon feküdtem, az arcom kényelmetlenül préselődött valami hideg és kemény felületnek. Nyaktól lefelé valami puhább volt alattam. Lassan tudatára ébredtem a napfénynek és az árnyékoknak, a formáknak.

Felemeltem a fejemet, és megpróbáltam felülni, de a hátam hirtelen lángolni kezdett. Előreestem, erősen bevertem a fejemet a fürdőszoba csupasz padlójába. Az én fürdőszobám. Otthon voltam.

- Kevin!

Hallgatóztam. Körül is nézhettem volna, de nem akartam.

- Kevin!

Felkeltem. Tudatában voltam annak, hogy a szememből zavaros könnyek folynak, és éreztem a fájdalmat. Istenem, a fájdalom! Több másodpercig csak a falnak támaszkodtam, és tűrtem.

Apránként rájöttem, hogy nem vagyok olyan gyenge, mint gondoltam. Sőt, mire teljesen magamhoz tértem, a gyengeség teljesen elhagyott. Csak a fájdalomtól mozogtam lassan, óvatosan, mint egy nálam háromszor idősebb öregasszony.

Most már láttam, hogy fejjel a fürdőszobában, testtel a hálósobában fekszem. Végül bementem a fürdőbe, és vizet eresztettem a kádba. Langyos vizet. Nem bíztam benne, hogy el bírom viselni a forró vizet. Vagy a hideget.

A blúzom a hátamhoz tapadt. Valójában darabokra volt szaggatva, de a cafatok hozzám ragadtak. Érzéseim alapján a hátam is csúnyán

felszakadt. Láttam fényképeket régi rabszolgák hátáról. Emlékeztem a vastag, ronda hegekre. Kevin mindig dicsérte a sima bőrömet...

Levettem a nadrágomat és a cipőmet, és a blúzban belemerültem a kádba. Hagyom majd, hogy a víz felpuhítsa, amíg le nem tudom húzni a hátamról.

Sokáig ültem a kádban mozdulatlanul, gondolatok nélkül, a hangok után fülelve, amelyekről tudtam, hogy nem fogom hallani a házban. A fájdalom a barátom volt. Korábban sosem állt az oldalamon, de most nyugalmat erőltetett rám. És valóságot és józanságot is.

De Kevin...

Előrehajoltam és sírtam, könnyeim a koszos, rózsaszín vízbe potyogtak. A hátamon fájdalmasan megfeszült a bőr, és a víz rózsásabb lett.

És az egész hiábavaló volt. Semmit nem tehettem. Semmit nem én irányítottam. Kevin ennyi erővel halott is lehetne. Mivel 1819-ben ragadt, az is volt. Évtizedek vagy akár egy évszázad óta halott.

Talán megint visszahívnak, és ő még mindig ott vár majd rám, és számára talán csak néhány év telik el, és jól lesz... De mit is mondott arról, hogy nyugatra akar menni, látni, ahogy a történelem zajlik?

Mire a sebeim felpuhultak, és ronggyá hasogatott blúzomat ki tudtam húzni belőlük, teljesen kimerültem. Most már éreztem a gyengeséget, amit korábban nem. Kiszálltam a kádból, és amennyire tudtam, megszáritkoztam, aztán a hálószobába botorkáltam, és az ágyra dőltem. A fájdalom ellenére azonnal elaludtam.

Amikor felébredtem, a ház sötét volt, és az ágy, engem leszámítva, üres. Megint fel kellett idéznem, miért is. Mereven, fájdalmasan feltápászkodtam, és kerestem valamit, amitől megint gyorsan elalhatok. Nem akartam ébren lenni. Élni is alig akartam. Kevinnek egyszer felírtak valami gyógyszert, amikor nehezebbre esett az alvás.

Megtaláltam a maradékot. Éppen be akartam venni két tablettát, amikor megláttam magamat a fürdőszobaszekrény tükreben. Az arcom feldagadt, furcsának látszott. A hajam kócos csomókban ragadt össze, barna volt a kosztól, és vér ragasztotta gubancokba. Korábbi, félig hisztérikus állapotomban nem jutott eszembe megmosni.

Letettem a tablettákat, és visszamásztam a kádba. Ezúttal a zuhanyt nyitottam meg, és valahogyan sikerült megmosnom a hajamat. Fájt felemelni a karomat. Előrehajolni szintén. A sebeimbe csorgó sampon csípett. Lassan, fintorogva, meg-megránduló arccal fogtam bele. Végül feldühödtem, és a fájdalommal nem törődve, erélyesen kezdtem mozogni.

Amikor ismét emberi külsőt öltöttem, bevettem néhány szem aszpirint. Nem sokat segítettek, de eszemnél voltam annyira, hogy tudjam, még meg kell tennem valamit, mielőtt ismét el merek aludni.

Az elvesztett vászontáska helyett kellett valami. Valami, ami nem néz ki túl jól egy „niggernek”. Végül egy régi, farmer sportzsákra esett a választásom, amit még én varrtam és használtam a gimnáziumban. Szívós volt, és tágas, mint a vászontáska, és eléggé megkopott már, hogy kellően vacaknak látszon.

Ha lett volna hosszú ruhám, ezúttal tettem volna be egyet. Azonban csak néhány élénk színű, vékony estélyim volt, ami felhívná rám a figyelmet, és a körülmények között nevetségesen festene. Legjobb, ha továbbra is olyan nő leszek, aki férfiként öltözködik.

Felcsavartam és a zsákba gyömöszöltem két farmert. Aztán cipőt, ingeket, egy gyapjúpulóvert, fésűt, hajkefét, fogkrémet és fogkefét - ezek igazán hiányoztak mindkettőnknek -, két nagy szappant, a mosdókendőmet, egy üveg aszpirint - ha Rufus akkor szólít vissza, amikor még fáj a hátam, kelleni fog - és a késemet. A kés visszatért velem, mert történetesen egy bokámra erősített, hevenyészett bőrtokban

hordtam. Nem tudtam, örüljek-e, vagy sem annak, hogy nem volt alkalmam Weylin ellen használni. Lehet, hogy megöltem volna. Eléggé dühös, ijedt és megalázott voltam hozzá. Aztán amikor Rufus ismét szólít, felelnem kellene a gyilkosságért. Vagy talán Kevint ítélnék el érte. Hirtelen nagyon megörültem, hogy életben hagytam Weylint. Kevin így is elég nagy csávában volt. Ráadásul amikor ismét találkozom Rufusszal - már ha találkozom vele egyáltalán -, szükségem lesz a segítségére. Nem kapnám meg, ha megöltem volna az apját, még akkor sem, ha ő sem szerette.

Még egy ceruzát, tollat és jegyzetömböt a zsákba tömtem. Lassan kiürítettem Kevin íróasztalát. Az én holmim még mindig dobozokban volt. És találtam egy tömör, puha fedeles könyvet az amerikai rabszolgatartás történelméről, ami hasznos lehet. Olyan dátumokat és eseményeket tartalmazott, amelyekről jó volt tudnom, valamint volt benne egy térkép Marylandról.

Mire mindent belegyömöszöltem a zsákba, már alig lehetett becsukni, de végül bekötöztem a zsinórjával, a zsinórt pedig a karomhoz erősítettem. Nem bírtam volna elviselni semmit a derekam körül.

Aztán abszurd módon megéheztem. A konyhába mentem, és találtam fél doboz mazsolát és egy vegyes diófélékkel teli konzervdobozt. Meglepetésemre mindkettőt felfaltam, majd könnyen elaludtam.

Reggel ébredtem, és még mindig otthon voltam. A hátam minden mozdulatra megsajdult. Sikerült lefűjnom egy balzsammal, amit Kevin leégés ellen használt. A korbács által hagyott sebek égtek, de a balzsam lehűtötte őket, és úgy tűnt, használ. De volt egy olyan érzésem, hogy valami erősebbet kellett volna bevetnem. Ki tudja, milyen fertőzést lehet elkapni egy olyan ostortól, amelyet olaj és vér tesz hajlékonnyá. Tom Weylin azt parancsolta, hogy a megkorbácsolt munkása hátára öntsenek

sós vizet. Emlékszem, hogy üvöltött a férfi, amikor a folyadék érte. A sebei viszont elfertőződés nélkül behegedtek.

Ahogy a munkásra gondoltam, furcsán megszédültem. Egy pillanatra azt hittem, megint Rufus hív. Aztán rájöttem, hogy nem szédülök, csak össze vagyok zavarodva. A szántóföldi munkás megkorbácsolásának emléke hirtelen nem illett ide, az otthonomba.

A fürdőszobából a hálóba mentem, és körülnéztem. Otthon. Ágy - baldachin nélkül -, komód, gardrób, elektromos világítás, tévé, rádió, elektromos óra, könyvek. Otthon. Semmi köze nem volt ahhoz, ahol jártam. Idetartoztam.

Felvettem egy bő ruhát, és kimentem az előkertbe. A szomszédban lakó alacsony, kék hajú nő észrevett, és jó reggelt kívánt. Négykézláb ázott a virágágyásában, és szemlátomást jól érezte magát. Margaret Weylinre emlékeztetett, aki szintén virágokat nevelt. Hallottam, hogy Margaret vendégei dicsérik a virágait. De persze nem ő maga gondozta őket...

A mai nap és a tegnapi nem illett össze. Majdnem olyan furcsán éreztem magam, mint az első Rufushoz tett utam után, beszorulva az ő otthona és az enyém közé.

Az utca túlsó oldalán egy Volvo parkolt, fejem fölött villanyvezetékek húzódtak. Pálmafákat és aszfaltozott utcákat láttam. Ott volt a fürdőszoba, ahonnan az imént jöttem ki. Nem egy földbe ásott latrina volt, amelyben vissza kellett tartanom a lélegzetemet, hanem egy rendes fürdőszoba.

Visszamentem a házba, és a hírsatornára tekertem a rádiót. Abból végül megtudtam, hogy 1976. június 11-e van, péntek. Majdnem két hónapra mentem el, és tegnap jöttem vissza - ugyanazon a napon, amelyiken távoztam. Semmi nem volt valóságos.

Még ha ma Kevin után is megyek, és ma este vissza is hozom, számára akkor is évek telhetnek el.

Kerestem egy zenecsatornát, és hangosra tekertem a rádiót, hogy elfojtsam a gondolataimat.

Telt az idő, és kipakoltam néhány dobozt. Gyakran szünetet tartottam, és túl sok aszpirint vettem be. Kezdtem valamiféle rendet kialakítani a saját dolgozószobámban. Egyszer még az írógép elé is leültem, és megpróbáltam leírni, ami történt. Hat próbálkozás után feladtam, és mindet eldobtam. Egy napon, amikor ennek már vége, már ha vége lesz egyáltalán, talán majd képes leszek írni róla.

Felhívtam a kedvenc unokatestvéremet Pasadenában - az apám nővérének a lányát -, és megkértem, hogy vásároljon be nekem. Azt mondtam neki, hogy beteg vagyok, és Kevin nincs itt. A hangomból megérthetett valamit. Nem tett fel kérdéseket.

Még mindig féltem elhagyni a házat, akár gyalog, akár autóban. Vezetés közben könnyen megölhetem magamat, és az autó másokat is megölhet, ha Rufus rosszkor szólít el belőle. Gyalog pedig elszédülhetek és eleshetek, miközben átkelek az utcán. Vagy összeeshetek a járdán, ami figyelmet vonna rám. Valaki a segítségemre siethet - egy rendőr, vagy valaki más. Akkor mást is magammal rántanék a múltba, ahonnet nem tudnak visszatérni.

Az unokanővérem jó barát volt. Egyetlen pillantást vetett rám, és rögtön javasolt nekem egy orvost. Azt is tanácsolta, hogy küldjem a rendőröket Kevinre, mert feltételezte, hogy a véraláfutásaimat neki köszönhetem. De amikor megesketttem, hogy hallgasson, tudtam, hogy tartani fogja a száját. Ő és én egymás titkait őrizve nőttünk fel.

- Sosem hittem, hogy olyan ostoba leszel, hogy hagyod, hogy egy férfi megverjen - mondta távoztában. Azt hiszem, csalódott bennem.

- Én sem hittem - suttoztam, amikor elment.

A házban vártam, mindig kéznél tartva a farmerzsákot. Lassan teltek a napok, és néha úgy éreztem, olyasmire várok, ami soha nem fog bekövetkezni. Mégis vártam tovább.

Könyveket olvastam a rabszolgaságról, regényeket és szakkönyveket egyaránt. Mindent, amit csak a házban találtam, és ami akár csak egy kicsit is kötődött a témához - még az *Elfújta a szél*t is, vagy legalábbis egy részét. De a gyengéd és szerető fogságban élő boldog feketéről szóló képét nem bírtam elviselni.

Aztán valahogyan belemerültem Kevin egyik második világháborús könyvébe, amelyben visszaemlékezések részletei voltak a koncentrációs táborok túlélőitől. Történetek verésekről, éheztetésről, mocsokról, betegségekről, kínzásról, minden lehetséges megalázásról. Mintha a németek alig néhány év alatt el akarták volna végezni azt, amin az amerikaiak majdnem kétszáz éven át munkálkodtak.

A könyvek rátelepedtek a kedélyemre, megrémítettek, és Kevin altatótablettáit is betettem a zsákomba. A polgárháború előtti fehérek a nácikhoz hasonlóan jó sokat tudtak a kínzásokról - sokkal többet, mint amennyit meg akartam tudni.

3

NYOLC NAPOT TÖLTÖTTEM OTTHON, míg végül ismét elfogott a szédülés. Nem tudtam, átkozzam-e, vagy örüljek neki Kevin miatt - bár nem számított, mit teszek.

Teljesen felöltözve kerültem Rufus idejébe, a farmerzsákkal és a késemmel együtt. A szédülés miatt térdelve érkeztem, de azonnal éber és óvatos lettem.

Az erdőbe érkeztem, késő délután vagy kora reggel. A nap alacsonyan járt, de a fák között nem tudtam megállapítani, hogy

felkelőben vagy lenyugvóban van-e. Nem messze tőlem egy patak csörgedezett a magas fák között. A másik oldalamon egy fiatal, fekete nőt láttam - valójában csak egy lányt -, elől tépett ruhában. Azt markolta össze maga előtt, miközben egy fekete és egy fehér férfi verekedését nézte.

A fehér férfi kilétét elárulta vörös haja. Az arca már túlságosan össze volt verve, hogy abból állapítsam meg. Vesztesre állt, sőt már el is vesztette a harcot. Akivel verekedett, ugyanakkora volt, és hasonlóan karcsú, de a fekete férfi vékonysága ellenére is inasnak és erősnek tűnt. Valószínűleg több év kemény munka edzette ilyenné. Nem látszott rajta, hogy ártanának neki Rufus ütései, ő azonban lassan megölte Rufust.

Ekkor esett le nekem, hogy talán tényleg azt teszi - megöli az egyetlen embert, aki segíthet nekem megtalálni Kevint. Megöli az őszömet. Hogy mi történt itt, az nyilvánvaló volt. A lány, a tépett ruha. Ha arról van szó, amit látok, Rufus bőségesen kiérdemelte a verést. Talán rosszabb emberré cseperedett, mint gondoltam. De akármilyen is lett, élve volt rá szükségem - Kevin és a magam érdekében.

Láttam egy csapás nyomán elesni, felkelni, megint földre kerülni. Ezúttal lassabban tápászkodott fel, de végül felállt. Volt egy olyan érzésem, hogy már sokszor felkelt. Sokkal többször már nem fog.

Közelebb mentem, és a nő meglátott. Kiáltott valamit, amit nem értettem tisztán, mire a férfi ránézett, aztán követte a tekintetét. Abban a pillanatban Rufus eltalálta az állkapcsát.

A fekete férfi meglepetésemre hátratántorodott, és majdnem elesett. De Rufus túlságosan fáradt és sérült volt ahhoz, hogy kihasználja az előnyét. A fekete férfi még egyszer megütötte, és Rufus összeesett. Ezúttal nem volt kérdés, fel tud-e állni. Elvesztette az eszméletét.

Ahogy közelebb mentem, a fekete férfi megragadta a hajánál fogva, mintha megint meg akarná ütni. Gyorsan odaléptem.

- Mit fognak tenni veled, ha megöölöd? - kérdeztem.

A férfi dühösen felém pördült.

- Mit fognak tenni a nővel, ha megöölöd? - kérdeztem.

Ezt felfogta. Elengedte Rufust, és kiegyenesedve felém fordult.

- Ki mondaná meg, hogy bármit is tettem vele? - Halkan, fenyegetően beszélt, és átfutott az agyamon, hogy a végén nem végzem-e én is Rufus mellett, eszméletlenül a földön.

Kényszerítettem magam, hogy vállat vonjak.

- Te magad fogod megmondani, ha megfelelően kérdeznek. És a nő is.

- Te mit fogsz mondani?

- Egy szót sem, ha rajtam múlik. De... arra kérlek, hogy ne öld meg.

- Az övé vagy?

- Nem. Csak lehet, hogy tudja, hol van a férjem. És talán rá tudom venni, hogy elmondja nekem.

- A férjed? - Tetőtől talpig végigmért. - Miért mászkálsz férfiruhában?

Nem válaszoltam. Annyira belefáradtam ennek a kérdésnek a megválaszolásába, hogy azt kívántam, bárcsak kimerészkedtem volna, hogy vegyek egy hosszú ruhát. Lenéztem Rufus véres arcára, és azt mondtam:

- Ha most itt hagyod, sok idő lesz, mire bárkit utánad küldhet. Lesz időd elmenekülni.

- Életben akarnád hagyni, ha az ő helyében lennél? - intett a nő felé.

- A feleséged?

- Aha.

A férfi olyan volt, mint Sarah, visszafogta magát, nem ölt, bár a haragja mértékét csak elképzelni tudtam. Felül lehet kerekedni egy életen át tartó kondicionáláson, de nem könnyen. A nőre néztem.

- Azt akarod, hogy a férjed megölje ezt az embert?

Megrázta a fejét, és akkor vettem észre, hogy a fél arca fel van dagadva.

- Nemrég még magam is meg tudtam volna ölni - mondta. - Most... Isaac, csak menjünk el innen!

- Menjünk el, és hagyjuk itt ezt a nőt? - Gyanakvóan és ellenségesen méregetett. - Az biztos, hogy nem úgy beszél, mint bárki nigger. Úgy beszél, mint aki jó közel élt a fehérekhez... és jó sokáig.

- Azért beszél így, mert messziről jön - mondta a lány.

Meglepetten néztem rá. Magas volt, karcsú és sötét bőrű. Egy kicsit hasonlított rám. Talán nagyon is.

- Dana vagy, igaz? - kérdezte.

- Igen... Honnan tudod?

- Mesélt rólad. - Megbökte Rufust a lábával. - Állandóan rólad beszélt. És egyszer láttalak is, kicsi koromban.

Bólintottam.

- Akkor Alice vagy. Gondoltam.

Bólintott, és megdörzsölte feldagadt arcát.

- Alice vagyok. - És büszkén nézett a fekete férfira. - Most már Alice Jackson.

Megpróbáltam felfedezni benne azt a sovány, rémült gyereket, akit alig két hónapja láttam. Lehetetlen volt. De mostanra már hozzá kellett volna szoknom a lehetetlenhez - ahogyan ahhoz is, hogy a fehér férfiak fekete nőket erőszakolnak. Végére is ott volt Weylin példája. De Rufustól valamiért jobbat reméltem. Kíváncsi voltam, vajon a lány terhes-e már Hagarral.

- Amikor utoljára láttál, Greenwood volt a nevem - folytatta Alice. - Tavaly mentem feleségül Isaachez... nem sokkal mama halála előtt.

- Tehát meghalt? - Egy velem egykorú nőt képzeltem magam elé haldokolva, pedig tudtam, hogy nem így volt. De akkor is elég fiatalon halt meg. - Részvétem - mondtam. - Segíteni próbált nekem.

- Sokaknak segített - mondta Isaac. - Jobban bánt ezzel a kis semmirekellő rohadékkal, mint az övéi. - Erősen oldalba rúgta Rufust.

Megrándult az arcom, szerettem volna, ha el tudom húzni Rufust a közeléből.

- Alice - szólaltam meg -, Rufus nem a barátod volt? Úgy értem... elmúlt a barátságotok, vagy mi történt?

- Barátságosabb akart lenni, mint én - mondta. - Megpróbálta rávenni Holman bírót, hogy adja el délre Isaacet, hogy ne mehessek hozzá feleségül.

- Rabszolga vagy? - kérdeztem meglepve Isaactól. - Istenem, akkor jobb, ha eltűnsz innen.

Isaac Alice-re vetett pillantása világos volt: *Túl sokat beszélsz.* Alice erre a pillantásra válaszolt.

- Isaac, nem kell tartanunk tőle. Egyszer megkorbácsolták, amiért olvasni tanított egy rabszolgát. Tom Weylin verte meg.

- Tudni akarom, mit fog tenni, amikor mi elmegyünk - mondta Isaac.

- Rufusszal maradok - feleltem. - Amikor magához tér, segíték neki hazajutni... minél lassabban. Nem fogom elmondani neki, hová mentek, mert nem fogom tudni.

Isaac Alice-re nézett, aki a karját rángatta.

- Menjünk! - sürgette a lány.

- De...

- Nem verhetsz meg mindenkit! Menjünk!

A férfi már-már elindult, amikor megszólítottam:

- Isaac, ha akarod, írok neked egy menlevelet. Nem kell, hogy oda szójon, ahová tényleg menni fogsz, de segíthet, ha megállítanak.

Bizalmatlanul nézett rám, aztán válasz nélkül megfordult, és elindult.

Alice habozott, és halkán azt mondta:

- A férjed elment - mondta. - Sokáig várt rád, aztán elment.

- Hová?

- Valahová északra. Nem tudom. Mister Rufe tudja. De légy óvatos.

Mister Rufe-ra néha rájön a bolondóra.

- Köszönöm.

Megfordult, és Isaac után eredt, én pedig egyedül maradtam az eszméletlen Rufusszal - és a kérdéssel, hogy vajon a lány és Isaac hová mennek majd. Északra, Pennsylvaniába? Reméltem. És hová ment Kevin? Miért ment el egyáltalán? Mi van, ha Rufus nem segít megtalálni? Vagy ha nem maradok elég hosszan ebben az időben, hogy megtaláljam? Miért is nem tudott megvárni...

4

LETÉRDELTEM RUFUS MELLÉ, és a hátára fordítottam. Vértzett az orra, mint ahogy a felszakadt ajka is. Azt gondoltam, pár fogat is elvesztett, de nem néztem meg alaposabban, hogy meggyőződjek róla. Az arca feldagadt pép volt, és jó darabig monoklija lesz. Mindent összevetve pocsékabbul nézett ki, mint ahogy az állapota indokolta. Bizonyára voltak véraláfutásai olyan helyeken is, amelyeket nem láthattam anélkül, hogy levetkőztettem volna, de nem gondoltam, hogy súlyosan megsérült. Amikor magához tér, fájdalmai lesznek, de azt megérdemelte.

Térdepelve figyeltem, és azt kívántam, bárcsak gyorsan eszméletre térne, majd azt, hogy maradjon ájult, hogy Alice és a férje egérutat nyerjenek. A patakra pillantottam, és eszembe jutott, hogy egy kis hideg víztől hamarabb magához térhetne. De maradtam a helyemen. Isaac

élete forgott kockán. Ha Rufus eléggé bosszúálló, megöletheti a férfit. Egy rabszolgának nem voltak jogai, és semmilyen mentsége nem lehetett egy fehér ember megütésére.

Ha lehetséges, ha Rufusban van még valamennyi a fiúból, akit ismertem, megpróbálom visszatartani attól, hogy Isaac után eredjen. Most tizennyolc-tizenkilenc évesnek látszott. Képes leszek füllenteni neki, és ráerőltetni az akaratomat. Nem kell ahhoz sok idő, hogy rájöjjön, hogy szükségünk van egymásra. Most majd felváltva segítjük egymást. Egyikünk sem akarná, hogy a másik habozzon. Meg kell tanulnunk együttműködni - és kompromisszumokat hozni.

- Ki az? - kérdezte Rufus hirtelen. Erőtlenül, alig hallhatóan beszélt.

- Dana vagyok, Rufe.

- Dana? - Kicsit nagyobbra nyitotta bedagadt szemét. - Visszajöttél!

- Folyton megpróbálok megölelni magadat. Úgyhogy folyton visszajövök. - Hol van Alice?

- Nem tudom. Azt sem tudom, mi hol vagyunk. De segítek neked hazajutni, ha mutatod az utat.

- Hová ment?

- Nem tudom, Rufe.

Megpróbált felülni, de csak tizenöt centire sikerült felemelkednie, aztán nyögve visszahanyatlott.

- Hol van Isaac? - motyogta. - El akarom kapni azt a kurafit.

- Pihenj kicsit! - mondtam. - Szedd össze magad. Most akkor sem tudnád elkapni, ha közvetlenül melletted állna.

Nyögve megtapogatta az oldalát.

- Ezért megfizet!

Felkeltem, és a patak felé indultam.

- Hová mész? - kiáltotta.

Nem feleltem.

- Dana? Gyere vissza! Dana!

Hallottam egyre növekvő kétségbeesését. Megsérült, és engem leszámítva egyedül volt. Még felkelni sem bírt, és úgy tűnt, hogy faképnél hagyom. Azt akartam, hogy kicsit belekóstoljon ebbe a félelembé.

- *Dana!*

Előtúrtam a mosdókendőt a farmerzsákból, benedvesítettem, és visszavittem Rufushoz. Letérdeltem mellé, és elkezdtem letörölni a vért az arcáról.

- Miért nem mondtad, hogy oda mész? - kérdezte nyugősen. Lihegve fogta az oldalát.

Néztem, és azon tőprengtem, valőjában mennyire nőt fel.

- Dana, mondj valamit!

- Szeretném, ha te mondanál valamit.

Hunyorogva nézett.

- Mi? - Kőzelebb hajoltam hozzá, és amikor megszólalt, megcsapott a lehelete. Ivott. Nem látszott részegnek, de biztosan ivott korábban. Ez aggasztott, de nem tehettem ellene semmit. Nem mertem megvárni, míg teljesen kijőzanodik.

- Szeretném, ha mondanál valamit a férfiakról, akik megtámadtak - mondtam.

- Milyen férfiakról? Isaac...

- A férfiakról, akikkel együtt ittál - improvizáltam. - Idegenek voltak... fehérek. Leitattak, aztán próbáltak kirabolni. - Kevin régi meséje most kapóra jött.

- Mi a fenéről beszélsz? Tudod, hogy ezt Isaac Jackson tette velem! - Szavai rekedt suttogásként törtek elő belőle.

- Jól van, Isaac megvert - értettem egyet vele. - Miért?

Felelet helyett vasvillatekintettel nézett.

- Megerőszakoltál egy nőt... vagy megpróbáltad... és a férje eltárgált
- mondtam. - Szerencséd, hogy nem ölt meg. Meg is tette volna, ha Alice és én nem beszéljük le róla. Most mit fogsz tenni, hogy megháláld nekünk, amiért megmentettük az életedet?

Arcából kiszaladt a harag és az értetlenség, és csak tompán bámult rám. Egy idő után behunyta a szemét, én pedig a patakhoz mentem, hogy kiöblítsem a mosdókendőt. Amikor visszaértem, épp megpróbált - sikertelenül - feltápaszkodni. Végül zihálva, az oldalát szorongatva visszaesett. Átfutott az agyamon, hogy belül talán jobban megsérült, mint ahogy látszik. Talán a bordái.

Megint letérdeltem mellé, és letöröltem az arcáról a vér és a kosz maradványát. - Rufe, megerőszakoltad azt a lányt?

Búntudatosan elfordította a tekintetét.

- Miért tennél ilyet? Régebben a barátod volt.

- Kicsi korunkban barátok voltunk - mondta halkan. - Felnőttünk. Ő végül inkább választott egy kanniggert, mint engem!

- A férjéről beszélsz? - kérdeztem. Sikertült a hangomra nyugalmat erőltetnem.

- Ki a fenére gondolnék, ha nem rá?!

- Igen. - Keserűen néztem le rá. Kevinnek igaza volt. Ostobaság volt azt remélnem, hogy befolyásolhatom Rufust. - Igen - ismételtem. - Hogy merészelte maga megválasztani a férjét? Biztos azt képzelte, szabad nő, vagy hasonló.

- Ennek mi köze hozzá? - kérdezte számonkérően, de aztán a hangja suttogássá halkult. - Én jobban gondoskodtam volna róla, mint egy mezei munkás. Nem bántottam volna, ha nem mond mindig nemet.

- Joga volt nemet mondani.

- Majd meglátjuk, mihez van joga!

- O! Azt tervezed, hogy még jobban ártasz neki? Épp most segített nekem megmenteni az életedet, nem emlékszel?

- Majd megkapja, amit megérdemel. Megkapja, akár én adom, akár nem. - Elmosolyodott. - Ha elmenekült Isaackel, bőségesen megkapja a magáét.

- Miért? Hogy érted?

- Akkor tényleg Isaackel együtt menekült el?

- Nem tudom. Isaac kitalálta, hogy a te oldaladon állok, ezért nem bízott meg bennem eléggé ahhoz, hogy elárulja, mit fognak tenni.

- Nem kellett elárulnia. Isaac az imént támadott meg egy fehér embert. Ezek után nem fog visszamenni Holman bíróhoz. Egy másik nigger talán megtenné, de nem Isaac. Elmenekült, Alice vele van, és segít neki a menekülésben. Vagy legalábbis így fogja látni a bíró.

- Mi fog történni Alice-szel?

- Börtön. Egy nagy korbácsolás. Aztán eladják.

- Rabszolga lesz?

- Magára vessen.

Rámeredtem. Az ég irgalmazzon Alice-nek és Isaacnek. És nekem. Ha Rufus ilyen gyorsan hátat tud fordítani valakinek, aki egész életében a barátja volt, mennyi idő, míg ellenem fordul?

- De én nem akarom, hogy Alice-t eladják délre - suttogta. - Mindegy, hogy az ő hibája, nem akarom, hogy valami rizsföld mocsarában haljon meg.

- Miért nem? - kérdeztem keserűen. - Mit számít neked?

- Bárcsak ne számítana!

Homlokráncolva néztem le rá. A hangnem hirtelen megváltozott. Mégiscsak mutat egy kis emberséget? Maradt még bármennyi mutatóba?

- Meséltem neki rólad - mondta.

- Tudom. Felismert.

- Mindent elmondtam neki. Még azt is, hogy te és Kevin házasság vagytok. Különösen azt.

- Mit fogsz tenni, ha visszahozzák, Rufe?

- Megveszem. Van valamennyi pénzem.

- Mi lesz Isaackel?

- A pokolba Isaackel! - Túl hevesen kiáltott fel, és megfájdult az oldala. Az arca eltorzult a kintől.

- Szóval megszabadulsz a férfitől, és birtokba veszed a nőt, ahogy akartad - mondtam undorral. - Az erőszak jutalma.

Felém fordította a fejét, és bedagadt szemével rám nézett.

- Könyörögtem neki, hogy ne menjen Isaackel - mondta halkan. - Hallod? *Könyörögtem neki!*

Nem válaszoltam. Kezdtém rájönni, hogy szereti a nőt - annak balszerencséjére. Egy fekete nőt megerőszakolni nem volt szégyen, de szeretni őt igen.

- Nem akartam csak úgy berángatni a bokorba - mondta Rufus. - Soha nem akartam, hogy így legyen. De folyton csak nemet mondott. Ha csak annyit akartam volna, évekkkel ezelőtt magamévá tehettem volna a bokorban.

- Tudom - mondtam.

- Ha a te idődben élnék, feleségül vehettem volna. Vagy megpróbálhattam volna. - Megint kezdett felkászálódni. Most már erősebbnek látszott, de még mindig fájdalmai voltak. Ültem és néztem, de nem segítettem. Nem vártam lelkesen, hogy összeszedje magát, és hazamenjen, legalábbis addig nem, amíg nem tudom, milyen történetet mond majd.

Végül a fájdalom felülkerekedett rajta, és visszafeküdt.

- Mit tett velem az a kurafi? - suttogta.

- Elmehetek, hogy segítséget hozzak - mondtam. - Ha megmondod, merre menjek.

- Várj! - Elakadt a lélegzete, és felköhögött. A köhögés nagyon fájt neki.

- O, istenem - nyöszörögte.

- Azt hiszem, néhány bordád eltört - mondtam.

- Nem lepne meg. Azt hiszem, jobb, ha mész.

- Jól van. De Rufe... Fehérek támadtak meg. Hallod?

Hallgatott.

- Azt mondtad, amúgy is lesznek, akik Isaac nyomába erednek. Jól van, legyen. De hadd legyen esélye... és Alice-nek is. Ők is adtak neked.

- Nem számít, elmondom-e, vagy sem. Isaac szökevény. Azért mindenképpen felelniük kell.

- Akkor a hallgatásod sem számít.

- Kivéve, hogy kapnak egy kis időt, ahogy te akarod.

Bólintottam.

- Valóban azt akarom, hogy nyerjenek egy kis időt.

- Akkor megbízol bennem? - Figyelmesen fürkészt. - Ha azt mondom, nem árulom be őket, hiszel nekem?

- Igen. - Egy pillanatig hallgattam. - Nekünk sosem szabad egymásnak hazudnunk. Nem érné meg. Mindkettőnknek túl sok lehetősége van bosszút állni.

Elfordult tőlem.

- Úgy beszélsz, mintha könyvből olvasnád.

- Akkor remélem, hogy Kevin rendes munkát végzett, és megtanított téged olvasni.

- Te! - Megragadta a karomat. Kiszabadulhattam volna, de hagytam, hogy belém csimpaszkodjon. - Ha megfenyegetsz, én is tudok fenyegetni. Nélkülem sosem találod meg Kevint.

- Tudom.

- Akkor ne fenyegezz!

- Azt mondtam, veszélyesek vagyunk egymás számára. Ez inkább emlékeztető, nem pedig fenyegetés. - Valójában inkább csak blöff volt.

- Nincs szükségem emlékeztetőkre vagy fenyegetésekre tőled.

Nem válaszoltam.

- Nos? Hozol segítséget nekem?

Még mindig nem feleltem. Nem mozdultam.

- Menj át a fák között - mutatta. - Van ott egy út nem messze. Menj balra az úton, aztán kövesd, amíg nem éred el a birtokunkat.

Meghallgattam az útmutatását, mert tudtam, hogy előbb-utóbb használni fogom. De előbb egyezsége kellett jutnunk. Nem kellett beismernie, hogy megállapodtunk. Megtarthatja a büszkeségét, ha úgy gondolja, az forog kockán. De úgy kell viselkednie, mintha megértene. Ha nem hajlandó erre, sokkal több fájdalomban lesz most része. És később, amikor Kevin már biztonságban van, és Hagarnak legalább esélye lesz megszületni - bár talán arról sosem szerzek tudomást -, faképnél hagyom Rufust, hadd keveredjen ki maga a csávából.

- Dana!

Rápillantottam. Elkalandozott a figyelmem.

- Azt mondtam, hogy megkapja Alice... hogy megkapják az időt. Fehérek támadtak rám.

- Jól van, Rufe. - A vállára tettem a kezemet. - Figyelj, az apád hallgatni fog rám, ugye? Nem tudom, mit látott, amikor legutóbb hazamentem.

- Ő sem tudja, mit látott. Akármi is volt, látta már korábban... még régen, a folyónál... és akkor sem hitte el. De hallgatni fog rád. Talán egy kicsit még félni is fog tőled.

- Az jobb, mint fordítva. Jövök, amilyen gyorsan csak tudok.

AZ ÚT MESSZEBB volt, mint vártam. Ahogy sötétedett - a nap lenyugodott, nem pedig kelt -, lapokat téptem ki a jegyzetömbömből, és itt-ott a fákra erősítettem, hogy jelezzem az utamat. Még ezzel együtt is aggódtam, hogy nem talállok vissza Rufushoz.

Amikor az útra értem, gyökerestül kihúztam néhány bokrot, és barikádot építettem belőlük, amit fehér papírcafatokkal szórtam tele. Ez majd a megfelelő helyen állít meg, amikor visszajövök - hacsak nem mozdítja el valaki közben.

Követtem az utat, amíg be nem sötétedett, át az erdőn, a földeken, el egy nagy ház mellett, mely sokkal szebb volt, mint Weylinéké. Senki nem zaklatott. Egyszer egy fa mögé bújtam, amikor két fehér férfi lovagolt el mellettem. Talán nem törődtek volna velem, de nem akartam kockáztatni. Három fekete asszony pedig fején nagy batyukat egyensúlyozva ment el mellettem.

- Estét - köszöntek, ahogy elhaladtam mellettük.

Biccentettem, és én is jó estét kívántam nekik. Megszaporáztam a lépteimet, és azon gondolkoztam, mit tettek az évek Luke-kal és Sarah-val, Nigellel és Carrie-vel. A gyerekek, akik játékból eladták egymást, most talán már a földeken dolgoznak. És mit tett az idő Margaret Weylinnel? Nem hittem, hogy könnyebb lett vele az élet.

Végül még több erdő és szántóföld után ott magasodott előttem az egyszerű, szögletes ház. Alsó ablakaiból sárga fény áradt. Meglepődtem, amikor kiszaladt a számon:

- Végre itthon.

Egy darabig csak álltam a földek és a ház között, és emlékeztettem magamat, hogy ellenséges helyen vagyok. Már nem látszott idegennek,

de ettől csak még veszélyesebb lett, és még nagyobb volt az esélye, hogy megfedkezem magamról, és hibát követelek el.

Megdörzsöltem a hátamat, megérintettem a számos hosszú, varasodó sebet, hogy emlékeztessen magam: nem engedhetek meg magamnak hibákat.

A sebek arra is figyelmeztettek, hogy csak néhány napig voltam távol ettől a helytől. Nem felejtettem el teljesen. De a sétám során hozzászóktam a gondolathoz, hogy ezeknek az embereknek a számára évek teltek el azóta, hogy utoljára láttak. Kezdték úgy érezni - csak érezni, nem úgy gondolni -, hogy számomra is sok idő telt el. Ez kényelmesebb volt, mint észben tartani, mi történik valójában. A tudatom egy része lemondott az idő által eltorzított valóságról, és kisimította a dolgokat. Nos, ez rendben van, amíg nem esik túlzásba.

Folytattam az utamat a ház felé. Most már fejben felkészültem rá, hogy Tom Weylinnel találkozzak - legalábbis ezt reméltem. De ahogy közelebb értem, egy fehér férfi magas, sovány árnyéka jött felém a viskónegyed felől.

- Hé, te! - kiáltott rám. - Mit keresel idekint? - Hosszú lépteivel átszelte a távolságot köztünk, egy szempillantás alatt előttem termett, és úgy nézett le rám. - Te nem ide tartozol - mondta. - Ki a gazdád?

- Segítségért jöttem Mister Rufus számára - mondtam. Aztán kétely fogott el, mert idegen volt számomra. - Még mindig itt lakik, ugye?

A férfi nem válaszolt. Továbbra is engem fürkészett. Kíváncsi voltam, a nemem vagy a kiejtésem zavarta-e meg. Vagy az, hogy nem hívtam sem „uramnak”, sem „gazdának”. Újra kell kezdenem ezt a lealacsonyító hülyeséget. De ki ez a férfi?

- Itt lakik. - Végre egy válasz. - Mi a baja?

- Néhány férfi összeverte. Nem tud járni.

- Részeg?

- Oöö... Nem, uram, nem egészen.

- Haszontalan fattyú.

Összerezcentem. A férfi halkán beszélt, de nem lehetett félreérteni, amit mondott. Nem szóltam semmit.

- Gyere! - parancsolt rám, és a házhoz vezetett. A hallban hagyott, és a könyvtárba ment, ahol feltételezésem szerint Weylin lehetett. Ránéztem a néhány lépésnyire lévő fapadra, a heverőre, de nem ültem le, bár fáradt voltam. Margaret Weylin egyszer rajtakapott, hogy leültem oda, hogy bekössem a cipőfüzőmet. Úgy visítózott és dühöngött, mintha tetten ért volna, hogy ellopom az ékszereit. Nem akartam egy hasonló jelenettel felújítani az ismeretségünket. Persze egyáltalán nem akartam felújítani az ismeretségünket, de elkerülhetetlennek tűnt.

Hangot hallottam a hátam mögül, és megpördültem. Egy fiatal rabszolganő bámult rám. Kék kendőt viselt, világos bőrű volt, és nagyon állapotos.

- Carrie? - kérdeztem.

Hozzám rohant, egy pillanatra megragadta a vállamat, és az arcomba nézett. Aztán átölelt.

Az ismeretlen fehér abban a pillanatban jött ki a könyvtárból Tom Weylinnel.

- Mi folyik itt? - kérdezte számonkérően.

Carrie gyorsan elhúzódott tőlem, lesütve a szemét.

- Régi ismerősök vagyunk, uram - mondtam.

Tóm Weylin őszebben, soványabban és komorabban, mint régen, hozzám lépett. Egy pillanatig rám meredt, aztán az idegen felé fordult.

- Mit is mondtál, mikor ért haza a lova, Jaké?

- Egy órája.

- Olyan régen...? El kellett volna mondanod.

- Volt már, hogy eddig kimaradt, vagy tovább is.

Weylin sóhajtott, és rám pillantott.

- Igen. De azt hiszem, ezúttal súlyosabb a dolog. Carrie!

A néma nő már elindult a hátsó ajtó felé, de most hátrafordult, hogy Weylinre nézzon.

- Szólj Nigelnak, hogy hozza előre a szekeret!

Carrie biccentett és kicsit pukedlizett - ezt a fehéreknek tartogatta -, majd elsietett.

Miközben távozott, valami eszembe jutott, és megszólítottam Weylint:

- Azt hiszem, Mister Rufus eltörte a bordáit. Nem köhögött vért, ezért a tüdeje valószínűleg rendben van, de jó ötlet lenne bekötöznöm, mielőtt elmozdítják. - Életemben nem kötöttem még be súlyosabb sérülést egy elvágott ujjnál, de még rémlett valami az elsősegélyórákról. Amikor Rufus eltörte a lábát, nem jutott eszembe cselekedni, de talán most segíthetek.

- Bekötözheted, amikor idehozzuk - mondta Weylin, majd az idegenhez szólt:

- Jaké, küldj el valakit a doktorért!

Jaké még egy utolsó, helytelenítő pillantást vetett rám, majd kiment Carrie után a hátsó ajtón.

Weylin egyetlen további szó nélkül kiment az elülső ajtón, én pedig követtem, és próbáltam felidézni, mennyire fontos bekötözni a törött bordákat - vagyis megéri-e „feleselni” Weylinnel miatta. De amennyire emlékeztem, a bordák bekötözésének fő célja a fájdalomcsökkentés volt. Nem voltam biztos benne, hogy azért emlékszem-e így, mert igaz, vagy mert el akartam kerülni, hogy bármiért is konfrontálódnom kelljen Weylinnel. Nem kellett megérintenem a hátamon a varas sebeket, hogy a tudatában legyek, hogy ott vannak.

Egy magas, tagbaszakadt rabszolga egy szekeret hajtott elénk. Felkapaszkodtam a hátuljába, míg Weylin a bakon foglalt helyet a hajtó mellett, aki hátranézett, és halkán megkérdezte:

- Hogy vagy, Dana?

- Nigel?

- Én vagyok - vigyorodott el. - Gondolom, kicsit megnőttem, amióta utoljára láttál.

Luke kiköpött másává cseperedett: nagydarab, jóképű férfi vált belőle, aki nem sokban hasonlított az emlékeimben élő fiúra.

- Fogd be a szád, és az utat nézd - szólt rá Weylin. Aztán odavetette nekem:

- Meg kell mondanod, hova menjünk.

Öröömre szolgált volna elküldeni a fenébe, de udvariasan válaszoltam.

- Messze innen - mondtam. - Útban idefelé elmentem valaki másnak a háza és földjei mellett.

-A bíró birtoka. Ott is segítséget kaphattál volna.

- Nem tudtam. - És ha tudom, sem próbáltam volna meg. De kíváncsi lettem, ez ugyanaz a Holman bíró-e, aki hamarosan embereket küld Isaac nyomába. Minden valószínűséggel.

- Az út szélén hagyta Rufust? - kérdezte Weylin.

- Nem, uram. Az erdőben van.

- Biztos vagy benne, hogy tudod, hol van az erdőben?

- Igen, uram.

- Ajánlom is.

Nem mondott többet.

Nehézség nélkül megtaláltam Rufust, akit Nigel ugyanolyan gyengéden és könnyedén emelt fel, mint egykor Luke. Amikor már a

szekéren feküdt, az oldalát fogta, majd megszorította a kezemet. Egyszer csak megszólalt:

- Tartom a szavam.

Bólintottam, és megérintettem a homlokát, hátha nem látta a bólintásomat. Forró és száraz volt a bőre.

- Miről tartja a szavát? - kérdezte Weylin.

Hátranézett rám, ezért a homlokomat ráncolva, értetlenül válaszoltam:

- Azt hiszem, a törött bordák mellett láza is van, uram.

Weylin undorodva felhorkant.

- Tegnap is rosszul volt, egyvégtében hányt. Ma mégis felkelt és elment. Nyavalyás tökfej!

Aztán megint elhallgatott, míg el nem értünk a házhoz. Ott, miközben Nigel felvitte Rufust a lépcsőn, Weylin félrevont engem a tiltott könyvtárába. Egy bálnaolajos lámpás közelébe taszigált, és ott, a ragyogó sárga fényben némán, kritikusan végignézett rajtam, amíg az ajtó felé nem pillantottam.

- Tényleg ugyanaz vagy - mondta végül. - Nem akartam elhinni.

Nem szóltam semmit.

- Ki vagy? - kérdezte követelőzőn. - Mi vagy?

Haboztam, nem tudtam, mit feleljek erre, mennyit tud. Az igazságot hallva örülnék könyvelhetne el, de azt sem akartam, hogy hazugságon kapjon.

- Na!

- Nem tudom, mit akar, mit mondjak - válaszoltam. - Dana vagyok. Ismer engem.

- Ne azt mondd, amit tudok!

Némán, zavartan és rémülten álltam ott. Kevin most nem volt itt. Senkinek nem tudtam segítségért kiáltani.

- Az vagyok, aki talán most mentette meg a fia életét - mondtam halkan.

- Meg is halhatott volna odakint betegen, sérülten és egyedül.

- És azt hiszed, hálásnak kellene lennem?

Miért volt dühös a hangja? És miért ne lenne hálás?

- Nem mondhatom meg, hogyan kellene éreznie magát, Mr. Weylin.

- Így van. Nem mondhatod meg.

Csend támadt, és mintha tőlem várta volna, hogy töltsen meg. Kaptam az alkalmon, és témát váltottam.

- Mr. Weylin, tudja, hová ment Mr. Franklin?

Ez valamiért megérintette. Arc kifejezése kicsit ellágyult.

- Ő? - kérdezte. - Átkozott bolond.

- Hová ment?

- Valahová északra. Nem tudom. Rufusnál van néhány levél tőle. - Ismét hosszan fürkészett. - Felteszem, itt maradnál.

Úgy hangzott, mintha választási lehetőséget kínálna nekem, ami meglepett, hiszen nem kellett volna ezt tennie. Talán mégis számított neki a hála.

- Szeretnék egy kicsit maradni - mondtam. Jobb, ha innen igyekszem elérni Kevint, mint ha valami északi városban bolyongva próbálnám megtalálni. Különösen, mivel nem volt pénzem, és olyan keveset tudtam erről a korról.

- Meg kell dolgoznod a kosztodért - mondta Weylin. - Mint korábban.

- Igen, uram.

- Ha az a Franklin visszajön, be fog nézni ide. Egyszer már visszajött... gondolom, azt remélte, megtalál téged.

- Mikor?

- Valamikor tavaly. Menj fel, és maradj Rufusszal, amíg meg nem érkezik a doktor. Gondoskodj róla!

- Igen, uram. - Elfordultam.

- Úgy látszik, úgyis arra vagy jó - mormolta.

Mentem tovább, örültem, hogy elszabadulhatok a közeléből. Többet tudott rólam, mint amennyiről beszélni akart. Ez világos volt a kérdéseiből, amelyeket nem tett fel. Már kétszer látott eltűnni. És Kevin és Rufus bizonyára legalább egy keveset elmondtak rólam. Kíváncsi voltam, mennyit. És az is érdekelt, mit mondott vagy tett Kevin, amitől „átkozott bolond” lett.

Ákármí is volt az, Rufustól fogom megtudni. Weylint túl veszélyes volt faggatni.

6

AMENNYIRE TUDTAM, megtörölgettem Rufust, és bekötöztem a felsőtestét a Nigeltől kapott rongyokkal. A bal oldalán fájlalta a bordáit, de azt mondta, a kötéstől kevésbé fájdalmas a levegővétel, és ennek örültem. De még mindig beteg volt. A láza nem enyhült. A doktor pedig nem jött. Rufusra néha rátört a köhögés, ami fájdalmat okozott neki a bordái miatt. Sarah bejött megnézni - és hogy engem megöleljen -, de őt jobban aggasztotta a verés nyoma, mint Rufus bordái vagy láza. A fiú arca kék és lila volt, és torzan feldagadt.

- Verekszik - mondta dühösen Sarah. Rufus kinyitotta feldagadt szemét, és ránézett, de a szakácsnő folytatta. - Láttam már, hogy merő komisszágból verekedett. A végén megöleti magát!

Ákár az anyja is lehetett volna, ahogy a harag és az aggodalom között ingadozott, és nem tudta, melyiknek engedjen utat. Elvitte a lavórt, amelyet Nigel hozott nekem, és tiszta, hús vízzel tele hozta vissza.

- Hol van az anyja? - kérdeztem halkan, amikor Sarah elindult kifelé. Sarah kicsit elhúzódott tőlem.

- Elment.

- Halott?

- Még nem. - Rufusra nézett, hogy figyel-e. A fiú elfordította tőlünk a fejét.

- Baltimore-ba ment - suttogta Sarah. - Holnap elmesélem.

Nem faggattam tovább; hagytam, hogy távozzon. Elég volt annyit tudni, hogy nem támad rám váratlanul senki. Ez egyszer nincsen Margaret, hogy megvédje Rufust tőlem.

Amikor visszamentem hozzá, erőtlenül kapálózott. Átkozta a fájdalmát, engem, aztán észbe kapott annyira, hogy azt mondja, nem gondolta komolyan. Láztól égett a teste.

- Rufe?

Ide-oda dobálta a fejét, és mintha meg sem hallott volna. Beletúrtam a farmerzsákba, és megkerestem a műanyag aszpirines üveget - jó nagy volt, és majdnem tele. Elegendő kettőnknek is.

- Rufe!

Hunyorogva rám nézett.

- Figyelj, van nálam gyógyszer az én időmből. - Töltöttem neki vizet az ágya melletti kancsóból, és kiráztam az üvegből két aszpirint. - Ez lenyomhatja a lázadat - mondtam. - Talán a fájdalmaidon is enyhít. Beveszed?

- Mi ez?

- Aszpirinnek hívják. Az én időmben fejfájásra használják, meg lázra és más fájdalmakra.

A tenyeremen lévő két tablettára nézett, aztán rám.

- Add ide!

Nehezen nyelte le őket, és kicsit meg kellett rágnia előtte.

- Istenem - motyogta. - Ami ilyen pocskék ízű, az csak jó lehet az egészségnek.

Nevettem, és egy rongyot mártottam a lavórba, hogy megmosdassam az arcát. Nigel bejött egy takaróval, és azt mondta, hogy az orvost egy nehéz szülés tartja fel. Éjszakára Rufus mellett kellett maradnom.

Nem bántam. Rufus nem volt olyan állapotban, hogy foglalkozzon velem. De természetesebbnek gondoltam volna, hogy Nigel maradjon vele, és rá is kérdeztem.

- Tom gazda tud rólad - mondta halkan Nigel. - Rufe gazda és Mister Kevin is elmondták neki. Úgy gondolja, eleget tudsz az orvoslásról. Talán az orvoslásnál is többről. Láttam, ahogy hazamész.

- Tudom.

- Én is láttam.

Felnéztem rá - most már egy fejjel magasabb volt nálam -, de a szemében csak kíváncsiságot láttam. Ha az eltűnésem meg is rémítette, a félelem már rég kihunytt. Ennek örültem. Szerettem volna, ha a barátom lenne.

- Tom gazda azt mondja, gondoskodnod kell róla, és hogy ajánlja, hogy jó munkát végezz. Sarah néni pedig azt, hogy szólj neki, ha segítség kéne.

- Köszönöm. Köszönd meg neki a nevemben.

Bólintott és elmosolyodott.

- Jó, hogy felbukkantál. Most szeretnék Carrie-vel lenni. Bármikor kezdődhet.

Széles mosolyra húzódott a szám.

- A te babád, Nigel? Gondoltam, hogy igen.

- Remélem, hogy az enyém. Carrie a feleségem.

- Gratulálok!

- Rufe gazda megfizetett egy szabad lelkeszt, hogy jöjjön el a városból, és mondja el ugyanazokat a szavakat, mint a fehéreknek és a szabad niggereknek. Nem kellett átugranunk a seprűnyélen.

Bólintottam, mert eszembe jutott, mit olvastam a rabszolgák esküvői szertartásairól. Átugrottak egy seprűnyél fölött, néha hátrafelé, néha előre, a helyi szokásnak megfelelően; vagy a gazdájuk elé álltak, aki férj-feleséggé nyilvánította őket; vagy más gyakorlatot folytattak, helyenként még egy tiszteletest is felfogadtak, és úgy csinálták a dolgokat, ahogyan Nigel. Jogi szempontból egyik sem számított. Egyetlen rabszolgaházasságnak sem volt jogi ereje. Még Alice házassága Isaackel is csak nem hivatalos megállapodásnak számított, mivel Isaac rabszolga volt, vagy egykor az. Reméltem, hogy most már szabad ember, aki jókora utat megtett már Pennsylvania felé.

- Dana...

Felnéztem Nigelre. Olyan halkán suttogta a nevemet, hogy alig hallottam.

- Dana, fehérek voltak?

Riadtan az ajkam elé tettem az ujjamat, hogy figyelmeztessen, és elhessegettem.

- Holnap - Ígértem.

De ő nem volt olyan együttműködő, mint én voltam Sarah-val.

- Isaac volt?

Bólintottam, remélve, hogy ennyivel megelégszik, és ejti a témát.

- Elmenekült?

Ismét bólintottam.

Megkönnyebbülten hagyott ott a szobában.

Addig ültem Rufus mellett, amíg el nem aludt. Az aszpirin valóban segített rajta. Aztán beburkolóztam a takaróba, a kályha előtt összehúztam a szobában található két széket, és amilyen kényelmesen csak tudtam, elhelyezkedtem. Nem volt rossz.

Az orvos másnap késő délelőtt érkezett meg, de addigra Rufus láza lement. Továbbra is véraláfutások és zúzódások borították, és a bordái

miatt csak felszínesen tudott lélegezni, küzdve a köhögés ellen, de így sem volt annyira rosszul, mint korábban. Hoztam neki Sarah-tól egy tálcán reggelit, és Rufus felajánlotta, hogy osztozzak vele a bőséges ennivalón. Meleg süteményt ettem vajjal és barackkompóttal, ittam a kávéból, és vettem egy kevés hideg sonkát is. Jó volt, és eltelt. Rufus megette a tojást, a sonka maradékát és a kukoricalepényeket. Mindenből túl sok volt, neki pedig nem volt étvágya. Inkább hátradőlt, és mulatva nézett.

- Papa nagyot káromkodna, ha bejönne, és meglátná, hogy együtt eszünk - mondta.

Letettem a süteményt, és megzaboláztam az agyamnak azt a részét, amelyiket 1976-ban hagytam. Rufusnak igaza volt.

- Akkor mit csinálsz? Megpróbálsz bajba keverni?

- Nem. Nem fog zavarni minket. Egyél!

- Amikor legutóbb valaki azt mondta, hogy nem fog zavarni, besétált, és véresre verte a hátamat.

- Igen. Tudok róla. De én nem Nigel vagyok. Ha én mondom neked valamit, mit tegyél, és neki nem tetszik, akkor velem fog vitatkozni róla. Nem fog megkorbácsolni azért, mert az én parancsaimat követed. Igazságos ember.

Meglepetten bámultam.

- Azt mondtam, igazságos - ismételte. - Nem kedvelhető.

Hallgattam. Az apja nem volt olyan szörnyeteg, mint amilyen lehetett volna a rabszolgák feletti hatalmával együtt. Egyáltalán nem volt szörnyeteg. Csak egy közönséges ember, aki néha megtette azokat a borzalmas dolgokat, amiket kora társadalma jogosnak és helyesnek tartott. De nem láttam benne különösebb igazságosságot sem. Azt tette, amihez kedve volt. Ha azt mondta volna neki valaki, hogy nem igazságos, megkorbácsolta volna feleselésért. Legalábbis az a Tom

Weylin, akit én ismertem, megtette volna. Lehet, hogy az évek meglágyították.

- Maradj! - kérte Rufus. - Nem számít, mit gondolsz róla, nem hagyom, hogy bántson. És jó a változatosság kedvéért olyasvalakivel együtt enni, akivel beszélgetni is tudok.

Ez kedves volt tőle. Folytattam az evést, és azon töprengtem, miért van ilyen jókedve ezen a reggelen. Nagyot fordult a kedélye az előző éjszakai haragja óta, amikor azzal fenyegetett, hogy nem árulja el, hol van Kevin.

- Tudod - mondta Rufus elgondolkozva -, még mindig nagyon fiatalnak látszol. Tizenhárom vagy tizennégy éve húztál ki abból a folyóból, de úgy nézel ki, mintha akkor még gyerek lettél volna.

Ajjaj.

- Felteszem, Kevin ezt nem magyarázta el.

- Mit nem magyarázott el?

Megráztam a fejem.

- Csak... hadd mondjam el, számomra milyen volt. Nem tudom megmondani neked, miért történnek a dolgok úgy, ahogy, de a sorrendjüket igen. - Haboztam, összeszedtem a gondolataimat. - Amikor a folyónál eljöttem hozzád, számomra ezerkilencszázhetvenhat július kilencediké volt. Amikor hazamentem, még mindig ugyanazt a napot írtuk. Kevin azt mondta, csak néhány másodpercre tűntem el.

- Másodpercekre?

- Várd ki a végét. Hadd mondjam el az egészet. Aztán lesz időd megemészteni, és kérdéseket feltenni. Később, még ugyanazon a napon, megint eljöttem hozzád. Három-négy évvel idősebb voltál, és éppen felgyújtottad volna a házat. Másnap, június tizedikén azért jöttem el hozzád... vagyis Kevin és én... mert leestél egy fáról. De amikor

hazamentem, rájöttem, hogy csak néhány percet vagy órát veszítettem el június tizedikéből.

- Úgy érted, két hónap után te...

- Ugyanazon a napon értem haza, amelyiken elindultam. Ne kérdezd, hogyan. Nem tudom. Nyolc otthon töltött nap után visszajöttem ide. - Egy pillanatig némán néztem a fiút. - És Rufe, most, hogy itt vagyok, te pedig biztonságban, meg akarom találni a férjemet.

Lassan emésztette a hallottakat, és mintha csak egy másik nyelvből kellene lefordítania, a homlokát ráncolta közben. Aztán az íróasztala felé intett. Az új nagyobb volt, mint az az asztalka, amit a legutóbbi látogatásomkor láttam. Ennek lehajtható teteje volt, és rengeteg fiókja az asztallap alatt és fölött is.

- A levelei a középső fiókban vannak, ott. A tieid lehetnek, ha akarsz. Megtalálod bennük a címét... De Dana, azt mondod, hogy amíg én felnőttem, addig számodra valahogyan majdnem megállt az idő?

Az íróasztalánál keresgéltem a leveleket a zsúfolt fiókban.

- Nem állt meg - mondtam. - Biztos vagyok benne, hogy az utolsó két ide tett látogatásom sokat öregített rajtam, bármit mondjon is az otthoni naptáram. - Megtaláltam a leveleket: három rövid üzenet nagy, összehajtogatott lapokon, pecsétviasszal lezárva és boríték nélkül feladva.

„Itt a philadelphiai címem - Írta Kevin az egyikben. - Ha kapok egy tisztességes állást, egy darabig itt maradok.” Ez volt minden, leszámítva a címet. Kevin ugyan könyveket írt, de a levélírásban sosem jeleskedett. Otthon mindig próbált jókedvemben érni, és rávenni, hogy intézzem el a levelezését.

- Öregember leszek, te pedig akkor is úgy fogsz meglátogatni, ahogyan most kinézel - mondta Rufus.

Megráztam a fejemet.

- Rufe, ha nem leszel elővigyázatosabb, sosem éred meg az öregkort. Most, hogy felnőttél, már nem biztos, hogy sokat tudok segíteni neked. Amilyen bajba férfiként keveredsz, az rajtam ugyanúgy kifoghat, mint rajtad.

- Igaz. De ez az idő...

Vállat vontam.

- A fenébe is, valami örülségnek kell lennie, Dana. Még sosem hallottam, hogy ilyesmi mással is megtörtént volna.

- Én sem. - Elolvastam a másik két levelet is. Az egyik New Yorkból, a másik Bostonból érkezett. A bostoniban arról írt, hogy Maine-be megy. Kíváncsi voltam, mi úzi egyre északabbra. A nyugat érdekelte, na de Maine?

- Írok neki - mondta Rufus. - Megmondom neki, hogy itt vagy. Rohanvást siet majd vissza.

- Majd én írok neki, Rufe.

- Nekem kell feladnom a levelet.

- Jól van.

- Csak azt remélem, hogy még nem ment el Maine-be.

Mielőtt válaszolhattam volna, Weylin kinyitotta az ajtót. Egy másik férfival érkezett, akiről kiderült, hogy a doktor, és a szabadidőmnek vége szakadt. Visszatettem Kevin leveleit Rufus íróasztalába - úgy tűnt, az a legjobb hely számukra -, elvittem a reggelizőtálcát, hoztam a doktornak egy üres lavórt, és a közelben álltam, miközben az orvos azt kérdezte Weylintől, értelmes vagyok-e, vagy sem, képes lehetek-e pontosan válaszolni néhány egyszerű kérdésre.

Weylin mindkétszer igennel válaszolt, miközben rám sem nézett, és az orvos feltette a kérdéseit. Biztos voltam-e benne, hogy Rufusnak láza volt? Honnan tudtam? Delirált? Tudom, mit jelent az, hogy delírium? Okos nigger vagyok, mi?

Gyűlöltem a fickót. Alacsony és sovány volt, fekete hajú és szemű, gögös és leereszkedő, és semmivel nem tudott többet az orvoslásról, mint én. Úgy döntött, nem fog eret vágni Rufuson, mivel a láz lement - még hogy eret vágni! De feltételezte, hogy néhány borda eltört, és rendetlenül újra átkötötte Rufus felsőtestét. Úgy vélte, már távozhatok; rám már nem volt szüksége.

Kimenekültem a főzőházba.

- Mi bajod? - kérdezte Sarah, amikor meglátott.

Megráztam a fejem.

- Nem számít. Csak egy korlátolt kis fickó, aki talán csak egy lépéssel jár a varázslatok és a talizmánok előtt.

- Mi?

- Ne is törődj velem. Tudsz adni valami munkát? Egy darabig nem akarok visszamenni.

- Itt mindig van tennivaló. Ettél már?

Bólintottam.

Felemelte a fejét, és felülről végigmért.

- Hát, eleget tettem a tálcájára. Tessék! Dagaszd meg ezt a tésztát.

A kezembe nyomott egy tál kenyértésztát, amely már megkelt, és át kellett dagasztani.

- Jól van? - kérdezte.

- Gyógyul.

- Isaac jól volt?

Sarah-ra sandítottam.

- Igen.

- Nigel azt mondta, szerint Rufe gazda nem mondta el, mi történt.

- Nem is. Sikerült lebeszélnem róla.

Sarah egy pillanatra megfogta a vállamat.

- Remélem, maradsz egy darabig, lányom. Manapság még a papája se tudja lebeszélni szinte semmiről.

- Hát, örülök, hogy nekem sikerült. De azt ígérted, mesélsz az anyjáról.

- Nincs sok mesélnivaló. Született még két gyereke... ikrek. Beteges kicsikék. Egy ideig még kitartottak, aztán egymás után meghaltak. Ő is majdnem meghalt. Kicsit meg is őrült. A szülés is megviselte... beteg lett, fájt neki belül. Veszekedett Tom gazdával, odáig fajult a dolog, hogy már akkor visítózott, ha csak meglátta... káromkodott, meg csak mondta, mondta. Az idő nagy részében olyan fájdalmai voltak, hogy ki sem tudott kelni az ágyból. Végül eljött érte a nővére, és elvitte Baltimore-ba.

- És még mindig ott van?

- Még mindig, és még mindig beteg. Amennyire tudom, még mindig őrült. Csak azt remélem, hogy ott marad. Az a felügyelő, Jaké Edwards az unokatestvére, és nem kell ide több gonosz, alantas fehér.

Tehát Jaké Edwards volt a munkafelügyelő. Weylin felügyelőt vett fel. Kíváncsi voltam, miért. De mielőtt rákérdezhettem volna, két házicseléd jött be, és Sarah hátat fordítva nekem véget vetett a beszélgetésnek. Később, amikor megkérdeztem Nigelt, hol van Luke, kezdtem megérteni, mi történt.

- Eladták - mondta Nigel halkán. Többet nem volt hajlandó mondani. Rufus mesélte el a többit.

- Nem kellett volna megkérdezned Nigeltől - mondta nekem, amikor megemlítettem az incidenst.

- Ha tudtam volna, nem teszem. - Rufus még mindig ágyban feküdt. A doktor adott neki egy hashajtót, aztán elment. Rufus kiöntötte a szert a bilijébe, és utasított, hogy mondjam az apjának, hogy bevette. Rávette

az apját, hogy küldjön vissza hozzá, hogy megírhassem a levelemet Kevinnek.

- Luke elvégezte a munkáját - mondtam. - Hogy adhatta el az apád?

- Jól dolgozott. A munkások meg keményen dolgoztak a keze alatt... többnyire ostor nélkül is. De néha nem volt meg a magához való esze. - Rufus elhallgatott, nagy levegőt vett, aztán észbe kapva grimaszolt.

- Bizonyos dolgokban olyan vagy te is, mint Luke - folytatta. - Úgyhogy jobb, ha van eszed, Dana. Ezúttal egyedül vagy.

- De mit tett rosszul? És én mit teszek rosszul?

- Luke... csak ment a feje után, és tette, amit gondolt, mindegy, mit mondott neki a papa. Papa mindig azt mondta, hogy fehérnek gondolta magát. Egy napon, talán két évvel azután, hogy elmentél, a papa beleunt. Jött egy New Orleans-i kereskedő, és papa azt mondta, jobb eladni Luke-ot, mint addig korbácsolni, míg elszökik.

Behunyt szemmel visszaemlékeztem a nagydarab férfira és a Nigelnek adott tanácsára, hogyan szálljon szembe a fehérek akaratával. Végül rajtavesztett.

- Gondolod, hogy a kereskedő egészen New Orleansig vitte? - kérdeztem.

- Igen. Egy rakományt szedett össze, hogy lehajózza őket oda.

Megcsóváltam a fejemet.

- Szegény Luke! Louisianában most cukornádültetvények vannak?

- Cukornád, gyapot, rizs, mindből bőségesen termesztenek ott.

- Az apám szülei dolgoztak cukornádföldeken, mielőtt Kaliforniába mentek. Luke akár a rokonom is lehetne.

- Csak vigyázz, ne járj úgy, mint ő.

- Nem csináltam semmit.

- Ne taníts senki mást olvasni.

- Ó!

- Igen, ó. Lehet, hogy nem tudnám megakadályozni, hogy a papa eladjon.

- Eladjon! Nem birtokol. Még az itteni törvény szerint sem. Nincsen semmilyen papírja arról, hogy az övé vagyok.

- Dana, ne beszélj butaságokat!

- De...

- A városban egyszer hallottam, hogy egy férfi azzal dicsekszik, hogy ő meg a barátai elfogtak egy szabad feketét, szétépték a papírjait, és eladták egy kereskedőnek.

Hallgattam. Természetesen igaza volt. Nem voltak jogaim - még papírjaim sem, amiket szét lehetett volna tépni.

- Csak legyél óvatos - mondta halkan.

Bólintottam. Azt hittem, ha kell, elmenekülhetek Marylandból. Nem gondoltam, hogy könnyű lenne, de azt hittem, képes vagyok rá. Másfelől nem tudtam elképzelni, hogy valaki, aki nálam sokkal járatosabb a kor dolgaiban, hogyan szökhetne meg Louisianából, ahol víz és rabszolgatartó államok veszik körül. Valóban nagyon óvatosnak kell lennem, és készen kell állnom, hogy elmeneküljek, ha az a veszély fenyegetne, hogy eladnak.

- Meglep, hogy Nigel még itt van - jegyeztem meg. Aztán rájöttem, hogy ezt nem volt okos dolog kimondani, még Rufus előtt sem. Meg kell tanulnom megtartanom magamnak a gondolataimat.

- O, Nigel megszökött - mondta Rufus. - A patulok hozták vissza éhesen és betegen. Megkorbácsolták, aztán a papa is. Utána Sarah néni meggyógyította, és rábeszéltem papát, hogy hadd tartsam meg. Azt hiszem, nekem volt nehezebb dolgom. Azt hiszem, a papa addig nem is nyugodott meg, amíg Nigel el nem vette Carrie-t. Ha egy férfi megnősül, és gyerekei lesznek, inkább marad veszteg.

- Máris úgy beszélsz, mint egy rabszolgatartó.

Vállat vont.

- Te eladtad volna Luke-ot?

- Nem! Én kedveltem.

- Eladnál bárkit?

Habozott.

- Nem tudom. Nem hiszem.

- Remélem, nem - mondtam az arcát fürkészve. - Nem kell ilyesmit tenned. Nem mindegyik rabszolgatartó csinálja.

Elővettem a farmerzsákomat az ágy alatti rejtekhelyről, és leültem az íróasztalhoz, hogy megírjam a levelet a tollammal a legnagyobb irkájára. Nem akartam azzal fáradni, hogy tintába mártogatom Rufus acélhegyű tollát.

- Drága Kevin, visszatértem. És én is északra akarok menni...

- Miután végeztél, hadd nézzem meg a tolladat - mondta Rufus.

- Jó.

Írtam tovább, és különös módon könnyek fojtogattak. Olyan volt, mintha valóban Kevinhez beszélnék. Kezdtém elhinni, hogy viszontlátom.

- Hadd nézzem meg a többi holmit, amit magaddal hoztál - kérte Rufus.

Az ágyára lendítettem a zsákot.

- Belenézhetsz - mondtam, és folytattam az írást. Csak akkor pillantottam fel, hogy lássam, mit csinál, amikor befejeztem a levelet.

A könyvemet olvasta.

- Itt a toll - mondtam nemtörődöm hangon, és alig vártam, hogy letegye a könyvet, és felkaphassam. De nem tette le, hanem a tollal mit sem törődve felnézett rám.

- Ez a legnagyobb abolicionista szemét, amit életemben láttam.

- Nem, nem az - mondtam. - Ezt a könyvet meg sem írták még, csak száz évvel azután, hogy a rabszolgaságot eltörölték.

- Akkor mi az istenért panaszkodnak még mindig miatta?

Lejjebb húztam a könyvet, hogy lássam, melyik oldalt olvassa. Sojourner Truth fényképe nézett vissza rám komolyan. A fotó alatt az egyik beszédének a szövege szerepelt.

- Történelmet olvasol, Rufe. Néhány oldallal odébb találsz egy J. D. B. De Bow nevű fehér férfit, aki azt állítja, hogy a rabszolgaság jó dolog, mert többek között ad valakit a szegény fehéreknek, akit lenézhetnek. Ez a történelem. Megtörtént, akár sért téged, akár nem. Jókora része sért engem, de nem tehetek semmit ellene. - És akadt más része a történelemnek, amit nem volt szabad elolvasnia. Túl sok minden nem történt még meg. Sojourner Truth például még rabszolga volt. Ha valaki megvenné a New York-i tulajdonosaitól, és Délre vinné, még mielőtt az északi törvények felszabadíthatnák, talán az egész életét gyapotszedéssel töltené. És itt, Marylandben is volt két fontos rabszolgagyerek. Az idősebb, aki itt, Talbot megyében élt, néhány névváltoztatás múlva Frederick Douglass lesz. A másik, aki néhány mérfölddel délebbre, Dorchester megyében lakott, Harriet Ross, a későbbi Harriet Tubman volt. Egy napon jó sokba fog kerülni a keleti parti ültetvényeseknek, amikor háromszáz szökevény rabszolgájukat a szabadságba vezeti. És még délebbre, a virginiai Southamptonban egy Nat Turner nevű férfi várta az ő idejét. Mások is akadtak. Azt mondtam, semmit nem tehetek, hogy megváltoztassam a történelmet. Mégis, ha a történelem megváltoztatható, akkor ez a könyv egy fehér ember kezében - még ha rokonszenvezett is velünk - nagyon is képes lehet rá.

- Az ilyen történelem Luke mellé küldhet - mondta Rufus. - Nem megmondtam, hogy legyél óvatos?

- Másnak nem hagytam volna, hogy megnézzze. - Kivettem a kezéből, és lehalkítottam a hangomat. - Vagy azt mondod, benned sem bízhatok?

Meglepett arcot vágott.

- A fenébe is, Dana, meg kell bízunk egymásban. Te magad mondtad. De mi van, ha a papám átnézi a zsákodat? Ha akarná, megtehetné. Nem állíthatnád meg.

Nem szóltam semmit.

- Úgy még nem korbácsoltak meg, ahogyan akkor tenné, ha megtalálná azt a könyvet. Egy része annak, ami le van írva... Azt gondolná, hogy te is olyan vagy, mint Denmark Vesey. Tudod, ki volt Vesey?

- Igen. - Egy felszabadított fekete, aki azt tervezte, hogy erőszakkal szabadít fel másokat.

- Tudod, mit tettek vele?

- igen.

- Akkor dobd a tűzre azt a könyvet!

Egy pillanatig csak szorongattam a könyvet, aztán kinyitottam Maryland térképénél, és kitéptem a lapot.

- Hadd lássam! - mondta Rufus.

Áadtam neki a térképet. Megnézte, majd megfordította. Mivel a másik oldalán nem volt egyéb, csak Virginia térképe, visszaadta.

- Ezt könnyebb lesz elrejteni - mondta. - De tudod, ha egy fehér ember meglátja, rájön, hogy szökéshez akarod használni.

- Vállalom a kockázatot.

Utálkozva megrázta a fejét.

Darabokra téptem a könyvet, és a kályhában izzó parázsra dobtam. A tűz felcsapott, és elnyelte a száraz papírt, az én gondolataim pedig a náci könyvégetésekre terelődtek. Az elnyomó társadalmak mindig megértették a „helytelen” gondolatokban rejlő veszélyt.

- Pecsételd le a levelet - utasított Rufus. - Az ottani íróasztalon találász viaszt és gyertyát. Amint a városba tudok menni, elküldöm a levelet.

Ügyetlenül tettem, amit mondott, az ujjaimra rácsöpögött a forró viasz.

- Dana...

Rápillantottam: szokatlan intenzitással nézett.

- Igen?

A pillantása lesiklott rólam.

- Az a térkép még mindig zavar. Figyelj, ha szeretnéd, hogy hamar a városba vigyem a leveledet, égesd el a térképet is.

Elkeseredetten fordultam felé. Még több zsarolás. Azt hittem, ezzel már végeztünk. Reméltem, hogy magunk mögött hagytuk; olyan sokra volt szükségem ahhoz, hogy megbízzak benne. Nem mertem vele maradni, ha nem bízhatok meg benne.

- Örültem volna, ha ezt nem mondod, Rufe - mondtam neki halkán. Odamentem hozzá, legyűrtem a haragomat és a csalódottságomat, és kezdtem eltenni a szétszórt holmimat a zsákba.

- Várj egy percet! - Elkapta a kezemet. - Olyan átkozottul hideg vagy, amikor haragszol. Várj!

- Mire?

- Mondd el, miért vagy mérges!

Mégis miért? Meg tudom vele értetni, miért rosszabb szerintem az ő zsarolása, mint az enyém? Mert rosszabb volt. Azzal fenyegetett, hogy ha nem vetem alá magam az akaratának, és nem semmisítem meg a papírt, ami segíthet szabadulnom, visszatart a férjemtől. Én kétségbeesésemben cselekedtem. Ő szeszélyből vagy dühből. Legalábbis így tűnt.

- Rufe, vannak dolgok, amikről nem alkudozhatunk. Ez az egyik.

- Meg fogod mondani nekem, miről nem alkudozhatunk? - Inkább meglepettnek hangzott, mint felháborodottnak.

- Pontosan. - Nagyon halkan beszéltem. - Nem fogok alkudozni a férjemről vagy a szabadságomról!

- Egyikkel sem rendelkezel, hogy alkudozhass róluk.

- De te sem.

Legalább annyira zavarodottnak látszott, mint mérgesnek, és ez biztató volt. Hagyhatta volna fellángolni a dühét, és nagyon gyorsan elűzhetett volna az ültetvényről.

- Ide hallgass - szűrte a fogain keresztül -, én segíteni próbálok neked!

- Tényleg?

- Mit gondolsz, mit teszek? Figyelj, tudom, hogy Kevin próbált segíteni neked. Megkönnyítette neked a dolgokat azzal, hogy maga mellett tartott. De nem tudott igazán megvédeni. Nem tudta, hogyan kell. Még magát sem tudta megvédeni. Papának majdnem le kellett lőnie, amikor eltűntél. Verekedett és átkozódott... papa először azt sem tudta, miért. Én segítettem Kevinnek visszajönni.

- Te?

- Rábeszéltem a papát, hogy beszéljen vele megint... és nem volt könnyű. Ha meglátja azt a térképet, nem biztos, hogy bármire is rá tudom beszélni.

- Értem.

Rufus várt és figyelt. Szerettem volna megkérdezni tőle, mit tenne a levelemmel, ha nem égetném el a térképet. Meg akartam kérdezni, de nem akartam olyan választ hallani, aminek következtében szembe kellene néznem még egy patrullal, vagy el kellene viselnem még egy korbácsolást. Ha lehet, a könnyebbik utat akartam választani. Itt akartam

maradni, elküldeni a levelet Bostonba, és visszahozni Kevint magamhoz.

Ezért azt mondtam magamnak, hogy a térkép amúgy is inkább szimbólum, mint szükségszerűség. Ha mennem kell, akkor tudom, hogyan kövessem a Sarkcsillagot éjszaka. Ügyeltem rá, hogy megtanuljam. Nappal pedig tudtam, hogy a kelő napnak jobb kéz, a lenyugvónak pedig bal kéz felé kell esnie.

Elvettem a térképet Rufus asztaláról, és a kályhába ejtettem. Elsötétült, majd lángra lobbant.

- Tudnod kell, hogy nélküle is boldogulok - mondtam halkan.
- Nem szükséges - felelte Rufus. - Rendben leszel itt. Itthon vagy.

7

ISAACNEK ÉS ALICE-NEK négy nap jutott a szabadságból együtt. Az ötödik napon elfogták őket. A hetedik napon én is tudomást szereztem róla. Aznap ment be Rufus és Nigel a szekéren a városba, hogy feladják a levelemet, és maguk is elintézzék az ügyeiket. Semmit nem hallottam a szökevényekről, és úgy tűnt, Rufus is megfeledkezett róluk. Jobban érezte magát, és jobban is nézett ki. Ez elég volt számára. Mielőtt elindultak volna, felkeresett, és azt mondta:

- Hadd vigyek az aszpirinedből! Ahogyan Nigel hajtja a szekeret, talán szükségem lesz rá.

Nigel meghallotta, és odakiáltott neki.

- Rufe gazda, maga is hajthat. Én majd csak hátradőlök és henyélek, amíg maga megmutatja, hogy menjek simán egy hepehupás úton!

Rufus megdobta egy röggel, de Nigel nevetve elkapta és visszadobta, hajszáj híján eltalálva Rufust.

- Látod? - kérdezte tőlem Rufus. - Itt vagyok rokkantan, ő pedig kihasználja.

Nevettem, és elővettem az aszpirint. Rufus sosem vett ki semmit kérdés nélkül a táskámból - bár könnyen megtehetette volna.

- Biztosan elég jól vagy ahhoz, hogy a városba menj? - kérdeztem, amikor átadtam a gyógyszert.

- Nem, de akkor is megyek.

Csak később tudtam meg, hogy egy látogató hírt hozott neki Alice és Isaac elfogásáról. Azért ment, hogy elhozza Alice-t.

Kimentem a mosóudvarra, hogy segítsék egy Tess nevű fiatal rabszolgánynak kiverni és kifőzni a koszt egy rakás súlyos, bűzlő ruhából. Beteg volt, és megígértem neki, hogy segítek. Lényegében az volt a munkám, amit akartam. Ettől kis büntudatom volt. Egyetlen másik rabszolgának sem jutott ekkora szabadság, sem a házban, sem a földeken. Ott dolgoztam, ahol akartam, vagy ahol másoknak segítségre volt szükségük. Sarah néha elküldött, hogy végezzek el ezt-azt, de nem bántam. Margaret távollétében Sarah irányította a házat és a házicselédeket. Igazságosan osztotta el a munkát, és olyan hatékonyan vezette a háztartást, mint Margaret, de a fehér nő okozta feszültség és viszály nélkül. Természetesen nehezteltek rá azok a rabszolgák, akik mindent megtettek, hogy elkerüljék a nemszeretem munkákat. De engedelmeskedtek is neki.

- Lusta niggerek! - mormolta, amikor valakire rá kellett szólnia.

Amikor először hallottam tőle, meglepetten néztem rá.

- Miért kellene keményen dolgozniuk? - kérdeztem. - Mi hasznuk belőle?

- Ha nem dolgoznak, találkozhatnak a korbáccsal - csattant fel. - Nem fogom tartani a hátamat azért, amit ők nem végeztek el. Vagy tán te igen?

- Hát nem, de...

- Én dolgozom. Te dolgozol. Nincs szükségünk valakire, aki folyton a hátunk mögött áll, és dolgoztat.

- Amikor eljön az idő, hogy abbahagyjam a munkát, és elmenjek innen, menni fogok.

Összerezcent, és gyorsan körülnézett.

- Néha semmi józanság nincs benned! Vigyázz a szádra!

- Magunk vagyunk.

- Lehet, hogy nem vagyunk olyan egyedül, mint látszik. Itt figyelnek az emberek. És beszélnek is.

Nem válaszoltam.

- Tedd, amit akarsz... vagy gondold, amit akarsz. De tartsd meg magadnak.

Bólintottam.

- Értem.

Lehalkította a hangját, mígnem már suttogott:

- Látnod kéne némelyik niggert, akit elfognak és visszahoznak - mondta. - Látnod kellene... Éheznek, majdnem pucérok, kutyaharapásokkal tele, megkorbácsolva, földön vontatva... Látnod kéne őket!

- Inkább a többit látnám.

- Milyen többit?

- Akieknek sikerül. Aki most szabadságban élnek.

- Ha van olyan.

- Van.

- Vannak, akik szerint így van. De olyan ez, mint meghalni és a mennybe menni. Senki nem jön vissza, hogy meséljen róla.

- Jöjjön vissza, hogy megint rabszolgaságba vessék?

- Na igen. De akkor is... Ez veszélyes beszéd! Amúgy sincs semmi értelme.

- Sarah, én láttam olyan rabszolgák által írt könyveket, akik megszöktek, és Északon éltek.

- Könyvek! - Próbált megvetően szólni, de inkább bizonytalannak hangzott. Nem tudott olvasni. A könyvek számára csodálatos rejtelmek voltak, vagy veszedelmes, időt rabló badarságok. A kedvétől függött. Most a kedve kíváncsiság és félelem között ingadozott. A félelem győzött. - Badarság! - mondta. - Még hogy niggerek könyveket írnak!

- De igaz. Láttam...

- Nem akarok többet hallani róla! - emelte fel a hangját élesen. Ez nem vallott rá, és őt is legalább annyira meglepte, mint engem.

- Nem akarok többet hallani - ismételte. - Nem olyan rossz itt. Boldogulok.

A biztonságos döntést hozta - elfogadta a rabszolgaéletet, mert félt. Az a fajta asszony volt, akit más háztartásokban „máminak” neveztek volna. Akit a harcos ezerkilencszázhatvanas években megvetettek volna. A házi nigger, a kendővel bekötött fejű, női Tamás bátya - a rettegő, erejétől megfosztott nő, aki már mindent elveszített, amit elveszíthetett, és aki éppolyan keveset tudott az északi szabadságról, mint a túlvilágról.

Egy ideig én is lenéztem. Erkölcsi fölényben éreztem magam. Íme valaki, aki nálam is kevésbé bátor. Ez valamiért meg vigasztalt. Legalábbis addig, amíg Rufus és Nigel el nem mentek a városba, és vissza nem jöttek azzal, ami Alice-ből maradt.

Későn értek haza - majdnem sötétben. Észre sem vettem, hogy visszatértek, amíg Rufus értem kiabálva be nem rohant a házba.

- Dana! Dana, gyere le!

Kijöttem a szobájából - az volt az új menedékem, amikor ő nem volt itt -, és lesiettem a lépcsőn.

- Gyere, gyere már! - sürgetett.

Szótlánul követtem ki az ajtón át, nem tudtam, mire számítsak. A székérhez vezetett, ahol Alice hevert véresen, mocskosán, félholtan.

- Ó, istenem! - suttoztam.

- Segíts neki! - követelte Rufus.

Ránéztem, és eszembe jutott, miért van Alice-nek szüksége segísége. Nem mondtam semmit, és nem tudom, milyen arcot vághattam, de egy lépést hátrált tőlem.

- Csak segíts rajta! - mondta. - Hibáztass, ha akarsz, de segíts rajta!

Alice-hez fordultam, gyengéden kiegyenesítettem a testét, törött csontokat kerestem. Csodával határos módon egy sem volt. Alice felnyögött, és halkán felkiáltott. A szeme nyitva volt, de nem látott.

- Hová fogod tenni? - kérdeztem Rufust. - A padlásra?

Gyengéden, óvatosan felemelte, és a hálósobájába vitte Alice-t.

Nigel és én követtük fel a lépcsőn, láttuk, ahogy az ágyába fekteti a lányt. Aztán kérdően nézett rám.

- Mondd meg Sarah-nak, hogy forraljon vizet - mondtam Nigelnek. - És mondd meg neki, hogy küldjön tiszta ruhát is kötésnek. Tiszta ruhát.

- Mennyire lesz tiszta? Persze nem lesz steril, de az egész napot azzal töltöttem, hogy ruhákat főztem lúgos szappannal és vízzel. Attól biztosan tiszták lettek.

- Rufe, hozz valamit, amivel le tudom vágni róla ezeket a rongyokat!

Rufus kisietett, majd az anyja egyik ollójával tért vissza.

Alice sebeinek nagyjá új volt, és a ruha könnyen elvált tőlük. Azokat, amelyek már megszáradtak, és rájuk tapadt a szövet, békén hagytam. Majd a meleg víz feláztatja.

- Rufe, van bármilyen fertőtlenítőd?

- Micsodám?

Rábámultam.

- Még sosem hallottál róla?

- Nem. Mi az?

- Nem számít. Azt hiszem, sóoldat is megteszi.

- Sós víz? Azt akarod használni a hátára?

- Mindenhol azt akarom használni, ahol megsérült.

- Nincs a zsákodban valami jobb annál?

- Csak szappan, azt is használni akarom. Előkeresnéd nekem?

Aztán... a pokolba, nem nekem kellene ezt csinálnom. Miért nem vitted az orvoshoz?

Megrázta a fejét.

- A bíró el akarta adni Délre... gondolom, merő rosszindulatból. Kétszer annyit kellett fizetnem érte, mint amennyit ért. Az összes pénzem ráment, és a papa nem fog orvost fizetni azért, hogy niggereket gyógyítson. A doki is tudja ezt.

- Úgy érted, az apád csak úgy hagyja meghalni az embereket, amikor segíteni is lehetne rajtuk?

- Meghalnak vagy meggyógyulnak. Mary néni... tudod, aki a gyerekekre vigyáz...

- Igen. - Mary néni nem vigyázott a gyerekekre. Öreg volt, és nyomorék, egy vesszővel a kezében üldögélt az árnyékban, és szörnyű halállal fenyegette a gyerekeket, ha történetesen rosszul viselkedtek előtte. Máskülönben nem törődött velük, és az idejét varrogatással és motyogással töltötte, elégedett szenilitásban. A gyerekek egymásra vigyáztak.

- Mary néni gyógyít egy kicsit - mondta Rufus. - Ismeri a gyógyfüveket. De azt hittem, te többet tudsz.

Hitetlenül fordultam felé. A szegény asszony olykor még a nevére sem emlékezett. Végül vállat vontam.

- Hozz sós vizet!

- De... azt használja a papa is a mezei munkásokon - mondta. - Néha jobban fáj nekik, mint maga a verés.

- Nem fog annyira ártani neki, mint egy fertőzés később.

Összevonta a szemöldökét, és védelmezően közelebb ment a lányhoz.

- A te hátadat ki gyógyította meg?

- Én. Senki más nem volt a közelben.

- Mit csináltál?

- Sok szappannal és vízzel megmostam, és gyógyszert kentem rá. Itt a sós víz lesz a gyógyszer. Ugyanolyan jól kell hatnia. - Istenem, add, hogy használjon! Csak félig-meddig tudtam, mit teszek. Talán a vén Mary és a gyógyfüvei nem is olyan rossz ötlet - ha sikerülne egy tisztább pillanatában érnem. De nem. Akármilyen tudatlannak is éreztem magamat, jobban bíztam magamban, mint benne. Még ha nem is tehetek többet nála, legalább kisebb eséllyel okozok bajt.

- Hadd lássam a hátadat! - mondta Rufus.

Haboztam, és visszanyeltem néhány felháborodott szót. A lány iránti szerelemből beszélt - pusztító szerelem volt, de attól még szerelem. Tudnia kellett, hogy szükséges további fájdalmat okoznunk Alice-nek, és hogy van elképzelésem arról, mit teszek. Hátat fordítottam neki, és kicsit felemeltem az ingemet. A sebeim már majdnem mind begyógyultak.

Nem szólalt meg, és nem ért hozzám. Egy pillanat múlva leengedtem az ingemet.

- Nem lettek olyan nagy, vastag hegeid, mint némelyik földmunkásnak - jegyezte meg.

- Keloidos hegek. Nem, hála istennek, nem vagyok hajlamos rájuk. Az is elég rossz, ami van.

- Nem olyan rossz, mint amilyen az övé lesz.

- Hozd a sôt, Rufe!
Bólintott, és elment.

8

AMIT TUDTAM, MEGTETTEM ALICE-ÉRT, igyekeztem minél kevesebb fájdalmat okozni neki, lemosdattam, és bekötöztem a legrosszabb sérüléseit - a kutyaharapásokat.

- Úgy néz ki, mintha hagyták volna, hogy a kutyák marcangolják - mondta Rufus dühösen. Le kellett fognia Alice-t, amíg különös gonddal megtisztítottam a harapásokat. A lány kapálózva zokogott, és Isaac után kiáltozott, amíg már szinte rosszul lettem attól, hogy további fájdalmat kell okoznom neki. A hányinger leküzdésére nagyokat nyeltem, és összeszorítottam a fogamat. Amikor Rufushoz beszéltem, az inkább azt a célt szolgálta, hogy megnyugtassam magam, nem pedig, hogy kikérdezzem.

- Mit tettek Isaackel, Rufe? Visszaadták a bírónak?

- Eladták egy kereskedőnek... egy fickó, aki a szárazföldön a Mississippihez visz rabszolgákat.

- O, istenem!

- Ha beárultam volna, halott lenne.

Megcsóváltam a fejemet, és találtam még egy kutyaharapást. Kevint akartam. Kétségbeesetten haza akartam jutni, el innen.

- Feladtad a leveletem, Rufe?

- Ja.

Helyes. Most már csak az kell, hogy Kevin mihamarabb eljöjjön.

Végeztem Alice ellátásával, és aszpirin helyett altatót adtam neki. Szüksége volt a pihenésre a többnapos menekülés, a kutyák és a korbácsolás után. Isaac után.

Rufus az ágyában hagyta. Egyszerűen bemászott mellé.

- Rufe, az isten szerelmére!

Rám nézett, aztán Alice-re.

- Ne beszélj bolondságokat! Nem fogom a padlóra tenni.

- De...

- És biztosan nem fogom zaklatni, amíg ennyire sebesült.

- Jó - mondtam megkönnyebbülten, mert hittem neki. - Ha lehet, egyáltalán ne érh hozzá.

- Jól van.

Feltakarítottam magam után, aztán magukra hagytam őket. Végül a padlón lévő rongyzsákomhoz botorkáltam, és fáradtan lefeküdtem.

De akármilyen fáradt is voltam, nem tudtam elaludni. Alice-re gondoltam, aztán Rufusra, és rájöttem, hogy Rufus pontosan azt tette, amit megmondtam előre: birtokba vette a nőt anélkül, hogy annak férjével foglalkoznia kellett volna. Most Alice-nek valahogy el kellene fogadnia nemcsak a férje elvesztését, de a saját rabszolgaságát is. Rufus okozta a baját, most mégis jutalmat kapott érte. Értelmetlen volt. Mindegy, mennyire kedvesen viselkedik is a lánnyal most, hogy tönkretette, értelmetlen volt az egész.

Nyugtalanul forgolódtam, becsuktam a szememet, és megpróbáltam először gondolkodni, aztán elűzni a gondolatokat. Kísértésbe estem, hogy elpazaroljak még két altatót, hogy én is pihenhessek.

Aztán bejött Sarah. Láttam halványan kirajzolódni az ablakon beeső holdfényben. A nevét suttogtam, próbáltam nem felébreszteni senki mást.

Átlépett a két legközelebb alvó gyereken, és az én sarkomhoz vette az irányt.

- Hogy van Alice? - kérdezte halkán.

- Nem tudom. Valószínűleg rendbe jön. A teste legalábbis.

Sarah leült a rongyzsákom végébe.

- Azért jöttem be, hogy megnézzem - mondta -, de akkor Rufe gazdát is látnom kéne. Egy darabig nem akarom látni,

- Igen.

- Levágták a fiú füleit.

Felültem.

- Isaacét?

- Ja. Mindkettőt. Küzdött ellenük. Erős fiú, még ha nem is okos. A bíró fia megütötte, ő meg visszaütött. És olyasmiket mondott, amiket nem lett volna szabad.

- Rufus azt mondta, eladták egy mississippi kereskedőnek.

- Így van. Miután ellátták a baját. Nigel elmesélte... hogyan vagdosták meg, verték össze. Gyógyulnia kell, mielőtt a Mississippihez vagy máshová mehetne.

- Istenem... Csak mert a mi kis semmirekellőnk felöntött a garatra, és úgy döntött, hogy megerőszakol valakit!

Éles sziszegéssel lepisszegett.

- Meg kell tanulnod vigyázni a szádra! Nem tudod, hogy ebben a házban vannak, akik imádnak pletykálni?

Sóhajtottam.

- De.

- Nem vagy mezei nigger, de attól még nigger vagy. Rufe gazda dühbe gurulhat, és megnehezítheti neked a dolgokat.

- Tudom. Jól van. - Luke eladása nagyon ráijeszthetett Sarah-ra. Általában a férfi pisszegte le őt.

- Rufe gazda a szobájában tartja Alice-t?

- igen.

- Uramatyám, remélem, békén hagyja. Legalább ma éjjel.

- Azt hiszem, békén fogja hagyni. A fenébe is, azt hiszem, most, hogy már megszerezte, gyengéd és türelmes lesz vele.

- Huh! - Undorodva felhorkant. - Most mit fogsz tenni?

- Én? Igyekszem a lány tisztaságáról és kényelméről gondoskodni, amíg fel nem épül.

- Nem erre gondoltam.

Összehúztam a szemöldökömet.

- Mire gondolsz?

- Ő bekerül. Te meg ki.

Rábámultam, próbáltam olvasni az arcából. Nem sikerült, de úgy véltem, komolyan beszél.

- Nem arról van szó, amire gondolsz, Sarah. Úgy tűnik, ő az egyetlen, akit Rufus akar. És nekem elég a férjem.

Hosszú csend támadt.

- A férjed... az Mister Kevin volt?

- Igen.

- Nigel elmondta, hogy ti ketten házasok vagytok. Nem hittem neki.

- Hallgattunk róla, mert itt nem törvényes.

- Törvényes! - Újabb utálkozó horkantás. - Gondolom, amit Rufe gazda csinált azzal a lánnyal, az törvényes.

Vállat vontam.

- A férjed... időnként bajba került, mert nem tudott különbséget tenni feketék és fehérek között. Most már tudom, miért.

Elvigyorodtam.

- Nem én vagyok az oka. Már ilyen volt, amikor hozzámentem... különben nem mentem volna hozzá. Rufus küldött neki egy levelet, amiben megírtam, hogy jöjjön vissza értem.

Sarah habozott.

- Biztos vagy benne, hogy Rufe gazda elküldte?

- Azt mondta.

- Kérdezd Nigelt! - Lehalkította a hangját. - Olykor Rufe gazda azt mondja, amitől jól érzi magát az ember... nem az igazságot.

- De... nincs oka hazudni róla.

- Nem azt mondtam, hogy hazudik. Csak kérdezd meg Nigelt.

- Jól van.

Egy pillanatig hallgatott, aztán folytatta:

- Azt gondolod, visszajön érted, Dana, a... férjed?

- Tudom, hogy visszajön. - Biztosan.

- Megvert valaha?

- Nem! Persze hogy nem!

- Az én uram vert engem. Azt mondta, én vagyok az egyetlen, akit szeret. Aztán mire kettőt pislogtam, azzal vádolt, hogy ránéztem egy másik férfira, és már ütött is.

- Carrie apja?

- Nem... a legidősebb fiam apja. Miss Hannah apja. Mindig azt mondta, felszabadít a végrendeletében, de nem tette. Az is csak hazugság volt. - Ropogó izületekkel felállt. - Mennem kell pihenni egy keveset. - Elindult. - Ne felejtsd el, Dana. Kérdezd meg Nigelt!

- Jó.

9

MÁSNAP MEGKÉRDEZTEM NIGELT, de nem tudta. Rufus elküldte valamit elintézni. Amikor Nigel újra meglátta Rufust, már a fogdánál volt, ahol éppen megvette Alice-t.

- Addig állt - emlékezett vissza. - Nem tudom, hogyan. Amikor Rufe gazda indulni készült, megfogta Alice karját, és akkor eldőlt, és mindenki nevetett. Rufe gazda túl sokat fizetett érte, és bárki látta, hogy

már csak hálni jár belé a lélek. A népek úgy gondolták, a gazdának nincs sok sütnivalója.

- Nigel, tudod, mennyi idő, míg egy levél eljut Bostonba? - kérdeztem.

Felnézett az ezüstről, amelyet fényesített.

- Honnan tudnám? - Megint dörzsölni kezdte az ezüstneműt. - De szeretném megtudni... követni és megnézni a saját szememmel. - Nagyon halkán beszélt.

Időnként mondott ilyeneket, amikor Weylin megkeserítette az életét, vagy amikor a felügyelő, Edwards, megpróbált parancsolgatni neki. Ezúttal, azt hiszem, Edwards volt az oka. Épp akkor viharzott ki a főzőházából, amikor én bementem. El is lökött volna, ha nem ugróm el az útjából. Nigel házicseléd volt, és Edwardsnak nem kellett volna zaklatnia, mégis megtette.

- Mi történt? - kérdeztem.

- A vén rohadék esküszik, hogy kiküldet a földekre. Azt mondja, túl sokat képzelek magamról.

Luke-ra gondoltam, és megborzongtam.

- Talán jobb, ha mihamarabb lelépsz.

- Carrie.

- Igen.

- Egyszer megpróbáltam megszökni. Követtem a Sarkcsillagot. Rufe gazda nélkül eladtak volna Délre, amikor elfogtak. - Megrázta a fejét. - Valószínűleg mostanra már halott lennék.

Odébb mentem, nem akartam többet hallani szökésről - és elfogásról. Kint ömlött az eső, de mielőtt elértem volna a házat, láttam, hogy a mezei munkások még mindig a földeken kapálják a kukoricát.

Rufust a könyvtárban találtam, amint néhány iratot nézett át az apjával. Addig söprögettem a hallban, amíg az apja ki nem ment. Akkor

bementem Rufushoz.

Mielőtt szóra nyithattam volna a számat, azt kérdezte:

- Voltál fent, hogy megnézd Alice-t?

- Máris felmegyek. Rufe, mennyi idő, míg egy levél innen Bostonba ér?

Felvonta a szemöldökét.

- Egy napon idelent is Rufe-nak szólítasz majd, és a papa ott fog állni j mögötted. :

Megriadva néztem hátra, de Rufus nevetett.

- Nem ma - mondta. - De egy napon még megfeledkezel magadról.

- A pokolba - mormoltam. - Mennyi idő?

Megint nevetett.

- Nem tudom, Dana. Néhány nap, egy hét, két hét, három... - Vállat vont.

- Az ő levelei dátumozva vannak - mondtam. - Emlékszel, mikor kaptad meg a bostonit?

Elgondolkodott, aztán megrázta a fejét.

- Nem, Dana, nem figyeltem rá. Jobb, ha megnézed Alice-t.

Bosszúsan, de szótlánul felmentem. Azt gondoltam, adhatna egy becslést, ha akarna. De nem igazán számított. Kevin megkapja a levelet, és eljön értem. Nem igazán kételkedtem benne, hogy Rufus elküldte. Ő éppúgy nem akarta elveszíteni a jóindulatomat, ahogyan én sem az övét. És ez olyan kis dolog volt.

Alice is a munkám része lett - egy fontos része. Rufus Nigellel és egy fiatal földmunkással másik ágyat vitetett a szobájába - egy kis, alacsony dikót, amelyet Rufusé alá lehetett tolni. Alice-t át kellett költöztetnünk Rufus ágyából, legalább annyira a fiú kényelme érdekében, mint a lányéban, mert egy időre Alice megint kisgyerek lett, bepisilt, alig vett

rólunk tudomást, hacsak nem okoztunk neki fájdalmat, vagy éppen etettük. Márpedig etetni kellett, kanalanként.

Weylin egyszer jött be megnézni, amikor éppen etettem.

- A pokolba! - mondta Rufusnak. - A legjobbat azzal tennéd vele, ha agyonlőnéd.

Azt hiszem, a pillantás, amit Rufus válaszul rávetett, megijesztette egy kicsit. További szó nélkül odébbállt.

Kicséréltem Alice kötéseit, mindvégig kutatva a fertőzés jelei után, mindig remélve, hogy nem találok. Azon töprengtem, milyen hosszú a tetanusz vagy a veszettség inkubációs ideje. Aztán megpróbáltam leállítani az agyamat, hogy ne ezen rágódjon. A lány teste lassan, de tisztán gyógyult. Babonából még csak gondolni sem akartam azokra a betegségekre, amelyek biztosan megölnék. Különb is, volt elég valódi aggódnivalóm már azzal is, hogyan tartsam tisztán, és segítsek neki ismét felnőni. Egy ideig mamának szólított.

- Mama, fáj.

Rufust azonban felismerte. Mister Rufust. A barátját. Rufus azt mondta, éjszakánként Alice az ágyába mászik.

Bizonyos szempontból ez rendben volt. Alice megint használta a bilit. Másfelől...

- Ne nézz így rám - mentegetőzött Rufus, miután elmondta. - Nem zavarom. Olyan lenne, mint egy kisgyereket bántani.

Később olyan lesz, mint egy nőt bántani. Gyanítottam, hogy az egyáltalán nem zavarná Rufust.

Ahogy Alice javult, kicsit tartózkodóbb lett Rufusszal. Még mindig a barátja volt, de a lány már egész éjjel a dikón aludt. Én pedig nem voltam többé „mama”.

Egyik reggel, amikor reggelit hoztam neki, rám nézett, és megkérdezte:

- Ki vagy?

- Dana vagyok - feleltem. - Emlékszel rám? - Mindig válaszoltam a kérdéseire.

- Nem.

- Hogy érzed magad?

- Kicsit merev vagyok, és fáj. - Megérintette a combját, ahonnan egy kutya szó szerint kitépett egy darabot. - Fáj a lábam.

Megnéztem a sebet. Egész életében egy nagy, ronda sebhelye lesz majd, de úgy tűnt, a sérülés szépen gyógyul - nem sötétült be vagy dagadt fel szokatlan módon. Olyan volt, mintha csak most tűnt volna fel neki ez a bizonyos fájdalom, ahogyan engem is csak most vett észre.

- Hol vagyunk? - kérdezte.

Csak most kezdett észrevenni egy sor dolgot.

- Ez a Weylin-ház - mondtam. - Mister Rufus szobája.

- O! - Úgy tűnt, elégedetten ellazul, és már nem kíváncsi. Nem erőltettem. Már eldöntöttem, hogy nem fogom. Azt gondoltam, majd visszatér a valósághoz, ha elég erős lesz, hogy szembenézzen vele. Tom Weylin a maga sokatmondó hallgatásával világosan úgy gondolta, hogy Alice reménytelen eset. Rufus sosem mondta meg, mit gondol. De hozzám hasonlóan ő sem erőltette a dolgot.

- Szinte nem akarom, hogy emlékezzen - mondta egyszer. - Olyan lehetne, mint Isaac előtt. Akkor talán... - Vállat vont.

- Napról napra többre emlékszik - mondtam. - És kérdéseket tesz fel.

- Ne válaszolj neki!

- Ha nem teszem, majd valaki más válaszol. Hamarosan talpra áll, és járkálni kezd.

Rufus nagyot nyelt.

- Eddig olyan jó volt...

-Jó?

- Nem gyűlölt engem!

10

ALICE TOVÁBB GYÓGYULT és fejlődött. Aznap jött le először a főzőházba velem, amikor Carrie megszülte a gyerekét.

Alice három hete volt velünk. Fejben talán tizenkét-tizenhárom éves lehetett. Aznap reggel megmondta Rufusnak, hogy velem akar aludni a padláson. Meglepetésemre Rufus beleegyezett. Nem akarta, de hagyta. Nem először jutott eszembe, hogy ha Alice továbbra sem gyűlöli meg, nagyon kevés olyan dolog van, amit ne kérhetne a fiútól. *Ha.*

Most lassan, óvatosan követett le a lépcsőn. Gyengébb és soványabb volt, mint valaha, és úgy nézett ki Margaret Weylin egyik régi ruhájában, mint egy gyerek. Az unalom azonban kiűzte az ágyból.

- Örülni fogok, amikor végre felgyógyulok - mormolta, amikor megállt az egyik fokon. - Utálom, hogy így vagyok.

- Javulsz - mondtam. Kicsit előtte mentem, figyeltem, hogy el ne essen. A lépcső tetején megfogtam a karját, de megpróbált elhúzódní.

- Tudok járni.

Hagytam járni.

Nigellel egy időben értünk a főzőházba, de ő jobban sietett. Félreálltunk, és hagytuk, hogy berontson előttünk az ajtón.

- Hú! - szaladt ki Alice száján, amikor Nigel elviharzott mellette. - Már bocsánat!

Nigel rá sem hederített.

- Sarah néni! - kiáltotta. - Sarah néni, Carrie-nek fájásai vannak!

Az ültetvény bábája az öreg Mary volt, amíg a kora utol nem érte. Weylinék talán arra számítottak, hogy továbbra is ő gyógyítja majd a rabszolgákat, de a rabszolgák máshogy látták. Úgy segítettek

egymásnak, ahogy tudtak. Korábban még nem láttam, hogy Sarah-t egy szüléshez hívták volna segíteni, de természetes volt, hogy ehhez szóljak neki. Ledobta a kukoricadarával teli lábost, és elindult Nigel nyomában.

- Segíthetek? - kérdeztem.

Mintha csak most vett volna észre.

- Gondoskodj a vacsoráról! - mondta. - Be akartam küldeni valakit, hogy fejezze be a főzést, de te is képes vagy rá, igaz?

- Igen.

- Helyes. - Nigellel együtt elsietett.

Nigelnek a viskónegyeden kívül, a főzőházától nem messze volt egy kunyhója, egy takaros fapadlós, téglakéményes házikó, amelyet magának és Carrie-nek épített. Korábban megmutatta nekem.

- Nem kell többé rongyokon aludnunk a padláson - mondta. Egy ágyat és két széket is ácsolt. Rufus megengedte, hogy bérbe adja az idejét, más fehéreknek is dolgozzon a környéken, amíg nem gyűjtött össze eleget, hogy megvehesse mindazon dolgokat, amelyeket nem tudott elkészíteni. Jó befektetés volt ez Rufus számára. Nemcsak hogy megkapta Nigel jövedelmének egy részét, de biztosítékot is szerzett arra, hogy Nigel, az egyetlen értékes tulajdona, nem szökik meg egyhamar.

- Megnézhetem? - kérdezte tőlem Alice.

- Nem - feleltem vonakodva. Én is menni akartam, de Sarah-nak nem volt szüksége arra, hogy láb alatt legyünk. - Nem, neked meg nekem dolgunk van itt. Tudsz krumplit pucolni?

- Persze.

Leültettem az asztalhoz, adtam neki egy kést és néhány burgonyát megpucolni. A jelenet arra emlékeztetett, amikor először ültem a főzőházban, és burgonyát hámoztam, amíg Kevin magával nem hívott.

Talán Kevin mostanra megkapta a leveletem. Majdnem biztos, hogy megkapta. Talán már úton is van ide.

Megráztam a fejemet, és nekiláttam feldarabolni a csirkét. Nem volt értelme magamat kínozni.

- Mama sokszor rávett a főzésre - mondta Alice. A homlokát ráncolta, mintha megpróbálná felidézni. - Azt mondta, a férjemre is főznöm kell majd. - Megint összevonta a szemöldökét, én pedig majdnem megvágtam magam, ahogy őt lestem. Mire emlékezett?

- Dana!

- Igen?

- Neked nincs férjed? Emlékszem, egyszer... mondtál valamit arról, hogy férjed van.

- De. Most északon van.

- Szabad?

- Igen.

- Jó dolog szabad emberhez menni. Mama mindig azt mondta, nekem is úgy kéne.

A mamának igaza volt, gondoltam, de nem szóltam semmit.

- Az apám rabszolga volt, és eladták anyám mellől. Mama azt mondta, rabszolgához menni majdnem olyan rossz, mint rabszolgának lenni. - Rám nézett. - Milyen rabszolgának lenni?

Sikerült elrejtennem a meglepetésemet. Eszembe sem jutott, hogy nem tudja, hogy ő is rabszolga. Kíváncsi vagyok, hogyan magyarázta meg magának az ittlétét.

- Dana!

Ránéztem.

- Azt kérdeztem, milyen rabszolgának lenni.

- Nem tudom. - Nagy levegőt vettem. - Kíváncsi vagyok, hogy van Carrie... az a sok fájdalom, és még kiabálni sem tud.

- Hogyhogy nem tudod, milyen rabszolgának lenni? Te is az vagy.

- Nem régóta vagyok rabszolga.

- Szabad voltál?

- Igen.

- És hagyta, hogy rabszolgává tegyenek? El kellene szöknöd.

Az ajtóra pillantottam.

- Vigyázz, hogy mit mondasz! Bajba kerülhetsz. - Az intelemtől úgy éreztem magam, mintha Sarah volnék.

- De igaz.

- Néha jobb megtartani magadnak az igazat.

Aggodalommal nézett rám.

- Mi fog történni veled?

- Ne aggódj miattam, Alice. A férjem segít majd elszabadulnom. - Az ajtóhoz mentem, és Carrie kunyhója felé néztem. Nem mintha számítottam volna arra, hogy bármit is látok. Csak el akartam terelni Alice figyelmét. Túl közel került, túl gyorsan „nőtt fel”. Az élete sokkal rosszabbra fordul, amint emlékezni fog. Még több fájdalomban lesz része, és Rufus okozza majd a nagyját. Nekem pedig végig kell néznem anélkül, hogy bármit is tennék.

- Mama azt mondta, előbb halna meg, mint hogy rabszolga legyen - mondta.

- Jobb életben maradni - mondtam. - Legalábbis amíg van esély megszabadulni. - Az altatókra gondoltam a zsákomban, és az jutott eszembe, mennyire képmutató vagyok. Túl könnyű azt javasolni az embereknek, hogy éljenek együtt a fájdalmukkal.

Hirtelen a tűzbe hajította a burgonyát, amelyet éppen hámozott.

Felpattantam, és ránéztem.

- Ezt miért csináltad?

- Valamit nem mondasz el nekem.

Sóhajtottam.

- Én is itt vagyok - mondta. - Régóta. - Összehúzta a szemét. - Én is rabszolga vagyok?

Nem feleltem.

- Azt kérdeztem, rabszolga vagyok-e.

- Igen.

Félig felemelkedett a pádról, az egész teste követelte, hogy válaszoljak neki. Most, hogy megtettem, nehézkesen lerogyott, háta és válla meggörbödött, karját keresztezve a hasa előtt ölelte magát.

- De szabadnak kéne lennem. Szabad voltam. Szabadnak születtem!

- Igen.

- Dana, mondd el, mire nem emlékszem. Mondd el!

- Eszedbe fog jutni.

- Nem, te mondd el...

- O, hallgass már!

Meglepetten hőkölt hátra. Rákiabáltam. Biztosan azt hitte, hogy haragszom - és haragudtam is. De nem rá. Vissza akartam rántani egy meredélyről. De már késő volt. El kell viselnie a zuhanást.

- Elmondom, amit tudni akarsz - mondtam fáradtan. - De hidd el, nem akarsz annyit tudni, mint gondolod.

- De igen!

Sóhajtottam.

- Jól van. Mit akarsz tudni?

Kinyitotta a száját, aztán homlokráncolva ismét becsukta. Végül megszólalt:

- Olyan sok mindent... Mindent tudni akarok, de nem tudom, hol kezdjem. Miért vagyok rabszolga?

- Bűnt követtél el.

- Bűnt? Mit tettem?

- Segítettél megszökni egy rabszolgának. - Elhallgattam. - Tudod, hogy mindvégig, amíg itt voltál, egyszer sem kérdezted tőlem, hogyan sérültél meg?

Ezzel rátapintottam valamire. Néhány másodpercig üres arccal ült, aztán komor képpel felállt. Szemmel tartottam. Ha hisztérikussá válik, szerettem volna, ha itt történik, távol Weylinék szemétől. Túl sok mindent mondhatott, ami különösen Tom Weylinnek nem tetszene.

- Megverték - suttogta. - Emlékszem. A kutyák, a kötél... Egy ló mögé kötöttek, és futnom kellett, de nem tudtam... Aztán megverték... De... de...

Odamentem hozzá, megálltam előtte, de átnézett rajtam. Ugyanolyan fájdalmas és zavarodott arcot vágott, mint amikor Rufus elhozta a városból.

- Alice?

Úgy tűnt, meg sem hallja.

- Isaac? - suttogta. De nem is suttogott, inkább csak hangtalanul mozgatta az ajkát. Aztán: - *Isaac!*- tört ki belőle. Az ajtó felé ugrott. Hagytam, hadd tegyen meg három lépést, mielőtt megragadtam. - Engedj el! Isaac! *Isaac!*

- Alice, hagyd abba! A végén még fájdalmat okozok neked. - Minden kevéske erejét összeszedve küzdött ellenem.

- Megvágták! Levágták a fülét!

Reméltem, hogy ezt nem látta.

- Alice! - Megfogtam a vállát, és megráztam.

- El kell mennem - zokogta. - Meg kell keresnem Isaacet.

- Talán. Amikor már tíz lépésnél többet meg tudsz tenni anélkül, hogy kifáradnál.

Abbahagyta a vergődést, és csorgó könnyein keresztül rám bámult.

- Hová küldték?

- A Mississippihez.

- Jézusom... - Zokogva omlott nekem. Elesett volna, ha nem tartom meg, és nem vonszolom vissza átnyalábolva a pádhoz. Összegörnyedve ült, ahová letettem, és sírt, imádkozott, szitkozódott. Egy darabig mellette ültem, de nem fáradt bele, vagy legalábbis nem hagyta abba. Magára kellett hagynom, hogy befejezzem a vacsorát. Félttem, hogy megharagítom Weylint és bajba sodrom Sarah-t, ha nem teszem. Elég baj lesz a házban most, hogy Alice visszanyerte az emlékezetét, és valahogy rám hárult a feladat, hogy elsimítsam a gondokat - először Rufusét, most pedig Alice-ét is -, ahogy csak tudom.

Valahogy befejeztem a főzést, bár alig figyeltem oda. Ott volt a leves, amit Sarah otthagytott főni; a kisütni való hal; sonka, amely kőkemény volt, mielőtt Sarah beáztatta és megfőzte; sütni való csirke, kukoricakenyér és mártás; Alice elfeledett burgonyái; kenyér, amelyet meg kellett sütni a kis téglakemencében a tűzhely mellett; zöldségek, köztük saláta; egy cukros őszibarackos desszert - Weylin barackot termesztett; egy sütemény, amelyet Sarah, hála istennek, már megsütött; és kávé és tea. Egy társaság is lesz, ami megeszi mindezt. Általában volt. És mind túl sokat fognak zabálni. Nem csoda, hogy ennek a kornak a fő gyógyszere a hashajtó volt.

Elkészítettem az ételt, majdnem időre, aztán meg kellett keresnem a két kisfiút, akiknek a dolga volt a főzőházától az asztalig szállítani mindent, aztán felszolgálni. Amikor rájuk találtam, további időt fecsérelek el arra, hogy a most már néma Alice-t megbámulják, aztán amiatt háborogtak, hogy mosakodni küldtem őket. Végül a barátnőm a mosóházból, Tess, aki a nagy házban is dolgozott, kiszaladt.

- Tom gazda azt mondta, hozzátok az ételt az asztalra!

- Meg van terítve?

- Meg! Pedig nem mondtál semmit se.

Ajjaj!

- Sajnálom, Tess. Tessék, segíts! - Egy letakart levesestálat nyomtam a kezébe. - Carrie most szül, és Sarah elment, hogy segítsen neki. Vidd ezt be, kérlek.

- És jöjjenek vissza még többért?

- Kérlek.

Elstietett. Számos alkalommal segítettem neki a mosással - újabban annyiszor, ahányszor csak tudtam, mert Weylin elkezdte néha az ágyába vinni, és bántotta. Úgy látszott, Tess megfizeti a tartozását.

Kimentem a kúthoz, és elkaptam a fiúkat, akik éppen vízzel kezdték fröcskölni egymást.

- Ha nem mentek azonnal a házba az étellel...!

- Úgy beszélsz, mint Sarah.

- Nem. Tudjátok, hogy ő mit mondana. És mit csinálna. Most iparkodjatok! Különböznék hozok egy vesszőt, és tényleg úgy viselkedem, mint ő.

A vacsorát feltálalták. Valahogy. És minden ehető volt. Talán több készük volna el, ha Sarah főz, de nem lett volna jobb íze. Sarah-nak sikerült legyőznie a bizonytalanságomat és a tudatlanságomat a nyílt tűzőn főzéssel kapcsolatban, és sok mindenre megtanított.

Ahogy lezajlott a vacsora, és kezdett érkezni a maradék, megpróbáltam rávenni Alice-t, hogy egyen. Szedtem neki egy tányérra, de ellökte magától, és hátat fordított nekem.

Némán ült, és vagy a levegőbe bámult, vagy órákon át támasztotta a fejét az asztalon. Végül megszólalt.

- Miért nem mondtad el? - kérdezte keserűen. - Mondhattál volna valamit, kihozhattál volna a szobájából, az ágyából... O, uramisten, az ágyából! A saját kezével is levághatta volna Isaac füleit.

- Senkinek nem mondta el, hogy Isaac megverte.

- Baromság!

- De igaz. Nem mondta el, mert nem akarta, hogy bajod essen. Tudom, mert vele voltam, amíg ismét lábra nem állt. Én ápoltam.

- Ha lett volna eszed, hagyd meghalni!

- Ha hagytam volna, azzal sem akadályoztam volna meg, hogy téged és Isaacet elkapjanak. De lehet, hogy mindkettőtöket megöltek volna, ha bárki rájön, mit tett Isaac.

- Doktor Nigger - mondta megvetően. - Azt hiszed, olyan sokat tudsz. Olvasó nigger. *Fehér nigger! Miért* nem tudtál annyit, hogy hagysz meghalni?!

Nem szóltam semmit. Egyre dühösebben kiabált velem. Szomorúan fordultam el tőle, és azt mondtam magamnak, jobb és biztonságosabb, ha rajtam tölti ki a haragját, mint ha máson teszi.

A kiabálása mellett most már egy kisbaba halk sírását is hallottam.

11

CARRIE ÉS NIGEL Jude-nak nevezték el sovány, ráncos, barna fiukat. Nigel addig büszkélkedett lépten-nyomon, boldogan fecseggve, amíg Weylin rá nem szólt, hogy hallgasson, és menjen vissza dolgozni a fedett átjárón, amelynek a házat és a főzőházat kellett összekötnie. Néhány nappal a csecsemő születése után azonban Weylin behívta a könyvtárba, és egy új ruhát adott át neki Carrie részére, egy új takarót és egy új öltözetet Nigelnek is.

- Látod? - mondta Nigel később némi keserűséggel. - Carrie és én egy niggerrel gazdagabbá tettük. - Weylinék előtt azonban illendően hálás volt.

- Köszönöm, Tom gazda. Igen, uram. Igen, köszönöm. Szép ruhák, igen, uram...

Végül visszamenekült a fedett átjáróhoz.

Eközben a könyvtárban hallottam, hogy Weylin azt mondja Rufusnak:

- Neked kellett volna adnod neki valamit... ahelyett, hogy minden pénzedet arra a semmit sem érő lányra költöd.

- Jól van! - válaszolta Rufus. - Dana meggyógyította. Miért mondd, hogy semmit sem ér?

- Mert majd megint betegre kell korbácsolnod, hogy megkapd tőle, amit akarsz!

Csend.

- Danának elégnek kellett volna lennie neked. Neki van esze. - Elhallgatott. - Túl sok esze is, azt mondom, de legalább ő nem okoz neked gondot. Az a Franklin fickó tanított neki ezt-azt.

Rufus válasz nélkül faképnél hagyta. Amikor hallottam, hogy közeledik, nagyon gyorsan el kellett húzódnom a könyvtár ajtajától, ahol hallgatóztam. Az étkezőbe bújtam, és ismét előjöttem, amikor elhaladt mellette.

- Rufe!

A pillantásából láttam, hogy nem akarja, hogy zavarjam, de azért megállt.

- Még egy levelet akarok írni.

Összevonta a szemöldökét.

- Türelmesnek kell lenned, Dana. Még nem telt el sok idő.

- Több mint egy hónap eltelt.

- Nos... Nem tudom. Kevin talán megint elköltözött, bármit csinálhatott. Azt hiszem, kicsit több időt kellene hagynod neki a válaszra.

- Milyen válaszra? - kérdezte Weylin. Pont az történt, amit Rufus megjósolt: olyan halkán jött a hátunk mögül, hogy nem hallottam meg.

Rufus savanyú képpel nézett az apjára.

- Egy levélre Kevin Franklinnek, amely értesíti, hogy Dana itt van.

- Levelet írt?

- Én mondtam neki, hogy írjon. Miért csináljam én, ha ő is képes rá?

- Fiam, annyi eszed sincs... - Hirtelen elhallgatott. - Dana, menj a dolgokra!

Távozás közben azon tűnődtem, vajon Rufusnak azért nem volt esze, mert hagyta, hogy én írjam meg a levelet - maga helyett -, vagy mert elküldte. Végére is, ha Kevin sosem jön vissza értem, Weylin vagyona még egy rabszolgával gyarapodik. Még ha nem is bizonyulok különösebben hasznosnak, bármikor eladhat.

Megborzongtam. Rá kell beszélnem Rufust, hadd írjak még egy levelet. Az első elveszhetett vagy megsemmisülhetett, vagy rossz címre kerülhetett. Ilyesmik még 1976-ban is előfordultak. Mennyivel rosszabb lehet ebben a lovas kocsis korban? És Kevin bizonyára lemondana rólam, ha megint nélküle mennék haza - ha több hosszú évre itt hagynám. Már ha nem mondott le rólam máris.

Próbáltam ezt kivenni a fejemből. Időnként eszembe jutott, bár minden, amit mások mondtak, arra utalt, hogy vár. Még mindig vár.

A mosóudvarra mentem, hogy segítsék Tessnek. Szinte örültem a nehéz munkának. Megkímélt a gondolkodástól. A fehérek azt gondolták, szorgalmas vagyok. A legtöbb fekete szerint meg vagy ostoba, vagy túlságosan lelkesen jártam a fehérek kedvében. Én úgy gondoltam erre, hogy amennyire tőlem telik, kordában tartom a félelmeimet és a kételyeimet, és igyekszem megőrizni az ép eszemet.

Másnap megint egyedül találtam Rufust - a szobájában, ahol nem volt valószínű, hogy megzavarnak minket. De nem hallgatott meg, amikor felhoztam neki a levelet. Csak Alice-szel foglalkozott. A lány most már erősebb volt, és Rufus türelme elfogyott. Azt gondoltam,

végül egyszerűen újra meg fogja erőszakolni - aztán megint. Meglepett, hogy még nem tette meg. Nem jöttem rá, hogy engem is bele akar vonni ebbe az erőszakba. De ezt tervezte, és bele is vont.

- Beszélj vele, Dana! - mondta rögtön azután, hogy félresöpörte a levelem ügyét. - Idősebb vagy nála. Azt gondolja, sokat tudsz. Beszélj vele!

Az ágyán ült, és a hideg kályhába bámult. Én az asztalánál ültem, és az átlátszó műanyag tollat bámultam, amelyet kölcsönadtam neki. Már félig elhasználta a tintát belőle.

- Mi az ördögöt írtál ezzel? - kérdeztem.

- Dana, figyelj rám!

Felé fordultam.

- Hallottalak.

- Nos?

- Nem tudom megakadályozni, hogy megerőszakold azt a nőt, Rufe, de nem fogok segíteni benne.

- Azt akarod, hogy baja essen?

- Persze hogy nem. De te már eldöntötted, hogy bántani fogod, nem? Nem válaszolt.

- Engedd el, Rufe! Nem szenvedett már eleget miattad? - Nem fogja elengedni. Tudtam, hogy nem fogja.

Zöld szeme csillogott.

- Soha többet nem fog megszabadulni tőlem. Soha! - Nagy levegőt vett, és lassan kifújta. - Tudod, papa azt akarja, hogy őt küldjem a földekre, és vegyelek magamhoz téged.

- Igen?

- Azt hiszi, csak egy nőt akarok. Bármilyen nőt. Akkor inkább téged. Azt mondja, te kevésbé okoznál nekem gondot.

- Hiszel neki?

Habozott, és sikerült kicsit elmosolyodnia.

- Nem.

Bólintottam.

- Jó.

- Ismerlek, Dana. Úgy akarod Kevint, ahogyan én Alice-t akarom. És neked több szerencséd volt, mint nekem, mert mindegy, mi történik most, egy darabig ő is akart téged. Talán ezt nem kaphatom meg... hogy mindketten akarjuk, mindketten szeressünk. De nem fogok lemondani arról, amit megkaphatok.

- Hogy érted, „mindegy, mi történik most”?

- Szerinted hogy a fenébe értem? Öt év telt el! Még egy levelet akarsz írni. Belegondoltál, hogy talán kidobta az elsőt? Talán olyan lett, mint Alice... a saját fajtájával akart lenni.

Nem szóltam semmit. Tudtam, mit csinál - megpróbálja megosztani a fájdalmát, meg akar bántani, hogy nekem is fájjon, ahogy neki. És persze tudta, mi a gyenge pontom.

Próbáltam közömbösen nézni, de folytatta.

- Egyszer elmondta, hogy ti ketten négy éve voltatok házasok. Vagyis több ideje van itt nélküled, mint amennyit együtt voltatok. Kétlem, hogy ilyen hosszan várt volna, ha nem te vagy az egyetlen, aki vissza tudja vinni az otthoni idejébe. De most... ki tudja? Egy megfelelő nő meg tudja édesíteni ezt a kort neki.

- Rufe, semmi olyat nem mondasz nekem, ami megkönnyítheti a dolgotat Alice-szel.

- Nem? Mit szólna ehhez? Te beszélsz vele... észre téríted... különben végignézheted, ahogy Jaké Edwards ver bele egy kis józanságot!

Undorodva meredtem rá.

- Ezt hívod szerelemnek?

Mielőtt még egy lélegzetet vehettem volna, már felpattant, és átvágott a szobán hozzám. Én ülve maradtam, és nem vettem le róla a szememet. Rémület öntött el, és hirtelen nagyon is tudatában voltam a késemnek, meg annak, milyen gyorsan tudnám elérni.

Nem fog megverni. Ő nem, soha.

- Állj fel! - parancsolta. Nem sokszor parancsolt rám, és soha nem ebben a hangnemben. - Azt mondtam, állj fel!

Nem mozdultam.

- Kesztyűs kézzel bántam veled - mondta. A hangja egyszeriben halk és utálatos volt. - Úgy bántam veled, mintha jobb lennél, mint a közönséges niggerek. Már látom, hogy hibát követtem el!

- Lehetséges - mondtam. - Várom, hogy megmutasd, hogy én is hibát követtem el.

Több másodpercig dermedten állt fölem magasodva, és olyan dühvel nézett le rám, mintha meg akart volna ütni. Végül azonban ellazult, és az íróasztalnak támaszkodott.

- Azt hiszed, fehér vagy! - mormolta. - Éppúgy nem tudod, hol a helyed, mint egy vadállat.

Nem válaszoltam.

- Azt hiszed, a birtokodban vagyok, csak mert megmentetted az életemet!

Én is ellazultam, örültem, hogy nem kell elvennem az életet, amit megmentettem - és örültem, hogy nem kell kockáztatnom más életeket, beleértve a sajátomat is.

- Ha egyszer azon kapnám magam, hogy úgy akarlak téged, mint őt, elvág्नám a torkomat - mondta.

Reméltem, hogy ez a probléma sosem fog felmerülni. Ha mégis, egyikünk biztosan megvágja a másikat.

- Segíts, Dana!

- Nem tudok.

- De tudsz! Te és senki más. Menj el hozzá! Küldd őt hozzám! Az enyém lesz, akár segítesz, akár nem. Csak azt várom tőled, hogy hozd ezt rendbe, hogy ne kelljen megvernem. Nem vagy a barátja, ha ezt nem teszed meg!

Alice barátja! Rufus bírt a társadalmi osztálya aljas ravaszságával. Nem, nem tagadhattam meg a lánytól a segítséget. Legalább valamennyi fájdalmat elkerülhet. De rólam nem lesz jó véleménye, ha így segítek. Én magam sem gondoltam jó szívvvel magamra.

- Tedd meg! - förmedt rám Rufus.

Felkeltem, és elmentem megkeresni Alice-t.

Mostanában furcsa volt, szeszélyes, néha szüksége volt a barátságomra, és megbízott bennem annyira, hogy előttem sóvárogon veszedelmesen a szabadság után, vad terveket szőjön egy újbóli szökésről; és néha gyűlölt, és engem hibáztatott a gondjaiért.

Az egyik éjjel a padláson halkán sírdogálva mesélt valamit Isaacról. Egyszer csak elhallgatott, és megkérdezte:

- Hallottál már a férjed felől, Dana?

- Még nem.

- Írj egy új levelet. Még ha titokban is.

- Azon vagyok.

- Nincs értelme elveszíteni a te emberedet is.

Néhány másodperccel később azonban látható ok nélkül rám támadt.

- Szégyellhetnéd magad, hogy fekete létedre valami szegény, lecsúszott fehér férfi után ácsingózol, és sírsz. Mindig olyan fehérén próbálsz viselkedni. Fehér nigger, aki a sajátjai ellen fordul!

Soha nem szoktam meg a hangulatingadozását, a támadásait, de elviseltem. Átkísértem a gyógyulás összes többi szakaszán, és valahogy most sem tudtam magára hagyni. Az idő nagy részében még dühös sem

tudtam lenni rá. Olyan volt, mint Rufus. Amikor valami fájt neki, támadott, hogy másoknak fájdalmat okozzon. De ahogy a napok teltek, egyre kevésbé fájt neki, és ritkábban ugrott nekem. Érzelmileg is gyógyulófélben volt, csakúgy, mint testileg. Segítettem neki meggyógyulni. Most pedig segítenem kellett Rufusnak feltépni a sebeket.

Alice Carrie kunyhójában vigyázott Jude-ra és két idősebb babára, akiket valaki nála hagyott. Még nem voltak rendszeres feladatai, de hozzám hasonlóan talált munkát magának. Szerette a gyerekeket és a varrást. Fogta a durva, kék szőttest, amit Weylin vett a rabszolgáknak, és takaros, tartós öltözetet varrt belőle, miközben kisgyerekek játszottak a lába körül. Weylin panaszkodott, hogy olyan a gyerekekkel meg a varrogatással, mint az öreg Mary, de ő is Alice-hez vitte a ruháit megjavíttatni. A lány jobban és gyorsabban dolgozott, mint a rabszolga asszony, aki az öreg Mary varrásának nagyját átvette - és ha volt ellensége az ültetvényen, akkor ez a Liza volt, akit az a veszély fenyegetett, hogy kellemetlenebb munkára küldik.

Bementem a kunyhóba, és leültem Alice-hez a hideg tűzhely előtt. Jude mellette aludt a bölcsőben, amelyet Nigel eszkábált neki össze. A másik két kisbaba ébren, pucéran feküdt a padlóra terített takarókon, és csendben játszottak a lábukkal.

Alice felnézett rám, aztán felemelt egy hosszú, kék ruhát.

- Ez a tiéd - mondta. - Nem bírlak abban a nadrágban látni.

Lenéztem a farmeremre.

- Annyira hozzászoktam, hogy így öltözöm, hogy néha megfedkezem róla. Legalább így nem kell az asztalnál felszolgálnom.

- A felszolgálás nem rossz. - Néhányszor már csinálta. - És ha Mister Tom nem lenne olyan fukar, már rég lenne ruhád. Az az ember jobban szereti a dollárt, mint az Úr Jézust.

Ezt készséggel elhittem. Weylin bankokkal üzletelt. Tudtam, mert panaszkodott rájuk. De arról még nem hallottam, hogy templomokhoz köze lett volna, vagy bármiféle imakört tartott volna az otthonában. Ha a rabszolgák vallási gyűlésre vágytak, éjszaka kellett elosonniuk, kockáztatva a patrulokat.

- Legalább nőnek fogsz kinézni, amikor az urad érted jön - mondta Alice.

Nagy levegőt vettem.

- Köszönöm.

- Jó. Most mondd el, amiért jöttél... és amit nem akarsz elmondani.

Meglepetten néztem rá.

- Azt hiszed, nem ismerlek már ennyi idő után? A nézésed elárulja, hogy nem akarsz itt lenni.

- Igen. Rufus küldött, hogy beszéljek veled.

Haboztam, majd kiböktem:

- Ma éjjel téged akar.

Elkomorult az arca.

- *Téged* küldött, hogy ezt mondd nekem?

- Nem.

Dühösen várt, szinte követelte, hogy mondjak többet.

Hallgattam.

- Na! Akkor miért küldött?

- Hogy beszéljelek rá, hogy csendben menj el hozzá, és hogy elmondjam, ezúttal megkorbácsolnak, ha ellenállsz.

- A fenébe! Jól van, elmondtad. Most tűnj el innen, mielőtt a tűzre vetem ezt a ruhát.

- Bánom is én, mit csinálsz azzal a ruhával.

Most rajta volt a meglepődés sora. Általában nem beszéltem vele ilyen hangon, még akkor sem, ha rászolgált.

Kényelmesen hátradőltem Nigel házilag ácsolt székében.

- Áadtam az üzenetet - mondtam. - Tégy, amit akarsz.

- Szándékomban áll.

- De talán jó, ha kicsit előrenézel. Előre és mindhárom irányba.

- Miről beszélsz?

- Nos, úgy tűnik, három lehetőség van. Elmehetsz hozzá, ahogy parancsolja; megtagadhatod, megkorbácsolnak, és aztán Rufus erőszakkal tesz a magáévá; vagy megint megszökhetsz.

Nem szólt semmit, csak a varrása fölé görnyedt, és gyorsan, takarosán aprókat öltött, bár a keze remegett. Lehajoltam, hogy játsszak az egyik babával, aki megfélemedezett a saját lábáról, és hozzám mászott, hogy megvizsgálja a cipőmet. Dundi, kíváncsi kisfiú volt, több hónapos, aki azonnal megpróbálta letépni a gombokat a blúzomról, amint felemeltem.

- Egy perc, és lepisil - mondta Alice. - Szereti elengedni, amikor valaki tartja.

Gyorsan letettem a babát - mint kiderült, épp időben.

- Dana!

Ránéztem.

- Mit csináljak?

Haboztam, megráztam a fejem.

- Nem tudok tanácsot adni. A te tested.

- Nem az enyém. - A hangja suttogássá halkult. - Nem az enyém, az övé. Fizetett érte, nem?

- Kinek? Neked?

- Tudod, hogy nekem nem fizetett! Ó, mi a különbség? Akár helyes, akár helytelen, a törvény azt mondja, most már birtokol engem. Nem tudom, miért nem próbált még véresre korbácsoltatni. Amiket mondtam neki...

- Tudod, miért.

Sírva fakadt.

- Egy kést kellene magammal vinnem, és elvágnom az átkozott torkát. - Dühösen meredt rám. - Ezt mondd meg neki! Mondd meg neki, hogy arról beszélek, hogy megölöm!

- Mondd meg neki magad.

- Tedd a dolgod! Menj, és mondd meg neki! Erre vagy... hogy segíts a fehéreknek letaposni a niggereket. Ezért küldött téged hozzám. Még néhány év, és máminak fognak hívni. Te fogod vezetni az egész házat, amikor az öreg meghal.

Vállat vontam, és megakadályoztam, hogy a kíváncsi kisbaba a cipőfűzőmet kezdje szopogatni.

- Menj, árulj be, Dana! Mutasd meg neki, hogy te vagy az a nő, akire szüksége van, nem én.

Nem válaszoltam.

- Egy fehér férfi, két fehér férfi, mi a különbség?

- Egy fekete férfi, két fekete férfi, mi a különbség?

- Tíz fekete férfit is kaphatnék anélkül, hogy az enyéim ellen fordulnék.

Megint vállat vontam, nem voltam hajlandó vitatkozni vele. Mit nyernék azzal?

Artikulálatlan hangot adott ki, és két kézzel eltakarta az arcát.

- Mi bajod? - kérdezte fáradtan. - Miért hagyod, hogy így szapuljalak? Mindent megtettél értem, amit csak tudtál, talán még az életemet is megmentetted. Kevesebbtől is láttam embereket szájjárat kapni és meghalni, mint ami bajom nekem volt. Miért hagyod, hogy ilyen csúnyán beszéljek rólad?

- Miért csinálod?

Sóhajtott, a teste kiflibe görnyedt a széken.

- Mert úgy feldühödök... úgy feldühödök, hogy érzem az ízét a számban. És te vagy az egyetlen, akire rázúdíthatom... az egyetlen, akit bántani tudok anélkül, hogy viszonzná a hántást.

- Ne csináld többet! - mondtam. - Nekem ugyanúgy vannak érzéseim, mint neked.

- Azt akarod, hogy elmenjek hozzá?

- Ezt nem mondhatom meg neked. Neked kell döntened.

- Te elmennél hozzá?

A padlóra sütöttem a szemem.

- Más helyzetben vagyunk. Nem számít, én mit tennék.

- *Elmennél hozzá?*

- Nem.

- Még akkor sem, ha olyan, mint a férjed?

- Nem olyan.

- De... Jól van, még akkor sem, ha te nem... nem gyűlölöd úgy, mint én?

- Akkor sem.

- Akkor én sem megyek.

- Mit fogsz tenni?

- Nem tudom. Elszökni?

Felkeltem, hogy kimenjek.

- Hová mész? - kérdezte gyorsan.

- Hogy feltartóztassam Rufust. Ha igazán nekidurálom magam, azt hiszem, el tudom érni, hogy ma éjjelre elengedjen. Az ad neked egy kevés előnyt.

A padlóra ejtette a ruhát, és a székből felugorva megragadta a karomat.

- Ne, Dana! Ne menj. - Nagy levegőt vett, aztán mintha összetöporodott volna. - Hazudok. Nem tudok megint elfutni. Nem

tudok. Odakint az ember éhes és fázik és beteg, és olyan fáradt, hogy járni sem tud. Aztán megtalálják, és kutyákat uszítanak rá... Istenem, a kutyák... - Egy pillanatig hallgatott. - Elmegyek hozzá. Tudta, hogy előbb-utóbb megteszem. De azt nem tudja, mennyire vágyom arra, hogy bárcsak lenne bátorságom megölni!

12

ELMENT HOZZÁ. Alkalmazkodott, csendesebb lett, visszafogottabb.

Nem ölt, de ő maga mintha kicsit meghalt volna.

Kevin nem jött el hozzám, nem is írt, és Rufus végül hagyta, hogy írjak még egy levelet - gondolom, mintegy fizetségül az elvégzett szolgálatért -, és feladta nekem. Még egy hónap eltelt, és Kevin nem válaszolt.

- Ne aggódj miatta! - mondta Rufus. - Bizonyára ismét elköltözött. Most már bármikor kaphatunk tőle levelet Maine-ből.

Nem mondtam erre semmit. Rufus beszédes volt, és boldog, és nyíltan kimutatta szeretetét a csendesen tűrő Alice iránt. Néha viszont többet ivott, mint kellett volna, és az egyik azutáni reggelen, hogy túlzásba esett, Alice feldagadt és véraláfutásos arccal jött le a lépcsőn.

Aznap reggel hagytam fel a töprengéssel, hogy vajon megkérjem-e Rufust, hogy segítsen északra jutnom megkeresni Kevint. Nem számítottam arra, hogy pénzt adna, de szerezhett volna nekem néhány nyavalyás, hivatalosnak tűnő menlevelet. Akár még el is kísérhetett volna legalább a pennsylvaniai államhatárhoz. Vagy megakadályozhatott volna.

Már így is talált módot arra, hogy irányítson - mások fenyegetésén keresztül. Az biztonságosabb volt, mint közvetlenül engem fenyegetni, és működött. Ezt a leckét kétségtelenül az apjától leste el. Weylin

például tudta, meddig mehet el Sarah-val. Csak három gyermekét adta el - és meghagyott egyet, akiért élhetett, és akit védelmezhetett. Mostanra már nem volt kétségem afelől, hogy a némasága ellenére találhatott volna vevőt Carrie-re. De Carrie hasznos fiatal nő volt. Nemcsak keményen és jól dolgozott, és szült egy egészséges új rabszolgát, de az anyját és most már a férjét is kordában tartotta anélkül, hogy ez Weylinnek erőfeszítésébe került volna. Nem akartam megtudni, mennyit tanult Rufus abból, ahogyan az apja bánt Carrie-vel.

Most már vágytam a térképemre. Rajta volt a városok neve, amelyekbe menlevelet írhattam volna magamnak. Nem kétlem, hogy egyes városok még nem is léteztek, de legalább jobb képet alkothattam volna arról, ami előttem állt. Enélkül kell majd kockáztatnom.

Legalább annyit tudtam, hogy Easton néhány mérföldre van észak felé, és hogy a Weylinék mellett elhaladó út odavisz. Sajnos sok nyílt területen is átvezetett, ahol csaknem lehetetlen lenne elrejtőznöm. És menlevél ide vagy oda, a fehérek elől el kellene rejtőznöm, hacsak tehetem.

Ételt is vinnem kell - kukoricalepényt, füstölt húst, aszalt gyümölcsöket, egy palack vizet. Hozzáfértem ahhoz, amire szükségem volt. Hallottam már szökevény rabszolgákról, akik éhen haltak, mielőtt eljutottak volna a szabadságba, vagy megmérgezték magukat, mert éppolyan tudatlanok voltak, mely vadnövények ehetőek, mint én.

Ami azt illeti, elég rémtörténetet olvastam és hallottam a szökevények sorsáról, hogy jó néhány nappal tovább maradjak Weylinéknél, mint akartam. Lehet, hogy nem hittem a meséknek, de előttem lebegett Isaac és Alice példája. Végül épp Alice adta meg nekem a végső lökést.

Éppen Tessnek segítettem a mosással, és izzadva kavargattam a koszos ruhákat, miközben totyogtak a nagy vaskondérban, amikor Alice

a válla fölött hátratekingetve hozzám osont. Szeme tágra nyílt, úgy véltem, a félelemtől.

- Ezt nézd meg! - mondta nekem, egy pillantásra sem méltatva Tesst, aki abbahagyta Weylin egyik nadrágjának püfölését, hogy minket nézzen. Alice megbízott Tessben.

- Figyelj! - mondta. - Ott kutakodtam, ahol nem kellett volna... Mister Rufe ágyládájában. De amit találtam, nem úgy néz ki, mint ami odatartozik.

Két levelet húzott elő a kötényéből. Két levelet, feltört pecséttel, amelyeknek belső oldalát az én kézírásom borította.

- Istenem - suttoztam.

- A tiéd?

- Igen.

- Gondoltam. Néhány szót el tudok olvasni. Most vissza kell vinnem őket.

- Igen.

Megfordult, hogy elmenjen.

- Alice!

- Igen?

- Köszönöm. Vigyázz, amikor visszateszed.

- Te is vigyázz! - mondta. A tekintetünk találkozott, és mindketten tudtuk, miről beszél.

Aznap éjjel elmentem.

Összeszedtem az ételt, és „kölcsonvettem” Nigel egyik régi kalapját, hogy ráhúzhassam a hajamra - szerencsére nem volt túl hosszú. Amikor elkértem a kalapot Nigeltől, csak sokáig nézett rám, aztán kihozta nekem. Nem kérdezett semmit. Azt hiszem, nem remélte, hogy viszontlátja.

Elloptam Rufus egyik régi nadrágját és elnyűtt ingét is. A farmeremet és a blúzaimat már ismerték a szomszédai, és a ruha, amelyet Alice varrt nekem, túlságosan is hasonlított az összes többi rabszolganő által viselt ruhákhoz. Különben is elhatároztam, hogy fiú leszek. A bő, elnyűtt, de határozottan férfigúnyában a magasságom és az alt hangom megteszi majd. Legalábbis ebben bízom.

Amit csak tudtam, bepakoltam a farmerzsákomba, és a rongymatracon hagytam, ahol általában párnaként használtam. A szabad mozgás most hasznosabb volt, mint valaha. Mehettem, ahová akartam, és senki nem kérdezte meg: „Mit csinálsz itt? Miért nem dolgozol?” Mindenki feltételezte, hogy dolgozom. Hiszen én voltam a szorgalmas ostoba, aki mindig dolgozott.

Ezért békén hagytak, és megtehettem az előkészületeket. Még Weylinék könyvtárát is át tudtam fésülni. A nap végén a padlásra mentem a többi házicseléddel, és lefeküdtem, hogy megvárjam, míg elalszanak. Ez volt a hiba.

Azt akartam, hogy a többiek azt mondhassák, láttak lefeküdni. Azt akartam, hogy Rufus és Tom Weylin másnap arra pazarolja az idejét, hogy az ültetvényen keressenek, amikor már egy ideje nem láttak. Ezt nem tennék meg, ha egy házicseléd - talán az egyik gyerek - azt mondaná: „Múlt éjjel nem jött aludni.”

Túlgondoltam.

Amikor a többiek már egy ideje csendben voltak, felkeltem. Éjfél körül lehetett, és tudtam, hogy reggelre elhagyhatom Eastont. Beszéltem már másokkal, akik megtették a távolságot. Napkelte előtt azonban találnom kell egy helyet, ahol elrejtőzhetek és alhatok. Aztán írhatok magamnak egy menlevelet az egyik helyre, amelynek nevét és hozzátvetőleges helyét megtanultam Weylinék könyvtárában. A megyehatáron volt egy Wye Mills nevű település. Az után északkeletre

kanyarodom, Weylin egyik unokatestvérének ültetvénye felé, aztán Delaware irányába, hogy a félsziget legmagasabban fekvő pontjára utazzak. Reméltem, hogy így elkerülhetem a folyók többségét. Volt egy olyan érzésem, hogy azok meghosszabbítanák és megnehezítenék az utamat.

Elosontam a Weylin-ház közeléből, és még annál is kevesebb önbizalommal lopakodtam a sötétben, mint amikor hónapokkal - évekkkel - korábban Alice házához menekültem. Akkor nem tudtam még ilyen jól, mitől kellene félnem. Akkor még nem láttam Alice-hez hasonló elfogott szökevényt. Még nem éreztem a korbácsot a saját hátamon, sem egy férfi öklét.

A gyomrom háborgott félelmemben, de mentem tovább. Megbotlottam egy úton heverő ágban, és először káromkodtam, aztán felvettem a földről. Jó, biztos érzés volt a kezembe fogni. Egy ilyen bot egyszer már megmentett. Most egy kicsit csillapította a félelmemet, és önbizalmat adott. Megszaporáztam a lépteimet, és amint elhagytam a Weylin-földeket, az úttal párhuzamosan, az erdőben haladtam tovább.

Az út északra vitt, el Alice-ék kunyhója mellett a Holman-ültetvény és Easton felé, amelyet meg kell majd kerülnöm. Legalább könnyű volt a járás. Ez sík vidék volt, csak néhány alig észrevehető domb törte meg az egyhangúságát. Az út sűrű erdőségen vezetett keresztül, amely valószínűleg tele volt jó búvóhelyekkel. Ami vizet láttam, az olyan keskeny csermelyekben csörgedezett, hogy alig nedvesítette be a lábamat. De ez nem lesz mindvégig így. Folyók is lesznek majd.

Elbújtam egy fekete öregember elől, aki öszvér vontatta szekeret hajtott. Dallamtalanul dúdolgatott, és szemlátomást nem félt sem a patuloktól, sem az éjszaka más veszélyeitől. Irigyeltem a nyugalma.

Elbújtam három fehér férfi elől, akik ellovagoltak mellettem. Egy kutya is kísérté őket, és féltem, hogy megérzi a szagomat, és elárul. Szerencsére a szél nekem kedvezett, és az állat továbbhaladt. Később azonban egy másik kutya megtalált. Egy léckerítésen átszökkenve

rohant felém egy mezőn át, miközben ugatott és morgott. Szinte gondolkodás nélkül fordultam felé, és ahogy nekem ugrott, leütöttem.

Nem igazán féltem. A fehér embereket kísérő kutyák vagy a falkákban járó ebek megrémítettek - Sarah mesélt olyan szökevényekről, akiket szétszaggattak a levadászásukra használt falkák. De egy magányos kutya nem tűnt komoly veszélynek.

Mint kiderült, ez a kutya egyáltalán nem jelentett fenyegetést. Megütöttem, eldőlt, aztán nyüsztve elsántikált. Hagytam, és örültem, hogy nem okoztam neki nagyobb sérülést. Általában kedveltem a kutyákat.

Siettem tovább, szerettem volna eltűnni, hátha a kutya zajongása embereket csal ide. De az esemény kicsit biztosabbá tett magamban, hogy meg tudom védeni magamat, és az éjszaka természetes hangjai is kevésbé zavartak.

Elértem a várost, de elkerültem azt a néhány árnyékba borult épületet, amit láttam belőle. Gyalogoltam tovább, de már kezdtem elfáradni, és aggódtam, hogy nincs messze a hajnal. Nem tudtam megállapítani, jogos-e az aggodalmam, vagy csak a megpihenés vágya fűti. Nem először kívántam, hogy bárcsak lett volna a karomon óra, amikor Rufus szólított.

Addig erőltettem a gyaloglást, míg nem láttam kivilágosodni az eget. Akkor körülnéztem, hol találhatok menedéket nappalra. Lovakat hallottam, ezért eltávolodtam az úttól, és leguggoltam egy sűrű, füves és fiatal fákkal teli bozótban. Most már hozzászoktam a rejtőzködéshez, és nem féltem jobban, mint amikor korábban elbújtam. Egyelőre senki nem vett észre.

Két lovas jött felém lassan az úton. Nagyon lassan. Körbenézegettek, a homályon át a fák közti árnyékokat fürkészték. Láttam, hogy az egyik világos lovon ül. Ahogy közelebb ért, láttam, hogy egy szürke ló...

Összerezzenem. Nem kiáltottam fel, de akaratlanul is megmozdultam. Alattam pedig elroppant egy ág, amelyet nem vettem észre korábban.

A két lovas majdnem előttem állt meg: Rufus a szürkén, amelyen általában lovagolt, Tom Weylin egy sötétebb hátason. Most már tisztán láttam őket. Engem kerestek - máris! Még azt sem lett volna szabad tudniuk, hogy eltűntem. Nem is tudhatták - hacsak valaki el nem mondta nekik. Valaki bizonyára meglátta, hogy távozom, nem Rufus vagy Tom Weylin, mert ők egyszerűen csak megállítottak volna. Biztosan valamelyik rabszolga volt. Valaki elárult. És most én is elárultam magamat.

- Hallottam valamit - mondta Tom Weylin.

- Én is - felelte Rufus. - Valahol itt lehet.

Lekuporodtam, próbáltam összehúzni magamat anélkül, hogy zajt csapnék.

- Atkozott Franklin - hallottam Rufust.

- Nem azt átkozod, akit kéne - mondta Weylin.

Rufus erre nem válaszolt.

- Ott keresd! - Weylin másik irányba mutatott, az előttem elterülő erdőbe. Arra irányította a lovát, hogy megvizsgálja, amit látott - és felriasztott egy nagy madarat.

Rufusnak jobb volt a szeme. Az apjára ügyet sem vetve egyenesen felém tartott. Nem láthatott engem, legfeljebb egy lehetséges búvóhelyet. Lovával az engem takaró bokrok közé ugratott, hogy letaposson vagy kiugrasszon onnan.

Kiugrasztott. Oldalra vetődtem a ló patái elől.

Rufus felujjongott, és szó szerint rám vetette magát. Elestem a súlya alatt, és kicsavarodott a kezemből a bot, amikor rázuhantam.

Hallottam elszakadni a lopott inget, és a törött bot felhorzsolta az oldalamat...

- Itt van! - kiáltotta Rufus. - Elkaptam!

Mást is kapott volna, ha elérem a késemet. A bokámra szíjazott tok felé csavartam magam, miközben ő még mindig rajtam feküdt. Az oldalamba hirtelen fájdalom hasított.

- Segíts lefogni! - kiáltotta Rufus.

Az apja odajött, és arcba rúgott.

Lefogtak. Messziről, meglepően halkan, hallottam Rufus kiáltását:

- Nem kellett volna ezt tenned!

Weylin válasza odaveszett az eszméletemmel együtt.

13

ARRA ÉBREDTEM, hogy kezem-lábam meg van kötözve, az oldalam ütemesen lüktet, az állkapcsom viszont egyáltalán nem. Ott a fájdalom állandó volt. Nyelvemmel körbetapogatva rájöttem, hogy a jobb oldalon két fogam kitört.

Úgy dobtak rá Rufus lovára, mint egy liszteszsákot, a fejem és lábam lelógott, a számból vér csöpögött az ismerős csizmára, ebből tudtam, hogy Rufusszal vagyok.

Fojtottan felnyögtem, mire a ló megállt. Éreztem, hogy Rufus megmozdul, aztán leemel az út menti magas fűbe. Lenézett rám.

- Te átkozott bolond! - mondta halkan. A zsebkendőjével letörölte a vért az arcomról. Grimaszolva elhúzódtam, és a szemembe könny gyűlt a riasztóan megnövekedett fájdalomtól.

- Bolond! - ismételte Rufus.

Behunytam a szememet, és éreztem, hogy a könnyeim a hajamba folynak.

- Ha szavadat adod, hogy nem fogsz velem verekedni, eloldozlak.

Egy idő után bólintottam. Éreztem a kezét a csuklómnál, a bokámnál.

- Mi ez?

Azt hittem, megtalálta a késemet. Most megint meg fog kötözni. Én azt tettem volna a helyében. Ránéztem.

Leoldozta az üres tokot a bokámról. Csak egy durván vágott, rosszul összevarrt bőrdarab volt. Úgy tűnik, a küzdelem közben elvesztettem a késemet. De a tok formája kétségtelenül elárulta neki, mi lapult benne előtte. Rufus megnézte, aztán rám pillantott. Végül komoran bólintott, és heves mozdulattal eldobta a tokot.

- Kelj fel!

Megpróbáltam. Végül segítenie kellett. A lábam elzsibbadt a béklyótól, és csak most kelt fájdalmasan életre. Ha Rufus most rákényszerítené, hogy fussak a lova mögött, halálra vonszolna.

Miközben visszavitt a lovához, észrevette, hogy az oldalamat tapogatom, és megállt, hogy a kezemet elvéve megnézze a sebet.

- Horzsolás - jelentette ki. - Szerencséd volt. Meg akartál ütni azzal a bottal, igaz? És még mit akartál tenni?

Nem mondtam semmit, arra gondoltam, hogy a lovával legázolta a helyet, ahonnan alig sikerült időben elugranom.

Ahogy a lovának dőltem, még több vért törölt le az arcomról, és közben erősen fogta a fejem búbját, hogy ne tudjam elrántani. Valahogy elviseltem.

- Most foghíjas lettél - jegyezte meg. - Hát, ha nem mosolyogsz szélesen, senki nem fogja észrevenni. Nem az elülső fogak voltak.

Vért köptem, és ő nem vette észre, hogy ezzel kommentáltam a szerencsém.

- Jól van - mondta -, menjünk!

Vártam, hogy a lova mögé kössön, vagy megint rádobjon, mint egy liszteszsákot. Ehelyett azonban maga elé ültetett a nyeregbe. Csak akkor láttam meg Weylint, aki néhány lépéssel lejjebb várt ránk az úton.

- Látod? - kérdezte az idősebb férfi. - A művelt nigger nem jelent okos niggert, ugye? - Elfordult, mint aki nem vár választ. Nem is kapott.

Mereven, egyenesen tartottam magam, amíg Rufus rám nem szólt.

- Dőlj nekem, mielőtt leesel! Több benned a büszkeség, mint az ész!

Tévedett. Abban a pillanatban semmi büszkeségem nem volt. Végül hátradőltem, mert kétségbeesetten szükségem volt támaszra, és behunytam a szememet.

Sokáig nem mondott többet, csak amikor már közeledtünk a házhoz.

Aztán:

- Ébren vagy, Dana?

Kihúztam magam.

- Igen

- Ezért korbácsot kapsz - mondta. - Ugye tudod?

Valamiért nem tudtam. A szelídsége elaltatta az éberségemet. Most viszont megrémített a gondolat, hogy ennél is jobban bántani fognak. Megint a korbács.

- Nem! - Gondolkodás nélkül átvetettem az egyik lábamat, és lecsúsztam a lóról. Fájt az oldalam, a szám, az arcom még mindig vérzett, de mindez nem volt olyan rossz, mint a korbács. A távoli fák felé rohantam.

Rufus könnyedén elkapott, és káromkodva, fájdalmasan megragadott.

- El fogod viselni a korbácsolást! - sziszegte. - Minél többet küzdesz, annál jobban megver majd.

Kicsoda? Weylin fog megkorbácsolni, vagy a munkafelügyelő Edwards?

- Legyen eszed! - szólt rám Rufus, miközben kapálózta.

Eszelősként viselkedtem. Ha nálam lett volna a késem, biztosan megölök valakit. Így is sikerült karmolásokat és horzsolásokat hagynom Rufuson, ; az apján és Edwardson, akit odahívtak segítségül. Nem lehetett szót érteni velem. Életemben még soha nem akartam ilyen kétségbeesetten megölni egy emberi lényt.

A pajtába vittek, megkötözték a kezemet, és felhúzták a gerenda felé, amire fölöttem felerősítették a kötelet. Amikor már alig értem el a földet a lábujjaimmal, Weylin letépte a ruháimat, és verni kezdett. Addig korbácsolt, amíg nem hintáztam a csuklómnál fogva előre-hátra, félig örültem a fájdalomtól, képtelenül arra, hogy megvessem a lábamat, hogy elviseljem a lógást, hogy elhajoljak az ütemes, hasogató csapások előtt...

Addig vert, amíg már megpróbáltam elhiteni magammal, hogy meg fog ölni. Ki is mondtam, üvöltöttem, és az ütések is mintha alátámasztották volna a szavaimat. Meg fog ölni. Biztosan megöl, ha nem menekülök el, ha nem mentem meg magam, ha nem megyek *haza!*

Nem működött. Ez csak büntetés volt, és tudtam. Nigel is elviselte. Alice rosszabbat is kibírt. Mindketten éltek, és egészségesek voltak. Nem fogok meghalni - bár, ahogy folytatódott a korbácsolás, azt kívántam, bárcsak meghalnék. Bármit, csak szűnjön meg a fájdalom! De nem volt semmi. Weylinnek bőven volt ideje, hogy befejezze a megkorbácsolásomat.

Nem voltam tudatában, hogy Rufus eloldozott, majd kivitt a pajtából Carrie és Nigel kunyhójába. Nem hallottam, hogy utasítja Alice-t és Carrie-t, hogy mosdassanak meg és ápoljanak, ahogyan én tettem Alice-szel. Mindezt Alice mondta el később - hogyan ragaszkodott Rufus ahhoz, hogy minden legyen tiszta, amivel hozzám érnek, hogyan követelte meg, hogy a mély és csúf sebet az oldalamon, amelyet karcolásnak nevezett, gondosan tisztítsák ki és kötözzék be.

Mire felébredtem, már nem volt ott, de Alice-t otthagya.

Ő nyugtatott meg és adott tablettákat, amelyekről láttam, hogy az én nem sokat érő aszpirinjeim, és ő nyugtatott meg, hogy a büntetésnek vége, és rendben vagyok. Az arcom annyira feldagadt, hogy alig tudtam sós vizet kérni, hogy kimossam a számat. Többszöri próbálkozásra megértette, és hozott nekem.

- Csak pihenj! - mondta. - Carrie és én ugyanolyan jól fogunk gondoskodni rólad, ahogyan te gondoskodtál rólam.

Nem próbáltam válaszolni. A szavai azonban valamit megérintettek bennem, és némán sírni kezdtem. Ő és én, mindketten kudarcot vallottunk. Mindketten megszöktünk, és visszahoztak minket, öt napokon, engem órákon belül. Valószínűleg többet tudtam nála a keleti part földrajzáról. Ő csak azt a környéket ismerte, ahol született és felnőtt, és nem tudott térképet olvasni. Én tudtam a több mérföldre eső településekről és folyókról, de szemernyi sem segített rajtam. Mit is mondott Weylin? Hogy az, hogy művelt vagyok, nem jelenti, hogy okos is. Igaza volt. Sem az oktatásom, sem a jövő ismerete nem segített nekem megszökni. Néhány év múlva azonban egy írástudatlan szökevény, Harriet Tubman tizenkilencszer teszi meg az utat ebbe az államba, és háromszáz menekülőt segít a szabadságba. Mit csináltam rosszul? Miért vagyok még mindig egy olyan férfi rabszolgája, aki azzal fizette meg, hogy megmentettem az életét, hogy majdnem megölt? Miért kellett elviselnem még egy korbácsolást? És miért... miért félek most ennyire, miért vagyok rosszul a rettegéstől, hogy előbb-utóbb megint menekülnöm kell?

Felnyögtem, és próbáltam nem is gondolni rá. A testemet gyötrő fájdalom elég volt. De most már a fejembe fészkelte magát egy kérdés, amely válaszra várt.

Tényleg megpróbálnám megint? Képes volnék rá?

Megmozdultam, a hasamról valahogyan az oldalamba fordultam. Megpróbáltam elmenekülni a gondolataim elől, de követtek.

Látod, milyen könnyű rabszolgákat teremteni? - járt a fejemben.

Felkiáltottam, mintha csak az oldalamba hasított volna a fájdalom, és Alice odajött, hogy kevésbé fájdalmas helyzetbe segítsen. Megtörölte az arcomat egy hűvös, nyirkos ronggyal.

- Megint megpróbálom - mondtam neki. És eltűnődtem azon, miért mondom, dicsekszem, vagy hazudok talán?

- Mi? - kérdezte.

Feldagadt arcom és szám eltorzította a szavaimat, meg kellett ismételnem őket. Talán ha elég sokszor kimondom őket, bátorsággal töltenek meg.

- Megint megpróbálom. - Olyan lassan és tisztán beszéltem, ahogy csak tudtam.

- Pihenj! - Alice hangja hirtelen nyerssé vált, és tudtam, hogy megértette. - Később lesz idő beszélni. Most aludj!

De nem tudtam aludni. A fájdalom ébren tartott, ahogyan a saját gondolataim is. Azon kaptam magam, hogy azon rágódom, ezúttal... vagy a következő alkalommal... eladnak-e egy áthaladó kereskedőnek. Sóvárogtam az altatóim után, hogy feledést hozzanak, de egy kis részem örült, hogy nincsenek nálam. Most nem biztos, hogy rám lehetett volna bízni őket. Nem tudtam, mennyit vennék be belőlük.

14

LIZA, A VARRÓNŐ ELESETT és megsérült. Alice mesélte. Lizát véraláfutások borították, és alaposan megütötte magát. Néhány fogát is elvesztette, és kék-zöld volt mindenütt. Még Tom Weylin is aggódott.

- Ki tette ezt veled? - kérdezte szigorúan. - Mondd meg, és megbüntetem!

- Elestem - mondta Liza mogorván. - Elestem a lépcsőn.

Weylin mindennek elmondta, és rászólt, hogy takarodjon a szeme elől.

Alice, Tess és Carrie pedig elrejtették karcolásaikat, és néma, de sokatmondó pillantásokkal kísérték Lizát, aki dühösen és rettegve fordult el a tekintetük elől.

- Hallotta, hogy éjjel felkelsz - mondta Alice. - Utánad ő is felkelt, és egyenesen Mister Tomhoz ment. Volt annyi esze, hogy ne Mister Rufe-hoz menjen. Ő talán elengedett volna téged. Mister Tom viszont soha életében nem engedett el egyetlen niggert sem.

- De miért? - kérdeztem a rongyzsákon fekve. Most már erősebb voltam, de Rufus megtiltotta, hogy felkeljek. Ez egyszer örömmel engedelmeskedtem. Tudtam, hogy amikor lábra állok, Tom Weylin elvárja majd, hogy úgy dolgozzak, mintha teljesen jól lennék. Így lemaradtam Liza „balesetéről”.

- Azért csinálta, hogy visszavágjon nekem - mondta Alice. - Jobban tetszett volna neki, ha én osonok el éjszaka, de téged is gyűlöl... majdnem ugyanannyira. Szerinte nélküled meghaltam volna.

Megriadtam. Még sosem volt komoly ellenségem - valaki, aki tesz is azért, hogy ártson nekem vagy a halálomat okozza. A rabszolgatartók és a patulok szemében én csak egy nigger voltam a sok közül, aki ennyi meg ennyi dollárt ért. Amit velem tettek, nem személyesen nekem szólt. Itt volt azonban egy nő, aki merő rosszindulatból majdnem megölt.

- Legközelebb tartja majd a száját - mondta Alice. - Megmondtuk neki, mi történik vele ellenkező esetben. Most jobban fél tőlünk, mint Mister Tomtól.

- Ne kerüljetek bajba miattam - figyelmeztettem.

- Ne mondd meg nekünk, mit tegyünk - felelte.

15

AZ ELSŐ NAPON, amikor talpra álltam, Rufus a szobájába hívott, és átadott egy levelet, amelyet Kevin írt Tom Weylinnek.

„Kedves Tómi! Talán nincs szükség erre a levélre, mert remélem, hogy még előtte eljutok hozzád. Ha viszont feltartanának, szeretném, ha te - és Dana - tudnátok, hogy jövök. Kérlek, mondd meg neki, hogy érkezem.”

Kevin ferde, takaros, jól olvasható kézírása volt. A többéves jegyzetelés és kézírásos vázlatok ellenére az ő írása sosem csúnyult úgy meg, mint az enyém. Kifejezéstelenül néztem Rufusra.

- Egyszer azt mondtam, hogy papa igazságos ember - mondta. - Te pedig majdhogynem kineveltél.

- Ő írt Kevinnek rólam?

- Igen, miután... miután...

- Miután rájött, hogy nem küldted el a leveleimet?

Szeme tágra nyílt, aztán lassan megértés költözött belé.

- Akkor ezért szöktél meg. Hogy jöttél rá?

- Úgy, hogy kíváncsi voltam. - Az ágyládára pillantottam. - És kielégítettem a kíváncsiságomat.

- Megkorbácsolhatnálak, amiért a holmimban kutakodtál.

Vállat vontam, és hegekkel borított vállamba kis fájdalom sajgott.

- Még csak azt sem vettem észre, hogy megmozdítottad őket. Mostantól jobban kell figyelnem rád.

- Miért? Még több hazugságot tervezel elrejtetni előlem?

Összerezcent, már-már felugrott, de aztán visszarogyott, és egyik kifényesített csizmáját feltette az ágyra.

- Figyelj arra, mit mondasz, Dana. Vannak dolgok, amiket még téled sem tűrök el.

- Hazudtál - ismételt szándékosan. - Hazudtál újra meg újra. *Miért, Rufe?*

Több másodpercbe telt, mire a haragja elolvadt, és valami más vette át a helyét. Először csak figyeltem, aztán feszengve elfordítottam a tekintetemet.

- Itt akartalak tartani - suttogta. - Kevin gyűlöli ezt a helyet. Északra vitt volna téged.

Megint őt néztem, és végre megértettem. Az ő pusztító, rögeszmés szeretete. Szeretett engem. Hála istennek, nem úgy, ahogyan Alice-t. Úgy tűnt, nem akar velem lefeküdni. De azt akarta, hogy a közelében legyek - legyen valaki, akivel beszélhet, aki meghallgatja, és akinek számít, mit mond: ő maga számít.

És számított. Akármennyire értelmetlen is volt ez, szerettem. Biztosan. Folyton megbocsátottam neki olyasmikért...

Bűntudatosan kinéztem az ablakon, és úgy éreztem, inkább olyannak kellett volna lennem, mint Alice. Ő nem bocsátott meg neki semmit, nem felejtett el semmit, olyan mélységesen gyűlölte, ahogyan Isaacet szerette. Nem hibáztattam érte. De mi haszna volt a gyűlöletének? Nem tudta rávenni magát, hogy megint elszökjön, vagy hogy megölje Rufust, és vállalja a halált. Semmit nem tehetett, csak még nyomorúságosabban érezte magát. Azt mondta: „Felfordul a gyomrom, valahányszor hozzám ér!” De elviselte. Végül legalább egy gyereket szülni fog Rufusnak. És akármennyire szerettem Rufust, ezt nem tettem volna meg. Nem lettem volna rá képes. Kétszer is annyira kihozott a sodromból, hogy megpróbáljam megölni. Képes voltam ennyire dühösnek lenni rá, bár tudtam, mi a következménye annak, ha megölöm. Képes volt ilyen esztelen dühöt kiváltani belőlem. Valahogy tőle nem bírtam elviselni azt

a hántást, amit a többitől. Ha valaha is megerőszkolna, nem valószínű, hogy azt bármelyikünk is túlélné.

Talán ezért nem gyűlöltük egymást. Túlságosan ártanánk egymásnak, túl gyorsan megölnénk egymást gyűlöletünkben. Olyan volt számomra, mintha az öcsém lenne. Alice pedig mint a húgom. Nagyon nehéz volt látnom, ahogy Rufus bántja - és tudni, hogy továbbra is bántania kell, hogy a családom egyáltalán létezhesen. És abban a pillanatban nehéz volt nyugodtan beszélni arról, amit velem tett.

- Északra - mondtam végül. - Igen, ott legalább megmaradna a hátamon a bőr.

Sóhajtott.

- Sosem akartam, hogy a papa megkorbácsoljon. De a pokolba is, nem tudod, hogy olcsón megúszta? Közel sem vert meg annyira, mint másokat.

Nem válaszoltam.

- Nem hagyhatta, hogy egy szökevény megússza a büntetést. Ha megtenné, tíz másik szökne meg holnap. Téged viszont kímélt, mert úgy gondolta, az én hibám, hogy megszöktél.

- A te hibád volt.

- A saját hibád volt! Ha vártál volna...

- Mire?! Benned bíztam. Tényleg vártam, amíg rá nem jöttem, milyen hazug vagy!

Ezúttal harag nélkül fogadta a kitörésemet.

- O, a fenébe, Dana... Jól van! El kellett volna küldenem a leveleket. Még a papa is azt mondta, hogy el kellett volna küldenem, miután megígértem neked. Aztán azt mondta, ostoba vagyok, amiért megígértem. - Elhallgatott. - De csak e miatt az ígéret miatt küldetett Kevinért. Nem hálából tette, amiért segítettél nekem. Azért tette, mert a

szavamat adtam. Anélkül addig tartott volna itt téged, amíg haza nem mész. Már ha ezúttal hazamész egyáltalán.

Némán ültünk egy darabig.

- Papa az egyetlen, akit ismerek - mondta halkan -, akinek ugyanannyira számít egy feketének adott szó, mint amit egy fehérnek ad.

- Ez zavar téged?

- Nem! Ez egyike annak a kevés dolognak, amit tisztelni tudok benne.

- Ez egyike annak a kevés dolognak, amit utánoznod kellene.

- Igen. - Levette a lábát az asztalról. - Carrie felhoz egy tálcát, hogy együtt ehessünk.

Ez meglepett, de bólintottam.

- A hátad nem fáj nagyon, ugye?

- Nem.

Roszkedvűen bámult ki az ablakon, amíg Carrie meg nem jött a tálcával.

16

MÁSNAP VISSZAMENTEM SEGÍTENI Sarah-nak és Carrie-nek. Rufus azt mondta, nem kell, de akármilyen fárasztó volt is a munka, könnyebben elviseltem, mint az unalom hosszú óráit. És most, hogy tudtam, hogy Kevin úton van, a hátam és az oldalam sem fájtt annyira.

Aztán jött Jaké Edwards, hogy tönkretégye az újonnan megtalált békémet. Elképesztő volt, mennyi nyomorúságot tudott okozni ez a férfi ugyanazzal a munkával, amit Luke-nak mások hántása nélkül sikerült elvégeznie.

- Te! - szólt rám. Pedig tudta a nevemet. - Eredj, csináld meg a mosást! Tess ma a földekre megy.

Szegény Tess. Weylin ráunt ágyasként, és mintegy mellékesen átpasszolta Edwardsnak. Tess félt, hogy Edwards a földekre fogja küldeni, ahol jobban szemmel tudja tartani. Mivel Alice és én a házban voltunk, Tess tudta, hogy rá nincs szükség. Sírt félelmében, hogy így lesz.

- Mindent megteszel, amit mondanak - zokogta -, és mégis úgy bánnak veled, mint egy öreg kutyával. Gyere ide, tedd szét a lábad, menj oda, szakadj bele! Mit bánják ők! Nem kell, hogy érzéseim legyenek! - Sírva ült mellettem, miközben én hason fekve izzadtam, és szenvedtem a fájdalomtól, és tudtam, hogy nincs olyan rossz sorom, mint gondoltam.

De most sokkal rosszabb lesz, ha engedelmeskedek Edwardsnak. Nem volt joga parancsolgatni nekem, és ezt tudta is. Neki a mezei munkások fölött volt hatalma. De aznap Rufus és Tom Weylin a városba mentek, és Edwardsra hagyták a főnökséget, így több órája volt megmutatni nekünk, mennyire „fontos” személy. Hallottam, hogy a főzőházon kívül Nigelt is megpróbálta megfélemlíteni. És hallottam Nigel válaszát is, aki először békítette - „Csak azt csinálom, amit Tom gazda hagyott meg nekem” -, aztán már meg is fenyegette: „Jaké gazda, ha hozzám ér, megbánja. Ez minden!”

Edwards visszakozott. Nigel nagy volt, és erős, és nem szokott a levegőbe fenyegetőzni. Ráadásul Rufus általában Nigel pártját fogta, Weylin pedig Rufusét. Edwards káromkodva szidta Nigelt, aztán bejött a főzőházba, hogy engem zaklasson. Én nem voltam sem olyan nagy, sem olyan erős, hogy ráijesszek, különösen most. De tudtam, mit tenne a hátammal és az oldalammal egy egész napos mosás. Így is elég fájdalomban volt részem.

- Mr. Edwards, nem szabad mosnom. Mister Rufus megmondta. - Hazugság volt, de Rufus mellém állna. Bizonyos dolgokban még mindig meg tudtam bízni benne.

- Te hazug nigger, azt teszed, amit én mondok! - Edwards fölém magasodott. - Azt hiszed, megkorbácsoltak? Még nem tudod, milyen az igazi korbácsolás! - Magával vitte a korbácsát mindenhová. Olyan volt, mintha a karja meghosszabbítása lenne; hosszú, fekete, ólomnehezékkel. Leoldotta a hurkokat.

Én pedig kimentem, az Úr legyen hozzám kegyes, és megpróbáltam megcsinálni a mosást. Nem bírtam volna ilyen hamar még egy verést elviselni, egyszerűen nem bírtam volna.

Amikor Edwards elment, Alice kijött Carrie konyhájából, és segített. Éreztem, hogy az arcomon csorgó verejték elkeveredik a tehetetlenség és a harag néma könnyeivel. A hátam máris tompán sajogni kezdett, én pedig tompa szégyent éreztem. A rabszolgaság az eltompítás hosszú, lassú folyamata volt.

- Hagyd abba a ruhák csapkodását, mielőtt összeesel - mondta Alice. - Megcsinálom én. Te menj vissza a főzőházba.

- Visszajöhet - mondtam. - Bajba kerülhetsz.

Nem az aggasztott, hogy ő bajba kerülhet, hanem hogy én. Nem akartam, hogy kirángassanak a főzőházból, és ismét megkorbácsoljanak.

- Én ugyan nem - mondta Alice. - Tudja, hol alszom éjszaka.

Bólintottam. Igaza volt. Amíg Rufus védelme alatt áll, Edwards talán elátkozza, de nem nyúl hozzá egy ujjal sem. Ahogyan Tesshez sem nyúlt, amíg Weylin rá nem unt...

- Köszönöm, Alice, de...

- Az meg ki?

Körülnéztem. Egy ős szakállú, poros fehér férfi lovagolt a nagy ház mellett felénk. Először azt hittem, a metodista lelkész az. Tom Weylin

barátja és időnkénti vacsoravendége volt annak ellenére, hogy Weylin közömbösen állt a valláshoz. De ezt a férfit nem kísérte gyerekcsapat. A gyerekek mindig a lelkész köré gyűltek - és a felesége köré, ha őt is elhozta -, mert cukorkát és „biztonságos” bibliai verseket osztogattak („Ti szolgálak, engedelmesek legyetek a ti test szerint való uraitoknak...”). Ha a gyerekek visszamondták a verseket, édességet kaptak.

Láttam, hogy két kislány megbámulja az ősz szakállú idegent, de egyikük sem ment közel hozzá vagy szólította meg. A férfi egyenesen hozzánk lovagolt, megállt, és bizonytalanul nézett ránk a nyeregből.

Kinyitottam a számat, hogy megmondjam neki, hogy Weylinék házon kívül vannak, de abban a pillanatban jobban meg tudtam nézni magamnak. A porba ejtettem Rufus egyik jó, fehér ingét, és a kerítéshez botladoztam.

- Dana? - kérdezte halkán. A kérdés a hangjában megrémített. Nem ismer fel? Ennyire megváltoztam? Mert ő a szakáll ellenére sem.

- Kevin, szállj le, ott nem érlek el.

Egy szempillantás múlva már le is ugrott a lóról, át a mosóudvar kerítésén, és magához ölelt.

A hátamban és a vállamban életre kelt a tompa sajtó. Egyszerre azért küzdöttem, hogy kiszabaduljak az öleléséből. Zavartan elengedtem.

- Mi a...?

Megint odaléptem hozzá, mert nem bírtam ki, de elkaptam a karját, mielőtt ismét átölelt volna.

- Ne! Fáj a hátam.

- Mitől?

- Mert megszöktem, hogy megtaláljalak. O, Kevin...

Több másodpercig ölelt - most már gyengéden -, és arra gondoltam, ha most hazamehetnénk, minden rendben lenne. Végül kicsit hátralépett, és végignézett rajtam, de nem engedett el.

- Ki vert meg? - kérdezte halkan.
- Mondtam, elszöktem.
- Ki volt? - követelt választ. - Megint Weylin?
- Kevin, felejtsd el.
- Felejtsem...?

- Igen! Kérlek, felejtsd el. Lehet, hogy egy napon megint itt kell élnem. - Megráztam a fejemet. - Nyugodtan gyűlöld Weylint. Én gyűlölöm. De ne tegyél vele semmit! Csak menjünk el innen.

- Akkor ő volt.

- Igen!

Lassan megfordult, és a nagy ház felé nézett. Ahol a szakáll nem borította az arcát, komor ráncok húzódtak. Több mint tíz évvel látszott idősebbnek, mint amikor legutóbb láttam. A homlokán cafrangos sebhely húzódott - egy csúf seb nyoma. Ez a hely, ez az idő hozzá sem volt kegyesebb, mint hozzám. De mivé tette? Mit hajlandó megtenni most, amit korábban sosem tett volna meg?

- Kevin, kérlek, csak menjünk innen!

Rám is komor tekintetet vetett.

- Ha bármit teszel velük, rajtam fog csattanni a korbács - suttogtam sűrűtőn. - Menjünk! Most!

Még egy pillanatig nézett, aztán felsóhajtott, és megdörzsölte a homlokát. Alice-re pillantott, és mivel nem szólt hozzá, csak nézte tovább, én is felé fordultam.

Alice minket figyelt - száraz szemmel, de élő ember arcán nem láttam még ilyen fájdalmat. A férjem végre eljött értem. Az övé viszont nem fog eljönni érte. Aztán az arckifejezése kisimult, és ismét helyére került a kemény maszk.

- Jobb, ha azt teszi, amit Dana mond - mondta halkan Kevinnek. - Vigye innen, amíg tudja. Nem tudni, mit fognak tenni a mi „jó

gazdáink”, ha nem viszi.

- Te Alice vagy, igaz? - kérdezte Kevin.

Bólintott, ahogy Weylinnek és Rufusnak sosem. Ők egy tompa, száraz „igen, uram”-ot kaptak volna.

- Néha láttam magát errefelé - mondta Alice. - Amikor még rendben mentek a dolgok.

Kevin furcsa hangot hallatott, ami nem egészen nevetés volt.

- Volt egyáltalán olyan idő? - Rám nézett, aztán Alice-re, és összehasonlított minket. - Édes istenem - mormolta.

Aztán odaszólt neki.

- Rendben leszel, ha egyedül fejezed be a munkát?

- Rendben leszek - mondta Alice. - Csak vigye őt innen!

Végre láttam, hogy meggyőztük Kevint.

- Hozd a holmidat - mondta nekem.

Majdnem azt mondtam neki, hogy felejtse el a holmimat. A többi ruhát, a gyógyszert, a fogkefét, tollakat, papírt, mindent. De itt némelyik tárgy pótolhatatlan volt. Amilyen gyorsan csak tudtam, átmásztam a kerítésen, bementem a házba, fel a padlásra, és mindent a zsákomba tölttem. Valahogy sikerült kimennem anélkül, hogy bárki meglátott volna, és válaszolnom kellett volna a kérdésekre.

Kevin a mosóudvar kerítésénél várt, és a kancáját etette valamivel. A lóra néztem, és megfordult a fejemben, vajon mennyire fáradt. Meddig tud elvinni két embert, mielőtt pihennie kellene? És meddig tud menni Kevin pihenés nélkül? Amikor odaérve hozzá ránéztem, már láttam a fáradságot a poros arcán. Kíváncsi voltam, milyen gyorsan utazott, hogy eljusson hozzám. Mikor aludt utoljára?

Egy pillanatig csak álltunk, és az időt pazarolva néztük egymást. Nem tehattünk róla - legalábbis én biztosan. Az új ráncok ellenére is átkozottul jóképű volt.

- Számomra öt év telt el - mondta.

- Tudom - suttogtam.

Hirtelen elfordult.

- Menjünk! Hagyjuk örökre magunk mögött ezt a helyet.

Bár adná az Isten! De nem volt valószínű. Megfordultam, hogy elbúcsúzzak Alice-től. Éppen Rufus egyik nadrágját csapkodta, és ütemében szünetet sem tartva csapkodta tovább, semmi jelét nem adta, hogy meghallott.

- Alice! - szólítottam hangosabban.

Nem fordult meg, nem hagyta abba a nadrág csapkodását, bár biztos voltam benne, hogy ezúttal meghallott. Kevin a vállamra tette a kezét, és rápillantottam, majd vissza a fiatal nőre.

- Ég veled, Alice! - mondtam, és ezúttal nem vártam választ. Nem is kaptam.

Kevin felszállt a lóra, és engem is maga mögé segített. Ahogy elindultunk, Kevin izzadt hátának támaszkodtam, és vártam, hogy Alice ütemes csapkodása elhalkuljon. De tompán még akkor is hallottuk, amikor az úton szembetalálkoztunk Rufusszal.

Egyedül volt. Ennek legalább örültem. De néhány lépéssel előttünk megállt, és a homlokát ráncolva, szántsándékkal elállta az utunkat.

- O, a fenébe - mormoltam.

- Csak úgy el akartál menni! - mondta Rufus Kevinnek. - Semmi köszönet, se szó, se beszéd, csak fogod és viszed.

Kevin némán nézte néhány másodpercig, amíg Rufus sértődöttsége feszengésre nem váltott.

- Így van - mondta végül Kevin.

Rufus pislantott.

- Ide hallgass - ütött meg szelídebb hangot -, miért nem maradsz vacsorára? Az apám addigra visszaér. Ő azt akarná, hogy maradj.

- Apádnak megmondhatod...! - Kevin vállába vágjam a körmeimet, hogy belé fojtsam a szót, mielőtt nemcsak a hangnemük, de a tartalmuk is sértővé válik. - Mondd meg neki, hogy sietnünk kellett - fejezte be.

Rufus továbbra is elállta az utunkat. Rám nézett.

- Ég veled, Rufe! - mondtam halkán.

Rufus ekkor figyelmeztetés és látszólagos hangulatváltás nélkül kissé elfordult, és ránk szegezte a puskáját. Most már tudtam egy keveset a lőfegyverekről. A legmegbízhatóbb rabszolgákon kívül senki számára nem volt bölcs dolog érdeklődést mutatni irántuk, de a szökésem előtt bennem megbíztak. Rufusnak egy kovás puskája volt, egy hosszú, karcsú kentucky flinta. Néhányszor még azt is hagyta, hogy elsüssen... korábban. És az ő kedvéért egy ilyenrel szembe is néztem. Ezt azonban inkább Kevinre szegezte. A fegyverre bámultam, aztán a fiatalemberre, aki tartotta, folyton azt hittem, ismerem, ő pedig rendre bizonyította, hogy nem.

- Rufe, mit csinálsz? - kérdeztem számonkérőn.

- Meghívom Kevint vacsorára - mondta.

Aztán odavetette Kevinnek:

- Szállj le! Azt hiszem, a papa beszélni szeretne veled.

Az emberek folyamatosan figyelmeztettek, utaltak arra, hogy gonoszabb, mint amilyennek látszik. Sarah is intett, pedig az idő nagy részében úgy szerette, mint az egyik elveszített fiát. És láttam az időnként Alice-en hagyott nyomokat. De velem sosem viselkedett így - még akkor sem, amikor elég dühös volt hozzá. Soha nem féltem tőle úgy, mint az apjától. Még most sem féltem annyira, mint kellett volna. Nem magamat féltettem. Ezért szóltam vissza neki.

- Rufe, ha bárkit le akarsz löni, jobb, ha én vagyok az.

- Dana, hallgass! - szólt rám Kevin.

- Azt hiszed, nem teszem meg? - kérdezte Rufus.

- Azt hiszem, ha nem teszed, én öllek meg.

Kevin gyorsan leszállt a lóról, és engem is lehúzott a hátáról. Nem értette, milyen viszony volt Rufus és köztem - mennyire függünk egymástól. De Rufus értette.

- Nem kell arról beszélni, hogy ki öl meg kit - mondta szelíden, mintha csak egy dühös gyereket csitítana. Aztán normálisabb hangon szólt Kevinhez.

- Csak azt gondolom, hogy papa szeretne mondani neked pár dolgot.

- Miről? - kérdezte Kevin.

- Hát... talán Dana tartásáról.

- A tartásomról! - fakadtam ki, és elhúzódtam Kevintől. - A tartásomról! Amióta itt vagyok, mindennap keményen dolgoztam, míg az apád úgy meg nem vert, hogy nem tudtam dolgozni! Ti tartoztok nekem! És te, az isten verjen meg, többel tartozol nekem, mint amennyit valaha is vissza tudnál fizetni!

Odaszegezte a puskát, ahová akartam. Egyenesen rám. Most vagy belehajszolom, hogy lőjön le, vagy megszégyenítem annyira, hogy elengedjen minket - de az is lehet, hogy hazamegyek. Lehet, hogy sebesülten vagy akár holtan jutok haza, de így vagy úgy, megszabadulok ettől az időtől, ettől a helytől. És ha hazamegyek, Kevin is velem jön. Elkaptam a kezét, és szorosan fogtam.

- Mit fogsz tenni, Rufe? Puskával tartasz minket itt, hogy kirabolhasd Kevint?

- Menj vissza a házba! - mondta. A hangja megkeményedett.

Kevin és én összenéztünk, aztán halkán megszólaltam.

- Már mindent tudok a rabszolgaságról, amit valaha is tudni akartam - mondtam neki. - És inkább lőjön le, mint hogy visszamenjek oda.

- Nem hagyom, hogy megtartsanak - Ígérte Kevin. - Gyere!

- Nem! - förmedtem rá. - Maradsz vagy mész, de én nem megyek vissza abba a házba!

Rufus utálkozva káromkodott.

- Kevin, hajítsd a válladra, és hozd be!

Kevin nem mozdult. Meglepett volna, ha megteszi.

- Még mindig másokkal végezteted el a piszkos munkát, mi, Rufe? - kérdeztem keserűen. - Először az apáddal, most meg Kevinnel. Ha belegondolok, hogy arra pazaroltam az időmet, hogy megmentsem a fabatkát sem érő életedet! - A kanca felé léptem, és elkaptam a kantárszárat, mintha vissza akarnék szállni rá. Rufus önuralma abban a pillanatban összeomlott.

- Nem fogsz elhagyni! - kiáltotta. A puska fölé görnyedt, láthatóan már- már elsütötte. Túl messzire mentem. Megint Alice voltam, amint visszautasítja őt. Megrémülve a kanca feje mögé vetettem magam, nem érdekelt, hogy eselek, csak legyen valami köztem és a puska között.

A földre zuhantam - nem ütöttem meg magamat túlságosan -, és megpróbáltam feltápászkodni, de nem sikerült. Elvesztettem az egyensúlyomat. Kiáltozást hallottam - Kevin hangját, Rufusét... egyszer csak elmosódottan megláttam a puskát, centiméterekre a fejemtől. Felé csaptam, de elvitettem. Nem voltam biztos benne, hol van. Minden eltorzult, elmosódott.

- Kevin! - sikoltottam. Nem hagyhattam megint hátra - még akkor sem, ha a sikolyomra Rufus elsüti a puskát.

Valami súlyosan a hátamra zuhant, és megint felsikoltottam, de ezúttal fájdalommban. Minden elsötétült.

A VIHAR

1

OTTHON.

Nem lehettem eszméletlen egy percnél tovább. A nappaliban tértem magamhoz, Kevin pedig fölém hajolt. Ezúttal nem volt kívül összetéveszteni. Ő volt az, és otthon volt. Otthon voltunk. A hátam úgy fájt, mintha megint megverték volna, de nem számított. Hazajuttattam magunkat anélkül, hogy bármelyikünket meglőtték volna.

- Sajnálom - mondta Kevin.

Rászegeztem a tekintetemet.

- Mit sajnálsz?

- Nem fáj a hátad?

A kezemre hajtottam a fejemet.

- De fáj.

- Rád estem. Ott volt Rufus, a ló, te sikítottál, és nem tudom, hogyan történt, de...

- Hála istennek, hogy megtörtént. Ne sajnáld, Kevin, itt vagy. Ha nem esel rám, megint ott ragadtál volna.

Sóhajtvá bólintott.

- Fel tudsz kelni? Azt hiszem, többet ártottam neked azzal, hogy felemeltelek, mint te magadnak azzal, hogy gyalogoltál.

Lassan, óvatosan felkeltem, és rájöttem, hogy állni nem fájdalmasabb, mint feküdni. A fejem most tiszta volt, és gond nélkül tudtam járni.

- Feküdj le! - mondta Kevin. - Pihenj kicsit.

- Gyere velem!

Arcára visszatért a kifejezés, ami a mosóudvaron is, és megfogta a kezemet.

- Gyere velem! - ismételtem halkán.

- Dana, sérült vagy. A hátad...

- Hé!

Elhallgatott, közelebb húzott magához.

- Öt év? - suttogtam.

- Olyan hosszú idő. Igen.

- Bántottak. - Megérintettem a homlokán a heget.

- Az semmiség. Évekkel ezelőtt meggyógyult. De te...

- Kérlek, gyere velem!

Jött. Nagyon óvatos volt, nagyon félt, hogy fájdalmat okoz. Persze valóban fáj, de nem számított. Biztonságban voltunk. Itthon volt. Visszahoztam. Ez elég volt.

Végül elaludtunk.

Amikor felébredtem, nem volt a szobában. Feküdtem és füleltem, amíg meg nem hallottam, ahogy ajtókat nyit-csuk a konyhában. Aztán hallottam, hogy káromkodik. Rájöttem, hogy enyhén más kiejtése lett. Semmi feltűnő, de egy kicsit úgy hangzott, mint Rufus és Tom Weylin. Csak egy kicsit.

Megráztam a fejemet, és megpróbáltam elhessegetni az összehasonlítást. A hangok alapján keresett valamit, és öt év elteltével

már nem tudta, hol találja. Felkeltem, hogy segítek neki.

A tűzhellyel babrált, bekapcsolta a gázégőt, a kék lángba bámult, majd megint elzárta, kinyitotta a sütőt, belenézett. Háttal volt nekem, és nem látott vagy hallott meg. Mielőtt megszólalhattam volna, becsapta a sütőajtót, és a fejét rázva elsétált.

- Jézusom! - mormolta. - Ha még nem érzem magam otthon, talán nincs is otthonom.

Az étkezőbe ment anélkül, hogy észrevett volna. Én maradtam, ahol voltam, és gondolkodtam meg emlékeztem.

Fel tudtam idézni, milyen végigmenni a keskeny földúton, amely a Weylin- ház mellett futott, meglátni a dobozszerű, ismerős házat árnyékba borulva alkonyatkor, ahogy sárga fény árad ki valamelyik ablakán - Weylin meglepően fényűzően bánt a gyertyáival és az olajjal. Hallottam, hogy mások nem. Emlékeztem a megkönnyebbülés érzésére, amikor megláttam a házat, és úgy éreztem, hazaértem. Aztán arra, hogy meg kellett állnom, és figyelmeztetnem magamat, hogy egy idegen, veszélyes helyen vagyok. Fel tudtam idézni a meglepettségemet, hogy egy ilyen helyre otthonként tudtam gondolni.

Majdnem két hónapja történt, amikor elmentem segítségért Rufusnak. Voltam otthon 1976-ban, ebben a házban is, és mégsem éreztem ennyire otthonosrúnek. Többek között mert csak két napot laktunk itt. Az, hogy én ezenkívül még nyolc napot töltöttem itt egyedül, nem sokat segített. Az idő és az év helyes volt, de a ház még nem volt elég ismerős. Úgy éreztem, mintha elveszíteném a helyemet a saját időmben. Rufus ideje egy élesebb, erősebb valóságot jelentett. A munka keményebb volt, a szagok és ízek erőteljesebbek, a veszély nagyobb, a fájdalom rosszabb... Rufus ideje olyasmiket követelt meg tőlem, amiket korábban semmi sem, és ha nem teljesítettem a követeléseit, könnyen

megölhetett. Az volt a nyers, hatalmas valóság, amihez ennek a háznak, a morfnak a szelíd kényelme és luxusa nem ért fel.

És ha én így éreztem magamat a múltban töltött rövid időszakok után, mit érezhet Kevin öt év után? Fehér bőre sok olyan bajtól megóvta, amivel nekem szembe kellett néznem, de akkor sem lehetett neki könnyű.

A nappaliban próbálgatta a tévé gombjait. A televízió, akárcsak a ház, még új volt számunkra. A ki-be kapcsológomb a képernyő alatt volt elrejtve, és Kevin láthatóan nem emlékezett.

Odamentem, alá nyúltam, és bekapcsoltam. Éppen közérdekű hirdetés ment, miszerint a nők terhesen menjenek el orvosi vizsgálatra, és vigyázzanak magukra.

- Kapcsold ki! - szólalt meg Kevin.

Engedelmeskedtem.

- Láttam egy nőt szülés közben meghalni - mondta.

Bólintottam.

- Én sosem láttam, de folyton hallottam róla. Azt hiszem, akkoriban elég mindennapos volt. Az orvosi ellátás rossz vagy semmilyen nem volt.

- Nem, amit én láttam, ahhoz semmi köze nem volt az orvosi ellátásnak. Ezt a nőt a gazdája fellógatta a csuklójánál fogva, és addig verte, amíg a gyerek ki nem jött belőle... kipottyant a földre.

Nagyot nyeltem, elfordítottam a tekintetemet, és megdörzsöltem a csuklómat.

- Értem.

Vajon Weylin tett volna ilyet a várandós rabszolganőivel? Valószínűleg nem. Annál több üzleti érzéke volt. A halott anya, a halott gyerek - veszteség volt. De hallottam történeteket más rabszolgatartókról, akiket nem érdekelt, mit tettek. Weylin ültetvényén

volt egy nő, akinek az előző gazdája három ujját levágta a jobb kezéről, amikor íráson kapta. Annak az asszonynak majdnem minden évben született egy gyereke. Eddig kilencet szült, ebből hét életben maradt. Weylin jó tenyészkancának nevezte, és sosem korbácsolta meg. De a gyerekeket egymás után eladogatta.

Kevin az üres tévéképernyőre meredt, aztán keserű nevetéssel elfordult.

- Úgy érzem, mintha ez is csak egy megálló lenne - mondta. - Talán még egy kicsit kevésbé is valódi, mint a többi.

- Megálló?

- Mint Philadelphia. Mint New York és Boston. Mint az a tanya Maine- ben...

- Akkor eljutottál Maine-be?

- Igen. Majdnem vettem is ott egy farmot. Az egy ostoba hiba lett volna. Aztán egy bostoni barátom továbbította nekem Weylin levelét. Végre otthon, gondoltam, és te... - Rám nézett. - Nos. Amit akartam, annak a felét megkaptam. Te még te vagy.

A megkönnyebbülés, ami előtört, engem is meglepett, és odamentem hozzá. Még most sem fogtam fel, mennyire aggódtam, hogy az ő szemében talán már nem vagyok „én”.

- Itt minden olyan puha - mondta -, olyan könnyű...

- Tudom.

- Ez jó. A fenébe is, némelyik zugba, ahol laktam, akkor se mennék vissza, ha fizetnének. És mégis...

Átmentünk az étkezőn, az előszobán. Megálltunk a dolgozószobámnál, és Kevin bement, hogy megnézzze az Egyesült Államok térképét a falon.

- Egyre feljebb mentem a keleti parton - mondta. - Gondolom, utána Kanadában kötöttem volna ki. De a sok utazás közepette, tudod, mikor

éreztem megkönnyebbülést és lelkesedést, hogy megyek valahová?

- Azt hiszem, tudom - mondtam halkán.

- Amikor... - Elhallgatott, mikor rájött, mit mondtam, és összevonta a szemöldökét.

- Amikor visszamentéi Marylandbe - mondtam. - Amikor meglátogattad Weylinéket, hogy megnézd, ott vagyok-e.

Meglepettnek, ugyanakkor furcsamód elégedettnek látszott.

- Honnan tudod?

- Igaz, nem?

- Igaz

- Én is azt éreztem, amikor Rufus legutóbb hívott. Nem szeretem azt a helyet, de amikor viszontláttam, az annyira hasonlított a hazatéréshez, hogy megijesztett.

Kevin megvakarta a szakállár.

- Ezt azért növesztettem, hogy visszajöhessenek.

- Miért?

- Hogy álcázzam magam. Hallottál már egy Denmark Vesey nevű férfiről?

- A felszabadított rabszolga, aki lázadást tervezett Dél-Karolinában.

- Igen. Nos, Vesey sosem jutott túl a tervezgetésen, de egy csomó fehérre alaposan ráijesztett. És sok fekete szenvedett meg érte. Akkoriban azzal vádoltak, hogy segítettem rabszolgáknak megszökni. Alig sikerült elmenekülnöm a lincselők elől.

- Akkor Weylinékkal voltál?

- Nem, iskolatanítói állásom volt. - Megdörzsölte a sebhelyet a homlokán. - Elmesélem az egészet, Dana, de máskor. Most valahogyan vissza kell illeszkednem ezerkilencszázhetvenhatba. Ha tudok.

- Menni fog.

Vállat vont.

- Még egy dolog. Csak egy.

Kérdőn tekintett rám.

- Tényleg segítettél rabszolgáknak megszökni?

- Hát persze! Enni adtam nekik, elbújtattam őket nappal, és amikor leszállt az éjszaka, egy szabad fekete családhoz irányítottam őket, akik másnap élelmet és szállást adtak nekik.

Elmosolyodtam, és nem szóltam semmit. Kevin mérgesnek tűnt, szinte szabadkozott azért, amit tett.

- Azt hiszem, nem szoktam hozzá, hogy ilyesmiket mondok olyanoknak, akik megértik - mondta.

- Tudom. Elég, hogy megtetted, amit lehetett.

Megint megdörzsölte a homlokát.

- Az öt év hosszabb idő, mint amilyennek hangzik. Sokkal hosszabb.

A dolgozószobájába mentünk. Mindkettőnké egykor más szoba volt a megvásárolt sátozott házban. Nagy, kényelmes helyiségek voltak, amelyek kicsit a Weylin-ház szobáira emlékeztettek.

Nem. Fejemet rázva elhessegettem a benyomást. Ez a ház semmiben nem hasonlított a Weylin-házra. Figyeltem, ahogy Kevin körülnéz a dolgozószobájában. Körbement, megállt az íróasztalánál, az iratszekrénynél, a könyvespolcoknál. Egy pillanatig bámulta a *Meribah vize* példányaitól roskadozó polcot - ez volt a legsikeresebb regénye, amiből ezt a házat is vettük. Megérintette az egyik könyvet, mintha le akarná emelni, aztán otthagya, és az írógépéhez ment. Egy kicsit ügyetlenkedett vele, felidézte, hogyan kell bekapcsolni, aztán a mellette felhalmozott üres papírokra nézett, és ismét kikapcsolta. Hirtelen ököllel ráütött.

Összerezzentem a váratlan csattanásra.

- Összetöröd, Kevin.

- És mit számít?

Grimaszoltam, eszembe jutottak saját próbálkozásaim az írással, amikor legutóbb itthon voltam. Csak erőlködtem, és csupán a papírkosarat sikerült megtöltenem.

- Mit tegyek? - fordított hátat Kevin az írógépnek. - Uramisten, még itt sem érzek semmit...

- Fogsz. Hagyj magadnak időt.

Felemelte az elektromos hegyezőt, úgy vizsgálta, mintha nem tudná, mire való, aztán láthatóan eszébe jutott. Letette, kivett egy ceruzát az íróasztalon álló porcelánbögréből, és a hegyezőbe tette. A kis gép engedelmesen kihegyezte. Kevin egy pillanatig a ceruza hegyére bámult, aztán a hegyezőre.

- Egy játék - mondta. - Csak egy nyavalyás játék.

- Én is ezt mondtam, amikor megvetted - mondtam neki. Megpróbáltam mosolyogni, és viccet csinálni belőle, de a hangja színezete megijesztett.

Hirtelen lesodorta az asztaláról a hegyezőt és a ceruzákkal teli bögrét. A ceruzák szétszóródtak, a bögre eltört. A hegyező épp csak elvétette a szőnyeget, és csattanva visszapattant a padlóról. Gyorsan kihúztam a konnektorból.

- Kevin... - Kiment a szobából, mielőtt befejezhettem volna. Utánaszaladtam, és elkaptam a karját. - Kevin!

Megállt, és úgy meredt rám, mint egy idegenre, akinek volt mersze megérinteni.

- Kevin, ugyanúgy nem tudsz azonnal visszajönni, ahogy elmenni sem tudsz. Időbe telik. Egy idő után azonban a dolgok a helyükre kerülnek.

Az arckifejezése nem változott.

Kezem közé fogtam az arcát, és a szemébe néztem, mely most valóban hidegen csillogott.

- Nem tudom, neked milyen volt - mondtam -, hogy ilyen hosszú időre távol voltál, és ilyen kevéssé volt beleszólásod abba, visszakérülsz-e valaha. Azt hiszem, nem igazán tudhatom. De azt tudom... hogy amikor azt hittem, örökre otthagytalak, majdnem nem akartam élni. De most, hogy visszajöttél...

Elhúzódtam tőlem, és kiment a szobából. Az arcán ülő kifejezést láttam már Tom Weylinen. Zárkózott és csúf fintor.

Amikor kimentem a dolgozószobájából, nem indultam utána. Nem tudtam, mivel segítek neki, és nem akartam ránézni, és olyan dolgokat látni; amelyek Weylinre emlékeztettek. De mivel a hálószobába mentem, megtaláltam.

A komód mellett állt, egy fotót nézett az egykori önmagáról. Utálta, amikor lefényképezték, de rábeszéltem erre, amin közelről látszott fiatal arca a sűrű, őszülő hajkorona alatt, szemöldöke sötét volt, a szeme világos...

Féltem, hogy a földre dobja a fotót, és összetöri, ahogyan a ceruzahegyezőt is megpróbálta összetörni. Kivettem a kezéből a keretet. Könnyen elengedte, aztán megnézte magát a komód tükreben. Beletúrt még mindig sűrű és ősz hajába. Ő valószínűleg sosem kopaszodik meg. De most öregnek látszott; fiatal arcát pedig nem csak a néhány új ránc és a szakáll változtatta meg.

- Kevin!

Behunyta a szemét.

- Hagyj egy kicsit magamra, Dana - mondta halkan. - Csak egyedül kell lennem, és újra megszoknom a... a dolgokat.

Hirtelen hangos robaj hallatszott, amely a házat is megrázta, és Kevin a komódnak ütközve hátraugrott, tekintete vadul járt körbe.

- Csak egy repülő ment el felettünk - mondtam.

Szinte gyűlölködő pillantást vetett rám, aztán elment mellettem a dolgozószobájába, és becsukta az ajtót.

Magára hagytam. Nem tudtam, mi mást tehetnék - vagy hogy van-e bármi, amit tehetek. Talán ezt magának kell feldolgoznia. Vagy csak az idő segíthet. Vagy bármi. De szörnyen tehetetlennek éreztem magamat, ahogy a közlekedőben állva a csukott ajtaját bámultam. Végül fürödni mentem, és az elég fájdalmas volt ahhoz, hogy egy időre megragadja a figyelmemet. Utána átnéztem a farmerzsákomat, betettem egy üveg fertőtlenítőt, Kevin nagy excedrines üvegét és egy régi bicskát az elvesztett kés helyett. Azt nem tudtam volna olyan gyorsan használni, és meglepni vele az ellenfelemet. Gondoltam rá, hogy vigyek-e helyette egy konyhakést, de arra gondoltam, hogy amelyik elég nagy, hogy hasznát vegyem, azt elrejteni is nehéz. Nem mintha bármiféle kés sokat segített volna eddig. De nagyobb biztonságban éreztem magamat attól, hogy nálam volt.

A zsákba ejtettem a kést, és pótoltam a szappant, a fogkrémet, néhány ruhadarabot és más holmikat. A gondolataim visszakanyarodtak Kevinre. Vajon engem hibáztat az öt elvesztett évért? Vagy ha most nem is, akkor, amikor megint írni próbál? Meg fogja próbálni. Az ő hivatása az írás volt. Kíváncsi voltam, tudott-e írni az öt év alatt, még inkább arra, hogy tudta-e publikálni. Abban biztos voltam, hogy írt. Nem tudtam elképzelni, hogy bármelyikünk is kibírt volna öt évet írás nélkül. Talán írt naplót vagy valami hasonlót. Megváltozott - öt év alatt ez óhatatlanul megtörtént. De a piac, amelyre írt, nem változott. Egy ideig nehezen fog boldogulni, és talán engem hibáztat majd érte.

Olyan jó volt újra látni, szeretni, tudni, hogy a száműzetése véget ért. Azt hittem, minden rendbe jön. Most azonban eltűnődtem, hogy rendben lesznek-e a dolgok valaha is.

Felvettem egy bő ruhát, és a konyhába mentem, hogy megnézzem, miből üthetek össze valami ételt, hátha rá tudom venni Kevint, hogy egyen. A karaj, amit két hónapja kitettem felolvadni, még mindig fagyott volt. Mennyi ideig voltunk távol? Milyen nap van? Valamiért egyikünk sem próbált rájönni.

Bekapcsoltam a rádiót, és kerestem egy híradót - épp egy libanoni háborúról szóló tudósítás ment. A háború súlyosbodott, az elnök elrendelte a civil amerikaiak evakuálását. Mintha ezt rendelte volna el aznap is, amikor Rufus szólított. Egy pillanattal később a bemondó megemlítette a napot is, megerősítve az emlékeimet. Csak néhány órát voltam távol. Kevin pedig nyolc napot. Az ezerkilencszázhetvenhatos év nem sokat mozdult előre nélkűlünk.

A híradó egy dél-afrikai tudósításra váltott. Ott feketék lázongtak és haltak meg tömegekben a rendőrséggel folytatott összecsapásokban a fehér felsőbbrendűséget hirdető kormány politikája miatt.

Kikapcsoltam a rádiót, és próbáltam békében megfőzni az ételt. A délafrikai fehérekről mindig az volt a benyomásom, hogy szívesebben éltek volna a tizenkilencedik vagy akár a tizennyolcadik században. Ami a rasszok közti viszonyokat illeti, most is a múltban éltek. Kényelemben és bőségben éltek a rengeteg feketének köszönhetően, akiket szegénységben tartottak és megvetettek. Tom Weylin otthon érezte volna magát.

Az étel illata egy idő után előcsalta Kevint a dolgozószobájából, de szó nélkül evett.

- Nem tudok segíteni? - kérdeztem végül.

- Miben?

A hangja éle óvatossá tett. Nem válaszoltam.

- Jól vagyok - mondta vonakodva.

- Nem vagy jól.

Letette a villáját.

- Ezúttal mennyi ideig voltál távol?

- Néhány órát. Vagy valamivel több mint két hónapot. Nézőpont kérdése.

- A dolgozósobámban volt egy újság. Elolvastam. Nem tudom, mikori...

- A mai újság. Aznap reggel jött, hogy Rufus legutóbb magához hívott. Ha a naptárnak hihetünk, az a mai nap. Június tizenhétedik.

- Nem számít. Csak az időmet vesztegettem az elolvasására. A nagyjárai azt sem tudtam, miről beszél.

- Ahogy mondtam. A zavarodottság nem tűnik el varázsűtésre. Nálam sem.

- Először olyan jó volt hazajönni.

- Jó volt. Még most is az.

- Nem tudom. Semmit sem tudok.

- Túlságosan sietteted. Te... - Elhallgattam, amikor rájöttem, hogy meginogtam a széken. - Istenem, ne! - suttogtam.

- Lehet - mondta Kevin. - Kíváncsi vagyok, hogy a börtönből frissen szabadultak hogyan tudnak ismét hozzászokni a kinti élethez.

- Kevin, hozd a zsákomat. A hálósobában hagytam.

- Mi? Miért?

- Kevin, hozd!

Végre megértette, és elsietett. Én mozdulatlanul ültem, és imádkoztam, hogy időben visszaérjen. Éreztem, ahogy csorognak az arcomon a könnyek. Túl hamar, túlságosan is hamar... Miért nem tölthettem vele legalább néhány napot? Miért nem kaphattam néhány békés napot otthon?

Éreztem, hogy valamit a kezembe nyom, és megragadtam. A zsákom. Kinyitva a szememet megláttam a sötét foltot és a nagyobb homályos

alakot: Kevint, aki mellettem állt. Hirtelen megrémültem attól, hogy mit tehet.

- Kevin, menj innen!

Mondott valamit, de egyszer csak túl sok lett a zaj ahhoz, hogy halljam - ha egyáltalán ott volt még.

2

VÍZ MINDENÜTT, eső zuhogott rám. A sárban ültem, a zsákot ölelve. Felkeltem, a zsák fölé görnyedve, hogy legalább legyen valami száraz holmim, amibe átöltözhetek. Komoran körülnéztem Rufus után.

Sehol nem találtam. A fakó, szürke homályba bámultam, de aztán ráeszméltem, hol vagyok. Láttam a távolban a Weylin-ház dobozszerű alakját, az egyik ablakából sárga fény áradt. Legalább most nem kell sokat gyalogolnom. Ebben az ítéletidőben ez is valami. De hol van Rufus? Ha a házban került bajba, miért kimre érkeztem?

Vállat vontam, és elindultam a ház felé. Ha ott van, ostobaság idekint vesztegetnem az időmet, bár ennél vizesebb már aligha lehettem.

És megbotlottam benne.

Arccal lefelé hevert egy tócsában, a víz majdnem ellepte a fejét. Arccal lefelé?

Megragadtam, kirántottam a vízből, és egy fához vonszoltam, amely némi védelmet adott az eső elől. Egy pillanattal később dörgött az ég, és villámlott, ezért elhúztam a fától. Az ő balszerencsét vonzó természetével nem akartam kockáztatni.

Életben volt. Ahogy megmozdítottam, lehányta magát, és részben engem is. Majdnem én is csatlakoztam hozzá. Köhögni és motyogni kezdett, és rájöttem, hogy vagy részeg, vagy beteg. Valószínűleg részeg.

Nehéz volt. Nem látszott nagyobbak, mint amikor legutóbb láttam, de teljesen átázott, és erőtlenül kapálózni kezdett.

Amíg nyugton volt, a ház felé vonszoltam, most azonban undorodva leejtettem, és egyedül mentem oda a házhoz. Valaki nálam erősebb és türelmesebb majd áthúzhatja vagy átcipelheti a fennmaradó távon.

Nigel nyitott ajtót, és lenézett rám.

- Ki az ördög...?

- Dana vagyok, Nigel.

- Dana? - Megriadt. - Mi történt? Hol van Rufe gazda?

- Odakint. Nekem túl nehéz volt.

- Hol?

Visszanéztem arra, amerről jöttem, de nem láttam Rufust. Ha megint átfordult...

- A fenébe! - morogtam. - Gyere! - Visszavezettem a szürke alakhoz, aki még mindig arccal felfelé hevert. - Vigyázz vele! - figyelmeztettem. - Engem lehányt.

Nigel felemelte és a vállára dobta Rufust, mint egy zsák búzát, és olyan gyors, nagy léptekkel sietett vissza a házhoz, hogy loholnom kellett, hogy utolérjem. Rufus leokádta Nigel hátát is, de Nigel rá se hederített. Mire elértük a házat, az eső mindkettejüket majdnem tisztára mosta.

Bent találkoztunk Weylinnel, aki a lépcsőn jött lefelé. Amint meglátott minket, megtorpant.

- Te! - bámult rám.

- Hahó, Mr. Weylin - mondtam fáradtan. Görnyedtnek és öregnek láttam, soványabbnak, mint valaha. Bottal járt.

- Rufus jól van? Mi...?

- Él - mondtam. - Eszméletlenül találtam, arccal lefelé egy árokban. Nem hiányzott hozzá sok, hogy belefulladás.

- Ha itt vagy, akkor gondolom, igen. - Az öregember Nigelre nézett. - Vidd fel a szobájába, és fektesd le! Dana, te... - Elhallgatott, és csöpgő, az ő szemében szemérmetlenül rövid ruhámra nézett. Olyasmi bő ruha volt, amelyet a mindkét nembeli gyerekek viseltek, mielőtt elég idősek lettek a munkához. Láthatóan jobban megbotráncoztatta Weylint, mint a nadrágom bármikor is. - Nincs semmi tisztességes ruhád, amit felvehetnél? - kérdezte.

A vizes zsákomra néztem.

- Tisztességes talán, de valószínűleg nem száraz.

- Menj, vedd fel, amid van, aztán gyere vissza a könyvtárba!

Arra gondoltam, beszélni akar velem. Más se hiányzott nekem egy hosszú, összevissza nap végére. Weylin rendszerint csak akkor szólt hozzám, ha utasítani akart. Amikor megtette, az mindig kimerítő élmény volt - oly sok mindent nem mondhattam el, és ő olyan könnyen megsértődött.

Követtem Nigelt fel a lépcsőn, majd felmentem a keskeny, létraszerű fokokon a padlásra. A régi sarkom üresen állt, ezért oda tettem le a zsákomat, és áttúrtam. Találtam egy majdnem száraz inget és egy Levi's farmert, amelyik csak a bokájánál ázott át. Megtörölköztem, átöltöztem, megfésülködtem, majd kiterítettem száradni a legvizesebb ruháimat. Utána lementem Weylinhez. Megtanultam, hogy nem kell aggódnom amiatt, hogy a holmimat a padláson hagyom. A többi házicseléd átvizsgálta őket - ezt tudtam, mert olykor rajtakaptam őket. De soha semmi nem tűnt el.

Félve a könyvtár ajtajához mentem.

- Ugyanolyan fiatalnak látszol, mint mindig - panaszkolta Weylin keserűen, amikor meglátott.

- Igen, uram. - Bármire helyeseltem volna, amit mond, csak hamarabb szabaduljak tőle.

- Mi történt veled? Az arcoddal.

Megérintettem a vart.

- Ott rúgott meg maga, Mr. Weylin.

Egy elnyűtt karosszékekben üldögélt, de most úgy pattant ki belőle, mint egy ifjú, botját fakardként szegezte rám.

- Miről beszélsz?! Hat éve nem láttalak.

- Igen, uram.

- Hát akkor!

- Számomra csak néhány óra telt el. - Azt gondoltam, Rufus és Kevin eleget elmondtak neki, hogy megértse, még ha nem is hitte el. És talán tényleg megértette. Még jobban felbőszült.

- Ki az ördög mondta, hogy művelt nigger vagy? Még tisztességesen hazudni sem tudsz. Ami nekem hat év, az neked is hat év!

- Igen, uram. - Miért vesződik a kérdésekkel? Miért vesződöm én a válaszokkal?

Megint leült, és előrehajolt, kezét a botján pihentette. Amikor azonban megszólalt, szelídebben csengett a hangja.

- Az a Franklin legény rendben hazajutott?

- Igen, uram. - Mi történne, ha megkérdezném tőle, szerinte hol van az otthon? De nem, legalább egy rendes dolgot megtett Kevinnek és nekem, akármilyen is volt egyébként. Egy pillanatra a szemébe néztem.

- Köszönöm.

- Nem érted tettem.

Hirtelen felcsapott a haragom.

- Leszarom, miért tette! Csak mondom, mint egyik ember a másiknak, hogy hálás vagyok. Miért nem tudja elfogadni?

Az öregember elsápadt.

- Azt akarod, hogy megkorbácsoltassalak? - kérdezte. - Jó ideje nem kaphattál verést.

Nem mondtam semmit. De abban a pillanatban rájöttem, hogy ha megint megüt, eltöröm az inas nyakát. Nem viselem el többet.

Weylin hátradőlt a széken.

- Rufus mindig azt mondta, ugyanúgy nem tudod, hol a helyed, ahogy egy vadállat sem - mormolta. - Én meg azt, hogy csak egy újabb örült nigger vagy. -

Csak álltam és néztem.

- Miért segítettél megint a fiamnak? - kérdezte.

Kicsit ellazultam, vállat vontam.

- Senkinek nem lenne szabad így meghalnia... egy árokban, sárba, whiskey- be és a saját hányásába fulladva.

- Elég! - rivallt rám Weylin. - Én magam fogok szíjat hasítani a hátadból! Én... - Elhallgatott, és levegő után kapkodott. Az arca még mindig halottsápadt volt. Megbetegszik, ha nem nyeri vissza a régi önuralmát.

Ismét a közönyt választottam.

- Igen, uram.

Egy pillanat múlva úrrá lett magán. Voltaképpen teljesen nyugodtnak tűnt.

- Amikor te meg Rufus utoljára láttátok egymást, volt valami nézeteltéréseitek.

- Igen, uram. - Az, hogy Rufus megpróbált lelőni, valóban nézeteltérésnek számított.

- Reméltem, hogy továbbra is segíteni fogod. Tudod, hogy ha megteszed, itt mindig lesz számodra otthon.

Önkéntelenül is elmosolyodtam.

- Ilyen rossz nigger létemre?

- Így gondolsz magadra?

Keserűen felnevettem.

- Nem. Nem áltatom magam. A fia még él, nem igaz?

- Elég baj van veled. Nem ismerek másik fehér embert, aki elviselne.

- Ha képes kicsit emberségesebben elviselni engem, továbbra is megteszem Rufus gazdáért, amit tudok.

Összevonta a szemöldökét.

- Most miről beszélsz?

- Csak azt mondom, hogy ha még egyszer verést kapok, a fia magára marad.

A szeme elkerekedett, talán meglepetésében. Aztán remegni kezdett. Még soha nem láttam senkit szó szerint reszketni a dühtől.

- Te fenyegeted! - dadogta. - Istenemre, megvesztél!

- Megvesztem, vagy józan vagyok, de komolyan gondoltam, amit mondtam. - A hátam és az oldalam figyelmeztetően sajgott, de abban a pillanatban nem féltem. Weylin szerette a fiát, mindegy, miként viselkedett vele, és tudta, hogy megtehetem azt, amivel fenyegettem. - Amilyen sűrűn érik a balesetek Mister Rufust, akár hat vagy hét évet is leélhet nélkülem. Annál többre nem számítok.

- Te átkozott fekete szuka! - Úgy rázta felém a botját, mintha a mutatójúja hosszabbítása lenne. - Ha azt hiszed, parancsolgathatsz... - Elfogyott a levegője, és megint fulladozni kezdett. Résztétlenül néztem, és azon járt az agyam, hogy nem beteg-e máris. - Kifelé! - zihálta. - Eredj Rufushoz! Gondoskodj róla! Ha bármi baja esik, elevenen megnyúzlak!

A nagynéném mondott ilyeneket, amikor kicsi voltam, és valami bosszantotta. „Elevenen megnyúzlak, te lány!” Azzal fogta a nagybátyám derékszíját, és elnászpángolt. De sosem jutott eszembe, hogy valaki szó szerint érthetné, mint Weylin most. Megfordultam, és otthagytam, mielőtt észrevette volna, hogy a bátorságom elillant. Segítséget kaphatna a szomszédjaitól, a patuloktól, talán még a környék

rendőreitől is, ha voltak. Bármit megtehetett velem, és nem voltak jogaim. Egyáltalán semmi jogom.

3

RUFUS MÁR MEGINT rosszul volt. Amikor a szobájába értem, az ágyban rázkódott hevesen, miközben Nigel megpróbálta takarókba csavarni,

- Mi baja? - kérdeztem.

- Semmi - mondta Nigel. - Gondolom, megint váltóláz.

- Váltóláz?

- Ja, korábban is volt már. Rendbe jön.

Én nem láttam úgy, hogy jól lett volna.

- Elment valaki a doktorért?

- Tom gazda aligha hívja ide West dokit váltóláz miatt. Azt mondja, a doki csak eret vágni, köpölyözni, purgálni meg hánytatni tud, amitől a népek még betegbbek lesznek.

Nagyot nyeltem, ahogy eszembe jutott a pökhendi kis ember, akit úgy utáltam.

- Tényleg ennyire rossz a doktor, Nigel?

- Adott egyszer valamit, majdnem belehaltam. Onnantól fogva hagytam, hogy Sarah kúráljon, ha beteg vagyok. Ő legalább nem kábítja el a niggereket, ahogyan a lovakat és öszvéreket szokás.

Megráztam a fejem, és Rufus ágyához mentem. Nyomorúságosan nézett ki, mint akinek fájdalmai vannak. Törtem a fejemet, mi lehet a váltóláz; ismerősen csengett, de nem rémlett, mit olvastam vagy hallottam róla.

Rufus vörös szemmel nézett fel rám, és mosolyogni próbált, bár a grimasza egyáltalán nem volt kellemes. Meglepett, mennyire jólesett

mégis a próbálkozása. Nem számítottam rá, hogy még mindig érzek valamit iránta a saját és a családom érdekein túl. Nem akartam kedvelni.

- Tökfej - mormoltam.

Megbántottan pislogott.

Nigelre néztem, azon töprengve, ez a betegség valóban olyan jelentéktelen-e, mint ahogyan gondolja. Vajon akkor fontosnak tartaná, ha ő heverne reszketve?

Nigel a nedves ingét húzogatta. Rájöttem, hogy senki nem adott neki lehetőséget, hogy átöltözzön.

- Nigel, itt maradok, ha szeretnél megszárítkozni - mondtam.

Rám mosolygott.

- Hat évre eltűnsz - mondta -, aztán visszajössz, és azonnal otthon érzed magad. Mintha el sem mentél volna.

- Valahányszor elmegyek, mindig azt remélem, nem jövök vissza többé. Bólintott.

- De legalább némi időt szabadságban tölthetsz el.

Elfordítottam a tekintetemet. Furcsamód rám tört a büntudat, amiért valóban jutott nekem egy kevés szabadság. Nem elég, de valószínűleg több, mint amennyiben Nigelnek része lesz. Aztán valami megcsípte a fületem, és megfeledkeztem a büntudatról. Ahogy a fülemre csaptam, végre eszembe jutott, mi az a váltóláz.

Malária.

Tompán megfordult a fejemben, hogy a szűnyog, amelyik az imént megcsípett, hordozta-e a betegséget. Olvasmányaim között sok információ akadt a maláriáról, de azok egyáltalán nem azt erősítették meg, amit Nigel gondolt, hogy a kór ártalmatlan volna. Talán nem volt halálos, de legyengítette a szervezetet, vissza-visszatért, és fogékonyabbá tette az embert más betegségekre. És mivel Rufus most ki

volt téve az újabb szúnyogtámadásoknak, a malária szétterjedhet az ültetvényen és azon túl.

- Nigel, van valami, amit felaggathatunk, hogy a szúnyogokat távol tartsuk tőle?

- A szúnyogokat? Most azt sem érezné meg, ha húsz szúnyog csipkedné.

- Nem, de mi, többiek, előbb-utóbb megéreznénk.

- Hogy érted?

- Más is váltólázaz?

- Nem hiszem. Néhány gyerek beteg, de nekik az arcukkal van valami baj... az egyik oldalon feldagadt.

Mumpsz? Mindegy.

- Hát lássuk, elejét tudjuk-e venni az elterjedésének. Van valamiféle szúnyogháló... vagy amit az emberek itt használnak?

- Persze, a fehéreknek. De...

- Hoznál? A baldachinnal meg azzal teljesen körbezárhatjuk Rufust.

- Dana, figyelj rám!

Ránéztem.

- Mi köze a szúnyogoknak a váltólázhoz?

Meglepetten pislogtam rá. Nem tudta. Hát persze hogy nem tudta. A korabeli orvosok sem tudták. Vagyis ha elmondanám, Nigel nem hinne nekem. Végül is, hogyan tudna megbetegíteni valakit egy olyan kicsi lény, mint egy szúnyog?

- Nigel, tudod, honnan jöttem, ugye?

Csak félig mosolyogva mondta:

- Nem New Yorkból.

- Nem.

- Tudom, mit mondott Rufe gazda, honnan jöttél.

- Nem eshet annyira nehezedre elhinni. Legalább egyszer láttál eltűnni.

- Kétszer.

- És?

Vállat vont.

- Nem tudom megmondani. Ha nem láttam volna... hogyan mész haza, azt gondolnám, egy örült nigger vagy. De senki mástól nem láttam ilyesmit. Nem akarok hinni neked, de azt hiszem, mégis hiszek.

- Helyes. - Nagy levegőt vettem. - Ott, ahonnan jöttem, az emberek rájöttek, hogy a szúnyogok terjesztik a váltólázatot. Megcsípnek valakit, aki már beteg, aztán megcsípi az egészségeseket, átadják nekik a betegséget.

- Hogyan?

- Vért szívnak a betegekből és... ezt a vért adják tovább, amikor megcsípnek egy egészséges embert. Ahogyan egy veszett kutya harapásától az ember is megvész. - Csak semmi beszéd a mikroorganizmusokról. Nigel nemhogy nem hinne nekem, de még bolondnak is tartana.

- A doki szerint a levegőben van valami, ami a váltólázatot okozza... poshadt víztől és szeméttől. Miazmának nevezte.

- Téved. Téved az érvágással, a hashajtással és a többivel kapcsolatban is, és akkor is tévedett, amikor téged elkábított. Most is téved. Csoda, hogy a páciensei túlélnek.

- Azt hallottam, amikor lábakat és karokat kell levágni, jól és gyorsan dolgozik.

Muszáj volt Nigelre néznem, hogy nem csak morbid tréfát eresztett-e el. De nem.

- Hozd a szúnyoghálót! - mondtam fáradtan. - Tegyük meg, amit lehet, hogy távol tartsuk azt a hentest.

Bólintott, majd távozott. Kíváncsi voltam, hitt-e nekem, de nem igazán számított. Nem kerül semmibe ez a kis elővigyázatosság.

Lenézve Rufusra láttam, hogy abbahagyta a remegést, és behunyta a szemét. A légzése lelassult, és azt hittem, elaludt.

- Miért igyekszel megölni magadat? - kérdeztem halkán.

Nem vártam választ, ezért meglepett, amikor suttogva válaszolt.

- Az idő nagy részében nem éri meg élni.

Leültem az ágya mellé.

- Sosem gondoltam, hogy tényleg meg akarsz halni.

- Nem is. - Kinyitotta a szemét, rám nézett, aztán ismét behunyta, és rászorította a kezét. - De ha úgy fáj a szemed, a fejed meg a lábad, ahogy az enyém, a halál kezd jobb színben feltűnni.

- Fáj a szemed?

- Amikor körülnézek.

- Már a váltóláz előtt is fáj?

- Nem. Ez nem váltóláz. A váltóláz is épp elég rossz. De úgy érzem, mintha a lábam leesne, és a fejem...!

Megrémített. A fájdalmai mintha erősödtek volna, és úgy tekergőzött, mintha meg akarna szabadulni a kintől, majd kiegyenesedett, és csak feküdt zihálva.

- Rufe, hívom az apádat. Ha meglátja, mennyire beteg vagy, hívni fogja az orvost.

Túlságosan lekötötte a fájdalma, hogy válaszoljon. Nem akartam magára hagyni, amíg Nigel vissza nem jön, bár azt sem tudtam, mit tehetnék érte. A dilemmám megoldódott, amikor Nigellel együtt Weylin is bejött.

- Mi ez a badarság arról, hogy a szúnyogoktól lesz az embereknek váltóláza? - kérdezte.

- Azt elfelejthetjük - mondtam. - Ez nem maláriának tűnik. Vagyis váltóláznak. Nagy fájdalmai vannak. Azt hiszem, valakinek el kellene mennie az orvosért.

- Te elég jó vagy orvosnak.

- De... - Elhallgattam, nagy levegőt vettem, és lecsillapítottam magamat. Rufus mögöttem nyöszörgött. - Mr. Weylin, én nem vagyok doktor.

Fogalmam sincs, mi baja van. Meg kellene szereznie számára minden szakértő segítséget, ami csak elérhető.

- Kellene?

- Talán az élete múlik rajta.

Weylin ajka szigorú vonallá préselődött.

- Ha meghal, te is meghalsz, és nem lesz könnyű halálad.

- Ezt már mondta. De akármit tesz velem, a fia akkor is halott lesz. Ezt akarja?

- Tedd a dolgod - mondta makacsul -, és akkor élni fog. Te más vagy. Nem tudom, micsoda... boszorkány, ördög, nem érdekel. Akármi is vagy, amikor legutóbb idejöttél, visszahoztál az életbe egy lányt, pedig nem is az ő segítségére érkeztél. A semmiből jössz, és a semmibe térsz vissza. Évekkel ezelőtt megesküdtem volna rá, hogy nem létezhet olyan, mint te. Ez nem természetes! De érzed a fájdalmat... és meg tudsz halni. Emlékezz erre, és tedd a dolgod! Viseld gondját az uradnak.

- De mondom, hogy...

Kisértelt, és becsukta maga mögött az ajtót.

4

A BIZTONSÁG KEDVÉÉRT megszereztük és használatba vettük a szúnyoghálót. Nigel azt mondta, Weylin nem bánta, hogy elvittük, csak

nem akart több sületlenséget hallani a szűnyogokról. Nem szerette, ha a bolondját járatják vele.

- Azt hiszem, soha nem félt még így semmitől, mint tőled - mondta Nigel. - De szerintem előbb próbál megölni, mint hogy bevallja.

- Én nem láttam nyomát benne a félelemnek.

- Nem ismered úgy, mint én. - Nigel elhallgatott. - Meg tudna ölni téged, Dana?

- Nem tudom. Lehetséges.

- Akkor jobb, ha rendbe hozzuk Rufe gazdát. Sarah-nak van valami teája, ami kicsit segít a váltólázon. Talán azon is, amitől Rufe gazda most szenved.

- Megkérnéd, hogy főzzön egy fazékkal?

Bólintott, és kiment.

Sarah is jött Nigellel és a teával, hogy lásson. Most már öregnek látszott. A hajába ősz csíkok vegyültek, és arcát ráncok szabdalták. Sántikált.

- A lábamra ejtettem az üstöt - mondta. - Egy darabig járni sem tudtam. - Olyan érzésem támadt a láttán, hogy mindenki csak öregszik, és lehang. Nekem marhasültet és kenyeret hozott.

Rufusnak felszökött a láza. Nem kért a teából, de addig hízelegtem és fenyegetőztem, amíg lenyelte. Aztán mind vártunk, de csak annyi történt, hogy megfájdult a másik lába. A szeme zavarta a leginkább, mert amikor mozgatta, az fájt, ugyanakkor önkéntelenül is követte a mozgásomat és Nigelét a szobában. Végül egy hűvös, nedves ruhával letakartam. Az segített.

Az ízületei még mindig erősen sajogtak - a karja, a lába, mindene. Arra gondoltam, hogy azon segíthetek, ezért fogtam a gyertyáját, és felmentem a padlásra a zsákomért. Épp időben, mert egy kislány az excedrines üveg kupakját fessegette. Ez megijesztett. Akár az

altatótablettákat is választhatta volna. A padlás mégsem volt olyan biztonságos, mint gondoltam.

- Nem, szívem, add azt ide nekem.

- A tiéd?

- Igen.

- Cukorka?

Édes istenem!

- Nem, gyógyszer. Rossz ízű gyógyszer.

- Uhh! - fintorodott el, és visszaadta az üveget, majd visszament a matracához egy másik gyerek mellé. Új gyerekek voltak. Kíváncsi voltam, hogy a két kisfiút előttük eladták, vagy a földekre küldték-e.

Levittem magammal az Excedrint, az aszpirin maradékát és az altatót. Rufus szobájában kell tartanom őket, különben valamelyik gyerek előbb- utóbb rájön, hogyan csavarja le a biztonsági kupakot.

Rufus lesodorta a nedves ruhát, és az oldalán, összegörnyedve feküdt. Így találtam rá, mikor visszaértem. Nigel lefeküdt a padlóra a kályha előtt, és elaludt. Visszamehetett volna a kunyhójába, de megkérdezte, szeretném-e, hogy maradjon, elvégre ez az első éjszakám a visszatérésem után, én pedig igent mondtam.

Három aszpirint feloldottam vízben, és megpróbáltam rávenni Rufust, hogy igya meg. Még a száját sem nyitotta ki. Ezért felébresztettem Nigelt, aki leszorította, míg én befogtam az orrát, és amikor levegő után kapott, a szájába töltöttem a rossz ízű folyadékot. Rufus mindkettőnket elátkozott, de egy idő után kezdte jobban érezni magát. Egy időre.

Szörnyű éjszaka volt. Nem sokat aludtam. És az utána következő hat napon és éjszakán sem. Akármilyen volt is Rufus baja, borzalmas volt. Állandó fájdalmak voltak, és láza - egyszer még Nigelt is hívnom kellett, hogy tartsa, amíg lekötözöm, nehogy kárt tegyen magában. Aszpirint

adtam neki - túl sokat, de nem annyit, amennyit ő akart. Húslevessel és gyümölcs- és zöldséglével ettettem. Nem kért belőle. Sosem akart enni, de azt sem akarta, hogy Nigel lefogja, ezért evett.

Alice időnként bejött, hogy leváltson. Sarah-hoz hasonlóan ő is idősebbnek látszott. És keményebbnek. Az általam ismert lány hűvösebb, keserűbb nővére volt.

- A többiek rosszul bánnak vele Rufe gazda miatt - mesélte nekem Nigel. - Azt gondolják, ha ilyen régóta vele van, akkor biztos szereti.

Mire Alice megvetően közbeszólt:

- Kit érdekel, mit gondol egy rakás nigger!

- Két babát is elveszített - mondta Nigel. - Amelyik megmaradt, az pedig beteges.

- Fehér babák - mondta Alice. - Jobban hasonlítottak rá, mint rám. Jóénak még a haja is vörös. - Joe volt az egyetlen túlélő. Amikor ezt meghallottam, majdnem elsírtam magam. Hagar még nem született meg. Annyira belefáradtam már az ide-oda utazásba; annyira szerettem volna, ha vége. Még a barátnőm iránt sem tudtam sajnálatot érezni, aki küzdött értem, és gondoskodott rólam, amikor sebesült voltam. Túlságosan sajnáltam magamat.

Betegsége harmadik napján Rufus láza lement. Gyenge volt, és több kilóval könnyebb, de annyira megkönnyebbült, hogy elmúlt a láz és a fájdalom, hogy semmi mással nem törődött. Azt hitte, kezd javulni. De nem így volt.

A láz és a fájdalom visszatért még három napra, és kiütése támadt, ami viszketett és lehámlott...

Végül jobban lett, és úgy is maradt. Imádkoztam, hogy akármi is legyen ez a betegség, ne kapjam el, és sose kelljen senkit ápolnom, aki ebben szenved. Néhány nappal azután, hogy Rufus legrosszabb tünetei elmúltak, megint a padláson alhattam. Hálásan rogytam a matracra,

amelyet Sarah készített elő nekem, és a világ legpuhább fekhelyének éreztem. Másnap késő délelőttig fel sem ébredtem a mély, zavartalan alvás hosszú órái után. Amikor Alice felrohant a padlásra értem, még mindig kicsit kába voltam.

- Tom gazda rosszul van - mondta. - Rufe gazda azt akarja, hogy gyere le.

- O, ne... - motyogtam. - Mondd meg neki, hogy küldjön orvosért.

- Már elküldetett érte. De Tom gazdának nagyon fáj a mellkasa.

Lassan eljutott hozzám annak jelentősége, amit mondott.

- Fáj a mellkasa?

- Igen. Gyere! A szalonban vannak.

- Istenem, ez szívrohamnak hangzik. Semmit nem tehetek.

- Csak gyere! Ezt akarják.

Puttómban felhúztam egy nadrágot és egy inget. Mit vártak tőlem ezek az emberek? Varázslatot? Ha Weylinnek szívrohama van, a segítségem nélkül is eldől, felépül-e, vagy meghal.

Lerohantam a lépcsőn a szalonba, ahol Weylin baljós mozdulatlanságban és némaságban hevert a kanapén.

- Tegyél valamit! - könyörgött Rufus. - Segíts rajta! - A hangja ugyanolyan vékony és erőtlen volt, mint ő maga. A betegség rajta hagyta a nyomát. Kíváncsi voltam, hogyan jutott le a lépcsőn.

Weylin nem lélegzett, és nem éreztem a pulzusát. Egy pillanatig csak tanácstalanul és undorodva bámultam, nem akartam hozzáérni, különösen nem belefűjni a levegőt. Aztán a viszolygásomat elfojtva megkezdtem a szájból szájba lélegeztetést és a szívmasszázszt - minek is hívták? Kardiopulmonáris újraélesztésnek? Ismertem a nevét, és láttam már tévében, hogyan csinálják. Ezt leszámítva teljesen tudatlan voltam. Még csak azt sem tudtam, miért próbálom megmenteni Weylint. Nem érdemelte meg. És azt sem tudtam, használ-e az újraélesztés egy olyan

korban, ahol nincs hívható mentő, és senki nem tudja átvenni a feladatot tőlem akkor sem, ha netán sikerülne Weylin szívét munkára bírnom - amire egyébként nem számítottam.

És nem is sikerült.

Végül feladtam. Körülnéztem, és megláttam a közelemben Rufust a padlón. Nem tudtam, leült-e, vagy összerogyott, de örültem, hogy most ül.

- Sajnálom, Rufe. Halott.

- Hagytad meghalni?

- Már halott volt, amikor ideértem. Megpróbáltam visszahozni, ahogyan téged, amikor fuldokoltál. Nem sikerült.

- Hagytad meghalni.

Úgy beszélt, mint egy sírás határán álló gyerek. A betegsége úgy legyengítette, hogy azt hittem, tényleg el is sírja magát. Még az egészséges emberek is sírtak, és irracionális dolgokat mondtak, amikor a szüleik meghaltak.

- Amit lehetett, megtettem, Rufe. Sajnálom.

- Menj a pokolba, hagytad meghalni! - Megpróbálta rám vetni magát, de csak eldőlt. Fel akartam segíteni, de abbahagytam, amikor eltolt magától.

- Küldd ide Nigelt - suttogta. - Hozd Nigelt!

Felkeltem, és megkerestem Nigelt. Hallottam, hogy a hátam mögött Rufus megismétli:

- Csak hagytad meghalni.

5

MINDEN TÚL GYORSAN TÖRTÉNT. Szinte örültem, hogy Sarah és Carrie mellé kerültem munkára, és Rufus nem foglalkozott velem. Időre volt

szükségem, hogy utolérjem magamat - és az életet az ültetvényen. Carrie-nek és Nigelnek most már három fia volt, de Nigel egyszer sem említette, mert a legkisebb is már kétéves volt. Elfelejtette, hogy nem tudom. Egyszer vele) voltam, miközben nézte, hogyan játszanak.

- Jó, hogy vannak gyerekeim - mondta halkan. - Jó, hogy vannak fiaim. De nehéz látni, hogy rabszolgák.

Találkoztam Alice sovány, világos bőrű fiával is, és megkönnyebbülve láttam, hogy a szavai ellenére láthatóan szereti a gyereket.

- Folyton az jár a fejemben, hogy egyszer csak arra ébredek, hogy kihűlt, mint a többi - mondta egy nap a főzőházban.

- Miben haltak meg? - kérdeztem.

- Lázban. A doktor eljött, eret vágott rajtuk és purgálta őket, de így is meghaltak.

- Kivéreztette és kipurgálta a babákat?

- Két- és háromévesek voltak. Azt mondta, attól lemegy a lázuk. És le is ment. De... mégis meghaltak.

- Alice, a te helyedben soha nem engedném azt az embert Joe közelébe.

A fiára nézett, aki a főzőház padlóján ülve tejeskását evett. Ötéves volt, és bár Alice-nek sötét bőre volt, a gyedek majdnem fehérnek látszott. - A másik kettőnek se akartam a közelébe engedni a doktort - mondta Alice. - De Rufe gazda érte küldött... Érte küldött, és rávett, hogy hagyjam, hadd ölje meg a kicsikéimet.

Rufus jót akart. Valószínűleg még a doktor is csak jót akart. Alice azonban csak annyit tudott, hogy a gyerekei meghaltak, és Rufust hibáztatta. Rufus maga is sokat tanított nekem erről a hozzáállásról.

Weylin temetésének napján Rufus úgy döntött, megbüntet, amiért hagytam meghalni az öreget. Nem tudom, valóban azt hitte-e, hogy ezt

tettem. Talán csak bántani akart valakit. Azt már láttam máskor is, hogy másokon vezeti le a fájdalmát.

Így aztán a temetés másnapján reggel elküldte az akkori felügyelőt, egy Evan Fowler nevű tagbaszakadt férfit, hogy hozzon el a főzőházból. A hat év alatt, míg távol voltam, Jaké Edwards vagy felmondott, vagy kirúgták. Fowler azért jött, hogy megmondja: a földeken kell dolgoznom.

Még akkor sem hittem el, amikor kitaszigált a főzőházból. Azt hittem, ő is olyan, mint Jaké Edwards, aki az erejét fitogtatja. Odakint azonban Rufus várt és figyelt. Előbb rá, aztán Fowlerre néztem.

- Ez az? - kérdezte Fowler Rufust.

- Ő az - mondta Rufus. Azzal megfordult, és visszament a nagy házba.

Döbenten vettem el a sarlószerű kést, amelyet Fowler a kezembe nyomott, és hagytam, hogy a kukoricaföld felé tereljen. Mint egy állatot. Fowler a lován követett, míg én gyalogoltam. Hosszú út volt. A kukoricaföld már nem ott volt, ahol korábban. Úgy tűnt, a gazdák még ebben a korban is alkalmaztak valamiféle vetésforgót. Nem mintha ez számított volna. Mégis mit tudtam tenni egy kukoricaföldön?

Visszanéztem Fowlerre.

- Még sosem dolgoztam a földeken - mondtam neki. - Nem tudom, hogyan kell.

- Majd megtanulod - mondta. A korbácsa nyelével megvakarta a vállát.

Kezdttem ráébredni, hogy ellen kellett volna állnom, nem lett volna szabad hagynom, hogy Fowler idehozzon, ahol csak más rabszolgák láthatták, mi történik velem. Most már késő volt. Gyászos napnak ígérkezett.

Rabszolgák haladtak végig a sorokon, és késüket golfütőként lendítve vágták el a kukoricaszárakat. Egy sorban két rabszolga dolgozott egymás felé tartva, aztán összegyűjtötték a levágott szárakat, és a sor két végében kévákat állítottak belőlük. Könnyűnek látszott, de gyanítottam, hogy egy teljes nap után megfájdult a hátuk.

Fowler leszállt a lóról, és az egyik sorra mutatott.

- Úgy vágj, mint a többiek - mondta. - Csak csináld, amit ők. Munkára! - A sorhoz irányított. A másik végében már volt valaki, aki felém haladva dolgozott. Reméltem, hogy valaki, aki erős és gyors, mert én még sokáig nem leszek az. Reméltem, hogy a mosás és súrolás a házban és a saját időmben a gyárban és a raktárban eléggé megerősített ahhoz, hogy egyáltalán túléljem a napot.

Felemeltem a kést, és rásújtottam az első kukoricaszárra, mely meghajolt, de csak félig metszettem át.

És majdnem ugyanabban a pillanatban Fowler a hátamra csapott.

Felsikoltva előrebotlottam, majd kezemben a késsel felé perdültem. Közönyösen a két mellem közé csördített.

Térdre zuhantam, és a fájdalomtól kétrét görnyedtem. Könnyek csorogtak le az arcomon. Még Tom Weylin sem verte így a rabszolganőket - mint ahogy a rabszolga férfiakat sem rúgta ágyékon. Fowler egy állat volt. Kintől és gyűlölettől égve néztem fel rá.

- Kelj fel! - szólt rám.

Nem bírtam. Nem hittem, hogy bármi rá tudna bírni, hogy felkeljek - de aztán megláttam, hogy Fowler ismét felemeli a korbácsát.

Valahogyan feltápászkodtam.

- Most pedig tedd azt, amit a többiek - mondta. - A földhöz közel vágj. Erősen!

Megragadtam a kést, de úgy éreztem, őt sokkal szívesebben megvágnam. - Jól van - mondta. - Próbáld ki, és csináld. Azt hittem,

okosnak tartanak. Nagydarab férfi volt. Nem keltette gyors ember benyomását, de erős volt. Félttem, hogy még ha sikerül is ártanom neki, nem eléggé, hogy ne öljön meg aztán. Talán rá kellene vennem, hogy megpróbáljon megölni. Talán akkor kijutnék erről az átokverte helyről, ahol az emberek azért büntetnek, mert megpróbáltam segíteni nekik. Talán hazajutnék. De hány darabban? Fowler elvenné a kést, és élével adná vissza.

Megfordultam, és dühösen a kukoricaszárra csaptam, majd a következőre. Fowler nevetett a hátam mögött.

- Talán mégis van egy kis eszed - mondta.

Egy darabig figyelt, és a korbácsát csattogtatva hajszolt előre. Mire elment, már izzadtam, és megalázva reszkettem. Szembetalálkoztam az asszonnyal, aki felém haladva dolgozott, és odasúgta nekem:

- Lassíts! Ha kell, szusszanj egy keveset. Ha ma töröd magad, hajtani fog, hogy mindennap törd magadat.

Volt benne ráció. A pokolba is, ha így folytatom, még a mai napot sem bírom ki. A vállam már így is sajgott.

A levágott szárazakat gyűjtöttem össze, amikor Fowler visszajött.

- Mi az ördögöt képzelsz, mit csinálsz?! - dörrent rám. - Már a következő sor felénél kellene járnod! - Ahogy lehajoltam, a hátamra sújtott. - Mozogj! Most nem a főzházban vagy, ahol hízhatsz és lustálkodhatsz. Mozogj!

Égész nap ezt csinálta. Váratlanul odajött hozzám, rám kiabált, utasított, hogy dolgozzak gyorsabban, mindegy, mennyire gyors voltam, szitkozódott, fenyegetett. Nem vert rám gyakran, de végig éber maradtam, mert sosem tudtam, mikor sújt le. A végén már a közeledése megrémített. Azon kaptam magam, hogy már a hangjára összehúzómagam, és összerezzenek.

A soromban dolgozó nő elmagyarázta:

- Mindig keményen hajtja az új niggereket. Gyors munkára ösztönzi őket, hogy lássa, milyen gyorsan tudnak dolgozni. Aztán később, amikor lelassulnak, megkorbácsolja őket lustaságért.

Lassítottam. Nem volt nehéz. A vállam akkor sem fájhatott volna jobban, ha eltörik. Verejték csörgött a szemembe, és a kezem kezdett feltörni. A hátam fájt a korbácscsapásoktól és a túlhajszott izmoktól. Egy idő után fájdalmasabb volt hajtani magamat, mint hagyni, hogy Fowler megüssön. Aztán annyira elfáradtam, hogy semmi nem érdekelt. A fájdalom az fájdalom. Egy idő múlva csak le akartam feküdni a sorok közé, és soha fel sem kelni onnan.

Megbotlottam és elestem, felkeltem, és megint eldőltem. Végül arccal lefelé feküdtem a földön, és képtelen voltam felállni. Utána várva várt sötétség borult rám. Talán hazaindultam, talán haldokoltam vagy elájultam; mindegy volt. Eltávolodtam a fájdalomtól. Ez minden.

6

AMIKOR MAGAMHOZ TÉRTEM, a hátamon feküdtem, és egy fehér arc lebegett fölöttem. Egy eszelős pillanatig azt hittem, Kevin az, és otthon vagyok. Mohón mondtam ki a nevét.

- Én vagyok, Dana.

Rufus hangja. Még mindig a pokolban voltam. Behunytam a szemem, nem érdekelt, mi történik ezután.

- Dana, kelj fel! Ha vinnem kell téged ahelyett, hogy gyalog mennél, még jobban megsérülsz.

Furcsán visszhangoztak a szavai a fejemben. Kevin is mondott egyszer valami ilyesmit. Kinyitottam a szememet, hogy meggyőződjek róla: Rufus az.

O volt. Még mindig a kukoricaföldön hevertem a porban.

- Érted jöttem - mondta Rufus. - Azt hiszem, nem elég gyorsan.

Talpra küzdöttem magam. A kezét nyújtotta, hogy felsegítsen, de figyelmen kívül hagytam. Kicsit lesöpörtem magam, és követtem végig a soron a lováig. Onnan egy szó nélkül visszalovagoltunk a házhoz. Ott egyenesen a kúthoz mentem, fogtam egy vödör vizet, valahogy felcipeltem a lépcsőn, majd megmosakodtam, fertőtlenítőt kentem a friss sebeimre, és tiszta ruhát vettem. A fejfájásom végül lekergetett Rufus szobájába egy kevés Excedrinért. Rufus elhasználta az összes aszpirint.

Sajnos ő is a szobában volt.

- Nos, a földeken semmi hasznodat nem venni - mondta, amikor meglátott. - Ez nyilvánvaló.

Megálltam, és felé fordulva rámeredtem. Csak bámultam rá. Az ágyán ült, a támlának dőlve, de most kiegyenesedve szembenézett velem.

- Ne tégy semmi butaságot, Dana.

- Igaz - mondtam halkan. - Épp elég butaságot csináltam már. Hányszor is mentettem meg az életedet eddig? - A fejfájásom az íróasztalához űzött, ahol az Excedrint hagytam. Hármat a tenyerembe ráztam. Még sosem vettem be ennyit. Még sosem volt szükségem ennyire. Remegett a kezem.

- Fowler alaposan megkorbácsolt volna, ha nem állítom meg - mondta Rufus. - Nem ez az első verés, amitől megmentettelek.

Nálam volt az Excedrin. Megfordultam, hogy kimenjek.

- Dana!

Visszanéztem rá: sovány volt, gyenge, szeme beesett. A betegség rajta hagyta a nyomát. Valószínűleg akkor sem tudott volna a lovához cipelni, ha megpróbálja. És most sem tudna megállítani, gondoltam.

- Ha most itt hagyysz, Dana, egy órán belül ismét a földéken találsz magad!

A fenyegetés megdöbbsentett. Komolyan gondolta. Visszaküldene. Most már nem dühösen, hanem meglepetten - és rettegve - néztem rá. Megtehetné. Talán később lehetőségem nyílhat bosszút állni, de egyelőre azt tehettem, amit akart. Most inkább úgy beszélt, mint az apja. Abban a pillanatban még úgy is nézett ki.

- Soha többet ne hagyj faképnél! - mondta. Különös, de mintha kicsit rémülten csengett volna a hangja. Megismételte a szavakat, és mindet külön is megnyomta. - *Soha többet ne hagyj faképnél!*

Maradtam, ahol voltam, miközben a fejem lüktetett, az arcomra pedig tőlem telhetően közönyt erőltettem. Még mindig volt bennem némi büszkeség.

- Gyere vissza! - parancsolta.

Még egy pillanatig álltam, aztán visszamentem az asztalához, és leültem. Erre összetöppedt. Az apjára emlékeztető tartás elhagyta. Megint önmaga volt - akárki is volt az.

- Dana, ne kelljen így beszélnem veled - mondta fáradtan. - Csak tedd, amit mondok.

Megráztam a fejem, nem jutott eszembe semmi biztonságos, amit mondhattam volna. És azt hiszem, lehervadtam. Szégyenszemre a sírás kerülgetett. Kétségbeesetten vágytam rá, hogy egyedül legyek, de valahogyan sikerült visszafojtanom a könnyeket.

Ha észre is vette, nem szólt semmit. Eszembe jutott, hogy még mindig a markomban szorongatom az Excedrin tablettákat, ezért víz nélkül lenyeltem őket, remélve, hogy gyorsan hatnak, és kicsit helyrebillentenek. Amikor ismét Rufusra néztem, láttam, hogy visszafeküdt. Vajon itt kell maradnom, és figyelnem, ahogy alszik?

- Nem értem, hogy vagy képes lenyelni úgy azokat - mondta a torkát masszírozva. Hosszú csend következett, aztán újabb parancs. - Mondj már valamit! Beszélj hozzám!

- Vagy mi lesz? - kérdeztem. - Megversz, amiért nem beszélek veled? Motyogott valamit, amit nem hallottam tisztán.

- Mi?

Csend. Aztán keserűen kifakadtam:

- Megmentettem az életed, Rufus! Újra meg újra. - Egy pillanatra elhallgattam, nagy levegőt vettem. - És megpróbáltam megmenteni az apád életét. Tudod, hogy megpróbáltam. Tudod, hogy nem én öltem meg, és nem is hagytam meghalni.

Kényelmetlenül feszengett, az arca megrándult.

- Adj az orvosságodból!

Valahogyan sikerült megállnom, hogy megdobjam az üveggel. Felálltam, és átnyújtottam inkább.

- Nyisd ki! - mondta. - Nem akarok vesződni azzal az átkozott tetővel.

Kinyitottam, egy tablettát a kezébe ráztam, aztán visszapattintottam a kupakot.

Lenézett a tablettára.

- Csak egy?

- Ezek erősebbek a másikinál - mondtam. És szerettem volna minél tovább gazdálkodni velük. Ki tudja, hányszor lesz még szükségem rájuk miatta. Amit most vettem be, máris kezdett hatni.

- Te hármat vettél be - mondta durcásan.

- Nekem háromra volt szükségem. Téged senki nem korbácsolt.

Elfordította a tekintetét, és egyet a szájába vett. Még mindig el kellett rágnia a tablettákat nyelés előtt.

- Ennek még a másikinál is rosszabb az íze - panaszkolta.

Rá sem hederítettem, csak eltettem az üveget az asztalfiókba.

- Dana!

- Mi az?

- Tudom, hogy megpróbáltál segíteni a papán. Tudom.

- Akkor miért küldtél a földekre? Miért kellett átmennem ezen, Rufe?

Vállat vont, grimaszolt, majd megdörzsölte a vállát. Úgy tűnt, még mindig sok izma sajog.

- Azt hiszem, valakinek fizetnie kellett. És úgy látszott... az emberek nem szoktak meghalni, amikor te ápolod őket.

- Nem vagyok csodatevő.

- Nem. De a papa azt hitte. Nem kedvelt téged, de hitt abban, hogy jobban gyógyítasz, mint egy doktor.

- Hát nem. Néha kisebb valószínűséggel ölök, mint egy doktor, ennyi.

- Ölni?

- Én nem véreztetem és purgálom ki az embereket, amikor a leginkább szükségük van az erejükre. És annyit tudok, hogy a sebeket tisztán kell tartani.

- Ez minden?

- Ez elég ahhoz, hogy néhány életet megmentsen itt, de nem, ez nem minden. Tudok egy kicsit a betegségekről is. Csak egy keveset.

- Mit tudsz... egy olyan asszonyról, aki szüléskor sérült meg?

- Hogyan sérült meg? - Megfordult a fejemben, hogy Alice-re gondol esetleg.

- Nem tudom. Az orvos azt mondta, nem szabad többet szülnie, de megtette. A babák meghaltak, és majdnem ő is. Nincs jól.

Most már tudtam, kiről beszél.

- Az anyád?

- Igen. Hazajön. Azt akarom, hogy gondoskodj róla.

- Istenem! Rufe, semmit sem tudok az ilyen bajokról! Hidd el, egyáltalán semmit. - Mi van, ha a nő meghal a kezem alatt? Rufus halálra korbácsokat!

- Haza akar jönni most, hogy... Haza akar jönni.

- Nem tudok róla gondoskodni. Nem tudom, hogyan. - Haboztam egy keveset. - Az anyád amúgy sem szível engem, Rufe. Ezt ugyanolyan jól tudod, mint én. - Margaret gyűlölt engem. Pusztá rosszindulatból pokollá tenné az életemet.

- Nincs senki más, akiben megbíznék - mondta. - Carrie-nek most már ott a saját családja. El kellene hoznom a kunyhójából, el Nigeltől és a fiúktól...

- Miért?

- Kell, hogy valaki a mamával legyen éjjel. Mi van, ha szüksége van valamire?

- Úgy érted, a szobájában kellene aludnom?

- Igen. Korábban még sosem aludt a szobájában cseléd. De most már hozzászokott.

- Engem nem fog megszokni. Mondom neked, nem fog elfogadni. - Bár adná az ég!

- De én azt hiszem, hogy igen. Most már idősebb, nem olyan tüzes. Add oda neki a laudániumját, amikor kell, és nem okoz neked gondot.

- Laudánium?

- A gyógyszer. May néni azt mondja, már nem annyira a fájdalomra kell neki. De még mindig szüksége van rá.

Mivel a laudánium ópiumkivonat volt, nem vontam kétségbe, hogy szüksége volt rá. Egy kábítószerfüggőre kell majd vigyáznom. Egy olyan kábítószerfüggőre, aki gyűlöl engem.

- Rufe, Alice nem tudná...

- Nem! - Egy éles nem. Rájöttem, hogy Margaret Weylinnek még több oka van Alice-t gyűlölni, mint engem.

- Alice-nek néhány hónap múlva új babája születik - mondta Rufus.

- Tényleg? Akkor talán... - Becsuktam a számat, de a gondolat továbbrobogott. Talán ez a mostani Hagar lesz. Talán most az egyszer nyerek valamit azzal, hogy itt maradok. Bárcsak...

- Talán mi?

- Semmi. Nem számít, Rufe. Arra kérlek, hogy anyád és az én érdekemben ne bízd rám őt.

Megdörzsölte a homlokát.

- Gondolkozom rajta, Dana, és beszélek vele. Talán eszébe jut valaki, akit kedvel. Most hagyj aludni. Még mindig olyan átkozottul gyenge vagyok.

Elindultam kifelé.

- Dana!

- Igen? - Most mi van?

- Menj, olvass egy könyvet, vagy valami. Ma már ne dolgozz többet.

- Olvassak?

- Csinálj, amit akarsz.

Más szavakkal: sajnálta. Mindig csak sajnálta. Meglepetéssel és értetlenséggel fogadta volna, ha nem vagyok hajlandó megbocsátani. Hirtelen eszembe jutott, hogyan beszélt régen az anyjával. Ha nem tudta megszerezni tőle szép szóval, amit akart, megszűnt kedvesnek lenni. Miért ne? Az anyja mindig megbocsátott.

7

MARGARET WEYLIN ENGEM AKART. Sovány, sápadt és gyenge asszony lett belőle, aki idősebbnek látszott a koránál. Szépsége törékeny

szikársággá fakult. Amikor újra bemutattak neki, épp egy kis, barnásvörös folyadékkal teli üvegcséből kortyolt, és jóságosan elmosolyodott.

Nigel vitte fel a szobájába. Margaret tudott járni, de a lépcsőkkel meggyűlt a baja. Valamivel később látni akarta Nigel gyerekeit. Szirupos kedvességgel viselkedett velük. Emlékeim szerint Rufuson kívül senkivel nem bánt így. A rabszolgagyerekekkel nem törődött, hacsak nem a férje nemzette őket. Akkor viszont az érdeklődése rosszindulatúvá vált. Nigel fiainak azonban cukorkát adott, és ők imádták az asszonyt.

Egy másik rabszolga után is kérdezősködött - akit nem ismertem -, és sírva fakadt, amikor megtudta, hogy őt már eladták. Csupa kedvesség és jóindulat volt. Egy kicsit megrémített. Nem tudtam elhinni, hogy ennyire megváltozott.

- Dana, még mindig tudsz úgy olvasni, mint régen? - kérdezte tőlem.

- Igen, asszonyom.

- Azért kértelek téged, mert emlékszem rá, milyen jól olvasol.

Közönyt erőltettem az arcomra. Meglehet, ő nem emlékezett arra, mit gondolt az olvasásomról, én viszont igen.

- Olvass nekem a Bibliából! - kérte.

- Most? - Épp az imént reggelizett. Én még semmit nem ettem, és éhes voltam.

- Igen, most. Olvasd fel a hegyi beszédet.

Így kezdődött az első teljes napom vele. Amikor elfáradt abban, hogy hallgassa a felolvasásomat, más teendőket talált ki nekem. Például a mosást. Azt senki másra nem bízta rá. Kíváncsi voltam, rájött-e már, hogy általában Alice végzi a mosást. És ott volt a takarítás. Addig nem hitte el, hogy a szobája ki lett söpörve és a por letörölve, amíg nem látta, ahogy csinálom. Nem bízott abban, hogy Sarah tudja, hogyan kéri a

vacsoráját, ezért leküldött engem érte, hogy jöjjön fel, és hallgassa meg az utasításokat. Beszélnie kellett Carrie-vel és Nigellel a takarításról, felügyelnie kellett az asztalnál felszolgáló kisfiút és kislányt. Röviden: bizonyítania kellett, hogy megint ő irányítja a házat. Éveken át nélküle működött, de most ő visszatért.

Úgy döntött, megtanít varrni. Otthon volt egy régi Singer varrógépem, és elég jól tudtam használni a magam és Kevin szükségleteire. De a kézzel varrásról, különösen a „kedvtelésből” varrásról azt gondoltam, hogy lassú kínzás. Margaret Weylin azonban nem kérdezte, akarok-e tanulni. El akarta ütni az időt, és az én dolgom volt ebben segíteni neki. Így aztán hosszú, idegőrlő órákat töltöttem azzal, hogy utánozni próbáltam apró, egyenes, egyforma öltéseit, amiket aztán percek alatt feltépett, és nem túl kedvesen kioktatott arról, milyen pocsék munkát végeztem.

Ahogy teltek a napok, megtanultam, hogy amikor elküld valamit elintézni, hosszabb ideig maradjak el. Megtanultam hazudni, hogy megszabaduljak tőle olyankor, amikor a robbanás határán álltam. Megtanultam némán figyelni, miközben ő csak beszélt, beszélt és beszélt... többnyire arról, mennyivel jobb volt minden Baltimore-ban, mint itt. Sosem szerettem meg a padlón alvást a szobájában, de nem engedte, hogy a dikót behozzam. Őszintén nem látta, mennyire nehéz számomra a padlón aludni. A niggerek mindig is ott aludtak.

Akármennyi gondot okozott is, Margaret Weylin megszeliődött. Már nem voltak olyan dühkitörései, mint régen. Talán a laudánium tette.

- Jó lány vagy - mondta nekem, amikor az ágya mellett ülve egy bútorhuzatot varrtam. - Sokkal jobb, mint régen. Valaki biztosan megtanított rá, hogy kell viselkedni.

- Igen, asszonyom. - Fel sem néztem.

- Helyes. Korábban szemtelen voltál. Nincs rosszabb egy szemtelen niggernél.

- Igen, asszonyom.

Lehangolt, untatott, feldühített és megőrijtett. De amíg vele voltam, teljesen meggyógyult a hátam. A munka nem volt nehéz, és a varrásomon kívül semmire nem panaszkodott. Sosem fenyegetett vagy próbált megkorbácsoltatni. Rufus szerint elégedett volt velem. Ez még őt is meglepte. Ezért némán elviseltem az anyját. Mostanra már tudtam annyit, hogy rájőjjenek, mikor van jó dolgom. Vagy legalábbis így hittem.

- Látnod kéne magadat - mondta nekem egyik nap Alice, amikor a kunyhójában bujkáltam. Abban a kalyibában, amelyet Rufus Nigellel építtetett számára az első gyereke születése előtt.

- Hogy érted? - kérdeztem.

- Rufe gazda jól rád ijesztett, mi?

- Rám ijesztett...? Miről beszélsz?

- Úgy lótsz-futsz annak az asszonynak, mintha szeretnéd. És elég volt hozzá fél nap a földeken.

- A pokolba, Alice, hagyjál! Egész reggel sületlenségeket hallgattam. Nem hiányzik még a tiéd is.

- Ha nem akarsz meghallgatni, mehetsz is kifelé. Bárki rosszul lenne attól, ahogy hízelegsz annak az asszonynak.

Felkeltem, és átmentem a főzőházba. Időnként ostobaság lett volna értelmes érveket várni Alice-től, ilyenkor felesleges volt rámutatni a nyilvánvalóra.

A főzőházban két mezei munkást találtam: az egyik egy fiatalember volt, törött lábbal, amely ugyan sínbe volt rakva, de nyilvánvalóan görbén forrt össze, és egy öregember, aki már nem sokat dolgozott. Már azelőtt hallottam őket, hogy bementem.

- Tudom, hogy Rufe gazda megszabadul majd tőlem, ha tud - mondta a fiatal. - Nem veszi hasznomat. A papája megszabadult volna tőlem.

- Engem senki nem venne meg - mondta az öreg. - Régen kiégtem. A fiataloknak kell aggódniuk.

A főzőházba mentem, és a fiatalember, aki éppen válaszra nyitotta a száját, gyorsan becsukta, és nyílt ellenségességgel nézett rám. Az öreg egyszerűen hátat fordított. Láttam már más rabszolgákat, akik ezt csinálták Alice-szel, de még nem tűnt fel, hogy velem is ezt tennék. A főzőház egyszeriben semmivel sem tűnt otthonosabbnak, mint Alice kunyhója. Más lett volna a helyzet, ha Sarah vagy Carrie bent van, de nem voltak ott. Kimentem hát, és elindultam a nagy ház felé. Elöntött a magány.

Amikor azonban beértem, elgondolkoztam azon, miért oldalogtam el. Miért nem vettem fel a kesztyűt? Alice vádja nevetséges volt, és ezt ő is tudta. De a mezei munkások... Ők egyszerűen nem ismertek, nem tudták, mennyire vagyok hűséges Rufushoz vagy Margarethez, nem tudták, miről számolhatok be nekik.

És ha elmondanám, mennyi az esélye annak, hogy hisznek nekem?

De akkor is...

Lassan végigmentem a halion a lépcső felé, azon töprengve, miért nem védtem meg magamat, vagy legalább miért nem próbáltam meg. Ennyire hozzászoktam volna az alázatossághoz?

Odafentről hallottam, ahogy Margaret Weylin a botjával kopog. Járáshoz nem nagyon használta, mert alig ment bárhova is. Arra használta, hogy engem hívjon.

Megfordultam, és kimentem a házból az erdő felé. Gondolkodnom kellett. Nem volt elég időm magamra. Egykor - Isten tudja, milyen régen - amiatt aggódtam, hogy túl nagy távolságot tartok magam és e

között az idegen idő között. Mostanra ez a távolság teljesen megszűnt. Mikor hagytam abba a színjátszást? Miért hagytam abba?

Emberek jöttek felém az erdőn át. Sokan. Ők az úton érkeztek, míg én több lépéssel odébb álltam, ezért lekuporodtam a fák közé, hogy megvárjam, amíg elhaladnak mellettem. Semmi kedvem nem volt valami fehér férfi kérdéseire válaszolni, miszerint: „Mit csinálsz itt? Ki a gazdád?”

Mindkettőre gond nélkül válaszolni tudtam volna. A Weylin-birtok határának a közelében sem jártam. De egy időre a magam ura akartam lenni. Mielőtt elfelejtem, milyen is az.

Egy lovon ülő fehér férfi vezetett két tucát, kettesével láncon összefűzött fekete férfit. Láncon! Bilincset és vas nyakpántot viseltek, amely a két sor között egy központi lánchoz kapcsolódott. A férfiak mögött több nő gyalogolt a nyakuknál összekötözve. Eladásra szánt rabszolgák.

A menet végén egy másik fehér férfi lovagolt övébe tűzött pisztollyal. Mindannyian a Weylin-ház felé tartottak.

Hirtelen rádöbbsenem, hogy a főzőházban ülő rabszolgák nem csak unaloműzésként spekuláltak az eladásuk lehetőségéről. Tudták, hogy rabszolgavásár lesz. Mezei munkások voltak, akik sosem tették be a lábukat a nagy házba, mégis tudtak róla. Én viszont semmit nem hallottam.

Az utóbbi időben Rufus vagy az apja ügyeinek a rendezésével, vagy alvással töltötte az idejét. Még mindig gyenge volt a betegsége miatt, és nem volt ideje rám. Még az anyjára is alig volt ideje. De arra igen, hogy rabszolgákat adjon el. Volt ideje ennyivel is jobban idomulni az apjához.

Hagytam, hogy a menet jóval előttem érjen a házhoz. Mire odaértem, három rabszolgát már a sorhoz fűztek. Két férfit, akik közül az egyik komor arcot vágott, a másik nyíltan zokogott; és egy nőt, aki úgy járt,

mint egy alvajáró. Ahogy közelebb értem, megláttam. Megtorpantam, nem akartam tudni, ki az. Egy magas, erős testfelépítésű, csinos nő.

Tess.

Ez alkalommal csak kétszer-háromszor láttam. Még mindig a földeken dolgozott, és még mindig a felügyelőt szolgálta ki éjszakánként. Nem volt gyereke, és talán ezért adták el. Vagy ezt is Margaret Weylin intézte el. Ha tudott a férje ideiglenes érdeklődéséről Tess iránt, elképzelhető volt, hogy bosszút állt.

Tess felé indultam, és a fehér férfi, aki épp a nyaka köré kötötte a kötelet a sorban, meglátott. Pisztolyát kihúzva fordult felém.

Riadtan, zavartan megtorpantam... nem tettem semmilyen fenyegető mozdulatot.

- Csak el akartam búcsúzni a barátnőmtől - mondtam a férfinak. Valamiért suttogtam.

- Mondd onnan! Így is hallja.

- Tess!

Fejét lehajtva állt, vállát előre görnyesztette, egyik kezéből kis, vörös batyu lógott. Meg kellett volna hallania, de nem hiszem, hogy hallott.

- Tess, Dana vagyok.

Nem nézett fel egyszer sem.

- Dana! - csattant Rufus hangja a lépcső tetejéről, ahol a másik fehér férfival beszélt. - Menj onnan! Menj be!

- Tess! - szólítottam meg ismét, azt akartam, hogy válaszoljon. Biztosan megismerte a hangomat. Miért nem nézett fel? Miért nem szólt? Miért nem mozdult? Mintha nem léteztem volna számára, mintha nem lettem volna valóságos.

Felé léptem. Azt hiszem, odamentem volna hozzá, hogy levegyem a nyakából a kötelet, és golyót kaptam volna a próbálkozásért. De abban a

pillanatban Rufus odaért hozzám. Megragadott, és a házba, a könyvtárba toloncolt.

- Maradj itt! - parancsolt rám. - Csak maradj... - Elhallgatott, hirtelen nekem esett, és amikor belém kapaszkodott, nem ott akart tartani, hanem megtámaszkodott rajtam. - A fenébe!

- Hogy tehetted! - sziszegtem, miközben felegyenesedett. - Tess... azok a többiek...

- Ők az én tulajdonom!

Hitetlenkedve bámultam rá.

- O, istenem...!

Rufus megtörölte az arcát, és elfordult.

- Figyelj, ezt az eladást az apám rendezte el, mielőtt meghalt. Nem tehetsz semmit ellene, úgyhogy ne ártsd bele magad!

- Vagy mi lesz? Engem is eladsz? Akár meg is tehetned!

Válasz nélkül kiment. Egy idő után leültem Tom Weylin elnyűtt karosszékébe, és az asztalára fektettem a fejem.

8

CARRIE FEDEZETT ENGEM Margaret Weylinnél. Ezt tudatni akarta velem, amikor elcsípett, ahogy felfelé indultam. Ami azt illeti, nem tudtam, miért megyek fel, azt leszámítva, hogy egy darabig nem akartam Rufust látni, és sehová máshová nem mehettem.

Carrie megállított a lépcsőn, kritikusan végigmért, aztán megfogta a karomat, és levezetett, ki a kunyhójához. Nem tudtam, mi jár a fejében, és nem is érdekelt, de azt megértettem, amikor kézjelekkel tudtomra adta, hogy azt mondta Margaret Weylinnek, hogy beteg vagyok. Aztán két kézzel átkulcsolta a nyakát, és rám nézett.

- Láttam - mondtam. - Teszt és két másikat. - Szaggatottan beszívtam a levegőt. - Azt hittem, ezen az ültetvényen ennek vége. Azt hittem, ez Tom Weylinnel együtt kihalt.

Carrie vállat vont.

- Bárcsak a sárban hagytam volna Rufust! - mondtam. - Ha belegondolok, hogy azért mentettem meg, hogy ilyesmit tehessen!

Carrie elkapta a csuklóm, és hevesen megrázta a fejét.

- Hogy érted, hogy nem? Nem jó ember. Most már felnőtt, és része a rendszernek. Amikor az apja igazgatta a dolgokat, kicsit együttértett talán velünk... amikor ő maga sem volt egészen szabad. De most ő a főnök. És azt hiszem, valamit azonnal tennie kellett, hogy ezt bizonyítsa.

Carrie megint a nyaka köré kulcsolta a kezét. Aztán közelebb lépett hozzám, és az én nyakamat is átfogta. Végül a bölcsőhöz ment, amelyet nemrég nőtt ki a legfiatalabb gyereke, és ott szimbolikusan ismét összekulcsolta a kezeit, épp csak helyet hagyva egy kis nyaknak.

Kiegyenesedett, és rám nézett.

- Mindenkit? - kérdeztem.

Bólintott, majd széles gesztust tett a karjával, mintha egy csoportot ölelne át. Aztán ismét a nyaka köré fonta a kezét.

Bólintottam. Majdnem bizonyosan igaza volt. Margaret Weylin nem volt képes az ültetvény igazgatására. A földet és az embereket is eladnák. És ha Tom Weylinből ki lehet indulni, az embereket a családi kötelékek figyelembevétel nélkül adnák el.

Carrie úgy nézett le a bölcsőre, mintha kitalálta volna a gondolatomat.

- Kezdtem árulónak érezni magamat - mondtam. - Büntudatom volt, amiért megmentettem. Most... nem tudom, mit érezzék. Valamiért mindig megbocsátom neki, amit velem tesz. Nem tudom úgy gyűlölni,

ahogyan kellene, amíg nem látom, hogy másokkal mit tesz. - Megráztam a fejemet. - Azt hiszem, értem, miért vannak itt olyanok, akik azt gondolják, inkább vagyok fehér, mint fekete.

Carrie heves, hessegető mozdulatokat tett, arca bosszús volt. Hozzám lépett, és az arcom egyik oldalát megtörölte az ujjával - jó erősen. Hátrahököltem, és akkor felemelte előttem az ujjait, mindkét oldalukat megmutatta nekem. De most nem értettem meg.

Bosszúsán megfogta a kezemet, és kivezetett oda, ahol Nigel tűzifát hasogatott. Ott, előtte megismételte az arcdörzsölést, és a férje bólintott.

- Úgy érti, nem jön le, Dana - mondta halkan. - A feketeség. Úgy érti, a pokolba azokkal, akik azt mondják, más vagy, mint ami vagy.

Megöleltem Carrie-t, és gyorsan távoztam, nehogy lássa, mennyire közel állok a síráshoz. Felmentem Margaret Weylinhez, aki éppen akkor vette be a laudániumját. Ilyenkor olyan volt vele lenni, mintha egyedül lettem volna. És most pont arra volt szükségem.

9

AZ ELADÁS UTÁN három napig kerültem Rufust. Könnyű volt, mert ő is került engem. Aztán a negyedik napon megkeresett. Az anyja szobájában talált rám, ahogy „igen, asszonyom”-okat mormoltam és ágyneműt cseréltem, miközben Margaret Weylin az ablak mellett ült soványan és törékenyen. Alig evett. Azon kaptam magam, hogy hízkelkedve próbálom rávenni, hogy egyen. Aztán rájöttem, hogy szereti az unszolást. Néha el tudott feledkezni arról, hogy felsőbbrendűn viselkedjen, és egyszerűen csak valakinek az öreg anyja volt. Rufus anyja. Sajnos.

Rufus bejött.

- Dana, hadd fejezze be Carrie. Van valami más munkám számodra.

- O, feltétlenül most kell elvinned? - kérdezte Margaret. - Éppen...

- Később visszaküldöm, mama. És Carrie egy perc múlva feljön, hogy bevesse az ágyadat.

Némán kimentem, és cseppet sem vágytam tudni, mit tartogat számomra.

- Le a könyvtárba - szólalt meg mögöttem.

Visszanéztem rá, hátha meg tudom fejteni a hangulatát, de csak fáradtságot láttam rajta. Jól evett, és kétszer annyit pihent, mint amennyire szüksége lett volna, mégis mindig fáradtnak látszott.

- Várj egy percet! - szólt.

Megtorpantam.

- Hoztál még egy olyan tollat, amiben benne van a tinta?

- Igen.

- Hozd!

Felmentem a padlásra, ahol a legtöbb holmimat tartottam még mindig. Hoztam egy hármás csomag golyóstollat, de csak egyet vittem le magammal - hátha Rufus ugyanolyan szívesen pazarolja a tintát, mint a legutóbb.

- Hallottál már a dengue-lázzról? - kérdezte, miközben lement a lépcsőn.

- Nem.

- Nos, a városi doktor szerint az volt nekem. Meséltem neki róla. - Az apja halála óta gyakran járt a városban. - A doki azt mondta, nem érti, hogyan éltem túl érvágás és egy jó hashajtó nélkül. Azt mondja, azért vagyok gyenge, mert nem purgáltam ki a testemből az összes mérget.

- Add a kezébe magadat - mondtam halkán. - És kis szerencsével mindkettőnk gondjai megoldódnak.

Bizonytalanul ráncolta a homlokát.

- Ezt hogy érted?

- Sehogy.

Megfordult, és fájdalmasnak szánt szorítással megragadta a vállamat. Nem fájt.

- Azt próbálsz mondani, hogy azt akarod, hogy meghaljak?

Sóhajtottam.

- Ha azt akarnám, meghalnál, nem?

Csend. Elengedett, és bementünk a könyvtárba. Leült az apja régi karosszékébe, és intett, hogy üljek egy közeli, kemény Windsor-stílusú székbe. Ami előrelépés volt az apjához képest, aki előtt mindig állnom kellett, mint egy iskolás gyereknek, akit az igazgatói irodába küldtek.

- Ha azt hiszed, hogy az a kis vásár rossz volt... a papa tényleg előre elrendezte... akkor jobb, ha teszel róla, hogy semmi ne történjen velem.

- Rufus hátradőlt, és fáradtan nézett rám. - Tudod, mi történne az itteniekkel, ha meghalnék?

Bólintottam.

- Engem az aggaszt - szólaltam meg -, hogy mi történik velük, ha élsz.

- Csak nem gondolod, hogy bármit teszek velük?

- De hát teszel. És nekem néznom kell, emlékeznom, és eldöntenem, mikor mész túl messzire. Hidd el, nem szívesen végzem ezt a munkát.

- Sokat veszel magadra.

- Nem az én ötletem volt.

Motyogott valamit, amit nem tudtam kivenni, minden bizonnyal valami trágárságot.

- A földeken kellene lenned - tette hozzá. - Isten tudja, miért nem hagytalak ott. Tanultál volna egyet s más.

- Megöltek volna. Neked pedig el kellett volna kezdened jobban odafigyelni magadra. - Vállat vontam. - Azt hiszem, ahhoz nincs tehetséged.

- A fenébe, Dana... Mi értelme annak, hogy itt ülünk, és fenyegetéseket vágunk egymás fejéhez? Nem hiszem, hogy ártani akarnál nekem, mint ahogy én sem akarok ártani neked.

Nem mondtam erre semmit.

- Azért hoztalak le, hogy írj meg nekem néhány levelet, nem pedig, hogy veszekedjünk.

- Levelet?

Bólintott.

- Megmondom neked őszintén, utálok írni. Az olvasást nem bánom, de írni utálok.

- Hat éve még nem utáltad.

- Akkor még nem kellett csinálnom. Nem volt nyolc-kilenc ember, akik válaszokat követeltek volna tőlem, még hozzá azonnal.

Forgattam a tollat a kezemben.

- Nem tudod, milyen keményen dolgoztam azért a saját időmben, hogy ne kelljen ilyen munkát végezmem.

Hirtelen elvigyorodott.

- De tudom. Kevin elmondta. Mesélt a könyvekről is, amiket írtál. A saját könyveidről.

- Ő meg én így tartjuk fenn magunkat.

- Ja. Nos, gondoltam, hiányzik neked... úgy értem, a saját dolgaidat írni. Ezért elég papírt szereztem, hogy mindkettőnk helyett ír hass.

Rábámultam, nem voltam biztos benne, hogy jól hallottam. Olvastam róla, hogy ebben az időben drága volt a papír, és láttam, hogy Weylinnek sosem volt belőle sok. Rufus viszont most felajánlja... Mit is? Megvesztegetést? Egy újabb bocsánatkérést?

- Mi a baj? - kérdezte. - Én úgy látom, ez kedvezőbb ajánlat, mint bármelyik, amit eddig tettem.

- Kétségtelenül.

Papírt hozott, és helyet csinált nekem az íróasztalnál.

- Rufe, el fogsz adni mást is?

Habozott.

- Remélem, nem. Nem szeretem ezt a dolgot.

- Mi az, hogy reméled? Nem tudnád egyszerűen csak nem megtenni?

Ismét habozott.

- Papa adósságokat hagyott hátra, Dana. Nem ismertem embert, aki nála óvatosabban bánt volna a pénzzel, de így is adósságot halmozott fel.

- De a termésből nem tudnád kifizetni?

- Egy részét.

- Ól Mit fogsz csinálni?

- Ráveszek valakit, aki írásból él, hogy írjon meg néhány nagyon meggyőző levelet.

10

MEGÍRTAM A LEVELEIT. Előbb el kellett olvasnom több levelet, amit ő kapott, hogy felvegyem a kor erőltetett, hivatalos stílusát. Nem akartam, hogy Rufusnak egy olyan hitelezővel kelljen szembenéznie, akit felingereltem az én huszadik századi tömörségemmel - ami a tizenkilencedik században gorombaságnak vagy egyenesen sértésnek tűnhet. Rufus nagyjából elmondta, mit akar, aztán elfogadta vagy elutasította azt, ahogyan megírtam. Általában elfogadta. Aztán együtt elkezdtek átnézni az apja könyvelését. Margaret Weylinhez nem jutottam vissza.

És utána nem kellett többet a teljes időmet rááldoznom. Rufus behozott egy Beth nevű fiatal lányt a földről, hogy segítsen a házimunkával, így Carrie-nek több ideje maradt Margaretre. Én

továbbra is Margaret szobájában aludtam, mert egytettem Rufusszal abban, hogy Carrie-nek a családja mellett a helye, legalább éjszakára. Vagyis nekem kellett elviselnem, hogy Margaret felébresztett, amikor nem tudott aludni, és keserűen felpanaszolta, hogy a fia épp akkor vett el tőle, amikor kezdtünk olyan jól kijönni egymással...

- Mit csináltat veled? - kérdezte többször, gyanakodva.

Megmondtam neki.

- Úgy vélem, azt maga is meg tudná csinálni. Tom mindig maga csinálta.

Rufus is képes lett volna rá, gondoltam, bár sosem mondtam ki hangosan. Csak nem szeretett egyedül dolgozni. Ami azt illeti, egyáltalán nem szeretett dolgozni. De ha már muszáj volt, társaságra vágyott. Fel sem tűnt, hogy kimondottan az én társaságomra; aztán egyik este kicsit részegen jött haza, és Alice-t és engem a konyhóban talált, amint éppen együtt ettünk. Ő egy városi családnál vacsorázott. „Olyan lányos népeknél, akik meg akarnak szabadulni a lánytól” - mondta nekem Alice. Közömbösen mondta, bár tudta, hogy ha Rufus megnősül, az ő élete sokkal nehezebb lesz. Rufusnak volt birtoka, rabszolgái, és úgy tűnt, elég jó partinak számít.

Amikor hazaért, és egyikünket sem talált a házban, kijött Alice konyhójához. Kinyitotta az ajtót, és amikor mindketten felnéztünk rá az asztal mellől, boldogan elmosolyodott.

- Íme a nő - mondta, egyikünkről a másikunkra nézve. - Valójában egyetlen nő vagy. Tudtad?

Azzal eltántorgott.

Alice-szel összenéztünk. Azt hittem, nevetni fog, mert minden alkalmat megragadott, hogy kinevesse Rufust - bár nem szemtől szembe, mert a férfi megverte, amikor úgy gondolta, hogy Alice megérdemelte.

Nem nevetett. Összerázkódott, aztán nem túl kecsesen felállt - most már látszott rajta a terhesség -, és kinézett az ajtón Rufus után.

Egy idő után megkérdezte:

- Agyba szokott vinni, Dana?

Felugrottam. Az őszintesége még mindig meg tudott lepni.

- Nem. Nem akar engem, és én sem őt.

Visszanézett a válla fölé.

- Mi köze van ehhez annak, hogy te mit akarsz?

Nem mondtam semmit, mert kedveltem Alice-t. És nem tudtam volna olyan választ adni, ami ne hangzott volna az ő bírálatának.

- Tudod - mondta -, megszelídítéd őt nekem. Amikor itt vagy, alig ver meg. Téged pedig soha.

- Elintézi, hogy mások megverjenek.

- Akkor is... tudom, mire gondol. Engem az ágyban szeret, téged azon kívül, és te meg én egyformák vagyunk, ha hihetünk az embereknek.

- Egyformák vagyunk, ha hihetünk a szemünknek!

- Gondolom. Akárhogy is, így egyazon nő két fele vagyunk... legalábbis az ő örült fejében.

11

AZ IDŐ LASSAN, eseménytelenül telt, és én vártam, hogy megszülessen a gyerek, akiről reméltem, hogy Hagar lesz. Továbbra is segítettem Rufusnak és a anyjának. Naplót írtam gyorsírással. („Mi ez a macskakaparás?” - kérdezte Rufus az egyik nap, amikor átnézett a vállam fölé.) Hatalmas megkönnyebbülés volt kimondani, akár csak írásban, amit gondolok, anélkül, hogy aggódnom kellett volna, hogy magamat vagy mást bajba sodrok. Az egyik titkárnoi tanfolyam végre jól jött.

Kipróbáltam a kukoricamorzsolást, és feltörtem a lassú, ügyetlen kezemet, miközben a tapasztalt mezei munkások könnyedén pergették a szemeket, és remekül érezték magukat. Nem volt okom csatlakozni hozzájuk, de úgy tűnt, ünnepséget csinálnak a csuhéfosztásból - Rufus még egy kevés whiskey-t is adott nekik, hogy jobban menjen a munka -, és szükségem volt az ünneplésre, bármire, ami megtöri az unalmat, és eltereli a gondolataimat magamról.

Igazi buli volt. Vad ünneplés, amit senki nem fogott vissza csak azért, mert a „gazda női - Alice és én - jelen voltunk. A közelemben dolgozók a kis kukoricahegy körül kinevették a vízhólyagjaimat, és azt mondták, hogy átestem a beavatáson. Körbejárt egy kancsó, beleittam, fuldokolni kezdtem, és erre még több nevetés hangzott fel. Meglepően bajtársias nevetés. Egy izmos férfi azt mondta nekem, kár, hogy már másé vagyok, amire három asszony is ellenséges pillantást vetett rám. Munka után rengeteg étel várt - csirke, sertés, zöldségek, kukoricakenyér, gyümölcs -, sokkal jobb étel, mint a hering és a kukoricakása, amit a mezei munkások általában kaptak. Rufus kijött, hogy eljuttassa a hőst, amiért ilyen kiváló lakomát ajándékoz nekünk, és az emberek elárasztották a dicséretekkel, amikre várt. Utána undok vicceket faragtak róla a háta mögött. Különös módon egyszerre kedvelték, megvetették, és féltek tőle. Ez összezavart, mert bennem is ilyen érzések kavargtak vele kapcsolatban. Azt hittem, az én érzéseim azért bonyolultak, mert furcsa kapcsolat fűz minket össze. De persze mindenfajta rabszolgaság furcsa viszonyokat szült. Csak a munkafelügyelő váltott ki egyszerű, egyértelmű gyűlöletet és félelmet, amikor futólag felbukkant. De a gyűlölet és a félelem is a felügyelő munkájához tartozott, miközben az ura keze tiszta maradt.

Egy idő után a fiatalok kezdtek kettesével eltűnedezni, és az idősebbek közül néhányan abbahagyták az evést, ivást, éneklést vagy

beszélgetést, hogy helytelenítően - vagy épp megértően és szomorú vágyakozással - nézzenek utánuk. Kevinre gondoltam, és nagyon hiányzott. Tudtam, hogy aznap éjjel nem fogok jól aludni.

Karácsonykor újabb ünnepségre került sor - táncra, éneklésre és három esküvőre.

- A papa mindig váratta őket az esküvővel kukoricamorzsolásig vagy karácsonyig - árulta el Rufus. - Amikor házasodnak, szeretnek ünnepelni, és tett róla, hogy ne legyen olyan sok a lakomázás.

- Bármit megtett volna, hogy néhány pennyt megtakarítson - mondtam meggondolatlanul.

Rám pillantott.

- Örölnöd kellene, hogy nem szórta a pénzét. Téged zaklat fel, ha gyorsan kell pénzt előteremteni.

Ekkor észbe kaptam, és elhallgattam. Rufus nem adott el mást. A termés jó volt, és a hitelezők türelmesek.

- Találtál már valakit, akivel átugranál a seprűnyélen? - kérdezte.

Meglepetten néztem rá, és akkor láttam, hogy nem beszél komolyan. Mosolyogva nézte, ahogy a rabszolgák hajlongó, társcherés táncot ropnak egy bendzsó zenéjére.

- Mit tennél, ha találnék valakit? - kérdeztem.

- Eladnám - válaszolta. Még mindig mosolygott, de már nem jókedvűen. Most tűnt fel, hogy az izmos férfit figyeli, aki megpróbált táncba hívni - ő szólított meg a kukoricamorzsoláskor is. Szólnom kell Sarah-nak, hogy mondja meg neki, ne szóljon hozzám többet. A férfi nem akart rosszat, de ha Rufus feldühödik, ez nem fogja megmenteni.

- Egy férj elég nekem - mondtam.

- Kevin?

- Hát persze hogy Kevin.

- Ő messze van.

Volt valami a hangjában, aminek nem kellett volna ott lennie. Felé fordultam.

- Ne beszélj butaságokat!

Összerezcent, és gyorsan körülnézett, nem hallotta-e valaki.

- Vigyázz a szádra! - figyelmeztetett.

- Vigyázz te!

Dühösen elcsörtetett. Az utóbbi időben túl sokat dolgoztunk együtt, különösen, hogy Alice annyira előrehaladott terhes volt. Hálásan fogadtam, amikor Alice új munkát talált nekem - amivel rendszeresen elszabadulhattam Rufustól. Valamikor az egyhetes karácsonyi ünnepek alatt Alice rábeszélte, hogy hadd tanítsam Joe fiukat írni és olvasni.

- A karácsonyi ajándékom volt - mesélte Alice. - Megkérdezte, mit akarok, és azt feleltem, hogy azt akarom, a fiam ne legyen tudatlan. Hallod, egész héten veszekedtem vele, hogy végre igent mondjon!

De végül áldását adta, és a fiú mindennap eljött hozzám, hogy megtanuljon nagy, ákombákom betűket írni a palatáblára, amelyet Rufus vett neki, és egyszerű szavakat és mondókákat olvasni az olvasókönyvekből, amelyeket még Rufus használt régen. Joe-t nem untatta, amit tanult. Úgy vetette rá magát a leckékre, mintha egyenesen az ő szórakoztatására tervezett rejtvények volnának - és imádta megfejteni őket. Nagyon beleélte magát - olykor rúgkapálva hisztériázott, amikor valamit nem értett meg. De ilyen nem sok akadt.

- Átkozottul okos kisfiad van - mondtam Rufusnak. - Büszke lehetsz rá.

Rufus meglepettnek látszott - mintha sosem jutott volna eszébe, hogy lehet bármi különleges a kis termetű, taknyos orrú gyerekekben. Egész életében azt látta, hogy az apja nem vesz tudomást a gyerekeiről, akiket fekete nőkkel nemzett, sőt el is adta őket. Úgy tűnt, Rufusban fel sem merült, hogy megtörheti ezt a hagyományt. Mostanáig.

Most elkezdett érdeklődést mutatni a fia iránt. Először talán csak kíváncsi volt, de a fiú lenyűgözte. Egyszer azon kaptam őket a könyvtárban, hogy a fiú Rufus térdén ül, és egy térképet tanulmányoz, amit az apja nemrég hozott. A térkép Rufus asztalára volt kiterítve.

- Ez a mi folyónk? - kérdezte a fiú.

- Nem, ez a Miles-folyó, innen északkeletre. Ez a térkép nem mutatja a mi folyónkat.

- Miért nem?

- Túl kicsi.

- Melyik? - nézett fel rá a fiú. - A folyónk vagy ez a térkép?

- Azt hiszem, mindkettő.

- Akkor rajzoljuk le! Hol halad?

Rufus habozott.

- Nagyjából itt. De nem kell lerajzolnunk.

- Miért? Nem szeretnéd, hogy a térkép pontos legyen?

Ekkor Rufus észrevett. Egy pillanatra szinte szégyenkezőnek látszott. Gyorsan letette a fiút, és elhessegette.

- Csupa kérdés - panaszkodott nekem.

- Élvezd ki, Rufe! Legalább ő nem gyújtja fel az istállót, vagy próbál vízbe fúlni.

Nem tudta megállni a nevetést.

- Alice is valami ilyesmit mondott. - Összehúzta a szemöldökét. - Azt akarja, hogy szabadítsam fel a fiút.

Bólintottam. Alice nekem már elmondta, hogy a fiú szabadságát fogja kérni.

- Gondolom, te ültetted a bogarat a fülébe.

Rábámultam.

- Rufe, ha van itt olyan asszony, aki maga dönt, az Alice. Én nem vettem rá semmire.

- Nos... most van valami más is, amit el kell döntenie.

- Mit?

- Semmit. Számodra semmi. Csak szeretném, ha a változatosság kedvéért megszolgáltatná azt, amit akar - mondta.

Ennél többet nem tudtam kihúzni belőle. Végül Alice mondta el, mit akar.

- Azt akarja, hogy kedveljem - mondta mély megvetéssel. - Talán még szeressem is. Azt hiszem, azt akarja, hogy jobban hasonlítsak rád!

- Garantálom, hogy nem akarja.

Behunyta a szemét.

- Nem érdekel, mit akar. Ha azt gondolnám, hogy akkor majd felszabadítja a gyerekeimet, megtennem. De hazudik! És nem hajlandó írásba adni.

- Joe-t kedveli - mondtam. - Nem is csoda. Joe úgy néz ki, mint ő gyerekkorában, csak kicsit sötétebb bőrrel. Akárhogy is, talán magától is elhatározza majd, hogy felszabadítja.

- És ezt? - veregette meg a hasát. - És a többiek? Tesz majd róla, hogy legyenek még.

- Nem tudom. Rágom a fülét, amikor lehet.

- Fognom kellett volna Joe-t, és megpróbálnom megszökni, mielőtt megint teherbe estem.

- Még mindig a szökésen gondolkozol?

- Te nem ezt tennéd, ha nem volna más mód a szabadulásra?

Bólintottam.

- Nem akarom az életemet azzal tölteni itt, hogy végignézem, ahogy a gyerekeim rabszolgává cseperednek, és talán eladják őket.

- Nem tenné...

- Nem tudod, mit tenne! Nem úgy bánik veled, ahogyan velem. Amikor ez után a baba után megint megerősödöm, elmegyek.

- A babával?
- Csak nem gondolod, hogy itt hagyom?
- Csak... nem értem, hogyan sikerülne.
- Most már többet tudok, mint amikor Isaackel megszöktünk. Képes vagyok rá.

Nagy levegőt vettem.

- Amikor eljön az idő, és tudok segíteni, megteszem.
- Szerezz nekem egy üveg laudániumot - mondta.
- Laudániumot!
- Akkor a kicsi majd csendben marad. Az öreg mama nem enged engem a közelébe, de téged kedvel. Szerezd meg!
- Jól van. - Nem tetszett a dolog. Nem volt ínyemre a gondolat, hogy egy csecsemővel és egy kisgyerekekkel próbáljon menekülni, sem az, hogy egyáltalán szökni próbáljon. De igaza volt. Az ő helyében én is megpróbáltam volna. Hamarabb, és így hamarabb meg is öltek volna, de én egyedül csináltam volna.

- Gondolkozz ezen még egy kicsit - mondtam. - Megkapod a laudániumot, meg amivel még el tudlak látni, de gondolkozz!

- Már gondolkoztam.

- Nem eleget. Nem lenne szabad ezt mondanom, de gondold el, mi történne, ha a kutyák elkapják Joe-t, vagy ha lerántanak téged, és odaférnek a babához.

12

A BABA LÁNY LETT, az új év második hónapjában született. Az anyja lánya volt, sötétebb bőrű, mint amilyen Joe valaha is lesz.

- Végre olyan gyereket szültem, aki rám hasonlít - mondta Alice, amikor meglátta.

- Legalább a vörös haját megpróbálhattad volna - mondta Rufus. Ő is ott volt, a baba ráncos kis arcába bámult, majd mélyebb aggodalommal Alice izzadt és fáradt arcára nézett.

Most először és utoljára láttam Alice-t rámosolyogni - szívből. Nem volt benne gúny vagy lenézés. Rufusba több másodpercre bennszakadt a szó.

Carrie és én segítettünk a szülésnél. Most halkan kimentünk, és talán mindketten ugyanarra gondoltunk. Hogyha Alice és Rufus végre kibékülne, akkor egyikünk sem akarta megtörni a hangulatot.

A kisbabát Hagarnak nevezték el. Rufus azt mondta, ennél rondább/ nevet nem hallott még, de Alice ezt választotta, így hát ráhagyta. Én azt gondoltam, ez a legszebb név, amit életemben hallottam. Szinte szabadnak éreztem magam. Ha ez lehetséges, félig szabadnak, félig otthon. Először örültem, és titkon fellelkesültem. Még tréfálkoztam is Alice-szel a nevekről, amiket a gyerekeinek választott. József és Hágár. És a két másik név, amelyikre csak magamban gondoltam: Miriam és Aaron - Mirjam és Áron. Azt mondtam:

- Egy napon Rufus még vallásos lesz, és eleget olvas a Bibliából, hogy elgondolkodjon a gyerekek nevén.

Alice vállat vont.

- Ha Hagar fiúnak születik, Ishmaelnek neveztem volna el. A Bibliában az emberek talán egy ideig rabszolgák, de nem kell annak maradniuk.

Olyan jókedvem volt, hogy majdnem elnevettem magam. De ő nem értette volna, én pedig nem magyarázhattam el. Valahogy sikerült az egészet magamban tartanom, de nem a Biblia volt az egyetlen hely, ahol a rabszolgák felszabadultak. Alice nevei csak szimbolikusak voltak, de engem nem csak szimbólumok emlékeztettek arra, hogy a szabadság lehetséges, valós, és számomra egészen közel van.

De tényleg így volt?

Lassan kezdtem megnyugodni. A családomat fenyegető veszély valóban elmúlt. Hagar megszületett. De az engem személyesen fenyegető veszély még mindig járt-kelt, beszélt és néha együtt üldögélt Alice-szel a konyhóban, míg ő Hagart szoptatta. Néhányszor én is velük voltam, de mindannyiszor betolakodónak éreztem magamat.

Nem voltam szabad. Nem jobban, mint Alice vagy a nevük ellenére a gyerekei. Ami azt illeti, úgy tűnt, Alice hamarabb szabadul, mint én. Egyik este egyedül talált, és behúzott a konyhójába. Az alvó Hagart leszámítva üres volt. Joe odakint gyűjtötte a horzsolásokat a szívósabb gyerekektől.

- Megszerezted a laudánumot? - követelte Alice.

Csak néztem rá a homályon át. Rufus ellátta gyertyákkal Alice-t, de akkor csak az ablakon át és a tűz felől jött fény, amelyen két lábos totyogott.

- Alice, biztosan még mindig akarsz?

Láttam, hogy a homlokát ráncolja.

- Biztosan akarom! Persze hogy akarom! Mi a bajod?

Kicsit tétováztam.

- Olyan korai... A baba még csak néhány hetes.

- Szerezd meg nekem, hogy akkor mehessek, amikor akarok!

- Már megvan.

- Add ide!

- Az istenit, Alice, nem lassítanál? Figyelj, dolgozd meg Rufust úgy, ahogy eddig, és bármit megszerezhetsz, amit akarsz, és még életben is maradsz, hogy élvezhesd.

Meglepetésemre szoborszerű arckifejezése eltűnt, és sírva fakadt.

- Soha nem enged el egyikünket sem - mondta. - Minél többet adsz neki, annál többet akar.

Elhallgatott, megtörölte a szemét, és halkan hozzátette:

- Addig kell elmennem, amíg még tudok... mielőtt azzá válók, aminek a többiek neveznek. - Rám nézett, és azt tette, amitől Rufusszá vált hasonlatossá, bár egyikük sem ismerte ezt fel. - Mennem kell, mielőtt azzá válók, ami te vagy!

Sarah egyszer sarokba szorított, és megkérdezte:

- Miért hagyod, így beszéljen veled? Senki más nem hagyná annyiban.

Nem tudtam. Talán a büntudat miatt. Minden ellenére az én életem könnyebb volt, mint az övé. Talán ezt ellensúlyoztam azzal, hogy eltértem a hántását. De mindennek volt határa.

- Ha a segítségemet akarod, Alice, vigyázz a szádra!

- Vigyázz te! - vetette oda gúnyosan.

Döbbsen bántam rá, és eszembe jutott, pontosan mit is hallgatott ki.

- Ha én úgy beszélnék Rufusszal, ahogyan te, fellógná a pajtában - mondta.

- Ha továbbra is így beszélsz velem, akkor nem fog érdekelni, mit teszel veled.

Hosszan nézett rám, de nem szólt semmit. Végül elmosolyodott.

- De érdekelni fog. És segíteni fogsz nekem. Különben meglátnád magadban a fehér niggert, aki vagy, és azt nem bírnád elviselni.

Rufus sosem leplezte le a blöffjeimet. Alice gondolkodás nélkül megtette - és mivel csak blöfföltem, megúsza. Felkeltem, és faképnél hagytam, de mintha hallottam volna a hátam mögöl a nevetését.

Néhány nappal később odaadtam neki a laudániumot. Ugyanaznap, valamivel később Rufus megpendítette, hogy felküldené Joe-t északra egy iskolába, amikor kicsit nagyobb lesz.

- Úgy érted, felszabadítanád a fiút, Rufe?

Bólintott.

- Jó. Mondd meg Alice-nek.

- Majd ha odajutok.

Nem vitatkoztam vele; megmondtam neki magam.

- Nem számít, mit mond - felelte nekem Alice. - Mutatott neked szabadságlevelet?

- Nem.

- Majd akkor elhiszem, ha megmutatja, és te elolvasod nekem. Én mondom neked, úgy használja ezeket a gyerekeket, ahogyan a zablát egy lovon. De már belefáradtam, hogy zabla legyen a számban.

Nem hibáztattam. De akkor sem akartam, hogy elmenjen, és kockára tegye Joe és Hagar életét. A fenébe is, azt sem akartam, hogy saját magát veszélybe sodorja. Máshol, más körülmények között valószínűleg nem kedveltem volna Alice-t. De itt volt egy közös ellenségünk, aki egyesített minket.

13

ÚGY TERVEZTEM, hogy addig maradok a Weylin-ültetvényen, amíg Alice elmegy, és látom, hogy ezúttal képes-e megőrizni a szabadságát. Sikerült rábeszélnem, hogy kora nyárig várjon az indulással. És én is úgy készültem, hogy addig várok, mielőtt kipróbálok valami veszélyes trükköt, ami hazajuttathat. Hiányzott az otthonom, Kevin, és elegendő volt Margaret Weylin padlójából és Alice sértéseiből, de még néhány hónapot kibírok. Legalábbis így hittem.

Rábeszéltem Rufust, hogy engedje meg, hadd tanítsam Nigel két idősebb fiát és a felszolgáló gyerekeket is Joe-val együtt. Meglepetésemre a gyerekeknek tetszett a dolog. Emlékeim szerint az ő korukban én nem szerettem az iskolát. Rufusnak is tetszett, mert Joe

éppolyan eszes volt, mint mondtam - eszes és versengő szellemű. Előnyben volt a többiekkel szemben, és nem akart erről az előnyről lemondani.

- Te miért nem így álltái a tanuláshoz? - kérdeztem Rufust.

- Ne piszkálj! - mormolta.

Néhány szomszédja rájött, mit csinálok, és atyai tanáccsal látta el. Figyelmeztették, hogy veszélyes a rabszolgákat iskolázni. Az oktatástól a feketékben feltámad az elégedetlenség a rabszolgasággal szemben. Nem lesznek alkalmasak szántóföldi munkára. A metodista lelkész szerint engedetlenek lesznek, többet akarnak, mint amit az Úr jussuknak szánt. Egy másik férfi azt mondta, hogy a rabszolgák oktatása törvényellenes. Amikor Rufus azt felelte, hogy utánanézett, és Marylandben nem tiltja a törvény, a férfi azt felelte, hogy pedig kellene. Csak beszéd volt. Rufus csak lerázta magáról, és nem mondta, mekkora részében hitt maga is. Nekem elég volt, hogy mellém állt, és az iskolám folytathatta működését. Az volt az érzésem, hogy Alice tette boldoggá - és talán végre ő maga is jól érezte magát közben. Az alapján, amit elmondott nekem, ez rémítette meg őt annyira, hogy el akarjon menekülni az ültetvényről, és nekem támadjon. A saját büntudatával igyekezett megbirkózni.

De várt, és nem keltett feltűnést. Én ellazultam, és szabad pillanataimban azon gondolkodtam, hogyan tudnék hazajutni. Nem akartam megint valaki más véletlen erőszakosságára hagyatkozni, hiszen az erőszak sokkal hatékonyabb is lehetett, mint szerettem volna.

Aztán Sam Jones megállított a főzőház előtt, és a nyugalmamnak vége szakadt.

Láttam, hogy a főzőház ajtaja mellett vár rám. A nagydarab férfit először Nigelnak hittem, aztán felismertem. Sarah-tól tudtam a nevét. Ő

szólított meg a csuhéfosztáskor és karácsonykor is. Aztán Sarah beszélt vele a nevemben, és azóta nem keresett. Mostanáig.

- Sam vagyok - mondta. - Emlékszel a karácsonyra?

- Igen. De azt hittem, Sarah megmondta...

- Igen. Figyelj, nem erről van szó. Csak meg akartam tudni, hogy nem tanítanád-e meg az öcsémet és a húgomat olvasni.

- A te... Ó. Milyen idősek?

- A húgom abban az évben született, amikor te legutoljára itt jártál... az öcsém egy évvel előtte.

- Engedélyt kell kérnem. Kérdezz rá néhány nap múlva Sarah-nál, de ne gyere hozzám többet. - Eszembe jutott, milyen arckifejezéssel nézett Rufus erre a férfira. - Lehet, hogy túl óvatos vagyok, de nem akarom, hogy bajba kerülj miattam.

Hosszan fürkészett.

- Együtt akarsz lenni azzal a fehér férfival, te lány?

- Ha bárhol máshol lennék, egy fekete gyerek se tanulna itt semmit.

- Nem így értettem.

- De. Ez is ugyanannak a része.

- A népek azt mondják...

- Állj! - Feldühödtem. - Nem akarom hallani, mit mondanak a „népek”. A „népek” hagyják, hogy Fowler nap mint nap a földekre hajtsa és úgy dolgoztassa őket, mint az öszvéreket.

- Hagyják?

- Hagyják! Azért hagyják, hogy maradjon bőr a hátukon, és ne szálljon ki belőlük a lélek. Nos, nem ők az egyetlenek, akiknek az életben és épségben maradáshoz olyan dolgokat kell megtenniük, ami nincs ínükre. Mondd meg nekem, miért olyan nehéz megértenie ezt a „népeknek”?

Sóhajtott.

- Ezt mondtam nekik én is. De neked jobb, mint nekik, ezért féltékenyek. - Ismét fürkésző pillantást vetett rám. - Még mindig azt mondom, kár, hogy már elkeltél.

Elvigyorodtam.

- Eredj innen, Sam! Nem csak a mezei munkások lehetnek féltékenyek.

Elment. Ez volt minden. Teljesen ártatlan beszélgetés. De három nappal később egy kereskedő láncra verve hurcolta el Samet.

Rufus egy szót sem szólt nekem. Nem vádolt semmivel. Ha nem nézek ki Margaret Weylin ablakán, és nem látom meg a menetet, azt sem tudtam volna meg, hogy eladta Samet. :

Sietve valami hazugságot mondtam Margaretnek, aztán kiszaladtam a szobájából, le a lépcsőn, ki az ajtón. Belerohantam Rufusba, és éreztem, hogy megtámaszt és megragad. A dengue-láz után maradt gyengesége végre elmúlt. Félelmetes volt a szorítása.

- Vissza a házba! - sziszegte.

Láttam, hogy a háta mögött Samet a sorhoz láncolják. Néhány lépésre tőle többen is zokogtak. Két nő, egy kisfiú és egy kislány. A családja.

- Rufe, ne tedd ezt! - könyörögtem kétségbeesetten. - Erre semmi szükség!

Az ajtó felé lökött, miközben én vergődve próbáltam kiszabadulni.

- Rufe, kérlek! Hallgass meg, csak arra kért, hogy tanítsam olvasni az öccsét és a húgát. Ez minden!

Mintha csak a falnak beszéltem volna. Sikerült egy pillanatra elszakadnom tőle, és ekkor észrevett a két zokogó nő közül a fiatalabbik.

- Te szajha! - sikította. Nem mehetett közelebb az összeláncolt rabszolgákhoz, de felém elindult. - Te semmirekellő nigger ribanc, miért

nem tudtad békén hagyni a bátyámat!

Nekem támadt volna, és mivel a szántóföldeken dolgozott, és megedzette a kemény munka, valószínűleg eltángált volna, ahogy szerintem megérdemeltem. Rufus azonban közénk lépett.

- Menj a dolgodra, Sally!

A nő nem mozdult, csak dühösen nézett Rufusra, amíg az idősebb asszony - alighanem az anyja - oda nem ért hozzá, és félre nem vonta.

Megragadtam Rufus kezét, és halkán könyörögtem:

- Kérlek, Rufus... Ha ezt megteszed, azt pusztítod el, amit meg akarsz őrizni. Kérlek, ne...

Megütött.

Első alkalommal történt, és annyira váratlanul ért, hogy hátratántorodtam és elestem.

És hiba volt. Egy kimondatlan - és alapvető - megállapodást szegett meg ezzel, és ezt ő is tudta.

Lassan feltápáskodtam, és haragvón, elárultan néztem rá.

- Menj vissza a házba, és maradj is ott! - parancsolta.

Hátat fordítottam neki, és a főzőházhoz mentem, szándékosan nem engedelmeskedtem neki. Hallottam, hogy az egyik rabszolga-kereskedő azt mondja neki:

- Azt is el kellene adnia. Bajkeverő!

A főzőházban vizet melegítettem, de nem forraltam fel. Aztán felvittem egy lavórt a padlásra. Ott hőség uralkodott, de üres volt, leszámítva a matracokat és a zsákomat a sarokban. Odamentem hozzá, megmostam fertőtlenítővel a késemet, aztán a vállamra vettem a zsák zsinórját.

Majd a langyos vízben felvágtam az ereimet.

A KÖTÉL

1

SÖTÉTBEN ÉBREDTEM, és több másodpercig mozdulatlanul feküdtem, majd azon gondolkoztam, hol vagyok, és mikor aludtam el.

Valami hihetetlenül puha és kényelmes matracon feküdtem...

Az ágyam. Otthon vagyok. Kevin?

Most már hallottam az egyenletes légzést magam mellett. Felültem, és kinyújtottam a kezem, hogy felkapcsoljam a lámpát - legalábbis megpróbáltam. A felüléstől megszédültem. Egy pillanatra azt hittem, Rufus hív vissza magához, mielőtt egyáltalán megláthatnám az otthonomat. Aztán rájöttem, hogy a csuklóm be van kötve, és lüktet, majd erről eszembe jutott, mit tettem.

Felgyulladt a Kevin oldalán lévő éjjeli lámpa, és most már láttam őt is: a szakálla eltűnt, de szénaboglyaszerű, ősz haja továbbra is nyíratlan volt.

Visszafeküdtem, és boldogan néztem fel rá.

- Gyönyörű vagy - mondtam. - Kicsit úgy nézel ki, mint az a hősies festmény Andrew Jacksonról, amit egyszer láttam.

- Az lehetetlen - mondta. - Az a fickó vékony volt, mint egy bot. Láttam.

- De nem láttad azt a hősi festményt, amit én.

- Mi az ördögért vágtad fel az ereidet? Elvérezhettél volna!
Egyáltalán te vágtad fel?

- Igen. Hazahozott.

- Kell hogy legyen ennek biztonságosabb módja!

Óvatosan megdörzsöltem a csuklómat.

- Nem lehet biztonságosan majdnem megölni magadat. Az altatótól féltem. Magammal vittem, mert azt akartam, hogy meg tudjak halni, ha... ha meg akarok halni. De féltem, hogy ha a hazajutásra használom, meghalok, mielőtt te vagy egy orvos rájönne, mi bajom. Vagy ha nem halok meg, valami borzalmas mellékhatása lesz... mint az üszkösödés.

- Értem - mondta egy idő után.

- Te kötöztél be?

- Én? Nem, ezt túl komolynak gondoltam ahhoz, hogy egyedül birkózzak meg vele. Amennyire lehetett, elállítottam a vérzést, aztán hívtam Lou George-ot. Ő kötözött be. - Louis George Kevin egyik orvos barátja volt, akit az írásain keresztül ismert meg. Kevin egyszer interjút készített George-dzal, és megkedvelték egymást. Végül írtak közösen egy ismeretterjesztő könyvet.

- Lou azt mondta, hogy mindkét karodban sikerült elvétened a fő artériákat - mondta Kevin. - Azt mondta, igazából csak megkarcoltad magad.

- De hát rengeteg volt a vér!

- Nem volt olyan sok. Valószínűleg féltél olyan mélyre vágni, mint lehetett volna.

Sóhajtottam.

- Nos... azt hiszem, örülök, hogy nem ártottam jobban magamnak... és végül is hazajutottam.

- Mit gondolsz arról, hogy elmenj egy pszichiáterhez?

- Egy pssz...Viccelsz?

- Én igen, de Lou nem viccelt. Azt mondta, ha ilyesmiket csinálsz, segítségre van szükséged.

- Ó, istenem. Muszáj? Micsoda hazugságokat kellene kitalálnom!

- Nem, ezúttal valószínűleg nem lesz rá szükség. Lou a barátunk. De ha megint megteszed... hát, bezárhatnak, és pszichiátriai kezelésnek vethetnek alá, akár akarod, akár nem. A törvény igyekszik megvédeni a hozzád hasonló embereket önmagukról.

Elnevettem magam, de majdnem sírtam. A vállára fektettem a fejemet, és az jutott eszembe, hogy egy kevés idő egy elmeegógyintézetben lehet-e rosszabb, mint több hónapnyi rabszolgaság. Nem valószínű.

- Ezúttal mennyi ideig voltam távol? - kérdeztem.

- Nagyjából három óráig. Neked mennyi volt?

- Nyolc hónap.

- Nyolc... - Átfogott a karjával, és szorosan megölelt. - Nem csoda, hogy felvágta az ereidet.

- Hagar megszületett.

- Tényleg? - Egy pillanatra csend borult ránk. - Ez mit jelent?

Kényelmetlenül fészkelődtem, és véletlenül ránehezedtem az egyik csuklómra. A hirtelen fájdalomtól elakadt a lélegzetem.

- Óvatosan - figyelmeztetett. - A változatosság kedvéért légy magaddal kíméletes.

- Hol van a zsákom?

- Itt. - Félrehúzta a takarót, és megmutatta, hogy a farmerzsák biztonságosan hozzám van kötözve. - Mit fogsz tenni, Dana?

- Nem tudom.

- Most milyen ő?

Ő. Rufus. Annyira állandó része lett az életemnek, hogy már ki sem kellett mondani a nevét.

- Meghalt az apja - mondtam. - Most már ő vezeti a dolgokat.

- Jól?

- Nem tudom. Hogy lehet jól birtokolni és adni-venni rabszolgákat?

- Akkor nem jól - döntötte el Kevin. Felkelt, kiment a konyhába, és egy pohár vízzel tért vissza.

- Nem akarnál enni valamit? Hozhatok valamit.

- Nem vagyok éhes.

- Mit tett veled a végén, amiért felvágta az ereidet?

- Velem semmit. Semmi fontosat. Eladott és elszakított a családjától egy férfit, holott nem volt muszáj ezt tennie. Amikor tiltakoztam, megütött.

Talán sosem lesz olyan keményszívű, mint az apja, de ő is a korszak gyermeke.

- Akkor... én úgy látom, nem olyan nehéz a döntés, ami előtt állsz.

- De igen. Egyszer beszéltem erről Carrie-vel, és ő azt mondta...

- Carrie? - nézett rám, furcsállva.

- Igen. Azt mondta... O! Meg tudja értetni magát, Kevin. Nem töltöttél elég időt azon a helyen, hogy erre rájöjj?

- Velem nem sok mindent akart megértetni. Sokszor gondoltam arra, hogy nem értelmi fogyatékos-e.

- Istenem, dehogy! Sőt! Ha megismerted volna, sosem jut ilyesmi eszedbe.

Vállat vont.

- Mindegy, szóval mit mondott neked?

- Hogyha hagyom meghalni Rufust, mindenkit eladnak. Még több családot szakítanak szét. Carrie-nek most három gyereke van.

Kevin hosszan hallgatott. Majd megszólalt:

- Ha a gyerekei elég fiatalok, talán vele együtt adnák el őket. De nem hiszem, hogy bárki gondot fordítana arra, hogy őt és a férjét együtt tartsa. Valaki megvásárolná, és egy új férfival pároztatná. Mert, tudod, ez pároztatás.

- Az. Most már láthatod, hogy a döntés nem is olyan könnyű.

- De... mindenképpen eladják őket.

- Nem mindet. Az úristenit, Kevin, így is elég nehéz az életük.

- És mi van a te életeddél?

- Jobb, mint amit a legtöbbjük valaha is megtapasztal.

- Ez megváltozhat, ahogy Rufus öregszik.

Felültem, próbáltam tudomást sem venni a gyengeségemről.

- Kevin, mondd meg, mit akarsz, mit tegyek.

Elfordította a tekintetét, és nem szólt semmit. Több másodpercig vártam, de hallgatott.

- Most már valóság, nem igaz? - kérdeztem halkán. - Már beszéltünk róla korábban... Isten tudja, milyen régen... de valahogy akkor távoli lehetőség volt. Most viszont... Kevin, ha ki sem bírod mondani, akkor hogyan várhatod el tőlem, hogy megtegyem?

2

EZÚTTAL TIZENÖT teljes napunk volt együtt. Egy naptárban jelöltem őket június 19-től egészen július 3-ig. Mintegy fonák szimbólumként Rufus július 4-én hívott vissza. De legalább volt időnk visszaszokni a huszadik századba. Egymáshoz nem kellett visszaszoknunk. A külön töltött idő nem tett jót nekünk, de nem is ártott sokat. Könnyű volt együtt lenni, tudni, hogy olyan tapasztalatokon osztozunk, amelyeket senki más nem hinne el. De másokkal már korántsem volt ilyen könnyű együtt lennünk.

Átjött az unokatestvérem, és nem ismerte fel Kevint, aki ajtót nyitott neki. - Mi baja? - kérdezte tőlem suttogva, amikor kettesben maradtunk.

- Beteg volt - hazudtam.

- Mi baja volt?

- Az orvos nem tudja biztosan. De most már sokkal jobban van.

- Csak úgy néz ki, mint az egyik barátnőm apja, aki rákos volt.

- Julié, az isten szerelmére!

- Bocsánat, de... mindegy. Ugye nem ütött meg többször?

- Nem.

- Hát, az is valami. Jobban kellene vigyáznod magadra. Te sem nézel ki olyan jól.

Kevin megpróbálkozott a vezetéssel - öt év lovaglás és kocsihajtás után először. Azt mondta, a forgalom összezavarta, és idegesebbé tette, mint amennyire oka volna rá. Majdnem elgázolt néhány embert. Aztán letette az autót a garázsban, és otthagya.

Persze én nem vezettem, még más mellé sem akartam az autóba ülni> amíg volt arra esély, hogy Rufus elragad. Az első hét után azonban Kevin kételkedni kezdett benne, hogy megint hívást kapok.

Én nem kételkedtem benne. A Rufus hatalmában álló emberek érdekében nem kívántam a halálát, de addig nem nyugodhattam meg, amíg nem tudom biztosan, hogy halott. Ahogy a dolgok álltak, előbb-utóbb megint bajba kerül, és magához hív. A kezem ügyében tartottam a farmerzsákot.

- Tudod, egy napon abba kell hagynod, hogy magaddal cipeled azt a zsákot, és vissza kell térned az életbe - mondta Kevin két hét után. Épp előtte próbált meg ismét vezetni, és amikor bejött, remegett a keze. - A fenébe is, az idő felében arra gondolok, hogy nem akarnál-e szívesen visszatérni Marylandbe.

A tévét néztem éppen - legalábbis be volt kapcsolva. Valójában a naplóm néhány oldalát néztem át, amit sikerült a zsákomban hazahoznom, és azon töprengtem, bele tudom-e szőni őket egy történetbe. Most azonban felnéztem Kevinre.

- Én?

- Miért ne? Végül is nyolc hónap volt.

Letettem a naplólapokat, és felkeltem, hogy kikapcsoljam a tévét.

- Hagyd csak! - mondta Kevin.

Kikapcsoltam.

- Azt hiszem, valamit mondani akarsz nekem - mondtam. - És tisztán akarom hallani.

- Nem akarsz te hallani semmit.

- Nem, ez igaz. De akkor is hallani fogom, nem?

- Istenem, Dana, két hét után...

- A legutóbbi alkalom előtt nyolc nap telt el. Legutóbb pedig három óra. Az utazások közt eltelt idő nem jelent semmit.

- Mennyi idős volt legutóbb?

- Amikor legutóbb ott jártam, épp betöltötte a huszonötöt. És bár sosem fogom tudni bizonyítani, én huszonhét lettem.

- Felnőtt.

Vállat vontam.

- Emlékszel, mit mondott, mielőtt megpróbált lelőni?

- Nem. Más dolgok foglalkoztattak.

- Én is elfelejtettem, de eszembe jutott. Azt mondta: „Nem fogsz elhagyni!” Elgondolkoztam.

- Ez helyesnek hangzik.

- Szerintem ez nem helyes.

- Úgy értem, úgy hangzik, mint amit mondott! Nincsen befolyásom afölött, mit mond.

- Akkor is... - Elhallgatott, és úgy nézett, mintha azt várná, hogy mondjak valamit. Nem szóltam. - Úgy hangzott, mint amit én mondanék neked, ha elhagynál.

- Tényleg?

- Tudod, hogy értem.

- Mondd ki, hogy érted. Nem tudok válaszolni, hacsak nem mondd ki.

Nagy levegőt vett.

- Jól van. Azt mondtad, hogy a korszakának a gyermeke, és azt is elmesélted, mit tett Alice-szel. Veled mit tett?

- Kiküldött a földekre, megkorbácsoltatott, majdnem nyolc hónapig az anyja szobájának a padlóján kellett aludnom, embereket adott el... Sok mindent tett, de a legrosszabbakat másokkal. Nem erőszakolt meg, Kevin. Ő megérti, még ha te nem is, hogy az ő számára az egyfajta öngyilkosság volna.

- Úgy érted, van valami, ami után végül mégis megölnéd? '

Sóhajtottam, odamentem hozzá, és leültem a fotelje karfájára, úgy néztem le rá.

- Mondd, hogy azt hiszed, hazudok neked.

Bizonytalanul fürkészett.

- Figyelj, ha történt is bármi, megérteném. Tudom, milyen volt akkoriban.

- Úgy érted, megbocsátanád nekem, ha megerőszakoltak volna?

- Dana, én is éltem ott. Tudom, milyenek voltak az akkori emberek. És Rufus viselkedése veled...

- Az idő nagy részében észszerű volt. Tudta, hogy megölhetem azzal, hogy a megfelelő pillanatban hátat fordítok neki. És elhitte, hogy ő nekem nem kellene, mert én téged szeretlek. Egyszer mondott valami ilyesmit. Tévedett, de sosem mondtam meg neki.

- Tévedett?

- Legalábbis részben. Természetesen szeretlek, és nem akarok senki mást. De van másik ok is, és amikor ott vagyok, az a legfontosabb. Nem hiszem, hogy Rufus megértette volna. Talán te sem fogod.

- Mondd el!

Elgondolkoztam, kerestem a megfelelő szavakat. Ha meg tudom értetni Kevinnel, akkor biztos hinni fog nekem. Hinnie kell. Ő volt a horgonyom itt, a saját időmben. Az egyetlen ember, akinek volt fogalma arról, min megyek keresztül.

- Tudod, mire gondoltam - kezdtem -, amikor megláttam Tesst láncra fűzve?

Meséltem neki Tessről és Samről, akiket ismertem, és akiket Rufus eladott. A részleteket viszont nem osztottam meg vele, különösen nem Sam eladásának részleteit. Két hétig próbáltam elkerülni, hogy olyan irányt vegyenek a gondolatai, mint most.

- Mi köze Tessnek...?

- Arra gondoltam, én is lehetnék ő... ott állhatnék kötéllel a nyakamon, várva, hogy elvezessenek, mint egy kutyát! - Elhallgattam, lenéztem rá, és halkabban folytattam. - Nem vagyok senkinek a tulajdona, Kevin. Nem vagyok ló, vagy egy zsák gabona. Ha tulajdonnak kell tűnnöm, ha el kell fogadnom Rufus kedvéért a szabadságom korlátait, akkor neki is korlátokat kell elfogadnia... a felém tanúsított viselkedésében. Elég irányítást kell engednie nekem a saját életem fölött, hogy az élet vonzóbbnak tűnjön számomra, mint a gyilkosság és a halál.

- Ha a fekete őseid így éreztek volna, nem lennél itt - mondta Kevin.

- Amikor ez az egész elkezdődött, megmondtam neked, hogy az én tűrőképességem nem olyan, mint az övék. Még most sem. Egyesek

közülük tovább küzdenek a túlélésért, akármilyen is történik. Én nem olyan vagyok.

Kicsit elmosolyodott.

- Azt gyanítom, hogy mégis.

Megráztam a fejemet. Kevin azt hitte, csak szerénykedek. Nem értette.

Aztán ráeszméltem, hogy hiszen mosolygott. Kérdően pillantottam rá, mire elkomolyodott.

- Tudnom kellett.

- És most már tudod?

- Igen.

Ezt igaznak éreztem. Elégé igaznak, hogy ne zavarjon, amiért csak félig értett meg.

- Eldöntötted már, mit teszel Rufusszal? - kérdezte.

Megráztam a fejemet.

- Tudod, nem csak az aggaszt, mi lesz a rabszolgákkal... ha hátat fordítok neki. Hanem hogy mi történhet velem.

- Végzel vele.

- Lehet, hogy én is bevégezném. Nem biztos, hogy haza tudnék jutni.

- A hazatérésednek soha nem volt köze hozzá. Akkor jössz vissza, amikor az életed veszélybe kerül.

- De hogyan jövök haza? Az enyém a hatalom, vagy a benne lakozó hatalmat használom? Végére is mindez vele kezdődött. Nem tudom, szükségem van-e rá, vagy sem. És nem fogom megtudni, amíg meg nem hal.

JÚLIUS NEGYEDIKÉN ÁTJÖTT Kevin néhány barátja, és megpróbáltak elcsábítani minket a Rose Bowl stadionba, hogy megnézzük a tűzijátékot. Kevin menni akart - gyanúm szerint leginkább csak azért, hogy kiszabaduljon a házból. Mondtam neki, hogy menjen csak, de nélkülem nem akart. Mint kiderült, nem is mehettem volna. Amint Kevin barátai elhagyták a házat, megszedültem.

A zsákomhoz botladoztam, de elestem, mielőtt elértem volna. Felé kúsztam, és épp megragadtam, amikor Kevin belépett, miután elbúcsúztatta a barátait.

- Dana - mondta éppen -, nem kuksolhatunk tovább a házban, olyasvalamire várva, ami talán nem is...

Azzal eltűnt.

Már nem a nappali padlóján feküdtem, hanem a földön, a napsütésben, majdnem egy nagy, fekete hangyáktól nyüzsgő bolyon.

Mielőtt felkelhettem volna, valaki belém rúgott, és rám zuhant. Egy pillanatra kiszaladt belőlem a szusz.

- Dana! - hallottam Rufus hangját. - Mi az ördögöt keresel itt?

Keresztben feküdt rajtam, ahová esett. Ahogy felkeltünk, valami megcsípett - bizonyára a hangyák. Gyorsan lesöpörtem az öltözékemet.

- Azt kérdeztem, mit keresel itt? - Dühösnek hangzott. Nem látszott idősebbnek, mint legutóbb, de valami nem stimmelt vele. Elnyűttnek, fáradtnak tűnt, mintha rég nem aludt volna, és még sokat kellene várnia addig, mire ismét képes lesz aludni.

- Nem tudom, mit keresek itt, Rufe. Sosem tudom, amíg rá nem jövök, mi a bajod.

Hosszan nézett. Véréres szeme alatt sötét karikák látszottak. Végül karon fogott, és visszavezetett arra, amerről jött. A birtokon voltunk,

nem messze a háztól. Semmi változást nem láttam. Nigel két fia a földön birkózott. Az a kettő volt, akiket tanítottam, és nem lettek nagyobbak azóta, hogy utoljára láttam őket.

- Rufe, mennyi időre tűntem el?

Nem válaszolt. Láttam, hogy a pajta felé vezet, és szemlátomást nem tudhattam meg semmit, amíg oda nem értünk.

Megállt a pajta bejáratánál, és belökött. Nem jött utánam.

Körülnéztem, de először alig láttam, aztán a szemem alkalmazkodott a halvány fényhez. Arrafelé fordultam, ahova engem kötözték ki a korbácsoláshoz, és döbbsen hőköltem hátra, amikor megláttam, hogy ott lóg valaki. A nyakánál fogva. Egy nő.

Alice.

Rábámultam, nem hittem el, nem akartam elhinni... Megérintettem, de a bőre hideg volt, a húsa kemény. A halott, elszürkült arc olyan csúf volt, mint életében soha. A szája nyitva. A szeme előremeredt. Fedetlen fején a haj lazán és röviden állt szerteszét, mint az enyém. Sosem szerette felkötni úgy, mint a többi asszony. Ettől is csak hasonlóbbak voltunk - a két következetesen hajadonfőtt járó nő a birtokon. Sötétvörös ruhát viselt, köténye tiszta és fehér volt. A Rufus által külön neki csináltatott cipőt viselte, nem a többi rabszolga nehéz cipőjét vagy bakancsát. Mintha szépen kiöltözött, megfésülködött volna, aztán...

Le akartam venni.

Körülnéztem, és láttam, hogy a kötelet egy fali akasztóhoz csomózták, majd átvetették a gerendán. Beszakadt a körmöm, míg megpróbáltam kioldani, aztán eszembe jutott a késem. Elővettem a zsákomból, és levágtam Alice-t.

Mereven puffant, mint valami törékeny tárgy, ami széttörhet a padlón. De nem tört el, és miután levettem a nyakából a kötelet,

lezártam a szemét. Egy darabig csak ültem mellette, öleltem a fejét, és némán sírtam.

Rufus egy idő után bejött. Felnéztem rá, mire elfordította a tekintetét.

- Ezt ő maga tette?

- Igen. Ő tette.

- Miért?

Nem válaszolt.

- Rufe?

Lassan ingatta a fejét.

- Hol vannak a gyerekei?

Megfordult, és kísértelt a pajtából.

Elrendeztem Alice testét és ruháját, majd körülnéztem, mivel takarhatnám le. Nem találtam semmit.

Kimentem a pajtából, és átvágtam a füves udvaron a főzőházhoz. Sarah épp húst szeletelt a szokásos ijesztő gyorsaságával és pontosságával. Egyszer azt mondtam neki, úgy néz ki, mintha bármelyik pillanatban levághatná egy-két ujját, mire kinevetett. Még mind a tíz megvolt.

- Sarah? - Most már akkora volt köztünk a korkülönbség, hogy mindenki, aki annyi idős volt, mint én, „Sarah néninek” nevezte. Tudtam, hogy ez a tisztelet jele volt ebben a kultúrában, és én is tiszteltem őt. De a „néni” ugyanúgy nem jött a nyelvemre, ahogyan a „mámi” sem. Sarah nem bánta.

Felnézett.

- Dana! Mit keresel megint itt, lányom? Most mit csinált Rufe gazda?

- Nem vagyok benne biztos. De Sarah... Alice meghalt.

Sarah letette a bárdot, és leroskadt az asztal melletti padra.

- O, istenem! Szerencsétlen gyerek. Végül csak megölte.

- Nem tudom - mondtam. Leültem mellé. - Azt hiszem, Alice maga csinálta. Felakasztotta magát. Most vágtam le.

- Ő tette! - sziszegte. - Még ha nem is ő kötötte a kötelet a nyakába, ő hajszolta bele. Eladta Alice kicsikéit!

Összeráncoltam a szemöldökömet. Sarah elég világosan és hangosan beszélt, de egy pillanatig nem értettem.

- Joe-t és Hagart? A saját gyerekeit?

- Mit érdekli őt, hogy a sajátjai?!

- De... érdekelte. Úgy volt, hogy... Miért tett volna ilyesmit?

- Alice elszökött. - Sarah felém fordult. - Tudnod kellett, hogy menni készül. Te meg ő úgy voltatok, mint a nővérek.

Nem volt szükségem az emlékeztetőre. Felkeltem, éreztem, hogy muszáj járkálnom, elfoglalnom magam, különben ismét sírva fakadok.

- Úgy is martátok egymást, mint a nővérek - mondta Sarah. - Mindig piszkáltatok egymást, dérrrel-dúrral elvonultatok, visszajöttetek. Közvetlenül azután, hogy elmentél, félholtra rugdosta azt a szántóföldi munkást, aki rád támadt.

Tényleg? Kitejt tőle. A sértegetésem az ő kiváltsága volt. Más nem vehette el. Az asztaltól a tűzhelyig, majd egy kis munkaasztalig lépkedtem, aztán vissza Sarah-hoz.

- Dana, hol van Alice?

- A pajtában.

- Nagy temetést fog rendezni neki. - Megcsóválta a fejét. - Furcsa. Azt hittem, Alice végre belenyugszik... már nem bántja úgy a dolog.

- Ha megtette volna, sosem bocsátotta volna meg magának.

Sarah vállat vont.

- Amikor megszökött... Rufus megverte?

- Nem nagyon. Csak amennyire az öreg Tom gazda korbácsolt meg téged annak idején.

Gyengéd korbácsolás volt, valóban.

- A korbácsolás nem sokat számított. De aztán a gazda elvitte a gyerekeit, és azt hittem, Alice ott helyben meghal. Sikoltozott, zokogott, és nem bírta abbahagyni. Aztán megbetegedett, és ápolnom kellett. - Sarah hallgatott egy keveset. - Még a közelében sem akartam lenni. Amikor Tom gazda eladta a kicsikéimet, csak le akartam feküdni és meghalni. Az, hogy így láttam őt, felidézte az egészet.

Ekkor Carrie jött be könnyben úszó arccal. Meglepetés nélkül odajött hozzám, és megölelt.

- Tudod? - kérdeztem.

Bólintott, aztán a fehér emberekre használt jelét mutatta, és az ajtó felé lökött. Kimentem.

Rufust a könyvtárban találtam az íróasztalánál. Egy pisztolyt forgatott a kezében.

Felnézett, és meglátott, amikor éppen visszahúzódtam volna. Hirtelen biztos voltam benne, hogy ide tartott, amikor magához hívott. Akkor mi volt a hívása? Tudat alatti vágy, hogy megállítsam, mielőtt megöli magát?

- Gyere be, Dana! - A hangja üresen és élettelenül csengett.

Az asztalához húztam a régi Windsor-stílusú székemet, és leültem.

- Hogy tehetted, Rufe?

Nem felelt.

- A fiad és a lányod... Hogy adhattad el őket?

- Nem adtam el őket.

Ez belém fojtotta a szót. Szinte bármilyen válaszra felkészültem - még a hallgatásra is. De a cáfolatra nem.

- De... de...

- Elszökött.

- Tudom.

- Megvoltunk egymással. Te is tudod. Itt voltál. Jó volt. Egyszer, amikor már elmentél, ő jött a szobámba. Magától.

- Rufe...

- Minden rendben volt. Még Joe leckéit is folytattam. Én! Megmondtam Alice-nek, hogy mindkét gyereket felszabadítom.

- Nem hitt neked. Semmit nem adtál írásba.

- Megtettem volna.

Vállat vontam.

- Hol vannak a gyerekek, Rufe?

- Baltimore-ban az anyám nővérével.

- De... miért?

- Hogy megbüntessem, hogy ráijesszek. Hogy lássa, mi történhet, ha nem... ha megpróbál elhagyni.

- O, istenem! Legalább akkor visszahozhathattad volna őket, amikor Alice megbetegedett.

- Bár megtettem volna!

- Miért nem?

- Nem tudom.

Undorodva elfordultam tőle.

- Megölted. Olyan biztosan, mintha a fejéhez tartottad volna azt a pisztolyt, és elsütötted volna.

Lenézett a pisztolyra, és gyorsan lerakta.

- Most mit fogsz tenni?

- Nigel szerez egy koporsót. Egy rendeset, nem egy házilag összetákolts ládát. És felbérel egy lelkészt, hogy jöjjön ki holnap.

- Úgy értem, mit fogsz tenni a fiadért és a lányodért?

Tehetetlenül nézett rám.

- Két felszabadító okirat - mondtam. - Legalább ennyivel tartozol nekik. Megfosztottad őket az anyjuktól.

- A fenébe, Dana! Ne mondogasd ezt! Ne mondd, hogy én öltem meg.

Csak néztem őt.

- Miért hagytál el?! Ha nem mentél volna el, talán ő sem szökik el!

Megdörzsöltem az arcomat, ahol megütött, amikor azért könyörögtem neki, hogy ne adja el Samet.

- Nem kellett volna elmenned!

- Olyasmivé kezdtél válni, aminek nem akartam a közelében maradni.

Csend.

- Két felszabadító okirat, Rufe, törvényesen. Neveld fel őket szabadságban. Ez a legkevesebb, amit megtehetsz.

4

MÁSNAP VOLT A TEMETÉS. Mindenki megjelent - mezei munkások, házicselédek, még a közönyös Evan Fowler is.

A lelkész egy magas, szénfekete bőrű, mély orgánumú, felszabadított férfi volt, akinek arca az apámra emlékeztetett, aki meghalt, mielőtt elég idős lettem volna, hogy megismerjem, és akit csak fényképen láttam. A lelkész tudott olvasni. Nagy kezében egy Bibliát tartott, és felolvasott Jób és a Prédikátorok könyvéből, míg már alig bírtam elviselni. Évekkel korábban leráztam magamról a nagynéném és nagybátyám szigorú baptista nevelését. De Jób keserű és szomorú szavai még most is, sőt most különösen megérintettek.

- Az asszonytól született ember rövid életű és háborúságokkal bővelkedő. Mint a virág, kinyílik és elhervad, és eltűnik, mint az árnyék és nem állandó.

Valahogy sikerült csendben maradnom, letöröltem a néma könnyeket, elhessegettem a legyeket és a szúnyogokat, majd hallgattam a sutyorgást.

- A pokolra jutott! Nem tudod, hogy akik megölik magukat, a pokolba kerülnek?

- Fogd be a szádat! Rufe gazda majd tesz róla, hogy úgy érezd, te is odalent vagy vele!

Csend.

Eltemették.

Utána nagy torra került sor. A rokonaim otthon is nagy lakomát csaptak a temetések után. Sosem gondoltam bele, milyen messzire nyúlik vissza a szokás.

Ettem egy keveset, aztán a könyvtárba mentem, ahol egyedül lehettem és írhattam. Néha azért írtam le dolgokat, mert nem mondhattam ki őket, nem tudtam rendezni az érzéseimet velük kapcsolatban, és nem bírtam magamba fojtani sem. Az ilyen írásokat utóbb mindig megsemmisítettem. Nem szántam őket senki másnak. Még Kevinnek sem.

Később, amikor már majdnem mindent kiírtam magamból, Rufus bejött. Az asztalhoz ment, leült a régi Windsor-székembe - mivel én az övét foglaltam el -, és lehajtotta a fejét. Nem beszéltünk, de egy darabig együtt üldögéltünk.

Másnap magával vitt a városba, a régi, téglából épült városházára, és engedte, hogy végignézzem, amíg felszabadító okiratot állíttat ki a gyerekeinek.

- Ha visszahozom őket - szólalt meg a hazafelé úton -, gondoskodsztóluk?'

Megráztam a fejemet.

- Nem lenne jó nekik, Rufe. Ez nem az otthonom. Hozzám szoknának, aztán eltűnnék.

- De akkor ki?

- Carrie. Sarah segít majd neki.

Nyugtalanul bólintott.

Néhány nappal később, kora reggel Easton Pointba ment, hogy elcsípjén egy gőzhajót Baltimore-ba. Felajánlottam, hogy vele megyek, hogy segítsék a gyerekekkel, de csak gyanakvó pillantást kaptam válaszul - amit nem volt nehéz megértenem.

- Rufe, nem kell Baltimore-ba mennem, hogy megszökjek tőled. Tényleg segíteni akarok.

- Csak maradj itt - mondta. Azzal kiment, hogy beszéljen indulás előtt Evan Fowlerrel. Tudta, hogyan jutottam haza legutóbb. Megkérdezte, én pedig megmondtam.

- De miért? - kérdezte. - Meg is ölhetted volna magad.

- Vannak rosszabb dolgok is a halálnál - mondtam.

Sarkon fordult, és elsétált.

Most többet figyelt engem, mint korábban. Természetesen nem tudott egyfolytában szemmel tartani, és hacsak nem akart láncra verni, nem tudta megakadályozni, hogy ilyen vagy olyan módon ne távozzak a világából, ha akarok. Nem volt fölöttem hatalma, és ez szemlátomást zavarta.

Amíg Rufus távol volt, Evan Fowler többször tartózkodott a házban, mint kellett volna. Keveset beszélt hozzám, és nem parancsolgatott. De ott volt. Margaret Weylin szobájában találtam menedékre, és ő annyira örült ennek, hogy megállás nélkül fecsegett. Azon kaptam magam, hogy úgy nevetek, sőt társalgók vele, mintha csak két magányos ember volnánk, akik az ostoba korlátok terhe nélkül is képesek beszélgetni.

Rufus visszajött, egy sötét bőrű kislányt cipelve, miközben fogta a fia kezét, aki még jobban hasonlított rá. Joe meglátott a hallban, és odarohant hozzám.

- Dana néni, Dana néni!

Egy öleléssel később elújságolta:

- Már jobban tudok olvasni. Papa tanított. Akarod hallani?

- Hogyne akarnám! - Felnéztem Rufusra. *Papa?*

Rufus összeszorított szájjal nézett rám, hogy ne tegyek megjegyzést. De én csak azt mondtam volna: „Mi tartott ennyi ideig?” A kisfiú rövid életében végig gazdának hívta az apját. Nos, most, hogy már nem volt anyja, Rufus talán úgy gondolta, ideje, hogy apja legyen. Kicsiholtam magamból egy mosolyt - egy igazit. Nem akartam, hogy Rufus szégyenkezzen, vagy védekezni kezdjen, amiért végre elismerte a fiát.

Visszamosolygott, és láthatóan megkönnyebbült.

- Mit szólnál ahhoz, ha megint elindítanám az órákat?

Rufus bólintott.

- Azt hiszem, a többieknek sem volt idejük sokat felejtteni.

Nem felejtettek. Mint kiderült, csak három hónapig voltam távol. A gyerekek valamiféle korai nyári vakációt kaptak, és most visszamentek az iskolapadba. Én pedig lassan, finoman elkezdtem megdolgozni Rufust, abba az irányba noszogatni, hogy még néhányat szabadítson fel, vagy akár többet is - vagy a végrendeletében akár mindet. Hallottam már más rabszolgatartókról, akik ilyet tettek. A polgárháborúig még harminc év volt hátra. Talán elérhetem, hogy néhány felnőtt rabszolga felszabaduljon, amíg még elég fiatal, hogy új életet kezdjen. Talán végre tehetek valami jót mindenkiért. Legalább most, hogy a saját szabadságom karnyújtásnyira volt, eléggé biztonságban éreztem magam ahhoz, hogy megpróbáljam.

Rufus most már gyakrabban tartott maga mellett, mint amennyire szüksége volt rám. Nyíltan magához hívott, hogy étkezzünk együtt, és meghallgatott, amikor a rabszolgák felszabadításáról beszéltem neki. De nem ígért semmit. Kíváncsi voltam, vajon ostobaságnak tartja-e, hogy ilyen fiatalon végrendeletet írjon - vagy hogy a több rabszolga felszabadítását tekinti ostobaságnak. Mivel nem mondta, nem tudtam.

Végül mégis válaszolt, és sokkal többet mondott, mint amit tudni akartam volna. De egyiknek sem kellett volna meglepnie.

- Dana - szólított meg az egyik délután a könyvtárban. - Örült lennék, ha olyan végrendeletet írnék, amiben felszabadítom ezeket az embereket, és aztán elmondanám neked. Az ilyen őrültség átkozottul korai halálhoz vezethet.

Oda kellett néznem, hogy komolyan beszél-e, de amikor ránéztem, még inkább összezavarodtam. Mosolygott, mégis olyan érzésem volt, hogy halálosan komoly. Azt hitte, hogy megölném, hogy ezzel felszabadítsam a rabszolgáit. Furcsa módon bennem fel sem ötlött a gondolat. A javaslatom ártatlan volt. De talán igaza volt. Előbb-utóbb megfordult volna a fejemben.

- Régebben rémálmaim voltak rólad - mondta. - Még kis koromban kezdődtek... miután felgyújtottam a függönyt. Emlékszel a tűzre?

- Persze.

- Rólad álmodtam, és verejtékben fürödve ébredtem.

- Arról álmodtál... hogy megöllek?

- Nem egészen. - Elhallgatott, és kifürkészhetetlen pillantást vetett rám.

- Arról álmodtam, hogy elhagysz.

Összeráncoltam a homlokomat. Ez majdnem úgy hangzott, mint amit Kevin hallott, és ami felkeltette a gyanakvását.

- De hát elhagylak - mondtam óvatosan. - Muszáj. Nem tartozom ide.

- De igen! Az én szemszögemből igen. De nem így értettem. Elmész, és előbb-utóbb visszajössz. De a rémálmaimban úgy mész el, hogy nem segítesz. Elsétálsz, és otthagysz a bajban sérülten, talán haldokolva.

- Ó! Biztos vagy benne, hogy ezek az álmok kis korodban kezdődtek? Az elmondásod alapján inkább az Isaackel folytatott verekedésed után kellett volna előjönniük.

- Akkor rosszabbak lettek - ismerte be. - De még a tűz idején kezdődtek... amint rájöttem, hogy tetszésed szerint segíthetsz, vagy nem. Evekig voltak rémálmaim. Aztán amikor Alice itt volt egy ideje, elmúltak. Most visszatértek.

Elhallgatott, és várakozóan nézett rám - talán azt remélte, hogy megnyugtatom, vagy megígérem, hogy sosem teszek ilyet. De nem bírtam kipréselni a szavakat.

- Érted? - kérdezte halkán.

Kényelmetlenül feszengtem a székemben.

- Rufe, tudod, hányán érik meg az öregkort anélkül, hogy olyan bajokba keverednének, mint amik miatt szükséged van rám? Ha nem bízol bennem, annál több okod van óvatosnak lenni.

- Mondd, hogy megbízhatok benned.

Még jobban feszengtem.

- Olyan dolgokat teszel, amiktől lehetetlen bíznom benned... pedig tudod, hogy ennek kölcsönösnek kellene lennie.

Megrázta a fejet.

- Nem tudom. Sosem tudom, hogyan bánjak veled. Mindenkit összezavarsz. A mezei munkásoknak túl féhéren beszélsz... mint valami áruló.

- Tudom, mit gondolnak.

- A papa mindig úgy gondolta, hogy azért vagy veszélyes, mert túlságosan járatos vagy fekete létedre a fehérek dolgaiban. Szerinte túl

fekete voltál. Olyan fekete, aki figyel, gondolkozik, és bajt kever. Ezt Alice-nek is elmondtam, mire nevetett. Azt mondta, néha a papának több sütnivalója volt, mint nekem. Azt mondta, igaza volt veled kapcsolatban, és egy napon majd én is rájövök.

Összerezcentem. Alice tényleg ilyet mondott volna?

- Az anyám pedig - folytatta Rufus nyugodtan - azt mondja, hogy ha behunyja a szemét, miközben beszélgettek, erőlködés nélkül meg tud feledkezni arról, hogy fekete vagy.

- Fekete vagyok - mondtam. - És amikor eladsz egy fekete férfit, majd elszakítod a családjától, csak mert szóba elegyedett velem, nem várhatod, hogy jó érzéssel legyek irántad.

Elfordította a tekintetét. Korábban nem beszéltünk Samról. Körbejártuk, úgy utaltunk rá, hogy nem említettük meg név szerint.

- Akart téged - bukott ki Rufusból nyersen.

Rábámultam, és most már tudtam, miért nem beszéltünk Samról. Túl veszélyes volt. Más beszélgetésekhez vezethet, pedig Rufusnak és nekem most biztonságos témákra volt szükségünk - a kukorica ára, a rabszolgák ellátmánya, ilyesmik.

- Sam nem csinált semmit - mondtam. - Amiatt adtad el, amit szerinted gondolt.

- Akart téged - ismételte Rufus.

Te is, gondoltam. Már nem volt Alice, hogy csökkentse a nyomást. Ideje volt hazamennem. Fel akartam kelni.

- Ne menj el, Dana!

Megálltam. Nem akartam elsietni - elmenekülni - előle. Nem akartam semmi jelet adni, amiből leszűrhetné volna, hogy a padlásra indulok, hogy felnyissam a csuklómon az érzékeny, friss heget. Visszaültem. Ő pedig hátradőlt a székében, és addig nézett, míg már azt kívántam, bárcsak megragadtam volna az alkalmat, hogy elsiessék.

- Mihez fogok kezdeni, amikor ezúttal hazamész? - suttogta.

- Túléled.

- Vajon... minek vegyem a fáradságot?

- A gyerekeidért legalább megtehetnéd - mondtam. - Az ő gyerekeiért. Csak ők maradtak neked belőle.

Behunyta a szemét, és fél kézzel megdörzsölte.

- Most már a te gyerekeidnek kellene lenniük - mondta. - Ha éreznél bármit irántuk, maradnál.

- Tudod, hogy nem tehetem.

- Megtehetnéd, ha akarnád. Nem bántanálak, és neked sem kellene bántanod magadat... megint.

- Addig nem bántanál, amíg valami fel nem bosszantana, dühítene, vagy nem lennél féltékeny. Addig nem bántanál, amíg valaki nem bánt téged. Ismerlek, Rufe. Akkor sem bírnék itt maradni, ha nem lenne otthonom, ahova visszatérhetek... és nem várna ott rám valaki.

- Az a Kevin!

- Igen.

- Bárcsak lelőttem volna!

- Ha megtetted volna, mostanra magad is halott lennél.

Felém fordult, hogy az egész testével szembehelyezkedjen velem.

- Úgy mondod ezt, mintha jelentene valamit.

Felkeltem, hogy faképnél hagyjam. Már nem volt mit mondani. Azt kérte tőlem, amiről tudta, nem tudom megadni neki, én pedig visszautasítottam.

- Tudod, Dana - mondta halkan -, amikor az első alkalommal elküldted hozzám Alice-t, láttam rajta, mennyire gyűlöl. Arra gondoltam, ha elalszom mellette, meg fog ölni. Fejbe vág egy gyertyatartóval. Felgyújtja az ágyat.

Felhoz egy kést a főzőházból... Ilyesmikre gondoltam, de nem féltem. Mert ha megöl, akkor annyi lett volna. Nem számított volna semmi más. De ha életben maradok, akkor az enyém lesz. És az Istenre esküszöm, hogy muszáj volt, hogy az enyém legyen.

Felállt, és odajött hozzám. Hátraléptem, de elkapta mindkét karomat.

- Annyira hasonlítasz rá, hogy nem bírom elviselni.

- Engedj el, Rufe!

- Egy nő voltatok - mondta. - Te meg ő. Egyetlen nő. Egy egész két fele. Meg kellett szabadulnom tőle.

- Eressz, vagy valóra váltom az álmodat! - Elhagyás. Az egyetlen fegyver, ami Alice-nek sosem volt. Rufus láthatóan nem félt a haláltól, és most, a gyászában szinte vágyott is rá. De félt egyedül meghalni, félt, hogy elhagyja az, akitől annyi időn át függött.

Tovább szorította a karomat, talán azon töprengett, mit kellene tennie. Egy pillanat múlva éreztem ernyedni a markát, és elhúzódtam. Tudtam, hogy azonnal mennem kell, mielőtt legyűri a félelmét. Képes volt rá. Bármibe bele tudta lovalni magát.

Kimentem a könyvtárból, fel a főlépcsőn, aztán a padlásra. A zsákomhoz, a késemhez...

Lépések a lépcsőn.

A kés!

Kinyitottam a bicskát, haboztam, majd nyitott pengével visszasüllyesztettem a zsákomba.

Rufus kinyitotta az ajtót, bejött, és körülnézett a nagy, forró, üres helyiségben. Engem azonnal meglátott, mégis körülnézett - hogy lássa, egyedül vagyunk-e.

Egyedül voltunk.

Hozzám lépkedett, és leült mellém a szalmazsákra.

- Sajnálom, Dana - mondta.

Sajnálja? Amit majdnem tett, vagy amit még csak most fog? Sajnálja. Számtalan formában és számtalanszor bocsánatot kért már tőlem korábban is, de mindig homályosan. „Egyél velem, Dana. Sarah valami különlegeset főz.” Vagy: „Tessék, Dana, egy új könyv, amit a városban vettem neked.” Vagy: „Itt egy vég anyag, Dana. Talán tudsz magadnak varrni belőle valamit.”

Dolgok. Ajándékok, amikor tudta, hogy megbántott vagy megsértett. De sosem mondta azt, hogy „sajnálom, Dana”. Bizonytalanul néztem rá.

- Soha életemben nem éreztem magam ennyire egyedül - mondta.

Más szavak nem tudtak volna úgy megérinteni, mint ezek. Ismertem a magányt. Eszembe jutott az idő, amikor Kevin nélkül mentem haza - a magány, a félelem, az időnkénti reménytelenség. A reménytelenség azonban Rufus számára nem csak ideiglenes lesz. Alice meghalt, és eltemettük. Már csak a gyerekei maradtak. De legalább egyikük szintén szerette Alice-t. Joe.

- Hová ment a mama? - kérdezte az első napon, miután hazaért.

- El - mondta akkor Rufus. - Elment.

- Mikor jön vissza?

- Nem tudom.

A fiú hozzám jött.

- Dana néni, hová ment a mama?

- Drágám... meghalt.

- Meghalt?

- Igen. Mint az öreg Mary néni. - Aki végül elsodródott a messzeségbe a jutalmáért. Több mint nyolcvan évig élt - azt beszéltek róla, hogy még Afrikából érkezett. Nigel ácsolt neki egy ládát, és Maryt Alice sírjától nem messze helyezték végső nyugalomra.

- De a mama nem volt öreg.

- Nem, ő beteg volt, Joe.

- A papa azt mondta, elment.
- Hát... a mennyországba.
- Nem!

Sírt, én pedig megpróbáltam megvigasztalni. Emlékeztem a saját anyám halálának fájdalmára, a gyászra, az egyedüllétre, a bizonytalanságra a nagy- néném és a nagybátyám házában...

Átöleltem a fiút, és azt mondtam neki, hogy még megvan az apja - hála istennek. És hogy Sarah, Carrie és Nigel szeretik őt. Nem hagyják, hogy bármi történjen vele - mintha lett volna hatalmuk, hogy megvédjék őt vagy akár magukat.

Hagytam, hogy Joe az anyja kunyhójába menjen, hogy egy kicsit egyedül legyen. Így akarta. Aztán elmondtam Rufusnak, mit tettem. Rufus pedig nem tudta, megüssön vagy megköszönje. Dühösen nézett rám, arcán megfeszült a bőr. Aztán végül ellazult, bólíntott, és kiment megkeresni a fiát.

Most pedig mellettem ült, bűnbánón, magányosan, és azt akarta, hogy foglaljam el a halott helyét.

- Sosem gyűlöltél, igaz? - kérdezte.
- Sosem sokáig. Nem tudom, miért. Nagyon keményen megdolgoztál a gyűlöletemért, Rufe.
- Ő gyűlölt engem. Az első alkalom óta, hogy kényszerítettem.
- Nem hibáztatom.
- A szökése előtti időkgig. Akkor felhagyott a gyűlölettel. Kíváncsi vagyok, nálad mennyi ideig fog tartani.
- Mi?
- Hogy ne gyűölj többé.

O, istenem! Szinte akaratom ellenére a még mindig a zsákomban lapuló kés markolatára fontam az ujjaimat. Rufus megfogta a másik

kezemet, de tudtam, hogy a szorítása csak addig lesz gyengéd, ameddig nem próbálok elhúzódni.

- Rufe - mondtam -, a gyerekeid...

- Szabadok.

- De még fiatalok. Szükségük van rád, hogy megvédd a szabadságukat.

- Akkor rajtad múlik, nem igaz?

Megcsavartam a kezemet, haragomban megpróbáltam kirántani a markából. A szorítása azonnal bilincské vált a simogatásból. Jobb tenyerem izzadtan csúszkált a kés nyelén.

- Rajtad múlik - ismételte.

- Nem, az isten verje meg, nem! Túl sokáig múlt rajtam az, hogy életben tartsalak! Miért nem lőtted agyon magad, ha már nekikészültél? Nem állítottalak volna meg!

- Tudom.

Hangja lágyságát hallva rápillantottam.

- Akkor mi más veszténivalóm van? - kérdezte. - Visszalökött a matracra, és néhány pillanatig mozdulatlanul feküdtünk ott. Mire várt? Mire vártam én?

Fejét a vállamra hajtva feküdt, bal karjával átölelt, jobb kezével pedig még mindig fogta az enyémet. Rájöttem, mennyire könnyű lenne csak mozdulatlanul feküdni és ezt is megbocsátani. Minden fogadkozásom ellenére mennyire könnyű! De jóval nehezebb felemelni a kést, belemártani a testbe, amelyet olyan sokszor megmentettem. Olyan nehéz lenne megölni...

Nem bántott, és nem is szándékozott, amíg úgy maradtam, ahogy voltam. Nem olyan volt, mint az apja: öreg, ronda, brutális és undorító. Szappanillata volt, mintha nemrég megfürdött volna - miattam? Vörös, még kicsit nyirkos haját szépen megfésülte. Én sosem lennék számára

az, ami Tess volt az apjának - egy edény, amelyet továbbadhat, mint egy whiskey-s kancsót kukoricamorzsoláskor. Nem tenné azt velem, nem adna el, vagy...

Nem.

Éreztem a kezemben a kést, mely még mindig csúszós volt az izzadságtól. Egy rabszolga az rabszolga. Bármit megtehetnek vele. Rufus pedig Rufus volt - nagylelkű és rosszindulatú. El tudtam fogadni az ősömnek, az öcsémnek, a barátomnak, de nem a gazdámnak és nem a szeretőmnek. Ezt egykor értette.

Élesen kirántottam magam, és elszakadtam tőle. Elkapott, próbált nem bántani. Tudatában voltam, hogy próbál megkímélni a fájdalomtól, még akkor is, miközben felemeltem a kést, és az oldalába döftem.

Felüvöltött. Még soha nem hallottam senkit így üvölteni, állatiasan. Megint ordított, már halkabban, csúf hörgéssel.

Egy pillanatra elengedte a kezemet, de elkapta a karomat, mielőtt elmenekülhettem volna. Aztán a szabad öklével megütött, majd ismét, ahogyan a patrul tette régen.

Valahogyan kihúztam belőle a kést, felemeltem, és ismét lesújtottam vele a hátára.

Ezúttal csak nyögött. Összerogyott rajtam, de még mindig élt, és fogta a karomat.

Alatta feküdtem félig eszméletlenül az ütésektől, és rosszul voltam. A gyomrom felfordult, és mindkettőnket lehánytam.

- Dana?

Egy hang. Egy férfi hangja.

Sikerült elfordítanom a fejemet, és megláttam Nigelt az ajtóban.

- Dana, mi...? Ó, ne! Istenem, ne!

- Nigel... - nyögte Rufus, és hosszan, reszketve felsóhajtott. A teste el- ernyed, és ólomsúllyal nehezedett rám. Valahogy lelöktem

magamról - már csak a keze volt a karomon. Aztán rettenetes, gyomorfacsaró rosszullét rántott görcsbe.

A karomat szorítani kezdte valami keményebb és erősebb, mint Rufus keze. Merevvé tette, belenyomódott - először fájdalom nélkül -, beleolvadt, összekeveredett vele, mintha a karomat valami elnyelte volna. Valami hideg és élettelen.

Valami... festék, vakolat, fa - egy fal. A nappalim fala. Otthon voltam ismét - a saját házamban, a saját időmben. De még mindig foglyul ejtve kapcsolódtam a falhoz, mintha abból nőttem volna ki - vagy bele. A bal karom a könyökömtől az ujjaim hegyéig a fal részévé vált. Arra a foltra néztem, ahol a hús a vakolatba olvadt, és csak bámultam értetlenül. Rufus pontosan ott ragadott meg.

Magam felé rántottam a karomat, jó erősen.

Aztán hirtelen fájdalom lavinája árasztott el, vörös, képtelen agónia. És csak sikoltottam, sikoltottam.

EPILÓGUS

AMINT A KAROM MEGGYÓGYULT VALAMENNYIRE, Marylandbe repültünk. Ott autót béreltünk - Kevin végre újra vezetett -, és bejártuk Baltimore környékét, majd Eastonba mentünk. Most már állt ott egy híd, nem gőzhajóval kellett átmenni az öblön, mint Rufusnak. És végre jól megnézhettem a várost, amelyhez olyan közel laktam, és amelyből mégis olyan keveset láttam. Megtaláltuk a városházát, egy régi templomot és néhány másik épületet, amit az idő még nem nyúlt el. És találtunk Burger Kinget, és Holiday Innt és Texacót, meg iskolákat, ahol fekete és fehér gyerekek tanultak együtt, és idősebb embereket, akik jól megnéztek maguknak minket.

Vidékre mentünk, ahol még mindig erdők és szántóföldek terültek el, és találtunk néhány régi házat. Némelyik akár Weylinék otthona is lehetett volna. Jól karban voltak tartva, és szebbek is voltak, de lényegében ugyanolyan, vörös téglás, György korabeli kolóniai stílusban épültek.

Rufus háza azonban nem volt sehol. Amennyire meg tudtuk állapítani, a helyét széles kukoricaföld foglalta el. A ház porrá lett, akárcsak Rufus. Én ragaszkodtam hozzá, hogy próbáljuk megtalálni a sírját, és kikérdeztem róla a gazdát is, mert Rufust az apjához, az öreg Maryhez és Alice-hez hasonlóan valószínűleg a birtokon temették el.

A gazda azonban nem tudta, vagy legalábbis nem mondott semmit. Az egyetlen nyom - sőt, több is nyomnál - egy régi újságcikk volt, egy hír arról, hogy Mr. Rufus Weylin meghalt, amikor a háza kigyulladt és részben leégett. A későbbi lapokban szó volt a Mr. Rufus Weylin birtokáról származó rabszolgák eladásáról. Felsorolták a keresztnévüket, a hozzávetőleges életkorukat és a képzettségeiket. Nigel mindhárom fia szerepelt a listán, de Nigel és Carrie nem. Sarah ott volt, de Joe és Hagar hiányzott. Mindenki más fel volt sorolva. Mindenki.

Ezen elgondolkoztam, és amennyit csak tudtam, összeraktam a kirakósból. Például a tüzet. Nigel bizonyára azért gyűjtotta, hogy leplezze, amit tettem - és sikerült is neki. Rufusról azt tartották, hogy bennégett. A töredékes újsághírekben semmi utalást nem találtam arra, hogy meggyilkolták volna, vagy hogy a tüzet gyújtogatás okozta. Nigel jó munkát végezhetett. Valahogyan Margaret Weylint is sikerült kijuttatnia a házból. Egy lap sem említette, hogy ő meghalt volna. Margaretnek ráadásul voltak rokonai Baltimore-ban, és Hagar otthona is abban a városban volt.

Kevinnel együtt visszamentünk Baltimore-ba, hogy átfésüljük az újságokat és a jogi nyilvántartásokat, hátha valami össze tudná kötni Margaretet és Hagart, vagy legalább megemlítené őket. Lehet, hogy Margaret mindkét gyereket elvitte magával. Talán Alice halála után elfogadta őket. Végére is az unokái voltak, az egyetlen gyereke fia és lánya. Talán gondoskodott róluk. Az is lehet, hogy rabszolgaként tartotta őket. De ha így is volt, legalább Hagar megérte, hogy a tizennegyedik alkotmánymódosítás felszabadítsa.

- Hagyhatott volna végrendeletet - mondta Kevin kutatásunk egyik helyszíne, a Marylandi Történelmi Társaság épülete előtt. - Legalább felszabadíthatta volna azokat az embereket, amikor már nem vehette hasznukat.

- De az anyjára is gondolnia kellett - mondtam. - És még csak huszonöt éves volt. Valószínűleg azt hitte, bőven van ideje végrendelkezni.

- Ne védj folyton! - mormolta Kevin.

Kis tétovázás után megráztam a fejemet.

- Nem védtem. Azt hiszem, bizonyos értelemben magamat védtem. Tudom, miért nem készített ilyen végrendeletet. Megkérdeztem, és ő elmondta.

- Miért?

- Miattam. Félt, hogy utána megölöm.

- Nem is kellett volna tudnod róla!

- Igaz, de azt hiszem, nem akart kockáztatni.

- Joggal félt...?

- Nem tudom.

- Én nem hiszem, tekintve, mi mindent eltűrtél tőle. Azt hiszem, egészen addig nem voltál képes megölni, amíg meg nem támadott.

És akkor is alig, gondoltam. Kevin sosem fogja megtudni, milyen volt az a néhány utolsó pillanat. Nagyjából elmondtam, ő pedig nem sokat kérdezett. Hálás voltam ezért. Most csak annyit mondtam:

- Önvédelem volt.

- Igen - monda.

- De az ára... Nigel gyerekei, Sarah, mindenki más...

- Már elmúlt - monda. - Most már semmit nem tehetsz, hogy megváltoztasd.

- Tudom. - Nagy levegőt vettem. - Kíváncsi vagyok, a gyerekek együtt maradhattak-e... talán Sarah-val.

- Már utánanéztél - monda. - És nem találtál feljegyzéseket. Valószínűleg sosem fogod megtudni.

Megérintettem a sebhelyet, amit Tom Weylin csizmája hagyott az arcomon, aztán az üres bal ingujjamat.

- Tudom - ismételtem. - Miért akartam egyáltalán idejönni? Az ember azt hinné, már elegendő lett a múltból.

- Valószínűleg ugyanazért kellett eljönnöd, mint nekem. - Vállat vont.

- Meg kellett értened. Kézzelfogható bizonyítékot akartál, hogy azok az emberek léteztek. Meg kellett nyugtatnod magadat, hogy épeszű vagy.

Visszanéztem a Történelmi Társaság téglalapjára, amely maga is egy átalakított villa volt.

- Ha bárkinek mesélnénk erről, akárki másnak, nem gondolna minket épeszűnek.

- De azok vagyunk - mondta. - És most, hogy a fiú halott, azok is maradhatunk.

KRITIKAI ESSZÉ

ROBERT CROSSLEY

MASSACHUSETTSI EGYETEM, BOSTON

„Milyen gubancos gombolyag a rabszolgák
leszármazása!” Harriet Jacobs: *Incidents in the Life of a
Slave Girl*

I

MIUTÁN AZ UTOLSÓ, intézményesített rabszolgaságban született amerikai polgár is meghalt, az első személyű amerikai rabszolगतörténetek írásának el kellett volna múltnia. Ez az irodalmi forma mégis egészen a jelenig fennmaradt, mint ahogy a rabszolgaság öröksége is. A huszadik század második felében megerősödött az úgynevezett „új rabszolga-narratíva”, amely a rabszolgaként élt tizenkilencedik századi amerikaiak életrajzának mutációja volt. A számos, gyakran első szám első személyben íródott történelmi regény közül, amelyek megjelenítették a rabszolgaság korát, a legismertebb Margaret Walker *Szabadulás* (1966), Dávid Bradley *The Chaneyville Incident* (1981), Sherley Anne Williams *Dessa Rose* (1986), Tóni Morrison *A kedves* (1987) és Charles R. Johnson *Middle Passage* (1990) című könyve. Octavia Butler hibrid fantasy memoárja jelentős hozzájárulás az új rabszolga-narratíva zsáneréhez. Bár a *Rokonság* nem tudományos-fantasztikus regény, Butler érzékeny szerzőként teremtette meg narratíváját, jórészt a realista hagyományokon kívül. Amikor a regény 1979-ben megjelent, senkinek

nem jutott volna eszébe az időutazás fikciós paneljét használni arra, hogy egy modern afrikai amerikai egy polgárháború előtti ültetvényre repítsen. Az időutazós történetek mindig paradoxonokkal terheltek: ha másfél évszázadot visszautazol az időben, és megölsz a saját ükapádat, megszülethetsz-e egyáltalán? A jövő is képes-e annyira hatni a múltra, mint a múlt a jövőre? De persze minden jó fikciós mű paradoxon: úgy hazudik, hogy az igazságnak tűnik.

A *Rokonság* egy rejtéllyel kezdődik és ér véget. 1976. június 9-én, a huszonhatodik születésnapján Edana Franklin rosszul lesz, miközben éppen beköltözik fehér férjével, Kevinnel Los Angeles-i új házába. Egyszer, csak egy folyóparton találja magát, meghallja egy gyerek kiáltásait, és beleveti magát a folyóba, hogy kimentse, mesterséges lélegeztetésben részesíti, és amikor a fiú végre lélegezni kezd, a nő egy puska csövével találja szemben magát. Megint rosszul lesz, és ismét az új házában eszmél vizesen és sárosán. Nem hallucinált; nemcsak mentálisan, de testileg is visszautazott. Ez a megmagyarázhatatlan, rémálomszerű váltás egyik helyről a másikra csak az első a hat, különböző hosszúságú epizód közül, amelyek a regény nagy részét kiteszik. Dana (a neve általa kedvelt becézése) többnyire egyedül utazik, de van, hogy Kevinnel; az időváltást közvetlenül megelőző szédülés figyelmeztetés nélkül jelentkezik, és a nő csak akkor tér vissza Los Angelesbe, amikor azt hiszi, hogy az élete veszélyben van. Amikor ez másodszor fordul elő, Dana rájön, hogy nem csupán a térben, hanem az időben is utazott a marylandi ültetvényre, amelynek rabszolgatartó tulajdonosa az ő távoli őse.

Dana önkéntelen kirándulásai a múltba mint kényszeres, időből kizökkentő emlékek csak néhány percet vagy órát vesznek el az 1976-os életéből, de tartózkodása az alternatív időben megnyúlik, miközben kénytelen végigélni a múlt eseményeit. A kétféleképpen telő idő miatt,

miközben Los Angelesből csak rövid időre van távol, a tizenkilencedik században hónapokat tölt, és ezalatt megfigyeli és elszenvedi a megterhelő szántóföldi munkát, a szóbeli bántalmazásokat, a korbácsolásokat és a rabszolgaság mindennapos brutalitását. Rufus Weylin, a gyerek, akit Dana az első, ősi otthonába tett útja során megment, időnként „elszólítja” őt a jelenből, valahányszor az élete veszélybe kerül. Ahogy felnő, egyre tisztább és veszélyesebb ember lesz belőle, de Danának életben kell tartania a férfit, amíg az Alice Greenwood nevű rabszolgánővel gyereket nem nemzenek: Hagart, akitől Dana saját családfája ered. Dana csak Weylin halálával térhet vissza végleg 1976-ba, de a bal karja nélkül. Ezen a sokkoló ötleten alapul a *Rokonság*, és a szerző nem is tesz kísérletet a magyarázatra. Pontosabban Butler nem próbálja megmagyarázni azt, amit a hatodik fejezet végén olyan szemléletesen ábrázol: hogyan olvadhatott bele Dana karja könyök alatt a nappalija vakolatába? A szerző nem árulja el, hogyan vész el Dana karja a múlt és a jelen közti homályos zónában. Mondhatjuk, hogy a *Rokonság* nem racionálisabb és nem szolgál több kényelmes magyarázattal, mint maga a rabszolgaság történelme. De ezt túl könnyű lenne kijelenteni. A fikció felépítését kegyetlen logika hatja át, és Butler egy interjúban világosan megfogalmazta az amputáció jelentését: „Nem hagyhattam, hogy Dana teljesen visszajöjjön. Nem hagyhattam, hogy visszatérjen ahhoz, aki korábban volt. Azt hiszem, ez valójában azt szimbolizálja, hogy nem jött vissza épen. A polgárháború előtti rabszolgaság nem igazán hagyta épen az embereket.”¹

Az idő árt is, mindamellett, hogy gyógyít, és sosem könnyű őszintén, történelmi szemszögből megérteni az emberi bűnöket, és mindig szenvedés az ára. Dana karjának elvesztése, ahogy Ruth Salvaggio vetette fel, „valamiféle anyajeggyé” válik, az „eltorzított örökség” emblémájává.² A *Rokonság* szimbolikus olvasata akkor is erős és könnyen körülhatárolható, ha a szó szerint vett igazságot nehéz megragadni. Butler képzeletét nem az időutazás, hanem a rokonság, a

család, a történelem és az otthon paradoxonjai izgatják. A regény különösen sokat mond az „otthon” természetéről. Az amerikai szentimentalizmus és számos szentbeszéd fókusza ez: „mindenütt jó, de a legjobb otthon”, „az otthon nem egy hely, hanem egy érzés”, „az én házam az én váram”. A *Rokonság* megkérdőjelezi ezeket a leegyszerűsítéseket. Mire Dana időutazása végre abbamarad, és ő visszatér Los Angeles-i házába, 1976-ba, a hazatérés jelentése rendkívül komplexsé válik. Az első, amit a karja meggyógyulása után tesz, hogy elrepül a jelenkori Marylandbe; mind a kaliforniai háza, mind a Weylin-ültetvény elkerülhetetlenül „otthonná” vált számára.³

Ez más hatást kelt, mint a Science fiction klasszikus időutazó-történetei. Az *időgéppen* (1895) H. G. Wells utazója megmutatja a csillogó-villogó járművet, amellyel a jövőbe utazik, hogy alátámassza utazása különös igazát; a *Rokonságban* az utazás módszere fantasztikus és létező. Butler cselekményét legyőzhetetlen pszicho-történelmi erő, nem pedig mérnöki furfang mozgatja. Butler céljai szempontjából nincs jelentősége annak, hogy Dana időutazása fizikai szempontból gondot jelent. A *Rokonságnak* sokkal kevesebb köze van a wellsi Science fictionhöz, mint Kafka *Az átváltozásához*, ahol az elidegenedés klasszikus meséjében a főszereplő egyik nap egyszerűen egy hatalmas bogárként ébred, és a megszokott világba ezáltal betör a fantasztikus. Butler lemondott arról, hogy az időutazás egy tudományos - vagy kvázi tudományos - magyarázatával szépen lezárja a regényét. Azzal, hogy Butler a könyv végét ugyanolyan elnagyoltan és nyersen hagyja, mint Dana sebé, az olvasót is inkább nyugtalanítja és felkavarja a mese és a történelem találkozása ahelyett, hogy egy minden rejtélyt feloldó történet megnyugtatóná. A szerzőnek nem kell Wellshez hasonlóan technológiai csodát bemutatnia, hogy jelezze utazója útját az időn keresztül; ehelyett a *Rokonság* a minden amerikai rabszolga-narratíva mögött meghúzódó ijesztő és gyomorforgató utazást idézi meg: az utat Afrikából az Újvilág rabszolgapiacaira. Amikor Danát időben és térben

elrabolják, az élményben összesűrűsödik őseinek rettenetes, zavaró utazása, ahogyan 1976-os munkaadója, az alkalmi munkát közvetítő ügynökség - „mi, visszatérő munkaerők rabszolgapiacnak neveztük”, jegyzi meg Dana mogorva iróniával (59. oldal) - is az intézményesített rabszolgaság aukciós emelvényének jóindulatú, de kísérteties másaként működik.

Az alapos kutatás után történelmi múltba helyezett *Rokonság* sok szempontból eltér Butler jellegzetes írásaitól. A *Wild Seed* (1980) kivételével minden másik regénye, a *Patternmastery* (1975) kezdve A *talentumok példázata*ig (1998) a jövőben, még hozzá gyakran a sérült jövőben játszódik, és a „normális” emberek és a mutáns emberek vagy földönkívüliek közti hatalmi viszonyokkal foglalkozik. De még ha a *Rokonság* a felszínen el is tér Butler többi írásától, mélyebb rétegeiben egy központi szerepet betöltő szöveg, amely az emberi kapcsolatok hatalmi és szeretetrendszerét, az empátia erkölcsi kényszerét és érzelmi árát, az elidegenüléstől a kapcsolódásig vezető nehéz utat boncolgatja. A szerző egész munkásságában példabeszédeket írt a kulturális különbségekről: szexuális, faji, politikai, gazdasági vagy pszichológiai különbségekről, valamint az uralom és önuralom kérdéseivel foglalkozott. A *Rokonság* képi világában Butler futurisztikus regényeivel mutat azonosságot, különösen A *talentumok példázata*vá, ahol az elektronikusan irányított nyakpántok és az idegrendszeri „ültések” csupán sci-fi extrapolációi az ültetvénytulajdonosok rabszolgabéklyóinak és korbácsolásainak. Mindkét regényben megtalálható a rabszolgaság lealacsonyító jellege, mint ahogy a teljes elnyomásban élő áldozatok eltökéltsége is az ellenállásra és a szökésre. A *Rokonság* azonban szerkezeti szempontból sokkal takarékosabb történet, nincs benne annyi elbeszélői szemszög, mint a másik könyvben, és hiányzik belőle a Science fictionnel általában

összefüggésbe hozott koncepcionális vagy technológiai háttér. Az azonnali, időn és téren átívelő utazás egyetlen fantasztikus ötletét leszámítva a *Rokonság* ábrázolásmódja következetesen földhözragadt, és a szerző olvasmányai határozzák meg, az eredeti rabszolga-narratívák, a könyvtárakban és történelmi társaságoktól szerzett adatok beépítése, a térképek, amelyekkel a karakterei mozgását követte, valamint látogatásai a marylandi Talbot megyébe, a regény helyszínére. Butler ragaszkodott hozzá, hogy a *Rokonságot* ne Science fictionként, hanem „sötét fantasy-ként” olvassák, mivel „egyáltalán nem szerepel benne a tudomány”. Azt is megjegyezte, hogy az ilyen általános kategóriák gyakran hasznosabbak marketingkategóriaként, mint olvasási ajánlásként.⁴ Akárcsak Kafka *Az átváltozása*, vagy Anna Káván *Ice* című regénye, Butler könyve is nehezen besorolható, és mint más új rabszolga-narratívák, elmosza a zsáner határait.

II

AMIKOR OCTAVIA ESTELLE BUTLER huszonhárom évesen, 1970-ben jelentkezett egy kezdő science fiction íróknak meghirdetett, nyári írói műhelyre, határozott lépést tett egy olyan cél felé, amelyet tízéves kora óta dédelgetett magában. Butler egykeként, akinek az apja még csecsemőkorában meghalt, már nagyon korán tudatában volt a nők túlélésért folytatott küzdelmének. Anyai nagyanyja történeteket mesélt neki a könyörtelen munkáról a louisianai cukornádföldeken, miközben hét gyereket nevelt. Az anyja, Octavia M. Butler tízéves kora óta dolgozott, és egész felnőtt életében szobalányként kereste a kenyerét. Amint azt a szerző elmondta Veronica Mixonnak egy interjúban a *Rokonság* megjelenése előtt, a családjában lévő nők tapasztalatai befolyásolták ifjúkori olvasmányait és legkorábbi írásait: „Az életük

olykor annyira szörnyűnek tűnt, annyira örömtelennek és jutalom nélkülinek, hogy szükségem volt a fantáziámra, hogy megvédjen a világtól.”⁵ A *Rokonság*ot létrehozó erős képzelőerő először egy olyan gyerek eszkéista képzelgéseiben próbálgatta szárnyát, akinek alternatív valóságokat kellett találnia vagy kitalálnia. Butler személyiségét és baptista neveltetését tekintve is visszahúzódo volt; a képzeletbeli világok vigasztalták meg a valódi világ szűkén mért jutalmai helyett, és könyvek vették át a barátok helyét. Hatéves korától fogva a könyvtár lett a második otthona, és az írás „határozottan megszállottsággá” vált.⁶

A *Rokonság* azonban korántsem eszkéista fantázia. Ha Butlernek kislánként távolságot is kellett teremtenie önmaga és az anyja életének léleknyomorító valósága között, a szeme mindvégig nyitva volt. Amit gyerekként látott, azzal később regényíróként nézett szembe, és újraformálta. Amikor az anyja nem talált vagy engedhetett meg magának egy gyerekvigyázót, gyakran magával vitte a munkába a fiatal Octaviát. Már akkor megfigyelte a rabszolgatartás hosszú árnyékát, milyen mértékben láthatatlan az anyja a fehérek társadalmában, és ami még riasztóbb volt: milyen mértékben fogadta el és tette magáévá a helyzetét. „Láttam, hogy hátsó ajtókon megy be, úgy beszélnek róla, mintha ott sem lenne, és lényegében nem bántak vele személyként, mintha a figyelmükre sem lenne érdemes... És ahogy felnőttem, később is láttam. Láttam, hogy többet szív magába abból, amit a fehérektől hall, többet, mint amennyit maga is akart volna.” Annak idején nem is annyira az anyja munkaadóit hibáztatta, mint inkább az anyját, amiért hagyja magát megalázni.⁷

Ezek közül a gyerekkori emlékek közül néhány beszivárgott a felnőttként írt történeteibe; annyi bizonyos, hogy a *Rokonság* céljára is hatással volt, amikor elképzelte a korábbi fekete amerikai nemzedékek szűkölködését, akiket nemcsak az fenyegetett, hogy a fehér amerikaiak

nem vesznek róluk tudomást, de az is, hogy a fekete középosztály megfélemezik róluk. Amikor Butler a Pasadena City College hallgatója volt, hallotta, ahogy egyik jó eszű, férfi osztálytársa arról beszél, hogy a szülei csak visszatartják, és ki akarja irtani az idősebb afrikai amerikaiak generációját. Az osztálytárs sokat tudott a fekete történelemről, de „nem érezte át” - gondolta Butler. Az incidens előhozta a saját korábbi haragját az anyjával kapcsolatban, aki szándékosan elengedte a füle mellett a munkaadói sértéseit. Később azt mondta, abban a pillanatban született meg benne a *Rokonság* ötlete.⁸ Butler erőfeszítése, hogy felidézzen valamennyit a tizenkilencedik századi ősök tapasztalataiból, akiknek leszármazottai hozzá és a főiskolai társához hasonlóan a polgárjogi és a Black Power-mozgalmak idején nőttek fel, egyszerre volt főhajtás a családjá nőtagjai előtt, akik még mindig az identitásukat keresték, és a távolabbi rokonok előtt, akiknek identitása elveszett. „Olyan sok rokon, akit sosem ismertem, és soha nem is fogok” - gondolja szomorúan Dana a *Rokonság* elején (31. oldal), ahogy a családi Bibliába írt pusztá nevekre gondol.

Bár a rabszolgatartó társadalom közepébe vetett Dana tapasztalatait a félelem és a fájdalom jellemzi, azok a múltját is megvilágítják, és jobban megérti azokat a nemzedékeket, akiket személytelenné tett a környezetük. A főszereplő (és Butler) egyik fő érdeme, hogy a múltba utazva képes emberként látni az egyes rabszolgákat berögzült irodalmi és szociológiai típusok helyett. A legérdekesebb talán Sarah, a szakácsnő alakja, a könyvek és filmek sztereotipikus „mámija”, aki látszólag elfogadja a megaláztatást, de Dana rájön, hogy ez csupán leplezi a mélyreható haragot, amit a gazdjára iránt érez, aki szinte minden gyermekét eladta. „Akit a harcos ezerkilencszázhatvanas években megvetettek volna. A házi nigger, a kendővel bekötött fejű, női Tamás bátya - a rettegő, erejétől megfosztott nő, aki már mindent elveszített,

amit elveszíthetett, és aki éppolyan keveset tudott az északi szabadságról, mint a túlvilágról.” (173-174. oldal) Itt az irodalmi képzelet a történelmi és pszichológiai valóság helyreállításának szolgálatában áll. A *Rokonság* fiktív memoárjával Butler az emlékirodalomhoz is hozzájárul amellelt, hogy fantasztikus képzeletgyakorlatnak is tekinthető.

A *Rokonság* mesteri felépítése egy céltudatos és jórészt elszigetelt irodalmi tanulási folyamat eredménye. Butler életében a könyvtárba tett látogatások voltak a legfontosabbak, de a családja nem igazán figyelt arra, mit olvas.

A tanárai nem voltak fogékonyak a sci-fi-novellákra, amiket időnként beadott az irodalomórákon. A tanulótársai is furcsának találták olvasmányait és írásait, és Butler egyre inkább magára maradt az érdeklődésével. Kamaszként belemerült Hieodore Sturgeon, Leigh Brackett és Ray Bradbury Science fiction világaiba, és az sem tántorította el céljaitól, hogy nemigen találkozott fekete írónőkkel a zsánereen belül. „Őszintén szólva sosem gondoltam, hogy szükségem lenne valakire, aki utat mutat, és aki úgy néz ki, mint én. Tudatlan voltam, arrogáns, kitartó, és az írás nem hagyott nekem más választást.”⁹

Az 1940-es és 1950-es években nem publikáltak látható módon fekete írók sci-fiket, és nő is alig akadt köztük. Nem csoda, hogy kevés fekete olvasó - és feltételezhetjük, hogy kevés fekete lány - találta érdekesnek az akkori kor Science fiction irodalmát, mivel az főként a fehér kamasz fiúkat célozta meg. Egy része ráadásul provokatív módon rasszista volt, mint Róbert Heinlein *The Sixth Column* (1949) című regénye, amelynek hősies főszereplőjét egy jövőbeli fajháborúban nem túl finoman Whitey-nek nevezik. Az ilyen regényekben a színes bőrű karakter számára létező legnagyobb kitüntetés az lehetett, hogy életét

adta fehér bajtársaiért, ahogyan ez megtörténik a *The Sixth Columnban* egy Franklin Rooseveltt Matsui nevű ázsiai katonával, valamint egy fekete karakterrel Leigh Brackett novellájában, a *The Vanishing Venusiansban* (1944). Más könyvek eltökélten próbáltak „színvakok” lenni, és olyan jövőt képzeltek el, ahol a bőrszínnek már nem volt jelentősége; mint amilyen Arthur C. Clarke-tól *A gyermekkor vége* (1953), amely a fehér liberális fantáziát testesítette meg: az egyetlen fekete szereplő barátságosan és fesztelenül működik egy alapvetően fehér társadalomban.

Az 1950-es években egy szorgalmas olvasó, ha olyan elképzeléseket keresett, ami nem a feketék asszimilációjának a fehérek szájíze szerinti, lekezelő változatát mutatta be, csak néhány szöveget talált volna, amelyben a bőrszín elismerték, és hagyták, hogy a regény tematikáját és ideológiai aggályait befolyásolja.¹⁰ Talán a legérdekesebb példa az egyik fejezet egy olyan könyvből, amelyet Butler fiatal korában olvasott, Bradburytól a *Marsbéli krónikák* (1950). *Az égi lovasok* című novellában a déli feketék 2003-ban tömegesen emigrálnak a Marsra. A déli gazdaság és a fehér felsőbbrendűségbe vetett kulturális hiedelmek összeomlanak, amikor a teljes fekete népesség összefog, hogy a közösség minden tagja kifizethesse az adósságait, és időben megérkezessen a rakétabázisra a nagy kivonuláshoz. Mezítlábas fehér fiúk jelentenek döbbenet a példátlan stratégiáról a fekete utópia létrehozására: „Akinek nincs, az kap attól, akinek van. És így mindenki elszabadul!” Egy kifakadásban, amely ironikus módon tárja fel az afrikai amerikai történelem haladásának mítoszát, így panaszkodik sértetten egy fehér férfi: „Nem tudom kitalálni, miért éppen most. Napról napra jobb soruk volt. Most, amikor mindennap több jogot kaptak. Különben is, mit akartak? A szavazati adót eltörölték, egyre több állam hozott lincselés elleni törvényeket és mindenféle egyenlő jogokat.

Mit akartak még? Majdnem annyit kerestek, mint a fehérek, és tessék, most elmennek.”¹¹

Az égi lovasok talán a legjelentősebb Science fiction történet a feketék és a fehérek kapcsolatáról, amit fehér író írt. De épp a ritkasága világít rá, milyen idegen terület volt a második világháborút követő, úgynevezett aranykorban az amerikai Science fiction a fekete olvasók és az Octavia Butlerhez hasonló feltörekvő írók számára. Gyakran felelte azt, amikor kivételes helyzetét firtatták mint afrikai amerikai nő, aki Science fictiont ír, hogy mielőtt az ember író lesz, olvasónak kell lennie.

Butler életének meghatározó évei és korai karrierje egybeesik azzal az időszakkal, amikor az amerikai Science fiction levette az ajtóról a „csak férfiaknak” táblát. A zsánert olyan szerzők bővítették ki és határozták meg újra, mint Ursula K. LeGuin, Joanna Russ, Pamela Sargent, Alice Sheldon (aki James Tiptree, Jr. álnéven alkotott), Pamela Zoline, Marge Piercy, Joan Slonczewski és maga Butler. A nők által írt művek nagy részében az idegen nem egy távoli bolygó szörnyetege volt, hanem a modern, ismerős és emberi társadalom láthatatlan idegene: a nő mint idegen - és néha különösen a fekete, a latin származású nő, a háziasszony, a leszbikus, a szegény vagy a hajadon nő. Sheldon híres novellája, a *The Women Men Don't See* (1974) egy anyáról és a lányáról szól, akik inkább felszállnak a földönkívüliek hajójára, mint hogy a Földön észrevétlenség és meg nem becsültség legyen a sorsuk. Ez a történet a régi Science fiction emberkép újragondolásának egyik alpműve. „A Science fiction - Írja Butler - régóta foglalkozik olyan személyekkel, akik talán léteznek, talán nem: a földönkívüliekkel. Sajnos sokan azok közül a science fiction írók közül, akik elgondolkoztattak minket a Földön kívüli élet lehetőségével kapcsolatban, semmit nem tettek azért, hogy a hazai, emberi változatukkal kapcsolatban is gondolatot ébresszenek.”¹² Amikor az

amerikai írók elhagyták a science fictiont korábban eluráló karaktertípusokat, hogy gazdagabb képet adjanak az emberekről, közösen új fejezetet írtak a zsáner történelmében.

Butler karrierjével párhuzamosan az afrikai amerikai írók egy másik, habár soványabb fejezetet kezdtek el írni. Amikor a *Rokonság* 1979-ben megjelent, az egyetlen elismert afrikai amerikai science fiction és fantasyíró Samuel R. Delany volt. Most, hogy a *Rokonság* túl van a huszonötödik évfordulóján, jól láthatóan megváltozott az irodalmi tájkép. Steven Barnes, Jewelle Gomez, Nalo Hopkinson, Charles R. Saunders és Tananarive Due is csatlakoztak Delanyhoz és Butlerhez. Sheree Thomas fontos antológiája, a *Dark Matter: A Century of Speculative Fiction from the African Diaspora* (2000) pedig számos kortárs, nem realista fekete íróra felhívta a figyelmet, miközben a múltból is előásott néhány meglepetést, mint például W. E. B. Du Bois 1920-as novelláját, a *The Comet*-et. 1979 óta Butler az afrikai amerikai Science fiction és fantasyírók egyik fő alakjává nőtt, és ő volt az első (és egyelőre egyetlen) science fiction író, aki elnyerte a nagynevű, ötéves MacArthur-ösztöndíjat. A *Rokonság* első, 1988-as Beacon-kiadása óta megnőtt a kritikai érdeklődés Butler iránt. 1988-ban még egy listában fel lehetett volna sorolni minden kritikai cikket, amit a műveiről írtak, és azokat is jobbra kis elérésű, ismeretlen lapokban hozták le. Manapság a Butlerről írt cikkek listáját már meg kellene rostálni, és a kritikai tanulmányok már a nagyobb egyetemi és kereskedelmi kiadóknál és a nagy kortárs irodalmi lapoknál jelennek meg, valamint az afrikai amerikai és science fiction irodalomkritikában.

Az érdeklődés nem pusztán akadémiai, és nem is korlátozódik a science fiction rajongóira. 2003 tavaszán a New York állambeli Rochesterben harmadszor rendezték meg a *Ha egész Rochester ugyanazt a könyvet olvasná* című rendezvényt. Negyven-ötvenezer

ember olvasta el a *Rokonságot*, beszélgetett róla helyi olvasóköri körökben, és három napig lehetősége volt találkozni Butlerrel a számos egyetemi, könyvtári, valamint könyvesbolti esemény során, és beszélni vele a könyvről.

III

1980-BAN CHARLES SAUNDERS, aki maga is afrikai alapú hősi és mitikus fantasyregények szerzője, írt egy kifakadást *Miért nem olvasnak a feketék sciencefictiont* címmel. Húsz évvel később egy még szenvedélyesebb folytatást írt a *Dark Matter* antológiához: *Why Blacks Should Read (and Write) Science Fiction* (Miért kellene a feketéknek science fictiont olvasniuk [és írniuk]). Ha van olyan kortárs író, aki felelős Saunders véleményének megváltoztatásáért, az Octavia Butler. Butler újraírta a Science fiction kulturális határait, és új fekete olvasókat - és potenciális írókat - vonzott a legszembetűnőbb huszadik századi zsánerekbe. Minden más afrikai amerikai írónál következetesebben használta a zsáner konvencióit arra, hogy politikai és társadalmi üzenettel bíró történeteket mondjon el, amelyek az afrikai amerikai tapasztalásból fakadó ügyekkel, érzésekkel és történelmi igazságokkal foglalkoztak. Azáltal, hogy írásainak középpontjába olyan nőket állított, akiknek nincs hatalma, és bántalmazás éri őket, de eltökélten küzdenek azért, hogy uralmat szerezzenek az életük felett, és ezt a hatalmat, ha szükséges, könyörtelenül gyakorolják is, Butler nem egyszerűen a „feminista didaktika” (Beverly Friend megnevezése) céljaira használta fel a science fictiont, hanem a fekete feminista esztétikából vezette tovább az írásait. Regényei a különböző (nemi, faji és kulturális) területeken megnyilvánuló sovinizmust leplezik le, és csak tovább gazdagítja őket a történelmi tudatosság, amely mind a valódi múltban,

mint az elképzelt múltakban és jövőkben megjelenő rabszolgaság ábrázolását alakítja, és rekonstruálja a személyes szabadságért és a kulturális pluralizmusért vívott harcot. Ugyanakkor Butler igyekszik elkerülni, hogy az írásait szócsőként alkalmazza. „Az irodalmi írók nem tűnhetnek túlságosan nevelő vagy vitaindító jellegűnek” - mondta az egyik interjújában.¹³ Ő az olvasói zsigerein és idegein keresztül hat a gondolkodásukra, és ehhez nemcsak megfelelő ügyek, de jó mesélői készség is kell. A science fiction és a fantasy metaforákban gazdag irodalmi zsánerek. Mint ahogyan Mary Shelley a *Frankenstein*ben egy tudós férfi képzeletéből megszülető szörnyeteggyermeket használt metaforaként a nők kizárására a teremtésből, és ahogyan Wells *Az időgépe*, használta a szörös, föld alatti morlokokat és az elpuhult, felszínen élő eloikat a viktoriánus Anglia kettéváló társadalmi osztályainak metaforájaként, úgy szakosodott Butler is olyan metaforákra, amelyek az egyik faj vagy nem zsarnokságát domborítják ki a másik felett. A *Rokonságain* a legerősebb metafora maga az időutazás. A múltba utazás drámai mód a múlt élővé varázsolására, hogy az olvasó képzeletben az újrateremtett múltban éljen, és hús-vér valósággént kezelje, mintsem csak tanult absztrakcióként. A Butler által adott fejezetcímek, amelyek a *Rokonság* nagyobb epizódjait jelölik, szintén metaforikus válaszra késztetik az olvasót: *A folyó*, *A tűz*, *Az esés*, *A harc*, *A vihar* és *A kötél*. Ahogy azt valaki megjegyezte, a fejezetcímek valami elemi, apokaliptikus, archetipikus eseményt sejtetnek a történetben.¹⁴ A *Rokonság végtére* is nem történelmi dokumentum a rasszizmusról, habár kitalált részleteinek élenksége meggyőző „jelen vagy” érzést ad. És végül a művei azért vonják be, rémítik meg és hatják meg az olvasóit, mert nem egy előírt cél alapján ír.

Mint Butler rámutatott, a fehér írók hajlamosak voltak csak arra használni a fekete karaktereket a Science fictionben, hogy egy adott

problémát szemléltessenek, vagy jelezzék a szerző ellenérzéseit a rasszizmussal kapcsolatban; sok sci-fi-műben a feketék a „másikként” jelennek meg.¹⁵ Butler valamennyi műve csendesen ellenáll annak az elképzelésnek, hogy egy Science fiction regényben egy fekete szereplő jelenlétének *oka kell hogy legyen*. Butler regényében a fekete főszereplő azért van ott, mert ott van. Bár a szerző nem habozik a történet erejét arra használni, hogy megdöbbenő párhuzamokat vonjon jelen világunk elnyomó valóságával, teljes természetességgel népesíti be kitalált világait fekete karakterekkel. Bár az, hogy gyakran használ női főszereplőt, felhívta a figyelmet az általa gyakorolt fekete feminista esztétikára, legalább olyan fontos észrevenni, hogy a regényeiben a színes bőrű karakterek mindig kritikus tömeget érnek el. A *Rokonság* egyik izgalmas vonása, hogy mind a rabszolgatartó házba került elszigetelt, modern fekete nő kivételes helyzetére, mind a rabszolgák közösségének bonyolult társas és pszichológiai viszonyrendszerére aprólékos figyelmet fordít. A rabszolgák a rájuk nehezedő rendkívüli nyomás ellenére gazdag emberi közösséget alkotnak: Dana büszke és sebezhető őse, Alice Greenwood; a néma cseléd, Carrie; Sarak, a szakácsnő, aki régi sérelmeket dédelget, miközben a kenyértésztát dagasztja; a fiatal Nigel, akit Dana egy elloptott ábécéskönyvből tanít; Sam James, a mezei munkás, aki azért könyörög Danának, hogy tanítsa a testvéreit; Alice férje, Isaac, akit egy balul sikerült szökési kísérlet után megcsonkítanak és eladnak a Mississippihez; még Liza, a varrónő is, aki elárulja Danát a gazdának, és a többi rabszolga megbünteti a fehér tulajdonosokkal való cinkosság miatt. Bár a fekete közösséget minduntalan megtöri a tagjainak váratlan eltávolítása fehér uraik számító stratégiájának vagy pusztán szeszélyének következtében, a közös szenvedésre és a közös erőként megjelenő haragra támaszkodva mindig

újra összeáll. A regényben a fehér szereplők látszanak furcsának, elszigeteltnek, szánalmasnak, idegennek.

A *Rokonságán* a legproblémásabb fehér férfi nem a marylandi rabszolgatartó, hanem Dana férje, a szabadelvű, modern kaliforniai férfi. Kevin Franklin jó ember. Szereti Danát, gyűlöli a rabszolgatartó rendszert, amely Marylandben minden szinten áthatja a polgárháború előtti életet, és amikor megreked a múltban, együttműködik a Földalatti Vasúttal.¹⁶ A nemének és a bőrszínének köszönhetően azonban így is a felsőbbrendűsége épülő kultúra része. Butler a regényben mindvégig zseniálisan párhuzamokat von Rufus Weylin és Kevin Franklin között: az arckifejezéseikben, a nyelvhasználatukban; egy időre még a kiejtésük is összeolvad Dana elméjében, ezért összetéveszti őket. „Azért adtam neki a férjet, hogy bonyolítsam az életét” - jegyezte meg Butler pajkosan.¹⁷ A regény egyik finom utalásában Dana kénytelen Rufus Weylin titkárnőjévé válni, és a levelezését, valamint a számláit kezelni; 1976-ban Kevin sikertelenül ugyan, de árulkodó módon próbálta rávenni a feleségét, hogy gépelje be a kéziratait, és írja meg helyette a leveleit. Amikor Kevin és Dana a tizenkilencedik századi Marylandben vannak, csak úgy tölthetik együtt az éjszakát, hogy gazdának és rabszolgának kell kiadniuk magukat, rájátszva az uralkodó vélekedésre, hogy a fekete nő a fehér férfi szexuális birtoktárgya. De ahogy Dana is felismeri: minél gyakrabban játszik az ember ilyen szerepet, annál közelebb kerül a színjáték a valósághoz: „Szinte úgy éreztem, mintha tényleg valami szégyenleteset tennék, amikor örömmel kurválok az állítólagos gazdámmal.” (114. oldal) Attól is fél, hogy Kevin túl könnyen illeszkedik be a fehér, férfiak által uralt, déli világba. Ahogy az életében lévő két fehér férfi között utazik, Dana nemcsak a közte és Rufus között fennálló vérségi köteléknek van tudatában, de a Rufust és Kevint összekötő kapocsnak is a nemük és a bőrszínük révén. A Dana

életében lévő két fehér férfi összeolvadása nem csak azt teszi drámaibbá, milyen könnyen felveszi még egy „haladó” fehér férfi is az uralom kulturális mintázatát, de nyugtalanító párhuzamot von a „férj” és az „úr” közé is.¹⁸

Dana Los Angelesbe való utolsó visszatérésének napja 1976. július 4-e, az Egyesült Államok függetlenségi nyilatkozatának két évszázados évfordulója. Azáltal, hogy a regény a főszereplő születésnapjától a nemzet születésnapjáig tart, Butler ügyesen összekapcsolja az egyéni tudatot a társadalom történelmével, és felszólítja az olvasókat, hogy gondolkozzanak el a személyes és politikai identitások közti viszonyokról. Ami a múlt nyilvános ünnepléseiben triviálissá, szentimentálissá mosódott - vagy kitörlődött -, az sértetlenül bukkan fel újra, amikor Dana július negyedikén hazatér. Dana az afrikai amerikaiak történelmének valódi megértésével jön vissza Kaliforniába, a populáris média által megszeliített változatok helyett. Nem meglepő módon lenézi az ültetvények világáról az *Elfújta a szélben* bemutatott képet, de azt is megtanulja, hogy még a legjobb könyvek sem készíthetnek fel arra, amikor az ember első kézből tapasztalja meg a rabszolgaságot. Az első utazásai során Dana olvasni tudása, a műveltsége és történelmi tudása hamis biztonságérzetet adnak neki. Az egyik bekezdésben leírja, mennyire örül a főzőház barátságos hangulatának, ahol a rabszolgák általában fehér felügyelőiktől megszabadulva összegyűlhetnek és beszélgethetnek. Ott, amit meglát, az „egy fiú és egy lány, akik kézzel ettek. Örültem, hogy itt látom őket, mert olvastam, hogy a hasonló korú gyerekeket összeterelték és vályúból etették, mint a disznókat. Láthatóan nem mindenhol. Legalábbis itt nem.” (83. oldal) Bár Dana nem nevezi meg az irodalmi forrását, Frederick Douglass 1845-ös *Narrative*-jének 5. fejezetét idézi meg (ezt Butler alaposan tanulmányozta a *Rokonsághoz*), amely Lloyd ezredes ültetvényének

etetési idejét írja le: „Az eledelünk főtt, szemes kukoricadara volt, amit kásának neveztek. Ezt egy nagy fatálcára vagy vályúba öntötték, és a földre tették. Aztán hívták a gyerekeket, mint a malacokat, és úgy is jöttek, mint a malacok, hogy felfalják a kását; némelyek kagylóhéjakkal, mások zsindelydarabokkal, megint mások pusztá kézzel merték fel, de kanalat egy sem használt.”¹⁹

Dana, mivel az étel és a gyerekekkel való bánásmód jobb, mint amit Douglass *Narrative*-ja előrevetített, tévesen úgy viselkedik, mintha a főzőház valamiféle menedék lenne. Ez a téves ítélet vezet az első kegyetlen megkorbácsolásához, amikor kiderül, hogy rabszolgagyerekeket tanított olvasni. Miután Rufus Weylin apja másodszor is megkorbácsolja, amiért megpróbált megszökni az ültetvényről, dühösen gondolja, miközben egy másik rabszolgánő a sebeit látja el: „Sem az oktatásom, sem a jövő ismerete nem segített nekem megszökni.” (212. oldal) A könyvek nem tanították meg neki, miért fogadja el annyi rabszolga a helyzetét, és nem határozták meg, milyen bátorság lehetséges akkor, ha az embert megalázó módon birtokolják.

Dana rájön, hogy a filmek még kevésbé megbízható útmutatók a múlthoz. A hollywoodi értékek és a mozi kényelme megvédi a nézőket a történelmileg állítólag pontos anyagtól. Dana felidézi, hogyan nézte végig egy rabszolga megvetését, akit egyik éjjel fehér patrucok kapnak el, és hogyan kuporgott néhány méterre a férfi kislányától. A rabszolga bűne az volt, hogy szabadnak született feleségének az ágyában kapták rajta, úgy, hogy nem volt írott menlevele a tulajdonosától:

„Szó szerint éreztem az izzadságát, hallottam szaggatott lélegzetvételét, minden kiáltását, a korbács minden csattanását. Láttam, hogy a teste megrándul, vonaglik, nekifeszül a kötélnek, miközben az üvöltése nem akart abbamaradni. Felfordult a gyomrom, és akarattal

kellett kényszerítenem magamat, hogy maradjak, ahol vagyok, és hallgassak. Miért nem hagyták abba?!

- Kérem, uram! - könyörgött a férfi. - Az isten szerelmére, uram, kérem...

Behunytam a szememet, és megfeszítettem az izmaimat, hogy leküzdjem a rám tört hányingert.

Tévében és moziban láttam már embereket megkorbácsolni. Láttam, ahogy a túlságosan is vörös művér csíkokat húzott a hátukra, és hallottam begyakorolt sikolyaikat. De még nem feküdtem a közelükben és éreztem a verejtékük szagát, és nem hallottam őket esdekelní és imádkozni, megszegyenülni a családjuk és önmaguk előtt. Valószínűleg kevésbé álltam készen a valóságra, mint tőlem a nem messze zokogó gyerek.” (40. oldal)

A *Rokonság* az ilyen, első személyben íródott, intenzív pillanatokban mutatja meg irodalmi rokonságát az egykori rabszolgák tizenkilencedik században megjelent visszaemlékezéseivel, mert Butler legnagyobb eredménye a regényben a fantasztikus utazóregény és a rabszolganarratíva zsanereinek összeolvasztása. A *Rokonsága*, beledolgozza a korábbi rabszolgák klasszikus visszaemlékezéseinek narrációs stratégiáit és ezeknek a szövegeknek az időnkénti szándékos, szavak és helyzetek szintjén megjelenő visszhangját, így olyan hitelességgel és komolysággal ruházza fel, amit a wellsi időutazó történetek konvencióit kiaknázó kortárs írók ritkán érnek el.

Hazel V. Carby feminista tanulmányában, a *Reconstructing Womanhoodban* az amerikai fekete nők írásait vizsgálva szembeállítja a férfiak írta rabszolgamemoárokban áldozatként megjelenő női rabszolgák képét a gyökeresen eltérő képpel, ami Harriet Jacobs *Incidents in the Life of a Slave Girl*, Lucy Delany *From the Darkness Cometh Light* és Mary Prince *History of Mary Prince, a West Indian*

Slave című könyveiből kirajzolódik. Carby azzal érvel, hogy a nők egyszerű áldozatok helyett cselekvőként határozzák meg magukat, és azért adnak számot a tulajdonosaiktól elszenvedett brutalitásról, hogy hangsúlyozzák jogukat a szabadságra és ellenállásukat az áldozattá válással szemben. Dana, Butler fiktív életrajzírója kiterjeszti ezt az ideológiát és a rabszolganők memoárjainak esztétikáját a huszadik század késői éveibe. A *Rokonság* nagy része a kitartás története, de vannak benne hősi és emberi cselekedetek is, amelyek az önvédelemből ölés tetteben csúcsosodnak ki, ami végül - szörnyű áron - felszabadítja Danát zsarnoki ősének uralma alól.²⁰

Danát ősi múltjához köti a leszármazás, ami miatt kénytelen elnyomó, rabszolgatartó gazdáját életben tartani, amíg családot nem alapít - Dana családját. Dana kidolgozza a kompromisszum etikáját, amit Harriet Jacobs is elviselt, hogy a gyerekeit és magát megvédje. Jacobs viszolygása és szégyene ellenére alávetette magát a tizenkilencedik századi nőkre erőltetett nemi normáknak, hogy megőrizhesse magában integritását és akarata szabadságát; annak a helyzeti etikának felelt meg, amit a rabszolgaságban élő fekete nők etikai döntéseit korlátok közé szorító, szélsőséges körülmények diktáltak. Ahogy Jacobs emlékiratainak kommentátorai írták, az *Incidents in the Life of a Slave Girl* megértését a köré a kulcsmondat köré építhetjük fel, amikor megvizsgálja a rendszerszintű elnyomás alatt élő nő választásait és viselkedését irányító etikai normákat: „Mégis, ahogy nyugodtan visszatekintek az életem eseményeire, úgy érzem, a rabszolganőt nem lehet ugyanazon mérce alapján megítélni, mint másokat.”²¹ Butler Danájának hasonló etikai relativitás felé kell elmozdulnia, amikor rájön, hogy egy késő huszadik századi fekete feminista erkölcsi választásait nem lehet büntetlenül gyakorolni egy rabszolgatartó államban. A marylandi események kezdetén, ahogy Dana

Kevinnek mondja, képes a saját ideje etikai előírásaiba kapaszkodni, bár a nézőpontja és a választásai már akkor is gyökeresen eltérnek a férjéétől: „Te lehet, hogy az egészet át tudod vészelní megfigyelőként [...] Ezt meg tudom érteni, mert az idő nagy részében én is megfigyelő vagyok. Ez védelem. Ezerkilencszázhetvenhat megvéd és tompítja számomra ezernyolc- száztizenkilencet. De időnként, mint a gyerekek játéka esetén, nem tudom megtartani a távolságot. Teljesen beszíppant ezernyolcszáz tizenkilenc, és nem tudom, mit tegyek.” (119. oldal)

Minél tovább marad a tizenkilencedik században, annál jobban elvékonyodik a védőréteg, míg végül Dana öt évvel később (marylandi idő szerint) meghasonlik magával, kettétépik az abszolút erkölcsi mércék és a gyakorlati döntések. Az 1976-os Kalifornia Danája elképzelhetetlennek tartja, hogy segítsen egy másik nő szexuális kizsákmányolásában egy fehér férfinak, de az 1824-es Dana erkölcsi csapdába kerül. Rufus Weylin megkéri, hogy győzze meg Alice Greenwoodot, Dana ük-ükanyját, hogy feküdjön le vele. Bár Dana tudja, hogy a családfája egy olyan gyerekekre vezethető vissza, akit Rufus nemz és Alice szül meg, kezdetben undorítónak tartja Rufus ajánlatát, és dühösen visszautasítja. De amikor Rufus megmondja neki, hogy megkorbácsol tatja Alice-t - talán még halálra is vereti -, ha a lány visszautasítja a közeledését, és Dana nem próbálja rávenni, hogy megváltoztassa a döntését. Dana Harriet Jacobs dilemmájával találja szemközt magát: „Rufus bírt a társadalmi osztálya aljas ravaszságával. Nem, nem tagadhattam meg a lánytól a segítséget. Legalább valamennyi fájdalmat elkerülhet. De rólam nem lesz jó véleménye, ha így segítek. Én magam sem gondoltam jó szívvel magamra.” (197. oldal) A helyzet által megkövetelt döntés nem felel meg sem Dana belső mércéjének, sem a nővérség tágabb, feminista eszméjének; ugyanazt a szégyent érzi, amit Jacobs is, de egyúttal kompromisszumot is köt.

A végén, ami a *Rokonság* olvasói számára talán a legerőteljesebb és legértékesebb üzenet, a regény arra emlékeztet, hogy ez a történelem nem olyan régen zajlott. Azzal, hogy Butler lerövidíti a múlt és a jelen közti távolságot, figyelmünket a kettő között fennálló folytonosságra irányítja; az időben visszautazás fantáziája a történelmi realitások leckéjévé változik. Arra is emlékeztet minket, hogy a történelmi fejlődés sosem biztos. Dana az egyik rövid, két tizenkilencedik századi rabszolgaság közötti, 1976-os pihenője alkalmával a náci haláltáborok zsidó túlélőinek emlékiratait olvassa: „Történetek verésekről, éheztetésről, mocsokról, betegségekről, kínzásról, minden lehetséges megalázásról. Mintha a németek alig néhány év alatt el akarták volna végezni azt, amin az amerikaiak majdnem kétszáz éven át munkálkodtak.” (138. oldal) Az amerikai rabszolgatartás rendszerszerű borzalmait könnyen szolgálhattak modellként a későbbi programszerű elnyomáshoz és fajirtáshoz. Akárcsak Dana és Kevin, a *Rokonság* olvasója is közelebbi kapcsolatot fedezhet fel a polgárháború előtti Dél karaktereivel és eseményeivel, mint ahogy beismerné. És ahogy a regény epilógusában Dana is úgy érzi, muszáj a jelenkori Marylandbe utaznia, hogy „kézzelfogható bizonyítékot” szerezzen, „hogy azok az emberek léteztek” (315- oldal), ennek a fantasztikus fikciónak az olvasói is úgy érezhetik, hogy jobban és mélyebben értik a történelmet. A *Rokonságban* Octavia Butler létrehozta a maga Földalatti Vasútját a múlt és a jelen között, amelynek végállomása az olvasó felébredt képzelete.

2003 májusa

.....

1 Kenan, 498.

2 Salvaggio in: Barr et al.

- 3 Rushdy *Families of Orphans* című esszéje ügyesen bontja ki az otthon fogalmát a *Rokonságban*; későbbi könyvében, a *Remembering Generationsben* a *Rokonságról* írt fejezetben részletesen elemzi a család mint társadalmi konstrukció fogalmát. A *Rokonságról* és a történelemről alapos tanulmányok találhatók Govan *Homage to Tradition*, Levecq *Power and Repetition* című esszéjében, valamint Kubitschek fejezetében a *Claiming the Heritage-ből*.
- 4 Beái, 14.; Kenan, 495; Potts, 336-37. Butler nem minden kritikusa hajlandó elfogadni az ő magyarázatát, és a fizika helyett a genetikát és a szociobiológiát jelölik meg a *Rokonságot* megalapozó tudományként. Lásd Elyce Rae Helford és Nancy Jesser esszéit.
- 5 Mixon, 12.
- 6 Lásd Butler *Positive Obsession* c. esszéjét a *Bloodchild and Other Stories* c. kötetben, 125-35.
- 7 Beái, 15.; Rowell, 51.
- 8 McCaffery
- 9 Octavia Butler egy Beacon Presshez írt üzenetében, 1988. február 12-én.
- 10 George R. Stewart *Earth Abides* (1949) című regényében, amelyben egy észak-amerikai biológiai katasztrófa után új kultúra fejlődik ki, szerepel egy fekete mátriárka, aki az új társadalom anyjaként arra figyelmeztet, hogy az emberek ne ismételjék meg a régi kultúra gyarmati mintázatát a hatalommal és a rabszolgasággal kapcsolatban. Theodore Sturgeon három, egymáshoz kapcsolódó kisregényben (*Több mint emberi*, 1953) mesél pszichikai hatalommal felruházott társadalmi számkivetettekről, két, telekinetikus erőket használó, fekete ikerlányról, akik segítenek megalapítani a szerző által *homo gestaltnak* nevezett, alternatív emberi közösséget. A fekete karakterek azonban mindkét könyvben sztereotipikusak, és másodlagos szerepet játszanak a fehér férfiak mellett.
- 11 Bradbury
- 12 Govan által idézve, *Connections, Links, and Extended Networks*, 87, 12.
- 13 McCaffery, 69.

14 Kubitschek, 27.

15 Harrison, 32-33. Lásd még Butler rövid esszéjét *The Monophobic Response* címmel.

16 Underground Railroad, rabszolgamentő hálózat a 19. század első felében. (A szerk.)

17 Kenan, 497. A múlt és a jelen, valamint egy régi rabszolgatartó és egy jelenkori férj összemosására hasonló példát találni Gayl Jones *Comgiáora* című regényében (1975; új kiadás: Boston: Beacon Press, 1986).

18 Kubitschek alternatív olvasatot kínál, és felveti, hogy Kevin és Rufus testi párhuzama valójában a személyiségük alapvető különbségeit hangsúlyozza.

19 Douglass, 52.

20 A *Rokonság* befejezése összevethető az 1970-es évek másik figyelemre

méltó feminista időutazó regényével, Marge Piercy *Woman on the Edge of Time-jávai* (1976), amelyben Consuela Ramos önvédelemből megöli az orvosait, abban a reményben lázadva fel, hogy így megvalósulhat az utópisztikus jövő, amelyben járt.

21 Jacobs, 56.

Octavia E. Butler 1947. június 22-én született a kaliforniai Pasadenában szegény fekete szülők gyerekeként. Az apja cipőfényesítő volt, az anyja pedig szobalányként és takarítónőként dolgozott, akit Octavia gyerekként sokszor elkísért, és ekkor szembesült először az elnyomás jelenségével, ami később több regényének is meghatározó elemévé vált. A tudományos fantasztikummal fiatalon találkozott a helyi könyvtárban, ahova sokszor azért menekült, mert nem tudott beilleszkedni a többi gyerek közé.

Az 1960-as évek végén egy kisebbségi íróknak szervezett workshopon az írása lenyűgözte az egyik tanárt, Harlan Ellist, akinek bátorítására Butler beiratkozott a hathetes Clarion Science Fiction Writers Workshopba. Ott találkozott Sámuel R. Delanyval, akivel később nagyon jó barátokká váltak. Butler a workshop elvégzése után el tudta adni az első novelláit (a legelsőnek a jogait maga Ellison vette meg), és egyre több időt szentelt az írásnak. Sikerét jól illusztrálja, hogy az első, *Patternist* című sorozatát követően 1978-tól csak az írásból élt.

Butlernek 2006. február 24-én bekövetkezett haláláig több mint tíz regénye és két novelláskötete jelent meg, a történeteit számos magazin és antológia közölte. 1984-ben legjobb novella, 1985-ben pedig legjobb kisregény kategóriában is kitüntették a Hugo-díjjal, ezen kívül kétszer kapott Nebula-, egyszer Locus-díjat. A műveinek központi témái a társadalmi berendezkedések kritikája, az emberi test fejlesztése génmanipulációval, különféle mutációkkal és az idegenekkel való kapcsolatfelvétel által, valamint az afrofuturizmus. Leghíresebb regényei a *Hajnallal* kezdődő Xenogenezis-trilógia, illetve a *Rokonság* és a *Földmag-duológia*.

